

Liona

Vosa mai
na Koniferedi
Raraba

E vakayaloqaqataki ira na Yalododonu o
Peresitedi Nelson me ra rogoca na Turaga

E Vakaraitaka o Peresitedi
Nelson na iVakaro ni Veivakalesui
mai ni Rua na Drau na Yabaki

E Taurivaka na Lotu na
iVakatakarakara e Vakabibitaka
na iUsutu ni Nona iTutu na
iVakabula ena Nona Lotu

Tokoni na Lewe ni Vakaitutu
Raraba Vitusagavulu Vou
kei na Mataveiliutaki Raraba
ni Cauravou

Kacivaki e 8 na Valetabu Vou

Ena iNaki oqo, mai vei Yongsung Kim

*“Eda dau nanuma, eda na dau nanuma
tikoga, na vakararawataki kei na mate
nei Karisito me sorovaka na noda ivalava-
la ca, ka da marautaka na Sigatabu vaku-
rabitaki duadua oqo, na siga ni Turaga,
ka a tucake kina mai na mate ko Koya.
Me baleta na Tucaketale nei Jisu Karisito,
sa vakaibalebale kina na Veivakalesui mai,
sa vakaibalebale kina na noda bula oqo,
kena ilutua sa vakaibalebale kina na
noda tiko eke.”*

Elder D. Todd Christofferson ena Kuoramni iApositolo Le Tinikarua, “Wasei ni iTukutuku ni Veivakalesui mai kei na Tucaketale,” 113.

Lewe ni iVola Me 2020

Volumu 23 • Naba 2

Soqoni ena Mataka ni Vakarauwai

- 6 Na iDola ni iTukutuku
Peresitedi Russell M. Nelson
- 8 Me da Kakua Beka ni Tomana Tiko
na iNaki Cecere Vakaoqo?
Peresitedi M. Russell Ballard
- 12 Raica me Dodonu na Lewa
Elder James R. Rasband
- 15 E Dua na Veikacivi Lagilagi
Joy D. Jones
- 18 Balolo ni Vakanananu Vakayalo
Veivakatakilai
Elder Neil L. Andersen
- 23 Titobu Sara e Yaloda
Douglas D. Holmes
- 27 Masu ni Vakabauta
Peresitedi Henry B. Eyring

Soqoni ena Yakavi ni Vakarauwai

- 30 Nodra Tokoni na Vakaitutu Raraba,
Vitusagavulu ni iWasewase, kei na
Vakaileslesi Raraba
Peresitedi Dallin H. Oaks
- 31 Ripote mai na Tabacakacaka ni
Dikevi Fika ni Lotu, 2019
Kevin R. Jergensen
- 32 Na Lako mai ni iVola i Momani
Elder Ulisses Soares
- 36 Lako Mai vei Karisito—Bula vaka
Yalododonu Edaidai
Elder John A. McCune
- 38 E Dua na iVakadinadina Bula i
Karisito sa Bula Tiko
Bisopi Gérald Caussé
- 41 Nanuma na Vinaka kei na Cecere
ni Kalou
Elder Dale G. Renlund
- 45 Na Kaukauwa ni iVola i Momani
ena Saumaki
Elder Benjamin M. Z. Tai
- 48 E Dua na Yavu Vinaka me Sabaya
na Veigauna ena Lako Mai
Elder Gary E. Stevenson

Soqoni ena Bogi ni Vakarauwai

- 52 Osana kei na Aleluya—O Jisu
Karisito sa Bula Tiko: Na Uto ni
Vakalesui Mai kei na Siga ni Mate
Elder Gerrit W. Gong
- 56 Na Sala e Veivakalougatataki kina
na Matabete vei ira na iTabagone
Laudy Ruth Kaouk

58 Na Sala e Veivakalougatataki kina
na Matabete vei ira na iTabagone
Enzo Serge Petelo

60 Duavata ena Vakacavari ni
Cakacaka ni Kalou
Jean B. Bingham

66 Ena Liu Vei Keda ko Koya
Peresitedi Henry B. Eyring

69 Na Matabete i Melikiseteki kei
na iDola
Peresitedi Dallin H. Oaks

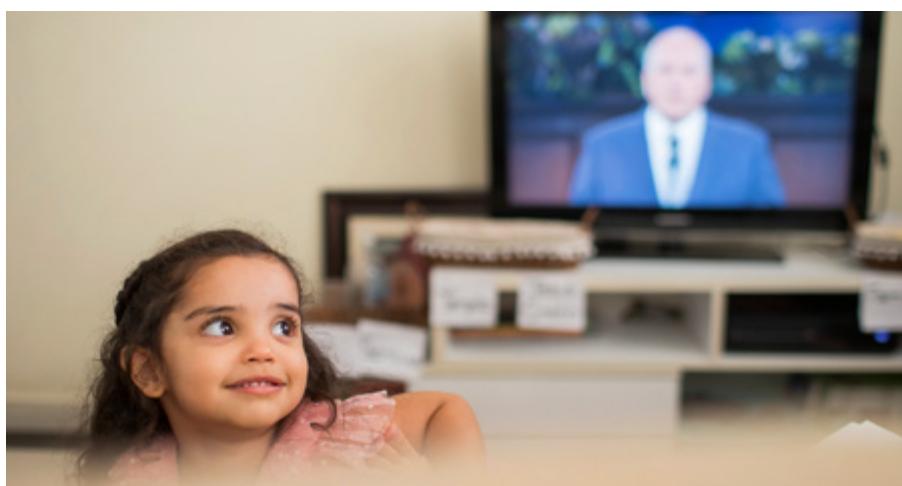
72 Dolava na Lomalagi me Veivuke Mai
Peresitedi Russell M. Nelson

Soqoni ena Mataka ni Sigatabu

- 75 Vakayacori ni Parofisai
Elder Ronald A. Rasband
- 78 Me Ra Raica
Bonnie H. Cordon
- 81 Na Rarama Uasivi ni Nuinui
Elder Jeffrey R. Holland
- 84 "Me Tara Na Vale Oqo Ki Na Yacaqu"
Elder David A. Bednar
- 88 Mo Rogoci Koya
Peresitedi Russell M. Nelson
- 92 Kailavaka Osana
Peresitedi Russell M. Nelson

Soqoni ena Yakavi ni Sigatabu

- 93 Na iTuvatuva Cecere
Peresitedi Dallin H. Oaks
- 96 Na Veivakalougatataki ni
iVakatakila Tomani Tiko vei ira na
Parofita kei na iVakatakila Yadua
me Dusimaka Noda Bula
Elder Quentin L. Cook
- 101 Kune iDrodro Mai na Cagilaba
ni Bula.
Elder Ricardo P. Giménez
- 104 Lako Mai mo Okati
Elder Dieter F. Uchtdorf
- 107 Na Veitikotiko Totoka Vakaoti
Elder L. Whitney Clayton
- 110 Wasei ni iTukutuku ni Veivakalesui
Mai kei na Tucake Tale
Elder D. Todd Christofferson
- 114 Cavuikalawa Ki Liu ena Vakabauta
Peresitedi Russell M. Nelson
- 64 Vakaitutu Raraba kei ira na
Vakaileslesi Raraba ni Lotu i Jisu
Karisito ni Yalododonu Edaidai
- 116 Ripote Vakaiwiliwili, 2019
- 117 iTukutuku ni Lotu
- 127 *Lako Mai, Mo Muri Au*—Vuli mai
na Vosa eso ni Koniferedi Raraba

São Paulo, Brazil

Nai Ka 190 ni Koniferedi Raraba Vakayabaki

Soqoni ena Mataka ni Vakarauwai, 4 ni Epereli, 2020

Veiliutaki: Peresitedi Dallin H. Oaks

iDolamasu: Elder Richard J. Maynes

iSogomasu: Michelle Craig

Sere kei na ivakatagi mai na Matasere ni Tabernacle ena Lomanibai ni Valetabu*. “Awake and Arise,” *Hymns*, no 8; “Mataka Sa Qai Kida Mai,” *Sere ni Lotu*, naba 1, tuv. Wilberg; “It Is Well with My Soul,” (Sa Cegu Tiko na Yaloqu) Spafford and Bliss, arr. Wilberg; “Me da Lako Ki Vua,” *Sere ni Lotu*, naba 29; “Matai Ni Masu Nei Josefa Simici,” *Sere ni Lotu*, naba 14; “Come, Thou Fount of Every Blessing,” (Lako mai, nai Vurevure ni Veivakalougaataki Kecega) Robinson/American folk melody, arr. Wilberg.

Soqoni ena Yakavi ni Vakarauwai, 4 ni Epereli, 2020

Veiliutaki: Peresitedi Henry B. Eyring

iDolamasu: Milton Camargo

iSogomasu: Elder Rubén V. Alliaud

Sere kei na ivakatagi mai na Matasere ni Tabernacle ena Lomanibai ni Valetabu: “E Ulunivanua,” *Sere ni Lotu*, naba 4, tuva. Wilberg; “Niu Qara na iVolatabu,” *Sere ni Lotu*, naba 169, tuva o. Murphy; “Marau Na Tui Sau!” *Sere ni Lotu*, naba 35; “Na Nodai Vakabula,” *Sere ni Lotu*, naba 5, tuva. Wilberg.

Soqoni ena Bogi ni Vakarauwai, 4 ni Epereli, 2020

Veiliutaki: Peresitedi Dallin H. Oaks

iDolamasu: Elder Kyle S. McKay

iSogomasu: Cristina B. Franco

Sere kei na ivakatagi mai na Matasere ni Tabernacle ena Lomanibai ni Valetabu: “Sa totoka ko Saioni,” *Sere ni Lotu*, naba 24, tuva. Kasen; “Liutaki Au,” *Sere ni Lotu*, naba 50, tuva. Wilberg; “Au Luve ni Kalou,” *Sere ni Lotu*, naba 185; “Na Veivanua Rogoca Tu!” *Serenilotu*, naba 160, tuva. Wilberg.

Soqoni ena Mataka ni Sigatabu, 5 ni Epereli, 2020

Veiliutaki: Peresitedi Dallin H. Oaks

iDolamasu: Elder Brook P. Hales

iSogomasu: Elder Peter M. Johnson

Sere kei na ivakatagi mai na Matasere ni Tabernacle ena Lomanibai ni Valetabu: “Truth Eternal,” *Hymns*, no 4; “Na Yavu Tudei,” *Sere ni Lotu*, naba 43, tuva. Wilberg; “This Is My Beloved Son,” *Children’s Songbook*, 76, tuva. Cardon; “Me da Sa Mai Marau,” *Sere ni Lotu* naba 3; “Isireli Bau Rogoca,” *Sere ni Lotu*, naba 6, tuva. Wilberg; “Hosanna Anthem (Sere ni Vaka Osana)/Na Yalo

Ni Noda Kalou,” Stephens kei na *Sere ni Lotu*, naba 2, tuva. Stephens.

Soqoni ena Yakavi ni Sigatabu, 5 ni Epereli, 2020

Veiliutaki: Peresitedi Henry B. Eyring

iDolamasu: Elder Kevin R. Duncan

iSogomasu: Elder Lynn G. Robbins

Sere kei na ivakatagi mai na Matasere ni Tabernacle ena Lomanibai ni Valetabu: “Dokai Koya,” *Sere ni Lotu*, naba 15, tuva. Wilberg; “Kida Na Mataka,” *Sere ni Lotu*, naba 27, tuva. Murphy; “Au Sa Kila ni Bula Tu,” *Sere ni Lotu*, naba 76; “Turaga Keitou Vuabale,” *Sere ni Lotu*, naba 10, tuva. Wilberg.

* Na sere ivakatagi ni soqoni yadua, ena ruku ni veidusimaki ni veiliutaki duidui kei na dauniqoanai duidui, a sa katoni taumada; na itinitini ni sere a katoni mai na Matasere ni Tabernacle kei na ono na veimatasese mai Accra, Ghana; Mexico City, Mexico; Seoul, Ceva kei Korea; São Paulo, Brazil; Frankfurt, e Jamani; kei Okaladi, e Niu Siladi.

Sa Tu na Vosa ni Koniferedi

Mo raica na vosa ni koniferedi raraba ena onolaini ena veivosa e vuqa, lako ki na conference. ChurchofJesusChrist.org ka digitaka e dua na

vosa. Era sa tu talega na vosa ena Gospel Library mobile app. Sa dau kena ivakarau ena loma ga ni ono na macawa mai na gauna ni koniferedi raraba, sa na tu na video vaka-Valagi kei na vosa katoni ena veisitoa ni lotu. Na itukutuku me baleta na koniferedi raraba ena kena vakarautaki me baleti ira na lewenilotu lokiloki sa tu ena disability.ChurchofJesusChrist.org.

E Waqana

E liu: Droini ni iMatai ni Raivotu mai vei Dan Burr
E muri: Itaba mai vei Mason Coberly

Veitaba ni Koniferedi

Na itaba eso mai Salt Lake City a tabaki maivei Cody Bell, Janae Bingham, Mason Coberly, Weston Colton, Brian Nicholson, kei Leslie Nilsson. Na ikuri ni itaba mai vei Alexandre Borges, Mark Brunson, Nicolas Serey Bustamante, Annette Campbell, Karisa Creer, Cathie Frost, Alejandro Gutierrez, Natalia Hepworth, Korene Knight, Ashlee Larsen, Bruno Lima, Ashley Malili, Melanie Miza, Kendrick Navarro, Arteh Odjidja, Veronica Olson, Alaine Palmer, Melanie Porter, Jonas Rebicki, Mark Romesser, Elizabeth Thompson, Chung Ho Tsai, Emily Utykanski, Marco Vargas, Christopher Walker, Dave Ward, Jonathan Wing, Justin Wright.

West Jordan, Utah, USA

ME 2020 23 NO. 2

LIAONA 16720 858

Mekasini Vakaviti ni Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaiaidai

Na Mataveiliutaki Taumada: Russell M. Nelson, Dallin H. Oaks, Henry B. Eyring

Na Kuoramni ni iApositolo Le Tinikarua: M. Russell Ballard, Jeffrey R. Holland, Dieter F. Uchtdorf, David A. Bednar, Quentin L. Cook, D. Todd Christofferson, Neil L. Andersen, Ronald A. Rasband, Gary E. Stevenson, Dale G. Renlund, Gerrit W. Gong, Ulisses Soares

Edita: Randy D. Funk

Dauvaskasala: Becky Craven, Sharon Eubank, Cristina B. Franco, Walter F. González, Larry S. Kacher, Jan E. Newman, Adrián Ochoa, Michael T. Ringwood, Vern P. Stanfill

Manidia Dairekita: Richard I. Heaton

Dairekita ni Mekasini ni Lotu: Allan R. Loyborg

Manidia ni Bisinisi: Garff Cannon

Manidia Edita: Adam C. Olson

iVuakevuke Manidia Edita: Ryan Carr

Veivuke ena Tabaiavola: Camila Castrilón

Volavola kei na Edita: David Dickson, David A. Edwards, Matthew D. Flitton, Garrett H. Garff, Jon Ryan Jensen, Aaron Johnson, Charlotte Larcabal, Michael R. Morris, Eric B. Murdock, Joshua J. Perkey, Jan Pinborough, Richard M. Romney, Mindy Selu, Lori Fuller Sosa, Chakell Wardleigh, Marissa Widdison

Dairekita ni Cakacaka ni Liga: Tadd R. Peterson

Disaini: Jeanette Andrews, Fay P. Andrus, Mandie Bentley, C. Kimball Bott, Thomas Child, Joshua Dennis, David Green, Colleen Hinckley, Eric P. Johnsen, Susan Lofgren, Scott M. Mooy, Aleni Regehr, Mark W. Robison, K. Nicole Walkenhorst

Kodineita ni iYaya Taqomaki: Collette Nebeker Aune

Manidia ni Tabaiavola: Ammon Harris, Jane Ann Peters

Kena Tabaki: Ira Glen Adair, Julie Burdett, José Chavez, Bryan W. Gygi, Ginny J. Nilson, Marissa M. Smith

Tabaki taumada: Joshua Dennis, Ammon Harris

Dairekita ni Tabaiavola: Steven T. Lewis

Dairekita ni Veivotayaki: Nelson Gonzalez

Me vakuu na isau ni mekasini, kei na kena vakatataro e so ki na *Liaona*, Fiji Regional Office, PO Box 90, Suva, 2-20 Lakeba Street, Samabula, Suva, Fiji. E kena isau e \$2.75 duua na yabaki, se \$0.70 na isau ni ilavelave yadudua; me vakavo ga na kena ka tabaki me ivakananumi. Me qai kerei na kena ivakamacaala tale e so mai na Valenivilavola Liu ni Lotu, e na teleponi 3388900 e Suva.

Me baleta na sausaumi kei na kena isau ena taudaku kei Amerika kei Kenada, veitaratara ki na nomuni sitoa ni Lotu se iliuliu ni tabanalevu se tabana.

Me qai vakuu na ivola kei na vakatataro ena parokaramu

ni kompiuta ena liahona.CuhurchofJesusChrist.org; ena i-meli ki na liahona@ChurchofJesusChrist.org; se ena meli ki na *Liaona*, Rm. 2420, 50 E. North Temple St., Salt Lake City, UT 84150-0024, USA.

Na *Liaona* (vakadewataka na *IVola i Momani* ni "kabasi" se "idusidusi") sa vakadewataki oti ena vosa vaka-Albania, Armenia, Bislama, Bulgaria, Cambodia, Cebuano, Jaina, Jaina (vakarawarawataka), Croatia, Czech, Denmark, French, German, Italian, Japanese, Kiribati, Korean, Latvian, Lithuanian, Malagasy, Masela, Mongolian, Nowei, Poladi, Potukali, Romanian, Russian, Samoa, Slovenia, Sipenji, Swahili, Tagalog, Taiti, Tai, Toga, Ukraine, Urdu, kei na Vietnamese. (E duidui na gauna me taba kina ena veivosa yadudua.)

© 2020 mai na Intellectual Reserve, Inc. Dodonu kece e taqomaki. Tabaki e Amerika

Sa rawa me lavetaki na veitukutuki kei na iyaloalo era tiko ena *Liaona* me baleta na inaki eso, cakacaka ni lotu sega ni sauni se vakayegataki ga e vale. Ena sega ni rawa me lavetaki na veiyaloalo eso kevaka era sega ni vakadonu mai vei kena itaukei. Na vakatataro baleta na Dodonu ni Lavetaki me na vakuu yan ki na Intellectual Property Office, 50 E. North Temple St., Salt Lake City, UT 84150, USA; i-meli: cor-intellectualproperty@ChurchofJesusChrist.org.

For Readers in the United States and Canada:

May 2020 Vol. 23 No. 2 LIAONA (USPS 311-480) Fijian (ISSN 1096-5122) is published four times year (April, May, October, and November) by The Church of Jesus Christ of Latter-day Saints, 50 East North Temple, Salt Lake City, UT 84150. USA subscription price is \$4.00 per year; Canada, \$4.80 plus applicable taxes. Periodicals Postage Paid at Salt Lake City, Utah. Sixty days' notice required for change of address. Include address label from a recent issue; old and new address must be included. Send USA and Canadian subscriptions to Salt Lake Distribution Center at address below. Subscription help line: 1-800-537-5971. Credit card orders (Visa, MasterCard, American Express) may be taken by phone. (Canada Poste Information: Publication Agreement #40017431)

POSTMASTER: Send all UAA to CF5 (see DMM 507.1.5.2). NONPOSTAL AND MILITARY FACILITIES: Send address changes to Distribution Services, Church Magazines, PO Box 26368, Salt Lake City, UT 84126-0368, USA.

Sandy, Utah, USA

Kedra iTuvatuva

Vakamataniwola

O Ira Era Vosa

- Andersen, Neil L., 18
Ballard, M. Russell, 8
Bednar, David A., 84
Bingham, Jean B., 60
Caussé, Gérald, 38
Christofferson, D. Todd, 110
Clayton, L. Whitney, 107
Cook, Quentin L., 96
Cordon, Bonnie H., 78
Eyring, Henry B., 27, 66
Giménez, Ricardo P., 101
Gong, Gerrit W., 52
Holland, Jeffrey R., 81
Holmes, Douglas D., 23
Jergensen, Kevin R., 31
Jones, Joy D., 15
Kaouk, Laudy Ruth, 56
McCune, John A., 36
Nelson, Russell M., 6, 72, 88, 92, 114
Oaks, Dallin H., 30, 69, 93
Petelo, Enzo Serge, 58
Rasband, James R., 12
Rasband, Ronald A., 75
Renlund, Dale G., 41
Soares, Ulisses, 32
Stevenson, Gary E., 48
Tai, Benjamin M. Z., 45
Uchtdorf, Dieter F., 104

iTuvaluva Vakamataniwola
ni Ulutaga
Atama kei Ivi, 60
Bulakilikili, 58
Bula vakayalo, 48, 107
Cakacaka ni kaulotu, 27, 66, 75,
104, 110
Cakacaka ni valetabu, 52, 66, 81,
84, 114
Cakacaka Vakalotu, 69, 84
Daulomasoli, 41
Dina, 69
Duavata, 23, 60
Galala ni digidigi, 23, 69
Idola ni, 69
iNuinui, 81
Ira na Parofita, 1, 75, 88, 96
iTikotiko, 107
iVakadinadina, 18, 32, 48
iVakaraitaki, 78, 110
iVakatakila, 15, 23, 88, 96
iVakatakila yadua, 18, 88, 96
iVola i Momani, 12, 32, 38, 45, 110
iVolanikalou, 88
Jisu Karisito, 6, 12, 36, 38, 41, 45,
48, 52, 66, 72, 78, 81, 84, 88,
93, 101, 104, 110, 114
Josefa Simici, 6, 8, 15, 18, 27, 32,
58, 60, 66, 75, 84, 88, 96, 101,
104, 110
Kaukauwa, 27
Kila-ka, 18
Lewa Dodonu, 12
Loloma, 18, 23, 36, 81, 110
Loloma veivueti, 12
Marama, 15, 60
Masu, 27, 72
Matabete, 15, 58, 60, 66, 84
Matabete i Melikiseteki, 69
Matai ni Raivotu, 6, 8, 15, 18, 27,
69, 92
Matavuale, 69
Na Lako Sivia, 52
Na Lolo, 72
Na vakamatei, 8
Parofisai, 75
Rarama i Karisito, 78
Reki, 101
Rere, 6
Saumaki, 45
Sautu, 107
Siganimate, 52
Solibula, 23, 110
Soqosogo ni Veivukei, 60
Tagane, 60
Tamada Vakalomagi, 18, 41,
81, 88
Tubu ni tamata yadua, 15, 45, 69
Tucaketale, 52, 93, 110
Tuva Kawa, 84, 88
Vakabauta, 27, 48, 72, 101, 114
Vakacegu, 6, 12, 36
Vakamau, 69
Vakasokumuni i Isireli, 66, 78
Vakatisaipeli, 104, 107
Vakavakarau, 6
Vakavinavinaka, 41
Valetabu, 48, 56, 75, 88, 92, 114
Veikacivi ena Lotu, 96
Veilewai, 12, 69
Veiliutaki, 23
Veiliutaki ni Lotu, 30
Veisorovaki, 12, 38, 41, 52, 56,
93, 101
Veivakabulai, 12
Veivakacacani, 8
Veivakalesui Mai, 8, 15, 27, 52, 60,
66, 75, 81, 88, 93, 110, 114
Veivakalougatataki, 58
Veivakalougatataki
Vakamatabete, 56
Veivakalougatataki
vakapeteriaki, 56
Veivakatovolei, 6, 8, 32, 36, 38,
56, 88, 93, 101, 107
Veivutuni, 23, 45, 104
Veiwekani, 23
Veiyalayalat, 84
Vuli, 104
Vuli ivolanikalou, 107
Yaca ni Lotu, 72
Yalo Tabu, 88, 96
Yavu ni veivakabulai, 69

Veika Vakasakiti mai nai ka 190 ni Koniferedi Raraba Vakayabaki

A solia e dua na itukutuku matata o Peresitedi Russell M. Nelson ena koniferedi raraba: "Rogoci Koya."

Meda vakasaqara, ena sala kece sara eda rawata, meda rogoci Jisu Karisito, ka vosa vei keda ena kaukauwa mana kei na veiqravi ni Yalo Tabu," a vakatavulica o Peresitedi Nelson.

"Na inaki ni koniferedi raraba oqo kei na vei koniferedi raraba kece sara me vuksi keda meda rogoci Koya" (tabana e 7).

Ena dua na koniferedi e vakana-mata ki na iMatai ni Raivotu kei na Vakalesui mai, eda a vakavulici ni da rawa ni rogoci Koya, me vaka ga a cakava o Josefa Simici ena Veikau Tabu. Ni vakavolivoliti keda tu na revurevu ni dua na matedewa totolo e vuravura raraba ka tarai ira e milioni, eda a vakavulici meda rogoci Koya me baleta na veidusimaki ena noda veileqa eso. Ni da rai yani ki na dua na gauna totoka mai muri me baleta ruarua na Lotu kei keda vakayadudua,

eda a vakavulici meda vakavouya na noda sasaga meda rogoci Koya, ka muri Koya.

"Na vuqa ni tiki veivakauqeti ni koniferedi raraba ni Epereli 2020 oqo," a kaya kina o Peresitedi Nelson, "... e rawa ni vakalekalekataki ena rua na vosa ivakaro vakalou: 'Rogoci Koya.' Sa neitou masu ni nomu vakanamata vua na Tamada Vakalomalagi, ka a kaya na vosa oqori, kei na Luvena Lomani, o Jisu Karisito, ena votu vakalevu kina ena nomuni vakananana-nu na veika kece sa yaco."

Ni o vulica na itukutuku eso ni koniferedi oqo ka segata "mo rogoča, vakarorogo, ka muria na nona vosa na iVakabula," ko na raica kina ni na vakayacori na yalayala ni parofita ena nomu bula ni "lulu sobu na rere ka vakalevutaki na vakabauta" (tabana e 114).

- A vakamacalataka o Peresitedi Nelson e dua na ivakatakilakila vou me baleta na Lotu ena tabana e 73.
- O Peresitedi Nelson e vakamacalataka e dua na ivakaro ni Veivakale-sui mai ena tabana e 91.
- E liutaka o Peresitedi Nelson e dua na soqoni vakalou bibi e vuravura raraba ena tabana e 92.
- E kacivaka o Peresitedi Nelson e walu na valetabu vovou ena tabana e 115.
- Vulica eso tale na ka me baleta na sala e rawa ni da vuksi ira kina na tani #HearHim ena HearHim. ChurchofJesusChrist.org. ■

IYALOYALO ESO ENA ILAVELAVE OQO

Keitou saga me vakaivolataki na veikoniferedi raraba yadua ena iyalojalo keitou dau tabaka. Me vaka ni ra duatani na veikoniferedi yadua, na iyalojalo eso ena ilavelave oqo e rokataka na vei ituvaki matalia a vakaraitaki ena koniferedi oqo.

Me ikuri ni vei yalojalo eso mai na kakaburaki, o na raica na itaba eso mai na Lomanibai ni Valetabu totoka (dina ga ni lala ena vuku ni COVID-19 kei na tara vale), ka vakakina na droini eso me baleta na Vakalesui mai ni kospelik kei na itaba vakau-mai ni lewenilotu era vakaitavi tiko ena koniferedi e vuravura raraba.

KACHAU ENA YACACQU, MAIVE WALTER RANE

Mai vei Peresitedi Russell M. Nelson
Peresitedi ni Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai

Na iDola ni iTukutuku

*Meda vakasaqara, ena sala kece sara eda rawata,
meda rogoci Jisu Karisito, e vosa vei keda ena
kaukauwa mana kei na veiqravi ni Yalo Tabu.*

Kemuni na taciqu kei na ganequ, ni keitou kidavaki kemuni mai ki na koniferedi raraba vaka irogorogo oqo ni Epereli 2020 ni Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai, ena inaki o ni kila vinaka, au tu ena dua na vale lala!

Au sega sara ni namaka, ena yala-yala au cakava vei kemuni ena koniferedi raraba ni Okotova 2019 ni na dua na koniferedi “guilecavi dredre” ka “tawa guilecavi rawa,” na koniferedi ni Epereli niu na mai vosa ki na dua na

ivavakoso e lailai mai na 10 na tamata au raica rawa ka na yaco sara kina me dua na koniferedi guilecavi dredre ka tawa guilecavi rawa *vei au!* Ia noqu kila tu ni o ni vakaitavi tiko ena biau livaliva, kei na totoka ni sere mai na matasere ni “It Is Well with My Soul,” e kauta mai ki *yaloqu* na vakacegu.

Me vaka o ni sa kila, na vakaitavi ena koniferedi oqo e vakatabui ka yalani baleta na neitou gagadre meda lewenivanua vinaka ki na vuravura ka

tarova na dewa ni mate na COVID-19. Sa dua na ka vakaitamera ni revurevu na mate oqo ki vuravura. Esa mai veisautaka na noda soqoni ni Lotu, veiqravi ni kaulotu, kei na cakacaka e valetabu.

Ena vakatatabu ni gauna nikua kei na kena veisemati ki na mate dewa oqo, na veivakatovolei ni bula yadua e tete yani ka sivia na mate dewa oqo. Na veivakatovolei e rawa ni yaco mai ena vakacala-ka, leqa tubu koso, se dua na mate ni uto sega ni namaki.

Ena rawa vakacava meda sotava na mataqali veivakatovolei oqo? Sa tukuna vei keda na Turaga “kevaka dou sa vakarau vinaka tu, dou na sega sara ni rere.”¹ Sa dina sara, e rawa ni da maroroi wai, kakana, kei na ilavo. Ia, e tautauvata talega ni bibi sara meda vakatawana na noda ilololo *vakayalo* yadua ena vakabauta, dina, kei na ivakadinadina.

Na noda sasaga uasivi ni bula sai koya na noda vakavakarau meda sotava na noda Dauveibuli. Eda vakayacora na veika oqo ena noda saga ena siga yadua meda vakataka na noda iVakabula, o Jisu Karisito.² Eda vakayacora *oqori* ena noda veivutuni e veisiga ka ciqoma na Nona veivakassavataki, veivakabulai, kei na veivakauwataki mana. Sa na rawa kina ni da sotava na vakacegu kei na reki

dina, ena gauna saraga ni veilecayaki. Sai koya oqori sa vunauci keda kina na Turaga meda tudei tiko ena vanua tabu ka "kakua ni yavalati rawa."³

Na yabaki oqo, eda vakananuma nai ka 200 ni yabaki ni dua na gauna bibi ena itukutuku vakairogorogo ni veigauna kei vuravura—sai koya na, rairai mai ni Kalou na Tamada kei na Luvena Dua Bau ga, o Jisu Karisito, vei Josefa Simici. Ena raivotu duadua oqo, e dusi Jisu Karisito na Kalou na Tamada ka kaya: "Oqo na Noqu Gone ni Toko. Mo Rogoci Koyal!"⁴

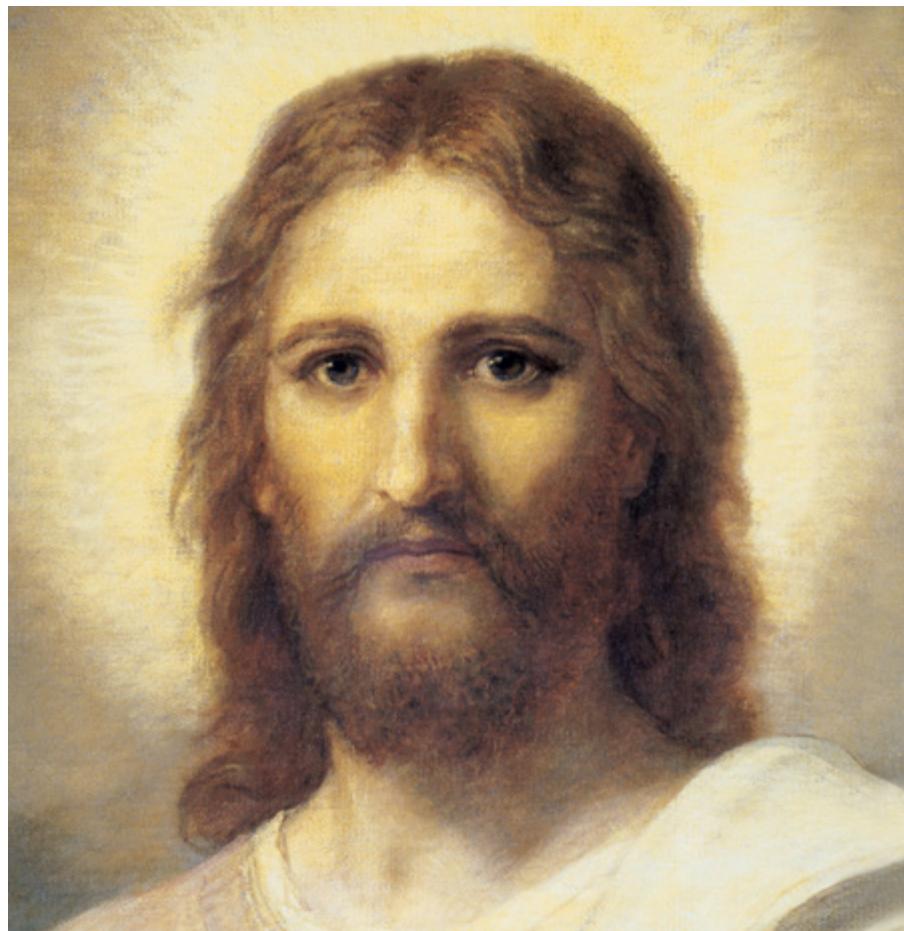
Na ivakaro oqori ka soli vei Josefa e sa baleti keda kece. Meda vakasaqara, ena sala kece sara eda rawata, meda rogoci Jisu Karisito, e vosa vei keda ena kaukauwa mana kei na veiqraravi ni Yalo Tabu.

Na inaki ni koniferedi raraba oqo kei na vei koniferedi raraba kece sara me vuksi keda meda rogoci Koya. Keimami sa masu, ka sureti iko mo masu, me tiko vakayauyau vata kei keda na Yalo ni Turaga me rawa ni o rogoa na itukutuku ni iVakabula e nomu vakatabakidua—na itukutuku ena kauta mai na vakacegu ki yalomu. Na itukutuku ena vakabula na yalo sa kavoro. Na itukutuku ena vakaramasetaka na nomu vakasama. Na itukutuku ena vuksi iko mo kila na cava mo cakava ka na toso tiko ga kina ena veigauna drakidrakita veivakatovolei oqo.

Sa neitou masu ni na guilecavi dredre ka tawa guilecavi na koniferedi oqo baleta na vei itukutuku o na rogoa, na veika ena kacivaki, kei na veika o na sureti mo vakaitavi kina.

Me ivakaraikai, ni mai cava na soqoni ni mataka ni Sigatabu, eda na vakayacora e dua na soqoni tabu vakavuravura ena noqu na liutaka na kaila ni Osana. Sa neitou masu ni na dua na gauna vakayalo vei iko ena noda duavata e vuravura ena noda vakavinavinaka vua na Kalou na Tamada kei na Luvena Dua Bau ga ena veivakacaucautaki vei Rau ena sala matalia oqo.

Na veika tabu oqo, eda na vakyagataka na itavo vulavula savasava. Ia, kevaka e sega na nomu, sa rawa

NA RAIKAI KEI KARISTO, MAIVEI HENRICH HOFMANN

ga ni ko yalova na ligamu. Ni oti na Kaila ni Osana, ena duavata na ivavakoso kei na matasere ena lagati ni "Na Yalo ni Noda Kalou."⁵

Kemuni na taciqui kei na ganequ, ena vakasakiti na talei ni koniferedi oqo. Na yabaki oqo ena duidui sara ni da na vakanamata ena yalodina vua na iVakabula kei na Nona kospeli vakalesui mai. Na revurevu balavu duadua ni koniferedi vakairogorogo oqo sai koya ni na veisau na yaloda ka da saga vakagumata meda rogoci Koya ena noda bula taucoko.

Ni sa kidavaki mai ki na Koniferedi raraba ni Epereli 2020! Au kila tiko ni nanumi keda tiko na Kalou na Tamada Vakalomalagi

kei na Luvena, o Jisu Karisito. E Rau na tiko vata kei keda ena veisoqoni ni rua na siga lagilagi oqo ena noda vakasaqarai Rau ka torovoleka yani vei Rau ka rokovi Rau. Ena yaca tabu i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Vunau kei na Veiyalayalati 38:30.
2. Raica na 3 Nifai 27:27.
3. Vunau kei na Veiyalayalati 87:8.
4. Josefa Simici—Ai Tukutuku 1:17.
5. Serenilotu, naba 89.

Curitiba, Parana, Brazil

Mai vei Peresitedi M. Russell Ballard
Peresitedi Vakatawa ni Kuoramu ni iApositolo Le Tinikaruia

Me da Kakua Beka ni Tomana Tiko na iNaki Cecere Vakaoqo?

Meda dau nanuma tikoga na isau e sauma o Josefa kei Airamu Simici, kei ira na tagane, yalewa, kei na gone yalodina, me tauyavutaka na Lotu.

Vinaka vakalevu, Peresitedi, ena itukutuku totoka ko ni doladola kina. Kemuni na taciqu kei na, ena 215 drau na yabaki sa otí, a sucu e dua na cauravou lailai vei Josefa kei Lucy Mack Smith mai Vemoni ena yasana e kilai tu ko New England ena tokalau vualiku kei Amerika.

Buenos Aires, Argentina

Rau a vakabauti Jisu Karisito o Josefa kei Lucy Mack Smith, rau dau vulica na ivolanikalou tabu, dau masu vagumatua, ka lako vata kei na vakabauta na Kalou.

Rau a vakatoka na luvedrau vou oqo me ko Josefa Simici Jr.

Baleta na vuvale na Simici, a kaya

o Brigham Young: "Sa dau wanonovi [Josefa Simici] tiko na Turaga, vakakina vei tamana, kei tamai tamana, kei iratou na nona kawa me yaco sara vei Eparama, mai vei Eparama me yacova na waluvu, mai na waluvu me yaco vei Inoki vakakina mai vei Inoki kivei Atama. Sa dau wanonova tiko mai o Koya na vuvale oqo kei na dra me vaka sa tovuraki mai na kena ivurevre ki na sucu nei koya na tamata oqo. Sa tabaki otí tu mai o [Josefa Simici] mai na gauna tawamudu."¹

Sa daulomani ena nona vuvale, ka dau voleka sara o Josefa Jr. vei tuakana o Airame, sa yabaki ono tu sa qai sucu mai o Josefa.

Ena Okotova sa otí, au a dabe toka ena vatu ena matadravu ni nodratou vale lailai na Simici, mai Vemoni, a sucu kina o Josefa. Au a vakila e kea na nona lomani Josefa o Airame kau vakasamataki koya ni dau taura toka na ligai tacina gone ka vakavulici koya me lako.

Rau a vakila o Tama kei Tina Simici na veivakataotaki eso, ka vakayaraya-rataki rau me tokitaka nodrau vuvale ena vuqa na gauna me yacova ni ratou sa biuti New England ka yaloqa-qa me ratou sa toki vakayawa yani ki na ra ki na yasana o Niu Ioka.

Ena vuku ga ni lomavata tiko na vuvale, e ratou a ubaleta na ibolevo-le oqo ka sotava vata tiko na cakacaka levu ni tekivu vou ena dua na qele e dua na drau na eka (0.4 km^2) na veikau e Menijesita, volekati Palamaira, e Niu Ioka.

Au sega mada ni vakabauta ni vuqa vei keda e sega tu ni kila na bolei tu ni vakasama ni tekivu vou e yaco ki na vuvale na Simici—na samaki ni vanua, teivaki na kau vuata eso kei na qele, tara ni dua na vale kau lailai kei na vale eso ni teitei, saumi vaka tamata cakacaka, ka buli keke e vale me volitaki e taoni.

Ena gauna sa yaco yani kina na vuvale ena ra kei Niu Ioka, sa katakata tu na yasana o ya ena yalo maqusa vakalotu—e kilai tu me iKarua ni Veivakayadrati Levu.

Ena gauna ni nodra veiba kei na veisaqasaqa na veimatalotu, a sotava

o Josefa e dua na raivotu veivakurabuitaki, ka sa kilai nikua me iMatai ni Raivotu. Eda sa vakalougaatataki ena va na itukutuku taumada au na vakamacala mai kina.²

A vola vakaoqo o Josefa: “Ni sa yaco tiko na veiqati levu [vakalotu] oqo, au sa dau vakasama sara vakanitobu ka veilecayaki vakalevu; ia e dina niu dau vakanananu vakanitobu ka vakabibi vakawasoma, au a vagalalataki au tikoga mai na veimatalotu kece oqo, e dina niu dau lakova na nodra soqoni ena veigauna kece e rawa kina. . . . [Ia] sa rui levu na veilecayaki kei na veilecalecavi vei ira na veimatavakabauta, sa dredre kina vua e dua na tamata gone me vakataki au, kau se vulagi vakalevu vei ira na tamata kei na veika kecega, meu vakadeitaka se ko cei e dina kei cei e lasu.”³

A gole o Josefa ki na iVola Tabu me kunea na isau ni nona vakanatato ro ka wilika sara na Jemesa 1:5: “Ia kevaka sa lailai na vuku vua e dua vei kemudou, me kerea vua na Kalou, o koya sa solia vakalevu kivei ira kecega na tamata, a sa sega ni dauveivakadirideini; ka na soli ga vua.”⁴

A kaya kina o koya: “E sa sega mada ni dua na tiki ni ivolanikalou me tara vakaukauwa na yalo ni tamata me vaka na kena tara na yaloqu na kena oqo ena gauna oqo. E laubasikata vakalevu sara na veitiki ni yaloqu. Au vakasamataka lesu vakavica.”⁵

Sa kila kina o Josefa ni iVola Tabu e sega ni tu kina na isau ni taro kece baleta na bula; ia, e vakavulica na tagane kei na yalewa na sala mera kunea kina na isau ni nodra vakanatato ro ena nodra veitaratara yani vakadonu vua na Kalou ena masu.

A tomana kina: “Ia, ena vuku ni ka oqo, na noqu sa nakita me'u kerekere vua na Kalou, au sa mani lako yani kina ki veikau me'u tovolea. Oqo ena matakia ni dua na siga totoka, ka makare, ena itekivu ni vulaitubutubu ni tinikawalu ruasagavulu.”⁶

Ni otu toka vakalailai, a kaya o Josefa “ni sa cilavi au [e dua na rarama] [kau] sa raica e rua na Tamata, ka sega ni vakamacalataki rawa na

kedrau iserau kei na lagilagi, e rau tucake tu e macawa donumaki au. A vosa mai vei au e dua vei rau, e kaciva na yacaqu ka kaya, ni dusi koya na kena ikarua—[Josefa,] *Oqo na Luvequ Lomani Mo Rogoci Koya!*⁷

A qai vosa mai na iVakabula, “I Josefa, na luvequ, sa vosoti na nomu ivalavalava ca. Lako ena nomu sala, tiko ena noqu lawa, ka muria na noqu ivunau. Raica, koi au na Turaga ni lagilagi. Au a vakamatei ena vuku i vuravura, me rawata na bula tawamudu o ira ka vakabauta na yacaqu.”⁸

A kuria o Josefa, “E sega ni dede ena gauna ga sa dei kina na yaloqu, ka sa rawa ni'u vosa, au sa tarogi rau sara na Tamata ka rau duri tu e macawa donumaki au ena rarama, ko cei vei ira na veimatalotu kece oqo e dina.”⁹

E vakananuma: “Era tukuna vei au na veimata lotu era vakabauta na ivakavuvuli cala, ka sega ni dua vei ira e vakanotaka na Kalou me nona lotu se matanitu. Ia . . . ena gauna vata oya [Au] ciqoma edua na yalayala ni na taucocko ni kospipeli ena vakaraitaki vei au ena dua na gauna mai muri.”¹⁰

A vola talega o Josefa, “Au a raica e vuqa na agilosи ena raivotu oqo.”¹¹

Ni otu toka na raivotu lagilagi oqo, a vola o Josefa: “Sa vakasinaiti na yaloqu ena loloma, ka vuqa na

sigi au sa marau tu ena dua na reki cecere sara. . . . Sa tu vata kei au na Turaga.”¹²

A lasika mai na Veikau Tabu me tekivutaka na nona vakavakarau me dua na parofita ni Kalou.

Sa tekivu vulica talega o Josefa na veika era a sotava na parofita ni gauna makawa—na cati, veisaqasaqa, kei na vakacacani. A nanuma lesu o Josefa ni a wasea tiko na veika a raica ka rogo ca ki na dua na italatala a gumatua sara tiko ena maqusa vakalotu:

“Au a kurabuitaka dina na nona itovo; a sega walega ni vakamamadatataka na veika au tukuna, ia a raica ena veibeci levu, ka kaya ni sa ka vakate voro kecega, ni sega ni dua na ka e vakanotaka ena gauna oqo me raivotu se ivakatakila; ni veika kece oqori sa mai mudu vata kei ira na apositolo, ka ni sa na sega tale ni ra yaco.

Au a qai kila, ni ena noqu talanoataka sa vakavuna na nodra sevaki au na ivakavuvuli ni veimatalotu, ka sa vu ni veivakacacani levu, sa tubu tiko ga; . . . ka ni sa matau oqo ena veimatalotu oqori—era sa duavata mera vakacacani au.”¹³

Ni otu toka e tolu na yabaki, ena 1823, sa tadola tale ko lomalagi me tiki ni tomansi na Vakalesui Mai ni kospipeli i Jisu Karisito ena iotioti ni gauna. A raica o Josefa ni dua na

agilosí, na yacana o Moronai, a rairai mai vua ka kaya “ni sa digitaki au na Kalou meu qarava e dua na cakacaka . . . [ni] sa maroroi tu e dua na ivola, ka volai ena peleti koula” sa tu kina “na taucoko ni Kosipeli tawamudu . . . me vaka a solia na iVakabula vei ira era a tawana tu e liu na vanua oqo [o Amerikal].”¹⁴

Sa qai yaco, vei Josefa me taura, vakadewataka, ka tabaka na itukutuku makawa oqo, ka sa kilai tu nikua me iVola i Momani.

Na tuakana o Airame, sa dau nona itokani tikoga, vakabibi ni oti toka na nona rarawa ka voleka ni mate ena sele ni yavana ena 1813, ni a dua vei ira na ivakadinadina ni peleti koula. A dua talega vei ira na ono na ivakadinadina ni Lotu i Jisu Karisito ena gauna a tauyavu kina ena 1830.

Ena gauna ni nodrau bula, rau a sotava vata o Josefa kei Airame na ilawalawa ca kei na veivakacacani. Me vakataka, nodrau vakasaurarataki ena ituvaki ca sara ena Valeniveivesu e Lipati mai Misuri me lima na vula ena draki batabata sara ni 1838–39.

Ena Epereli 1839, e volavola o Josefa ka vakamacalataka vei watini o Ema na veika e ratou sotava ena Vale ni Veivesu e Liberty: “Au vakabauta ni sa oti oqo e lima na vula ka ono na siga mai na gauna sa tekiu wanonovi tiko ena mata ca, maivei koya na dauyadra ena siga kei na bogi, ena loma ni lalaga, vakabai, kei na memela ca ni katuba kaukamea, ni dua na valeniveivesu duka butobuto ka galili. . . . Keirau sa na toki tiko mai na [vanua] oqo ena dua ga na gauna oqo ka keirau sa marau tiko. Me qai yaco ga vei keirau na cava ga, ia e sega ni rawa ni ca sara mai na kena keirau sa sotava tu oqo. . . . Keirau sa na sega ni vakananuma tale tiko na Valeniveivesu e Lipati ena yasayasa vaka-Kilei Misuri. Sa rauti keirau vinaka sara ki na veigauna me vakaotivi yani.”¹⁵

Ena kena sotavi na vakacacani, a vakaraitaka o Airame na nona vakabauta tu na yalayala ni Turaga, oka kina na veivakadeitaki me drotani mai na nona meca kevaka sa digitaka. Ena dua na veivakalougatataki

a ciqoma o Airame ena 1835 mai na ligai Josefa Simici, a yalataka vua na Turaga, “Ena soli vei iko na kaukauwa mo dro mai na ligadra na kemume. Ena sagai na nomu bula ena kena kaukauwa taucoko, ia o na dro rawa.. *Kevaka ko sa vinakata*, ka ko sa gadreva, *sa na soli na kaukauwa vei iko mo solia na nomu bula* me vakalagilagi kina na Kalou.”¹⁶

Ena June ni 1844, a soli vei Airame na digidigi me bula tiko se me solia na nona bula me vakalagilagi kina na Kalou ka me “dregata ena nona dra na nona ivakadinadina”—me tu vata kina kei tacina daulomani o Josefa.¹⁷

Ni vo toka e dua na macawa ni bera na ilakolako ni mate ki Kaceji ka rau a laki vakamatei kina vakatawadodonu mai na dua na ilawalawa vakaiyaragi era matavulotaki tu ena iboro me ra kua ni kilai, a vola kina vakaoqo o Josefa niu “A vakasalataki taciqu o Airame me kauta na nona vuvale ena waqa sitima e tarava me gole ki Cincinnati.”

Au se vakila tu ga na mosi ni yaloqu niu nanuma lesu na ka a tukuna lesu mai o Airame: “Josefa, *au sega ni rawa ni biuti iko*.”¹⁸

Rau sa qai gole yani o Josefa kei Airame ki Kaceji, na vanua rau a laki mate kina ena vuku ni inaki kei na yaca i Karisito.

Na kena kacivaki raraba ni sa vakamatei ka vaka oqo: “O Josefa

Simici, na Parofita ka Daurairai ni Turaga, . . . sa rawata kina vei keda na iVola i Momani, ka a vakadewataka ena isolisolí kei na kaukauwa ni Kalou, ka idewadewa ni kena tabaki ena rua na vanua lelevu; ka sa vakau-ta yani na taucoko ni kosipeli tawamudu ka tu e lomana, ki na yasai vuravura e va; sa ciqoma ka solia mai na ivakatakila kei na ivakaro ka lewe-na tu na ivola oqo na Vunau kei na Veiyalayalati, kei na vuqa tale na itu-kutuku veivakavukui kei na idusidusi me yaga vei ira na luve ni tamata; a soqoni ira vata e vica na udolu na Yalododonu Edaidai, tauyavutaka e dua na koro levu, ka biuta koto mai e dua na irogorogo kei na yaca ka na sega ni vakamatei rawa. . . . Ia me vaka e vuqa vei ira na nona ilumuti na Turaga ena veigauna makawa, a dregata [o Josefa] na nona ilesilesi kei na nona cakacaka ena nona dra; ka sa vakakina na tacina o Airame. *Erau a duavata ena bula oqo, ka rau a sega ni veitawasei ni rau sa mate!*¹⁹

Ni oti na mate ena vuku ni lotu, a kau lesu na yagodrau o Josefa kei Airame ki Nauvu, vakasavasavataki, ka vakaisulutaki me rawa ki na vuvale na Simici me ra raica na yagodrau na nodratou daulomani. E vakananuma lesu na tinadrau talei: “Sa dede toka mai na noqu usuta na nave kece, vaqaqacotaka na kaukauwa ni loma-qu, ka tagica na Kalou me vakaukau-wataki au; ia niu sa curu yani ena rumu, ka raici rau na luvequ sa vakamatei tu ena gauna vata ga e mata-qu, ka rogoca na vakirukiru kei na nodratou vutugu na noqu vuvale kei na tagi mai na gusudrau na watidrau, luedrau, tacidrau, kei na ganedrau, au sa sega ni taura rawa. Au tagi vua na Turaga ena mosi ni yaloqu, ‘Noqu Kalou! Noqu Kalou!’ Ko ni sa tiko evei?”²⁰

Ena gauna o ya ni rarawa kei na lomataqaya, a nanuma lesu ena nodrakaya, “Na, kua ni tagicaki keitou, keitou sa qaqa vei vuravura ena loloma.”²¹

Era sa qaqa dina vei vuravura. O Josefa vata kei Airame Simici, me vakataki ira na Yalododonu

yalodina era tukuni tiko ena ivola ni iVakatakila, "era sa lako mai ena veivakararawataki levu, ia era sa sava nodrai sulu, ka vakavulavulataka e na dra ni Lami [ka] . . . sa tiko kina e na mata ni itikotiko ni Kalou, a ra sa qaravi koya e na siga kei na bogi e nona vale-ni-lotu: ia ena tiko vata kei ira ko koya sa tiko ena itikotiko vakaturaga.

"Era na sega tale ni viakana, se via-gunu tale; ena sega ni kati ira na siga, se duatani na katakata.

"Ni na vakani ira na Lami sa tiko ena loma ni itikotiko-vakaturaga, ka na tuberi ira ki nai vurevure ni waibula: ia ena tavoya kecega na Kalou na wai ni mata mai na matadra."²²

Ni da sa marautaka tiko na soqo rekitaki oqo, nai ka 200 ni yabaki ni ivakananumi ni iMatai ni Raivotu, meda na dau nanuma tiko na isau ni bula rau a sauma o Josefa kei Airame, vata kei ira na vuqa na tagane, yalewa, gonelalai yalodina, me tauyavutaki na Lotu me rawa kina vei iko kei au me daru marautaka e vuqa na veivakalougatataki kei na dina sa vakatakilai mai sa tu vei keda nikua. Na nodra yalodina me na kakua ni guilecavil!

Au dau vakasamatataku tu na vuna me rau sotava kina o Josefa kei Airame kei na nodrau vuvale na rarawa levu. E rairai beka ni ratou sa mai kila kina na Kalou ena loma ni nodratou vakararawataki ena sala a sega kina ni rawa ni yaco ke sega o ya. Ni yaco oqo, e ratou sa vakasamatataki Kecisemani kina kei na kauveilatai ni iVakabula. Me vaka a kaya o Paula, "Ni sa soli vei kemudou e na vuku i Karisito, e segai walega mo dou vakabauti koya, mo dou vosota talega na ca e na vukuna."²³

Ni bera nona mate ena 1844, a vola o Josefa e dua na ivola qaqa vei ira na Yalododonu. E a veikacivi ni cakaca-ka, ka sa tomanti tiko ena Lotu nikua:

"Taciqu [kei na ganequ], *me da kakua beka ni tomanta tiko na inaki cecere vakaoqo?* Me toso ki liu ka kakua ni suka ki muri. Na yaloqaqa, taciqu [kei na ganequ]; ka toso tiko ga ki liu, ki liu ki na qaqa! . . .

Ia koi keda na lewenilotu, na Yaldo-dodonu Edaidai me da vakacobora vua na Turaga nai vakacacabo ena bula dodonu."²⁴

Ni da vakarorogo tiko vua na Yalo ena ivakananumi ni yabaki 200 ena mua ni macawa oqo, meda raica mada na vakacacabo cava o na cabora vua na Turaga ena bula dodonu ena veisiga mai oqo. Mo ni yaloqaqa tiko—wasea vua e dua o vakabauti koya, ka kena bibi duadua, yalovinaka taura na gauna mo cakava kina!

Au kila ni iVakabula sa dau lomavinaka ni da cabora Vua e dua na isolisolai mai na yaloda ena buladodonu, me vaka ga Nona lomavinaka ki na nodrau isolisolai yalodina o rau na veitacini, o Josefa kei Airame Simici, kei ira eso tale na Yalododonu yalodina. Au sa vakadinadinataku vakalou na veika oqo, ena yaca tabu ni noda Turaga o Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Brigham Young, ena Nodra iVakavuvuli na Peresidi ni Lotu: Josefa Simici 2007), 544; raica talega na Brigham Young, "Remarks," *Deseret News*, Oct. 26, 1859, 266.
2. E va na ivola itukutuku taumada ni Matai ni Raivotu au sa vakacacavu mai kina; raica na "Joseph Smith's Accounts of the First Vision," josephsmithpapers.org.
3. Josefa Simici—Ai Tukutuku 1:8.

4. Raica na Josefa Simici—Ai Tukutuku 1:11.
5. Josefa Simici—Ai Tukutuku 1:12.
6. Josefa Simici—Ai Tukutuku 1:14.
7. Josefa Simici—Ai Tukutuku 1:17
8. Ena Josefa Simici, "History, circa Summer 1832," 3, josephsmithpapers.org; spelling, punctuation, and capitalization standardized.
9. Josefa Simici—Ai Tukutuku 1:18.
10. Joseph Smith, "Church History," *Times and Seasons*, Maji 1, 1842, 3:706, in JSP:H1:494.
11. Joseph Smith, "Journal, 1835–1836," 24, josephsmithpapers.org.
12. Ena Josefa Simici, "History, circa Summer 1832," 3, josephsmithpapers.org; spelling, punctuation, and capitalization standardized.
13. Josefa Simici—Ai Tukutuku 1:21–22.
14. Josefa Simici—Ai Tukutuku 1:33–34.
15. Ena Josefa Simici, "Letter to Emma Smith, 4 April 1839," 1–2, josephsmithpapers.org; spelling, punctuation, and capitalization standardized.
16. Josefa Simici, ena "Minute Book 1," 186, josephsmithpapers.org; emphasis added; punctuation standardized.
17. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 136:39.
18. Josefa Simici, "History of Joseph Smith," *The Latter-day Saints' Millennial Star*, Apr. 19, 1862, 248; emphasis added.
19. Vunau kei na Veiyalayalati 135:3; vakamatatatakai.
20. "Lucy Mack Smith, History, 1845, 312, josephsmithpapers.org; vakavou ni matanivola lelevu kei na sipeli.
21. Lucy Mack Smith, History, 1845," 313, josephsmithpapers.org
22. Ai Vakatakila 7:14–17.
23. Filipai 1:29.
24. Vunau kei na Veiyalayalati 128:22, 24; vakamatatatakai.

JOSEPH KEI HYRUM SMITH TUCAKE TU YASANI UCIVAI, MAI VETHEODORE S. GORKA.

Elder James R. Rasband
Mai na Vitusagavulu

Raica me Dodonu na Lewa

Me vakatauci na lewa savasava, na veisorovaki ni noda iVakabula ena samaka na duka ni lecaika kei na rarawa era vakavuni na tani.

Na iVola i Momani e Vakavulica na iVakavuvuli nei Karisito.

Ena Okotova sa oti, a bolei keda o Peresitedi Russell M. Nelson me da vakasamataka mada se na duatani vakacava na noda bula kevaka e kau tani vakasauri vei keda na “kilaka eda rawata mai na iVola i Momani?”¹ Au sa vakasamataka vakatitobu na nona taro, au vakabauta ni levu vei kemuni e vakakina. E dua na vakasma e votu tiko mai vakawasoma—kevaka e sega na iVola i Momani kei na kena ivunau matata vinaka baleti Karisito kei na Nona isoro ni veivakaduavatataki, evei meu na gole kina meu kunea na vakacegu?

Na ivunau i Karisito—ka koto kina na ivakavuvuli veivakabulai kei na cakacaka vakalotu ni vakabauti Karisito, veivutuni, papitaiso, na isolisoli ni Yalo Tabu, kei na vosota me yacova na ivakataotioti—sa dau vakavuvulitaki vakavuqa ena ivolanikalou taucoko ni Veivakalesui mai ia e duatani ena iVola i Momani.² E tekivu na ivunau ena vakabauti Karisito, ka vakatau na kena veitikina matailalai ena Nona isoro ni veivakaduavatataki.

Me vaka e vakavuvulitaka o Peresitedi Nelson, “Na iVola i Momani e vakarautaka na kilaka taucoko ka vakadonui duadua ni Veisorovaki i Jisu Karisito e rawa ni kunei ena veivanua cava ga.”³ Na levu ni noda kilaka ena isolisoli vakalou ni iVakabula, na levu ni noda na kila, ena noda vakasama kei na yaloda,⁴ na dina ni nona veivakadeitaki o Peresitedi Nelson “na dina ni iVola i Momani e tu kina na kaukauwa me veivakabulai, veivakaloga vinakataki, vakalesuya, vakamareqeta, vaqaqacotaka, vakaceguya ka vakamarautaka na yaloda.”⁵

Na Veisorovaki ni iVakabula e Sotava Kece na Gagadre ni Lewa Dodonu

E dua na cau bibi sara ka veisaututaki ni iVola i Momani ki na noda kila na Veisorovaki ni noda iVakabula sai koya na ivakavuvuli, ni nona solibula cecere na Karisito sa sotava taucoko sara na gagadre ni lewa dodonu. Me vaka e vakamacalataka o Alama: “o koya e mai sorovaka kina na Kalou vakataki koya na ivalavala ca ni kai vuravura, me rawa kina ni yaco na ituvatuva ni loloma cecere, me rogoci kina na tagi ni lewa dodonu, ni Kalou e vinaka sara, e Kalou dodonu, e Kalou daulololoma talega.”⁶ Na ituvatuva ni loloma cecere ni Tamada⁷—e kilai talega ena ivolanikalou me ituvatuva ni marau⁸ se na ituvatuva ni veivakabulai⁹—ena sega ni rawati vakavo kevaka sa rogoci mada na tagi ni lewadodonu.

Ia na cava mada e “tagica tiko na lewadodonu”? Vakasamataka mada na veika a sotava o Alama. Nanuma tiko ni se cauravou o Alama, sa dau segata ko koya “me vakacacana na lotu.”¹⁰ A tukuna o Alama vua na luvena ko Ilamani ni a “vakararawataki ena mosi” baleta ni a dau “labati ira e vuqa na luvena na [Kalou]” ena nona “kauti ira tani ki na rusa.”¹¹

A vakamacalataka vei Ilamani o Alama ni a qai yaco mai vua na vakacegu ni sa qai “nanuma rawa” na ivakavuvuli nei tamana baleta na “nona lako mai . . . ko Jisu Karisito . . . me mai sorovaka na ivalavala ca ni vuravura.”¹² A vakatakerea o Alama ena yalo veivutuni na loloma cecere i Karisito¹³ ka qai reki na yalona ka vakacegu ni sa qai kila ni a sorovaka na nona ivalavala ca na Karisito ka sauma na gagadre kece sara ni lewadodonu. Vakadua tale, na cava beka ena gadreva mai vei Alama na lewadodonu? Me vaka a qai vakavuvulitaka e muri o Alama, “ena sega ni dua na ka dukadukali me na taukena na matanitu ni Kalou.”¹⁴ Oqori sa dua kina na iwase ni vakacegu nei Alama sai koya, vakavo kevaka e curu mai na loloma cecere, ena tarova nona lesu tale me lai bula vata kei Tamada Vakalomalagi na lewadodonu.¹⁵

E Vaka Mamaca taka na iVakabula na Mavoa eda Seg a ni Rawa ni da Vaka Mamaca taka

Ia a baleti koya vakatabakidua ga na reki nei Alama—ena *nona* sa levea beka na itotogi ka *nona* rawa me lesu tale vei Tamada? Eda kila talega ni a rarawa o Alama ena vukudra o ira a vagolei ira tani mai na dina.¹⁶ Ia a sega ni rawa vei Alama me vakabulai ira se vakalesui ira tale mai, a vagolei ira tani. A sega ni rawa ni vakadeitaka vakataki koya ni na rawa ni soli vei ira e dua na madigi savasava me ra vulica na ivunau i Karisito ka ra vakalouga tataki me ra bulataka na kena ivakavuvuli rekitaki. Ena sega ni rawa ni vakalesui ira mai era sa mate ka ra se mataboko tu ga ena nona ivakavuvuli lasu.

Me vaka a vakavuvulitaka ena dua na gauna o Peresitedi Boyd K. Packer: “Oqo na vakanananu a vueti Alama: Me vakalesui mai na veika e sega ni rawa ni o vakalesuya mai, vakamamacataka na mavoa e sega ni rawa ni o vakamamacataka, vakavinakataka na veika o vakacacana ka sega ni rawa ni o vakavinakataka sai koya sara ga na inaki ni veisorovaki i Jisu Karisito.”¹⁷ Na dina rekitaki a “nanuma rawa” na vakasama nei Alama ni sega ni o koya ga e rawa ni vakasavasavataki ia o ira talega a vakamavoataka e rawa ni ra vakabulai ka vakataucokotaki.

Na Veisorovaki ni Vakabula e Vakavuna na Lewa Dodonu

Ena vica na yabaki ni se bera ni vueti o Alama ena ivunau veivakadeitaki oya, a vakavuvulitaka na Tui o Penijamini na rabailevu ni veivakabulai e cauraka na nona isoro ni veivakaduavatataki na iVakabula. A cavuta na Tui o Penijamini ni a tukuna vua “e dua na agilos i Kalou” “na itukutuku marautaki ni reki levu.”¹⁸ Ena itukutuku marautaki oqori sa koto kina na dina ni na mai vakararawataki na iVakabula ka vakamatei ena vuku ni noda ivalavala ca kei na cala me yaco mai kina “na *lewa dodonu* vei ira na luve ni tamata.”¹⁹

Na cava sara mada e gadreva e dua na “lewa dodonu”? Ena tikina ka tarava, e vakamacalataka kina na Tui

MASUTIKO O KARISTO E NA WERE O KECEMANI, MAI VEI HERMANN CLEMENTZ

o Penijamini, me yaco e dua na lewa dodonu, sa sorovaka kina na dra ni iVakabula “na nodra ivalavala ca o ira era lutu mai na talaidredre i Atama” vakakina “o ira era a mate ni ra se sega tu ni kila na loma ni Kalou me baleti ira, se o ira era ivalavala ca ena dela ni lecaika.”²⁰ Sa gadrevi talega ena dua na lewa dodonu, e vakavuvulitaka ko koya, ni “dra i Karisito sa sorovaka” na nodra ivalavala ca na gonelalai.²¹

E vakavuvulitaki ena ivolanikalou eso oqo e dua na ivunau lagilagi—na nona isoro ni veivakaduavatataki na iVakabula e solia na veivakabulai, soli wale, vei ira era ivalavala ca ena dela ni lecaika, vei ira, me vaka e tukuna o Jekope, “a sega ni soli vei ira e dua na lawa.”²² Na isau ni ivalavala ca ena vakatau ena rarama sa soli vei keda kei na yalomatua ni vakatulewa.²³ Eda qai kila walega na dina veivakabulai ka veivakacegui oqo baleta na iVola I Momani kei na so tale na ivolanikalou ni Veivakalesui mai.²⁴

Sa dina sara, ni sa soli na lawa, ni da sega ni lecaika tu ena loma ni Kalou, eda na saumitaro. Me vaka e tukuna vakabibi na Tui o Penijamini: “Ia ena ca, ena ca vei koya sa kila tu ni sa saqata tiko na Kalou! Ni na sega ni yaco na veivakabulai vua e dua sa vakaoqo, ka vakavo ga ena veivutuni kei na vakabuata na Turaga ko Jisu Karisito.”²⁵

Oqo talega na itukutuku ni marau ni vunau i Karisito. E sega walega ni vakabulai ira ka vakalesui ira mai era ivalavala ca ena dela ni lecaika na iVakabula ia vei ira talega era vorata na rarama sa tu vei ira, sa tuvakarau me veivakabulai na iVakabula ni sa yaco na veivutuni ka vakabauti o Koya.²⁶

A qai “nanuma rawa” beka o Alama na dina ruarua oqo. Ena vakila dina beka o Alama na ka e vakatoka me “marau . . . gasagasa”²⁷ kevaka a nanuma ni sa vakabulai koya ko Karisito ia qai laiva me ra rarawa tu o ira a vagolei ira tani mai na dina o koya? E sega sara. Me vakila o Alama na taucoko ni vakacegu, era gadreva talega o ira a vagolei ira tani o koya na madigi me rawa ni ra vakataucokotaki kina.

Ia ena rawa sara mada vakacava, me ra vakataucokotaki o ira, se o ira era a vakacala? E dina ni da sega ni kila taucoko sara na veiwalewale tabu e veivakabulai ka veivakalesui mai kina na nona isoro ni veivakaduavatataki na iVakabula, eda kila kevaka me na yaco e dua na lewa dodonu, ena vagalalataka mada na iVakabula na domedome ni lecaika kei na voto mosimosi ni mavoa era vakavuna na tani.²⁸ Ena ka oqo ena vakadeitaka o Koya me soli vei ira kece na luve ni Kalou na madigi, kei na rai matata, me ra digitaka me ra

muri Koya ka ciqoma na ituватува
cecere ni marau.²⁹

Ena Vakavinakataka na iVakabula na Veika Kecega Eda Vakacacana

Na dina oqo sai koya e kauta mai na vakacegu vei Alama. Na dina talega oqo e dodonu me kauta mai vei keda na vakacegu cecere talega. Ni da tamata vakayago, eda dau sota, se so na gauna eda veicoqacoqa ka vakavuna na mavoa. E rawa ni ra vakadinadnataka na itubutubu kecega, na mosi e salavata kei na noda cala e sega ni o koya ga na rerevaki ni keda itotogi ia na nuuiqawaqawa ni da sa yalana beka na nodra marau na lueda se da vakalatia na nodra rai mai na nodra raica ka kila na dina. Na yalayala lagilagi ni nona isoro ni veivakaduavataki na iVakabula sai koya, ena noda cala na itubutubu, ena sega ni taroga vei ira na lueda ka yalataka na veivakbulai ena vukudra.³⁰ Kevaka sara mada ga era ivalavala ca ni ra sa kila tu—me vaka eda dau cakava kece—sa dodo tu na Ligana ni loloma cecere³¹ ka na vuetai ira o Koya, kevaka walega era na rai Vua me ra bula.³²

E dina ni rawa vua na iVakabula me vakavinakataka na veika eda sega ni rawata, sa vakaroti keda o Koya me da vakavinakataka na veika kece eda rawata me tiki ni noda veivutuni.³³ Na noda ivalavala ca kei na noda cala e sega walega ni vakayalia na keda isema vua na Kalou ia na keda isema talega vei ira na tani. Ena so na gauna ena taura wale beka ga e dua na kere veivosoti na noda sasaga me da vakamamacataka ka vakalesuya mai, ia ena so tale na gauna ena taura e vica na yabaki ni sasaga ena yalomalumalu me vakavinakataka na veika eda vakacacana.³⁴ Ia, ena vuqa na noda ivalavala ca kei na cala, eda sega ni rawa ni dau vakamamacataka sara vakavinaka na we ni mavoa eda vakavuna vei ira eso. Na yalayala vakasakiti, veivakacegui ni iVola i Momani kei na kospeli vakalesui mai sai koya ni na vakavinakataka na iVakabula na veika eda sa voroka.³⁵ Ka na vakavinakataka keda talega o Koya kevaka eda gole Vua ena vakabauta

ka veivutunitaka na cala eda sa vakavuna.³⁶ Sa solia tu o Koya na isolisoli kece oqo baleta ni lomani keda kece ena loloma vinaka sara³⁷ vakakina ni sa Nona inaki me vakayacora na lewa dodonu me rokovi kina na lewa dodonu kei na loloma cecere. Au vakadinadnataka ni dina na veika oqo ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Russell M. Nelson, "Vosa iSogo," *Liaona*, Nove. 2019, 122.
2. Raica na 2 Nifai 31; 3 Nifai 11:28, 32, 35, 39–40; Vunau kei na Veiyalayalati 10:62–63, 67–70; 68:25; Mosese 6:52–54, 8:24; Yavu ni Vakabauta 1:4.
3. Russell M. Nelson, "Na iVola i Momani: Ena Vakaevi Beka Nomu Bula Kevaka e Segā?" *Liaona*, Nove. 2017, 62.
4. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 8:2–3.
5. Russell M. Nelson, "Na iVola i Momani: Ena Vakaevi Beka Nomu Bula Kevaka e Segā?" 62.
6. Alama 42:15.
7. Raica na Alama 42:15.
8. Raica na Alama 42:8.
9. Raica na Alama 24:14; Mosese 6:62.
10. Raica na Mosaia 27:8–10.
11. Alama 36:13, 14.
12. Alama 36:17, 18.
13. Raica na Alama 36:18.
14. Alama 40:26; raica talega na 1 Nifai 15:34; Alama 7:21; 11:37; Ilamani 8:25.
15. Raica na 3 Nifai 27:19; raica talega na Mosese 6:57.
16. Raica na Alama 36:14–17.
17. Boyd K. Packer, "The Brilliant Morning of Forgiveness," *Liahona*, Nov. 1995, 19.
18. Mosaia 3:2, 3.
19. Mosaia 3:10; vakamatatataki.
20. Mosaia 3:11; raica talega na 2 Nifai 9:26.
21. Mosaia 3:16; raica talega na Mosaia 15:25; Moronai 8:11–12, 22.
22. 2 Nifai 9:25.
23. Raica na 2 Nifai 2:26–27; Ilamani 14:29–30.
24. Raica na Yavu ni Vakabauta 1:2; raica talega na Vunau kei na Veiyalayalati 45:54. Ni vakamatatataki tiko na ivakavuvuli baleta na papitaiso ni mate, e kaya kina na Parofita o Josefa Simici: "Ni yaco e dua na iwase levu ni kawa tamata e vakalewa ka rulaka sega ni loloma tiko e dua tale, na iTubutubu Levu ni ka kecega e raibaleta na matavuvalue kece vakamatata ena kauwai vakatama kei loloma vakaitubutubu; ka raici ira o Koya me vaka na Luvena. . . . O Koya na vunilawa yalomatua, ka na lewa na tamata kecega, sega ena vakasama qiqo vakaiyalayala ni tamata. . . . Ena lewai ira, 'sega ena veika a sega tu vei ira, ia me
25. Mosaia 3:13; raica talega na 2 Nifai 9:27.
26. Raica na Mosaia 3:12; Ilamani 14:30; Moronai 8:10; Vunau kei na Veiyalayalati 101:78. Era na lecaika beka na tamata ena so na ivakaro kei na veiyalayalati se sega beka ni rawa ni ra vakayagataka nodra galala ena so na ituvaki ia era na tarogi ena so tale na ituvaki ena vuku ni Rarama i Karisito e tu vei ira (raica 2 Nifai 9:25; Moronai 7:16–19). Na iVakabula, o Koya na noda Turaganilewa ka sa vakadeitaka ni na vakayacori na lewa dodonu, ena raica ka kila na veituvaki oqori (raica Momani 3:20; Mosese 6:53–57). Ka sa sauma otu na kena isau ruarua—na kena e liu e sega ni vakabuina kei koya e muri ni otu na veivutuni.
27. Alama 36:21.
28. Raica na Mosaia 3:11; raica talega na D. Todd Christofferson, "Veivueti," *Liaona*, Me 2013, 110; Alama 7:11–12 ("Na colata ko Koya na nodra mosi kei na nodra tauvimate na nona tamata. . . . Sa ciqoma ko koya na nodra malumalumu"); Aisea 53:3–5 ("Sa colata ko koya na nodra rarawa ni lomadra"); 61:1–3 ("Sa lumuti au ko Jiova, meu . . . . vakabulai ira sa ramusu na ylodra, ... me solia vei ira era sa tagi e Saioni nai sala vakaiukuuku mei sosomi ni dravusa, kei na waiwai ni reki mei sosomi ni tagi"). E veidusimaki na nona cavuta na iVakabula na veitikina oqo ena Aisea ena Nona kacivaka ni o Koya na Mesaia: "Ena siga oqo sa vakayacori e daligamudou na ivola tabu oqo" (raica na Luke 4:16–21).
29. Ena vuravura ni yalo, "Sa vunautaki na kospeli vei ira sa vakaulubale, na tawaveivutuni, kei ira sa vukitanu mera sereki mai na nodra tiko bobula ka mua yani ki na veivakalougatataki nei Tamada Vakalomalagi sa solia vei ira" (Dallin H.

Provo, Utah, Amerika

Oaks, "Trust in the Lord," *Liahona*, Nov. 2019, 27). Raica na 1 Pita 4:6; 2 Nifai 2:11–16; Vunau kei na Veiyalayalati 128:19; 137:7–9; 138:31–35.

30. Raica na Mosese 6:54. A vakavuvulitaka o Peresitedi M. Russell Ballard na ivunau oqo baleta na kukuna: "Na Turaga duadua ga e kila na kena veika matalilai, ka sai koya saraga ena lewa na noda ivalavala kece e vuravura. Ni sa na vakinulewataki keda [na Turagal], au vakila ni na okata taucoko o koya na veika me navuci: na noda ituvaki duidui ni bula, noda itovo ni vakasama, noda sasagatiki kilaka, na ivakavuvuli e so eda sa ciqoma, na veika era bulataka matau na tamada, noda ituvaki ni bula, ka so tale. Eda vulica ena ivolanikalou ni na sorovaka na ivalavala ca ni tamata 'era sa mate ka sega ni kila na loma ni Kalou ena vulkudra, se o ira era ivalavala ca ena dela ni lecaika' (Mosaia 3:11)" ("Suicide: Some Things We Know, and Some We Do Not," *Ensign*, Oct. 1987, 8; *Tambuli*, Mar. 1988, 18).
31. Raica na Jekope 6:5; Mosaia 29:20; 3 Nifai 9:14; Vunau kei na Veiyalayalati 29:1.
32. Raica na Ilamani 8:15.
33. Raica na Vunau ni Soro 6:4–5; Sikeli 33:15–16; Ilamani 5:17; Vunau kei na Veiyalayalati 58:42–43.
34. Na mataqali sasaga vakaoqo e dau vakayacora o Alama (raica na Alama 36:24).
35. A vakavuvulitaka vagumatau o Peresitedi Boyd K. Packer na ivunau oqo:

"Ena so na gauna eda na sega ni rawa ni vakavinakataka na veika eda vakacacana. De sa makawa beka na cala a yaco, se sega beka ni ciqoma o koya e vakamavoataki na nomu vakatutusa ni veivutuni. De sa rui bibi beka na vakacaca ka sega ni rawa ni o vakavinakataka se vakacava na levu ni nomu vinakata.

"Ena sega ni ciqomi na nomu veivutuni vakavo kevaka me vakavinakataki mada. Kevaka e sega ni rawa ni o sereka na ibuki o a vesuka, o sa coko. E rawarawa me ciqomi na leqa kei na sega ni inuinui o na yakila ena gauna oya kei na vuna o sa na via viritaka kina na itawelu, me vaka sara ga a vakayacora o Alama.

"Se na vakavinakataki vakacava na veika kece, eda sega ni kila. Ena sega beka ni rawa kece ena bula oqo. Eda kila mai na raivotu kei na veivakatakilai ni ra sa tomana tiko na italai ni Turaga na cakaka ni veivueti ena tai kadua ni ilati.

"Na kilaka oqo e dodonu me veivakacegui vei ira e sega nodra cala vakakina vei ira era cala. Au vakasamatati ira tiko na itubutubu era rarawatata tu vakalevu na nodra cala na luedra dau muri lomadra ka sa sega nodra vakanuinui" ("The Brilliant Morning of Forgiveness," 19–20).

36. Raica na 3 Nifai 12:19; raica talega na Maciu 6:12; 3 Nifai 13:11.
37. Raica na Joni 15:12–13; 1 Joni 4:18; Dieter F. Uchtdorf, "Sa Biuta Tani na Rere na Loloma Levu Sara," *Liaona*, Me 2017, 107.

Mai vei Joy D. Jones
Peresitedi Raraba ni Lalai

E Dua na Veikacivi Lagilagi

Ni da marama ni vakabauta, e rawa ni da vakayagataka na ivakavuvuli ni dina mai na veika e sotava na Parofita o Josefa ka vakarautaka na raititobu ni nomuni ciqoma na ivakatakila yadua.

Au marau me vakanamata na noqu vosa nikua kina na nodra itavi na marama ka sa vakacagau tiko ena Veivakalesui mai. E matata ni ena vei tabagauna sa sivi, o ira na marama sa tiko na nodra tikina vakasakiti ena ituvatuva nei Tamada Vakalomalagi. E vakavulica o Peresitedi Nelson, "Ena dredre toka me vakarautaki na veiuqeti ka tiko vei ira marama, sega walega ena matavuvale, ia sa vaka talega ena Lotu ni Turaga, ena itutu vaka radini vale, vaka tina, vaka tubunigone, ganei, kei na nei, vaka

qasenivuli kei na iliiliu; ka vakauasivi ena ivakaraitaki uasivi kei na yalodina ni tutaka na kospeli."¹

Ena gauna taumada ni iSoqosoqo ni Veivukei e Nauvu ena 178 na yabaki sa oti, a vakasalataki ira na marama na Parofita o Josefa Simici mera "cakakakataka na [nodral] i tavi."² E vakavulici keda nikua na noda ivakaraitaki. Era a duavata me muria na domo ni parofita ka bula ena vakabauta e dei vei Jisu Karisito ena nodra vukea me tarai cake na yavu eda duri tu kina nikua. Sisita, sa noda gauna oqo. Sa noda edua nai

lesilesi vakalou maivua na Turaga, kei na noda vakaitavi ena yalodina ka matalia sa yaga vakalevu sara.

E vakamacalataka o Peresitedi Spencer W. Kimball: "Mo dua na marama bula dodonu ena iotioti ni gauna ena vuravura oqo, ni bera na ikarua ni lako mai ni noda iVakabula, sa dua na veikacivi lagilagi. Na kaukauwa kei na veivakayarayarataki ni marama yaldo-donu nikua e rawa me vakatinitaki na kena kaukauwa me vaka tauvatata-ki kei na gauna ni tiko vakacegu."³

Sa vakamamasu vakakina o Peresitedi Russell M. Nelson: "Ia, nikua au sa vakamasuti kemuni na marama [ena] Lotu moni yavala mai. Taura na nomu itutu dina ena vanua o ni gadrevi kina vakalevu ena nomuni matavuale, ena nomuni itikotiko, kei na matanitu ni Kalou—me vaka o ni se bera ni bau cakava vakadua."⁴

Au a kalougata kei na dua na ilawalawa gone ena Lalai, wale tiko ga oqo, me keimami sota kei Peresitedi Russell M. Nelson ena ivakatakarakara ni nodratou itikotiko na vuuale na Simici e Palmyra, Niu Ioka. Rogoca na nona vakavulici ira na gone ena ka era rawa ni cakava mera toso ki liu.

Sister Jones: "Au via kila kevaka e tiko na nomuni taro o ni via taroga vei Peresitedi Nelson. O ni sa dabe tiko oqo kei na parofita. E tiko beka na ka o ni a dau via taroga na parofita? Io, Pearl."

Pearl: "E dredre beka mo ni dua na parofita? O ni sa, oosooso saraga?"

Peresitedi Nelson: "Io, e dredre. Na veika kece e baleta na noda vakataka na iVakabula e dredre. Me ivakaraitaki, ena gauna e vinakata kina

na Kalou me solia na ivunau e tini vei Moses, e tukuna vei Moses me lako ipei? Ena dua na dela ni ulunivanua, ena Ulunivanua ko Sainiai. Sa baleta sara kina e delana sara ni ulunivanua me ciqoma na iVunau e Tini. E rawa ni a kaya na Tamada Vakalomalagi 'Moses, mo tekivu mai keri, kau na tekivu yani eke, daru qai sota ena kena veimama.' E sega, na Turaga e taleitaka na noda sasaga, baleta na sasaga e sala vata kaya mai na kena isau e sega ni rawa ni yaco mai kevaka e sega na sasaga. Me ivakaraitaki, o bau vulica beka na taba piano?"

Gonelalai: "Io."

Pearl: "Au vulica na violin."

Peresitedi Nelson: "O dau vakatovoto beka?"

Gonelalai: "Io."

Peresitedi Nelson: "Na cava ena yaco kevaka o sega ni vakatovotovo?"

Pearl: "O guilecava."

Peresitedi Nelson: "Io, o sega ni rawa ni toso vakalevu nomu kila? Sa isaunitaro na io, Pearl. E taura vakalevu na cakacaka vakaukauwa, na vuli vakalevu, ka sega ni mudu. Sa vinaka sara! Sa vinaka sara oqori, baleta ni da toso tikoga ki liu. Ena bula sara mada-ga ka tarava eda na toso tikoga ki liu."

Na veisotavi nei Peresitedi Nelson vei ira na gone vakamareqeti oqo sa vakatetei vei keda yadua. E taleita-ka na Turaga na dausasaga, kei na dausasaga e tiko na kena icocovi. Eda tomania tiko ga na noda cakacaka. Eda na tubu tiko ga kevaka eda na sasaga tiko meda muria na Turaga.⁵ E sega ni namaka o koya na taucoko nikua. Eda sasaga tiko ga meda rawa na veika dredre sa tu e matada. Me vaka na veigauna sa oti, na noda ilakolako sa, dina sara, ni taura na sasaga, cakacaka vagumatua, kei na vuli, ia na noda soli keda taucoko kina toso kiliu sa kauta mai na icocovi tawamudu.⁶

Na cava tale eda vulica mai na vua na parofita o Josefa Simici kei na Matai ni Raivotu me baleta na sasaga, cakacaka vagumatua, kei na vuli? E solia vei keda na iMatai ni Raivotu na veidusimaki ki na noda itavi yadudua. Ni da marama ni vakabauta, e rawa ni da vakayagataka na ivakavuvuli ni

dina mai na veika e sotava na Parofita o Josefa ka vakarautaka na rai titobu ni nomuni ciqoma na ivakatakila yadua. Me ivakaraitaki:

- Eda oca ni sotavi na veika dredre.
- Eda vakasaqaqara ena ivolanikalou me rawati kina na veidusimaki ni ka me vakayacori.
- Eda matanataka na noda vakabauta kei na vakararavi vua na Kalou.
- Eda solia na noda kaukauwa ka vakatakekere vua na Kalou me vuksi keda meda vakamalumalumutaka na veivakayarayarataki ni vu ni ca.
- Eda cabora cake na gagadre ni yaloda vua na Kalou.
- Eda vakanamata ki na Nona rarama ka dau dusimaka na noda veidi-gidigi ni bula, ka dau mai tiko kei keda nida rai vua.
- Eda kila Ni kila vakayadua na yaca-da ka solia vei keda na itavi meda qarava.⁷

Me kena ikuri, o Josefa Simici a vakalesuya mai na kila-ka ni sa rawa vei keda meda vaka na Kalou kei na keda yaga tawamudu. Ena vuku ni veiwekani oqo kei na Tamada Vakalomalagi, au vakabauta ni *namaka* o Koya vei keda meda ciqoma na ivakatakila mai Vua.

Na Turaga a vakasalataki Ema Simici me "ciqoma na Yalo Tabu," vuli vakalevu, "mo kakua ni domona na iyau vakavuravura, vakasaqaqara na iyau e vinaka cake," ka "dei tikoga ki na [nona] veiyalayalati" kei na Kalou.⁸ Na vuli e tiki yaga sara ni noda tubu vakabibi ni veitokani ni Yalo Tabu e veigauna, e vakavulica vei keda yadua na veika me biu vakatikitiki—kena i balebale na ka e golei keda tani se vakabera na noda tubu.

E kaya o Peresitedi Nelson: "Au masuti kemuni mo ni vakatubutaka na nomuni rawa ka vakayalo mo ni rawa ivakatakila kina."⁹ Na nona vosa na noda parofita sa dau tiko kei au niu dau vakananumi ira na marama kei na nodra rawa ni toso ki liu. Sa vakamasuti keda, oya vei au e dusimaka na ka me vakaliuci. E vakavulica tiko vei keda na

sala ni noda rawa ni sasagataka meda bula vakayalo ena vuravura ka sa luvuci tu ena i valavalava ca, ena noda ciqoma ka cakava na ivakatakila.¹⁰ Ni da cakava vakakina, ena rokovi kei na bulataki ni ivakaro ni Turaga, sa yalataki veikeda, me vaka vei Ema Simici, “ai sala ni yalododonu”¹¹ E vakavulica na Parofita o Josefa na bibi ni *kilai* na salatu eda cakacakatika tiko ena bula oqo me vakadonuya na Kalou. Ni sega vei keda na kila oqori, e na “vakacau oca na [noda] vakasama ka malumalumu.”¹²

Ena koniferedi oqo, eda na rogoca kina na dina eso ka na uqeti keda meda veisau, vakavinakataka, ka vakasavasataka na noda bula. Ena ivakatakila ki na tamata yadua, sa rawa vei keda meda levea na ka era vakatoka eso me “veiluvuci na koniferedi raraba”—nida biubui eke ka vadeitaka meda cakava *taucoko* nikua. O ira na marama e levu nai tavi era qarava, ka sa dredre sara, ka sega ni gadrevi, mera qarava kece ena duavata ga na gauna. Ena vupei keda na Yalotabu meda kila na cakacaka meda vakanamata kina ena siga nikua.¹³

E rawa meda malele ki na veivakuqeti loloma ni Turaga, ena Yalo Tabu, me vupei keda meda kila na cava e vakaliuca o *Koya* meda tubu cake kina. Na noda ivakatakila yadua e tuberi keda ki na *tubu cake* vakayadua.¹⁴ Eda rogoca ka cakava.¹⁵ E kaya na Turaga: “Kerea na Tamada ena yacaqu ena vakabauta, kei na

vakanuinui ni na soli vei kemudrau, ka na soli vei kemudrau na Yalo Tabu, ka sa vakatakila na veika kecega ka na ganita vei ira na luve ni tamata.”¹⁶ Na noda itavi me tomani tiko ga na ivakatakila.

Ni toso cake na noda kila ni vaka-yacora na veika oqo, eda rawa ni ciqoma na kaukawa e levu cake ena noda i tavi yadua meda veiqrarvi ka vaka-yacora na cakacaka ni veivakabulai kei na vakacerecere—ka rawa vakaidina “mo kakua ni domona nai yau vaka-vuravura, ia mo vakasaqara nai yau e uasivi cake.”¹⁷ Ena qai rawa kina vei keda me mana na noda vakuqeti ira na noda tabatamata tubu cake tiko mai nikua me ra cakava vakakina.

Kemuni na Taciqui kei na ganequ, eda vakasaqara kece tiko na kaukauwa ni Kalou ena noda bula.¹⁸ E tiko e dua na yalo ni cakacaka vata totoka, ena kedrau maliwa na tagane kei na yalewa, ena vaka-yacori ni cakacaka ni Kalou edaidai. Eda rawata na kaukauwa ni matabete ena veiyayalayati, ka a vaya-cori taumada ena noda papita-iso ka mai tini e loma ni veivaletabu savasava.¹⁹ Sa vakavulica vei keda o Presitedi Nelson, “Na yalewa kei na tagane kece sara e veiyayalayati kei na Kalou ka rokova na veiyayalayati oqori, ka vaka-tavi kilikili ena veicakacaka vakalotu ni matabete, ena lutuki koya mai vakadodonu na mana ni Kalou.”²⁰

Na noqu vaka-tutusa vaka i au nikua, oya niu a dau lecava tu mai liu

ni rawa vei *au* meu tadolova na kaukauwa ni matabete, dina ga niu marama.²¹ Kemuni na marama, sa noqu masu ni da na vakila ka vakamareqeta na kaukauwa vaka matabete ni da “dei tikoga ki na [noda] veiyayalayati,”²² taukena na dina ena ivolanikalou, ka muria nodra vosa na parofita bula.

Meda vakadeitaka sara na noda dina vua na Tamada Vakalomalagi kei na iVakabula, ena “dei ni nomudou vakabauti Koya, ka vakararavi vaka-tabakidua sara ki na nona vinaka o Koya sa kaukauwa me veivakabulai.”²³ Meda tomana tikoga na ilakolako oqo i na noda iyacoyaco vakayalo cecere duadua ka vupei ira era tiko wavoliti keda mera yaco talega vakakina ena noda veiliutaki, loloma, veiqrarvi, kei na loloma vakarisito.

E vakananumi keda ena yalo malumu o Elder James E. Talmage, “Na nodra jabeni levu ni vuravura na marama kei na i tutu vakamarana sai Jisu na Karisito.”²⁴ Ena i soqoni ni nodra vakaitavi tiko na marama ena cakacaka ni Veivakalesuimai, ka vei keda kece, nai tavi cava e bibi duadua? Au vakadinadinataka ni sai koya meda *rogoci* Koya,²⁵ ka muri Koya,²⁶ ka vakararavi Vua,²⁷ ka i dewadewa ni Nona Loloma.²⁸ Au kila ni bula o Koya.²⁹ Ena yaca tabu i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

- Russell M. Nelson, “Dua na Kerekere vei Ira na Ganequ Yalewa,” *Liaona*, Nove. 2015, 95–96.
- Josefa Simici, ena “Nauvoo Relief Society Minute Book,” 38, *josephsmithpapers.org*.
- Nodra iVakavuvuvi na Peresitedi ni Lotu: Spencer W. Kimball* (2006), 217.
- Russell M. Nelson, “Dua na Kerekere vei Ira na Ganequ,” 97.
- Raica na Vunau kei na Veiyayalayati 58:26–28.
- Raica na Vunau kei na Veiyayalayati 6:33.
- Raica na Josefa Simici—Ai Tukutuku 1:11–17.
- Vunau kei na Veiyayalayati 25:8, 10, 13.
- Russell M. Nelson, “iVakatakila ki na Lotu, iVakatakila ki na Noda Bula,” *Liaona*, Me 2018, 96.
- Raica na 2 Nifai 9:39.
- Vunau kei na Veiyayalayati 25:15.
- Lectures on Faith* (1985), 68.
- Raica na Vunau kei na Veiyayalayati 42:61.
- A kaya o Peresitedi Henry B. Eyring:

“Ia oqo, kevaka medaru a tiko taurua ga (Au nuitaka me vakakina), mo galala ni taroga edua ga taro o via taroga, au raitayalotaka ni o na kaya edua na ka

San Bernardo, Santiago, Chile

vakaoqo: ‘O Baraca Eyring, au sa vakila oti eso na ka o vakamacalataka. Na Yalo Tabu e dau vakauqeta na yaloqu kei na noqu vakasama ena veigauna eso. Ia au na gadreva vakawasoma kevaka meu na kua ni rawai se vakacalai. Ena rawa beka oya? Ena rawa beka, ia ke rawa, na cava me caka meda rawata kina na veivakalougaatataki oya?

“Me da tekivu mada ena imatai ni tiki ni nomu taro. Io, e rawa. Ena veigauna au gadreva kina na veivakadeitaki oqori—kau dau gadreva ena so na gauna—au vakananuma mai e rua na turaga. Nifai kei Liae, kei ira na italai ni Turaga e cakacakka tiko kei ira, era sotava na veisaqasaqa kaukauwu. Era a veigaravi tiko ena dua na vuravura ka sa torocake tiko ga na kena ca. Era a sotava eso na veivakacalai rerevaki sara. Ia au sa vakayaloqaqataki—koi kemuni talega—mai na veivosa ena dua na tikina ena i vola nei Ilamani. Na veivakadeitaki, e ologi koto ena i tukutuku ni veika a yaco ena loma ni dua na yabaki taucoko, ka vaka me sega sara ni kurabui kina o koya ka a vola. Rogoca:

“Ia ena ikavitusagavulu kaciwa ni yabaki sa tekivu tubu cake sara na veileti. Ia a sa yaco ni ko Nifai kei Liae kei na vuqa vei ira na nodrau itokani ka ra kila tu na utu dina ni vakavuvuli, era sa vunautaka vei ira na tamata na veika sa vakatakila vei ira ena veisiga, ka ra si tinia kina na nodra veileti ena yabaki tiko ga ko ya.’ [Ilamani 11:23]

“Sa levu na ivakatakila ena veisiga.’ Ia, vei iko kei au, sai koya oya na i sau ni imatai ni nomu taro. Io, sa rawa meda rawata na veitokani ni Yalo Tabu me levu kina nai vakatakila e veisiga. Ena sega ni rawarawa. Ia e rawa. Na veika ena gadrevi vei keda yadua ena duidiu baleta eda tekivu mai na vanua eda dui tiko kina kei na veiituvaki ni bula eda sotava” (“Gifts of the Spirit for Hard Times” [Brigham Young University fireside, Sept. 10, 2006], 3–4, speeches.byu.edu).

15. Raica na 2 Nifai 2:16.
16. Vunau kei na Veiyalayalati 18:18.
17. Vunau kei na Veiyalayalati 25:10.
18. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 121:26, 33, 41, 45–46.
19. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 84:19–21.
20. Russell M. Nelson, “iYau Vakayalo,” *Liaona*, Nove. 2019.
21. Raica na Russell M. Nelson, “iYau Vayalo,” 76–79; Dallin H. Oaks, “Na iDola kei na Lewa ni Matabete,” *Liaona*, Me 2014; Henry B. Eyring, “Ira na Marama kei na Vulici ni Kospeli e Vale,” *Liaona*, Nove. 2018, 58–60.
22. Vunau kei na Veiyalayalati 25:13.
23. 2 Nifai 31:19.
24. James E. Talmage, *Jesus the Christ*, ikatolu ni itabataba (1916), 475.
25. Raica na Josefa Simici—Ai Tukutuku 1:17.
26. Raica na Maciu 4:19–20.
27. Raica na Vosa Vakaibalebale 3:5–6; *Doctrine and Covenants* 11:12.
28. Raica na Joni 13:34; Moronai 7:47.
29. Raica na 2 Nifai 33:6; Vunau kei na Veiyalayalati 76:22.

Mai vei Elder Neil L. Andersen
Ena Kuoramu ni Apositolo Le Tinikaruia

Balolo ni Vakanananu Vakayalo Veivakatakilai

Ena veigauna dredre ni noda bula yadua se ena ituvaki dredre ni vuravura e rawa ni vakabuto taka na noda salatu, e sega ni da tarova rawa, e rawa ni veivakararamataki ena noda sala na veigauna ni veivakarautaki vakayalo ena noda vakasamataka mai na noda ivola ni bula.

Ni oti e tinikawalu na yabaki mai na iMatai ni Raivotu, a vola na Parofita o Josefa Simici e dua na itukutuku

rabailevu ni veika a sota kaya. A sotava na veisaqasaqa, veivakacacani, veisa-gai, veivakarerei, kei na veivakaleqai.¹

Salt Lake City, Utah, Amerika

Ia e sega ni guce rawa ena nona vakadina dinataka ena doudou na nona iMatai ni Raivotu: "Au a raica dina e dua na rarama ka rau sikavotu mai kina e rua na Tamata, io e rau a vosa vakaidina vei au, e dina ni'u a cati ka vosa vakacacani ena noqu tukuna ni'u raica e dua na raivotu, ia e dina. . . . Au kila, ka'u kila ni kila na Kalou, ka'u sega ni rawa ni cakitaka."²

Ena nona veiauwa dredre, a vakananu lesu o Josefa ki na ruasagavulu na yabaki sa oti ena dei ni nona loloma na Kalou vua kei na veika a yaco me kidavaki mai kina na Veivakalesui mai sa tukuni oti mai vakabalavu. Ni vakananuma lesu na nona ilakolako vakayalo, a kaya o Josefa: "Au na sega nibeitaka e dua ni sega ni vakabauta na noqu italanoa. Kevaka au a sega ni sotava na veika au a sotava, au na sega tale beka ga ni vakabauta."³

Ia a yaco dina na veika a sotava, ka sega vakadua ni guilecava se cikitaka, a vakadeitaka malua toka ga na nona ivakadinadina ni gole tiko ki Carthage. "Au sa lako me vaka na lami sa la'ki vakamatei," a kaya o koya, "ia au sa sega ni taqaya se yalolailai kina; raica au sa kila ena vu ni yaloqu, ni'u sa sega ni cala vua na Kalou se vei ira na tamata."⁴

Na Veika ko Sotava e Veivakarautaki Vakayalo

E dua na lesoni vei keda na nona ivakaraitaki na Parofita o Josefa. E dau sala vata mai kei na veidusimaki malua eda dau ciqoma mai vua na Yalo Tabu, ena veigauna eso, sa dau vakadeitaki keda mai vakaukauwa vakatamata yadua ni kilai keda o Koya ka lomani keda ka sa vakalougatataki keda tiko e matanalevu. Ia, ena noda gauna ni dredre sa dau kauta lesu mai ki na noda vakananu na veika oqo na iVakabula.

Vakasamataka na nomu bula. Ena veiyabaki sa sivi, au sa dau rogoca e levu na veigauna vakayalo bibi mai vei ira na Yalododonu Edaidai e vuravura, ni ra vakadeitaka mai ka sega tale na kena lomatarotaro ni Kalou e kilai keda ka lomani keda yadua ka gadreva tu vakaukauwa me

vakatakilai Koya mai vei keda. Ena yaco beka mai na veika sotavi oqo ena veigauna bibi ni noda bula, se me yaco e dua na ka sega soti ni bibi sara, ia era dau veitomani mai kei na dua na veivakadeitaki kaukauwa vakayalo ni nona loloma na Kalou.

Ni da nanuma lesu na veigauna bibi vakayalo vaqo ena kauti keda sobu ki duruda, ka vakadina dinataka me vaka a kitaka na Parofita o Josefa: "Na veika au ciqoma e lako mai lomalagi. Au kila, kau kila ni kila na Kalou ni'u kila."⁵

E Va na iVakaraitaki

Vakasamataka toka na nomu balolo ni vakananu vakayalo veivakatakilai ni'u wasea na ivakaraitaki mai vei ira tale eso.

Ena vica na yabaki sa oti, a kerea e dua na peteriaki ni iteki qase ka sa leqa tu e rua na paipo ni nona uto na veivuke nei Vuniwai Russell M. Nelson ena gauna oya, e dina ga ena gauna oya a se bera tu ni dua na iwali vakaveisele ni sa ca na ikarua ni paipo. Sa mani vakadonuya o Vuniwai Nelson me veisele. Qo na ka e qai tukuna o Peresitedi Nelson:

"Ni oti neitou qarava na imatai ni paipo, keitou sa mani vakavotuya na ikarua ni paipo. Keitou kunea ni tu vinaka tu ia sa ka levu ka sa sega kina ni cakacaka me vaka na kena dodonu. Ni'u dikeva toka na paipo oqo, a votu ena noqu vakasama e dua na itukutuku matata: *Vakalailaitaka na paipo*. Au tukuna na itukutuku oqori vei noqu ivukevuke. 'Ena veirauti na iubi ni paipo *kevaka* e rawa ni daru

Peresitedi Russell M. Nelson

vakalailaitaka na paipo ki na kena levu dina ga.'

"Ia ena caka vakacava? . . . A basika ena noqu vakasama e dua na iyaloyalo matata, ka vakaraitaka na iwalewale e rawa ni sitiji kina—me tobe eke ka dua na ilobi eke. . . . Au se nanuma tu ga na iyaloyalo ena vakasama oya—vakataucokotaki ena laini cavuka na vanua me ra biu kina na sitiji. A vakaotu na ripea me vaka na droini ena noqu vakasama. Keirau a vakanovolea na paipo ka raica ni sa lailai sara na turu. A kaya vaqo na noqu ivukevuke, 'oqo e dua na cakacaka mana.'"⁶ A bula tiko na peteriaki me vuqa tale na yabaki.

A dusimaki o Vuniwai Nelson. Ka kila o koya ni kila na Kalou ni kila o koya ni a dusimaki.

Keirau a sotavi Beatrice Magré taumada kei Kathy mai Varanise ena 30 na yabaki sa oti. A tukuna vei au o Beatrice ena dua na gauna lekaleka sa oti e dua na ka a uqeta nona bula vakayalo ni se qai oti ga vakalailai nona papitaso ni yabaki tinivakacaca voli. Qo na veika a tukuna:

"Era a lako na itabagone ni neitou tabana kei ira na nodra veiliutaki ki na baravi mai Lacanau, rauta ni dua veimama na auwa mai Bordeaux.

"Ni se bera ni ra lesu tale i vale, a mani nanuma e dua vei ira na veiliutaki me lai sili tale mada vakadua ka coka yani ki loma ni ua kei na nona matailoilo. Ni lamata mai, sa yali nona matailoilo. . . . Sa mani yali tu e wasawasa.

"Ni sa yali na nona matailoilo sa na sega kina ni rawa ni draivataka nona

Beatrice Magré

motoka. Keimami sa na tao tu vakaya-wa sara mai vale.

“A mani vakatura e dua na sisita sinai tu ena vakabauta me keimami masu.

“Au kudruvaka ni masu ena sega sara ga ni dua na kena yaga, au mani laki duavata kei ira ena masu votu ena lomalomaruua ni yaco tu e tolo i keimami na wai.

“Ni oti ga na masu au dodoka na ligaqu meu sui ira kecega. Ni'u sevuta yani na dela ni wai, a tao e ligaqu na nona mataloiloi. A curubasikata na yaloqu e dua na vakanananu kaukauwa ni dau rogoa dina na neimami masu na Kalou”⁷

Ni oti e vasagavulu kalima na yabaki, a qai nanuma lesu me vaka ga ni se qai yaco ena noa. A vakalougataki o Beatrice ka kila ni kila na Kalou ni kila o koya ni sa vakalougatataki.

E duidui sara na veika erau sotava o Peresitedi Nelson kei Sister Magré, ia, vei rau ruarua, e dua na vakanananu tawaguilecavi rawa ni vakotori kina ena vuniyalodrau na loloma ni Kalou.

Na veigauna veivakatakilai vaqo e vakavuqa ni dau yaco mai ni da vulica tiko na kospeli vakalesui mai se ena noda wasea tiko na kospeli vei ira na tani.

A tauri na iyalovalo oqo mai São Paulo, Brazil, ena 2004. O Floripes Luzia Damasio ena iTeki na Ipatinga Brazil a yabaki 114. Ni tukuna tiko na nona saumaki mai, e kaya o Sister Damasio vei au ni a solia na veivakalougataki vaka matabete vua e dua

na gone dramidrami ka tavui mate na dau kaulotu qai vakabulai ena mana. A vinakata me kila vakalevu na ka. Ni masulaka na itukutuku erau tukuna, qai vakadeitaka vua e dua na ivakadinadina sega ni cakitaki rawa ni Yalo ni o Josefa Simici e dua na parofita ni Kalou. A papitaiso ni yabaki 103, ka ciqoma nona edau-meni ni yabaki 104. Ena veiyabaki ni oti oya e dau vodo basi me 14 na auwa me rawa ni tiko ena valetabu ena dua na macawa. A ciqoma o Sister Damasio e dua na veivakadeitaki vakalomalagi ka kila ni kila na Kalou ni kila o koya ni dina na ivakadina-dina oya.

Oqo e dua na balolo ni vakanananu vakayalo ena imatai ni noqu kaulotu mai Varanise ena 48 na yabaki sa oti.

Ni keirau kaulotu voli, keirau a solia kei na noqu itokani e dua na iVola i Momani vua e dua na kena marama qase cake. Ni keirau lesu yani ki nona vale ni oti e dua na macawa, a dolava na katuba. Ni se bera ni cavuti e dua na vosa, au a vakila e dua na kaukauwa vakayalo rawa ni tarai. A tikoga na yalo oya ni sureti keirau yani ki loma o Madame Alice Audubert ka tukuna vei keirau ni sa wilika na iVola i Momani ka kila ni dina. Ni keirau biuta mai na nona itikotiko ena siga ko ya, au a masu, “Tamaqu mai Lomalagi, yalovinaka vupei au meu kakua sara ni guilecava na veika au se qai vakila.” A sega vakadua.

Ena dua na gauna wale tu ga, ena dua na matanikatuba vaka ga na vica

tale na drau na katuba, au a vakila na kaukauwa vakalomalagi. Kau kila ni kila na Kalou ni'u kila ni a dolavi e dua na kutubaleka ni lomalagi.

Vakatamata yadua kei na Segu ni Vakalasui rawa

Na veigauna veivakatakilai vakayalo vaqo e duidui na gauna dau yaco mai kina ka duidui talega na sala e muria mai, me ganita na tamata yadua.

Vakasamataka na kena ivakaraitaki o dau taleitaka ena ivolanikalou. O ira era a vakarorogo tiko vua na iApositolo o Pita a “laucoka na yaldo-ra.”⁸ Na yalewa ni Lemanaiti o Apisi a vakabauta na “raivotu veivakurabu-itaki nei tamana.”⁹ Lako mai e dua na domo ena vakasama nei Inosi.¹⁰

A vakamacalataka vaqo na noqu itokani o Clayton Christensen na ka a sotava ena dua na wili iVola i Momani ena dela ni masu vagumatua: “A vakavolivoliti au ka curumi au e dua na yalo totoka, raragi vinaka, ka taleitaki . . . e virikovuti au ena dua na yalo ni loloma au se bera vakadua ni bau nanuma ni na rawa ni'u vakila, [a curumi au tiko na yalo oqo ena veibogi].”¹¹

Ena so na gauna e dau drodro sobu ki yaloda na veivakanananu vakayalo me vaka na bukawaqa, ka vakararamataka na yaloda. E vakamacalataka o Josefa Simici ni so na gauna eda dau ciqoma “na tatibi vaka-sauri ni vakasama” kei na so na gauna “na drodro savasava ni vuku.”¹²

Ena nona sauma o Peresitedi Dallin H. Oaks, na nona kauwai e dua na turaga yalodina ka a tukuna ni se bera vakadua ni bau sotava e dua na ka vaqori, a vakasalataka, “De sa saumi beka mai vakavuqa na nomu masu, ia o nanamaki toka beka ki na dua na ivakatakilaka cecere se dua na domo rogolevu o qai nanuma kina ni se bera ni dua mai na kena isau vei iko.”¹³ E tukuna saraga vakataki Koya na iVakabula na nodra vakabauta cecere e dua na matamatata “era a [vakalougatataki] ena bukawaqa kei na Yalo Tabu, [ia era] a sega ga ni kila.”¹⁴

Sister Floripes Luzia Damasio kei Elder Andersen.

E papitaisotaki Alice Audubert o Elder Andersen.

Ena Rawa Beka Vakacava Mo Rogoci Koya?

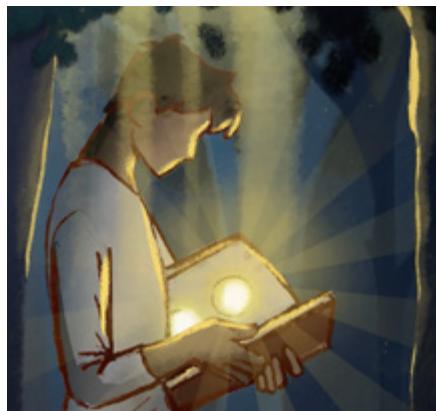
Eda a rogoci Peresitedi Russell M. Nelson ni a kaya wale tikoga qo: "Au sureti kemuni mo ni vakasamataka vakatitobu vakawasoma na taro bibi oqo: O dau rogoci Koya vakacava? Au sureti kemuni talega mo ni cavuta na ikalawa mo ni rogoci Koya vakavinaka cake ka vakalevu."¹⁵ E tokarua taka tale na veisureti oqori na mataka nikua.

Eda rogoci Koya ena noda masu, ena noda itikotiko, ena ivolanikalou, ena noda serenilotu, ni da vakaivota-vota ena bula kilikili ena sakaramede, ni da tukuna na noda vakabauta, ni da vuksi ira tale eso, kei na noda curuma na valetabu kei ira eda vakabauta vata. Na gauna veivakatakilai vakayalo ena yaco mai ni da vakarorogo ki na koniferedi raraba ka da muria vakinaka cake na ivakaro. Kemuni na gonelalai, na veika dau sotavi oqo sa baleti kemuni talega. Nanuma tiko ni o Jisu a "vakatavulici ira ka vakalou-gatataki ira na nodra gone . . . ka ra sa vosataka [na gone] . . . na veika lelevu ka talei."¹⁶ E kaya na Turaga:

"[Na kilaka oqo] sa solia vei kemudou na Yaloqu, . . . ka dou na sega sara ni rawata me tiko vei kemudou kevaka e sega na noqu kaukauwa;

O koya, dou sa rawa ni vakadinanataka ni dou sa rogoce na domoqu, ka kila na noqu vosa."¹⁷

Sa rawa ni da "rogoci Koya" ena vuku ni veivakalougatataki ni nona Veisorovaki sega ni vakatauvatani rawa na iVakabula.

Na masu, na rokovi ni veiyalayalati, kei na Yalo Tabu ena vuksi keda ena ilakolako ni bula oqo.

Ni da sega ni digia na gauna me da ciqoma kina na gauna veivakatakilai vakaoqo, a veivakasalataki kina vaqo o Peresitedi Henry B. Eyring ena nei-mami vakavakarau: "Ena bogi nikua, kei na bogi ni mataka, o namasu beka ka vakanananu beka vakatitobu, ka taroga na taro: E vakauta beka mai na Kalou e dua na itukutuku e baleti au ga? Au sa raica beka na Ligana ena noqu bula se na nodra bula na noqu [matavuvale]?"¹⁸ Na vakabauta, talai-warawara, yalomalumalumu, kei na inaki dina ena dolava na katubaleka ni lomalagi.¹⁹

Dua na iYaloyalo

O na raica beka vakaoqo na nomu veivakanananu vakayalo. Ena masu wasoma, ena yalayala me da rokova

noda veiyalayalati, kei na isolisoli ni Yalo Tabu, eda na sokota kina na bula. Ni vakabutotaka na noda sala na bula dredre, vakinatiqa, se na yalolailai, se ni vakavuna noda lomatarotaro baleta na veisiga ni mataka na ituvaki vakavuravura eda sega ni rawa ni lewa, na vakanananu veivakatakilai vakayalo mai na noda ivola ni bula era vaka na vatu lumilumisa ena vuksa me vakararamataki na sala e matada, ka vakadeitaka vei keda ni kilai keda na Kalou, ka sa tala mai na Luvena, ko Jisu Karisito, me vuksi keda me da lesu ki vale. Ni dua e biuta vakinikitiki na nona gauna veivakatakilai, lakoseka veilecayaki, eda vagolei koya vua na iVakabula ka wasea na noda vakabauta kei na vakanananu vura, ka vuksa me raica

Na vakanananu vakayalo e vaka na vatu mokuwaililiva ka na vakararamataki na sala e matada.

Eda wasea na noda vakabauta kei na balolo ni vakanananu me ra vagolei na lakoseka vua na iVakabula.

tale na veigauna talei vakayalo a dau vakamareqeta ena dua na gauna.

Eso na veika eda sotava era ka tabu sara me da na yadrava toka ena loma ni noda balolo ni vakanananu ka kakua ni wasea.²⁰

“Era sa vosa na agilosí ena kau-kauwa ni Yalo Tabu; o koya, e ra sa vosataka kina na vosa i Karisito.”²¹

“Sa sega tale ga ni mudu na nodra veiqraravi na agilosí vei ira na luve ni tamata.

“Raica era sa vakarorogo [vei Karisito] me ra veiqraravi me vaka . . . ni nona ivakaro, ia era sa rairai vei ira sa kaukauwa na nodra vakabauta, ka sa dei na nodra vakasama ena veika kecega vakalou.”²²

Ia “na Dauveivakacegui, na Yalo Tabu, . . . ena vakavulici kemudou ena ka kecega kau a vosataka vei kemudou.”²³

Vakamareqeta na nomu veivakanananu tabu. Vakabauti ira. Mo vola na veika oqo. Wasea ena nomu matavuvalle. Vakabauta ni ra yaco mai vei iko mai vei Tamada Vakalomalagi kei na Luvena Daulomani.²⁴ Solia me rau kauta mai na yalovosota ki na nomu vakinatiqa kei na veiciqomi ki na nomu veidredre.²⁵ Au yalataka vei iko ena nomu vakadindinataka ena lomasoli ka mareqeta vakavinaka na veigauna veivakatakilai vakayalo ena nomu bula, ena lako mai vakalevu cake vei iko. E kilai iko ka lomani iko na Tamada Vakalomalagi!

Ko Jisu na Karisito, sa vakalesui mai na Nona kospeli, ni da sa yaldo-dina tikoga, au vakadindinataka ni da na Nona me tawamudu, ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Raica na: *Saints: The Story of the Church of Jesus Christ in the Latter Days*, Vol. 1, *The Standard of Truth, 1815–1846* (2018), 150–53, raica talega na Joseph Smith, “History, 1838–1856, volume A-1 [23 December 1805–30 August 1834],” 205–9, josephsmithpapers.org; *Saints*, 1:365–66.
2. Josefa Simici—Ai Tukutuku 1:25.
3. *Nodra iVakavuvuli na Peresitedi ni Lotu: Josefa Simici* (2007), 525.
4. Vunau kei na Veiyalayalati 135:4.
5. Au dau vakauqeti e veigauna ena malanivosa ena Josefa Simici—Ai Tukutuku: “Niu a raica e dua na rairotu, au kila, kau kila ni kila na Kalou” (Josefa Simici—Ai Tukutuku 1:25). Me na tu ena dua na gauna ena mata ni Kalou ka vakadindinataka ni a yaco dina ena nona bula na veika a yaco ena Veikau Tabu ka na sega ni tautauvata tale na nona bula ena vuku ni ka ogori. Rauta na 25 na yabaki sa otu, au a rogoça kina ena imatai ni gauna na nona moica na malanivosa oqo o Elder Neal A. Maxwell. A solia kina na ivakaraitaki oqo: “Ena dua na gauna sa otu ena 1945 a yaco e dua na gauna vata vaqo vei au ena yanuyanu ko Okinawa niu yabaki tinikawalu. A sega dina niu tamata yaloqaqa ia a veivakalougatataki vei au kei ira tale eso ena kena bololaki na neitou itikotiko mai na matadainivana ni Japani. Ni otu e vica na vanavana ka uabaleta na neitou itikotiko, sa qai vakadodonu mai na dakainivana. A dodonu me ratou vana ena gauna oya me lau, ia a dua na isau vakalou ni kila na dua na masu ni rere, ena yalokocokoco. A cegu na vanavana. . . . Au a vakalougatataki kau kila ni kila na Kalou niu kila niu a vakalougatataki” (“Becoming a Disciple,” *Ensign*, June 1996, 19).
6. A vakuria o Elder Maxwell sega walega ni kila o koya, ka sega walega ni kila na Kalou, ia e kila na Kalou ni kila o koya ni a vakalougatataki. Na kena ivakautauvata vei au ni oqo e laveta cake tale ena dua na ikalawa na veika au na saumitaro kina. Ena so na gauna, e dau solia vata mai o Koya e dua na veivakalougatataki kei na kena veivakadeitaki qaqa ni a vuakei keda mai ko lomalagi. E sega ni cakitaki rawa. Ena tu ga vata kei keda, kevaka eda dina ka yalodina, ena bulia cake na noda bula ena veiyabaki sa tu e matada “Au a vakalougatataki kau kila ni kila na Kalou niu kila niu a vakalougatataki.”
7. Russell M. Nelson, “Kaukauwa Kamica ni Masu,” *Liaona*, Me 2003, 8.
8. Cakacaka 2:37.
9. Alama 19:16.
10. Raica na Inosi 1:5.
11. Clayton M. Christensen, “The Most Useful Piece of Knowledge,” *New Era* Jan. 2009, 23.
12. Raica na *Teachings: Joseph Smith* 132.
13. Dallin H. Oaks, *Life’s Lessons Learned: Personal Reflections* (2011), 116.
14. 3 Nifai 9:20.
15. Russell M. Nelson, “Ena Rawa Vakacava ni ko #RogociKoya? A Special Invitation,” Feb. 26, 2020, blog.ChurchofJesusChrist.org.
16. 3 Nifai 26:14.
17. Vunau kei na Veiyalayalati 18:35–36. Na veika eda vakila e dau muria mai na kila vakayalo. “Drau sa totolo ni kitaka na ca ka berabera ni nanuma na Turaga na nomudrau Kalou. Drau sa raica na agilosí ka sa vosa vei kemudrau; io drau sa rogoça na domona ena veigauna e so; ka sa vosa vei kemudrau ena domo malumu lailai, ia drau sa yalovatu ka sega kina ni rawa ni drau vakila na nona vosa.” (1 Nifai 17:45).
18. Henry B. Eyring, “Mo ni Nanuma Deivaki Tiko,” *Liaona*, Nove. 2007, 69.
19. Raica na 2 Nifai 31:13; Moronai 10:4. Sikova o Peresitedi Dallin H. Oaks na neitou tabana ni kaulotu mai Bordeaux, Varanise, ena 1991. A vakamacalataka vei ira na daukaulotu ni inaki dina e kena ibalebale ni o koya e masu tiko e kaya tiko vaqo vua na Turaga: “Au sega ni kerea tiko oqo baleta na noqu lomatotaroto, ia ena yalodina niu via cakacakataka na isau ni noqu masu. Kevaka o ni na sauma mai, au na cakacakataka meu veisautaka na noqu bula. Au na cakacakataka!”
20. “Sa soli vei ira e lewe vuqa me ra kila na veika vuni ni Kalou; ia sa vakaroti matua vei ira me ra kakua ni tukuna ia me vaka ga na iwase ni nona vosa ka ganiti ira na luve ni tamata, me vaka na talairawarawa kei na gugumata era vakaraitaka vua” (Alama 12:9).
21. E kaya o Elder Neal A. Maxwell: “E taura na veivakauqeti me da kila na gauna me da wasea kina na [veika vakayalo eda sotava]. Au nanuma niu a rogoci Peresitedi Marion G. Romney, ka cokota vata na igu kei na yalomatua, ni kaya, ‘Ena levu na veika vakayalo eda sotava kevaka eda sega soti ni veivosakitaka vakalevu’” (“Called to Serve” [Brigham Young University Devotional, Maji 27, 1994], speeches.byu.edu).
22. 2 Nifai 32:3.
23. Moronai 7:29–30.
24. E rawa ni noda kece na veivakalougatataki ni valetabu Ena macawa se bera na koniferedi, ni sa vakarautaki oti noqu vosa, au vakavolekati vakayalo ki na dua na ivola ka yacana na *Divine Signatures: The Confirming Hand of God* (2010), e vola o Gerald N. Lund, ka veiqraravi vaka Vakaituitu Raraba ena Vitusagavulu mai na 2002 ki na 2008. E kani marau vei au, ni vosa nei Brother Lund e ikarua ni ivakadinadina talei ni ivakavuvuli e wasei ena vosa ni koniferedi oqo ka na marautaki mai vei dua ga e vulica ena gagadre me kila vakalevucake me baleta na vakanananu vakayalo.
25. E dua na vosacavuti taleitaki nei Peresitedi Thomas S. Monson e tauri mai vua na dauniserekali ni Sikote o James M. Barrie: “E solia vei keda na Kalou na balolo ni vakanananu, me rawa ni tu vei keda na rosi ni June ena vei-Tiseba ni noda bula” (raica Thomas S. Monson, “Think to Thank,” *Liaona*, Jan. 1999, 22). E kadina oqo ena balolo ni vakanananu vakayalo. Era na veivuke vakalevu ena veigauna batabata ni veivakatovolei ena noda bula ena noda gadreva na balolo ni vakanananu ni “June.”

Mai vei Douglas D. Holmes
Matai ni Daunivakasala ena Mataveiliutaki Raraba
ni Cauravou se Qai Vagalalataki Walega

Titobu Sara e Yaloda

Sa saga tiko na Turaga me vupei keda—kece sara—me kauta vakatitobu sara na kospeli e yaloda.

Kemuni na taciqu kei na ganequ, sa dua na gauna totoka eda bula tiko kina oqo. Ni da sa mai marautaka tiko ivakananumi ni itekivu ni Vakalesui Mai sa dodonu vakakina meda marautaka na tomani tikoga ni Vakalesui Mai eda sa vakadinadinataka tiko. Au reki vata kei kemuni ni da mai bula vata tiko nikua.¹ Sa tomana tiko na Turaga me tuvanaka tu, maivei ira na Nona parofita, na veika kece e gadrevi me vukea noda vakavakarau meda ciqomi Koya.²

Dua vei ira na ka e gadrevi oqo na parokaramu vou ni Gone kei na iTabagone. E vuqa vei kemuni sa kila tiko na itukutuku ni parokaramu oqo ena lalawataki na inaki, na drotini vou ni oka kina, kei na koniferedi ni Me iSakisaki ni iTabagone. Ia meda kakua ni vakabuwawataki noda raica na ivakavuvuli sa yavutaki tiko kina na parokaramu kei na kedra inaki: me vukea na kospeli i Jisu Karisito me laki titobu sara e yalodra na noda gone kei na itabagone.³

Au vakabauta ni gauna eda raica kina vakamatata na ivakavuvuli oqo, eda na raica ni sa sega walega ni nodra parokaramu na lewenilotu yabaki 8 ki na 18. Eda na raica na sala sa saga tiko na Turaga me vupei keda—kece sara—me kauta vakatitobu sara na kospeli e yaloda. Sa noqu masu ni na vupei keda na Yalo Tabu meda vuli vata.

Veimaliwai—“Tiko Vata kei Ira”⁴

Na imatai ni ivakavuvuli na veimaliwai. Ena vuku ga ni ra sa tiki tudei ni Lotu i Jisu Karisito, ena so na gauna eda dau guilecava na bibi ni veimaliwai ena noda ilakolako tiko vei Karisito. E sega ni namaki meda vakasaqara se lako duadua ena salatu ni veiyalayalati. Eda gadрева na loloma kei na veitokoni ni itubutubu, lewe eso ni vuvale, itokani, kei na iliuli era sa lako talega ena salatu.

Na mataqali veimaliwai vakaoqo e taura na gauna. Gauna meda tiko vata kina. Gauna meda dredre, qito, vuli, ka

veiqraravi vata kina. Gauna meda taleitaka vata kina na veika eda malele kina kei na ibolebole. Gauna meda veikilai yalo ka dina vata tiko ni da saga vata meda vinaka cake. Na veimaliwai oqo sa dua na inaki ni soqoni vata ni vuvale, kuoram, kalasi, kei na ivavakoso. Era sa yavu ni veiqraravi e mana.⁵

Sa solia vei keda o Elder Dale G. Renlund e dua na idola ni tuberi cake na veimaliwai vakaoqo ni a kaya: “Ena Lotu, me mana nodra qaravi eso e dodonu meda raici ira . . . ena matana na Tamada Vakalomalagi. Sa qai rawa meda kila vinaka kina na bibi dina ni yalo ni tamata. Sa qai rawa kina meda vakila na loloma nei Tamada Vakalomalagi vei ira kece na Luvena.”⁶

Ni da raici ira na tamata me vaka-taka na Kalou sa dua na isolisol. Au sureti keda yadua meda vakasaqara na isolisol oqo. Ni sa tadola na matada meda rai rawa,⁷ eda sa rawa meda vukea eso mera raici ira me vakataka na Kalou.⁸ A vakamatata-taka o Peresitedi Henry B. Eyring na kaukauwa oqo ena nona kaya: “Na ka ga ena bibi sara o ya na veika era sa vulica [eso] mai vei [iko] ni o cei dina o ira kei na ituvaki cava era na rawa ni vakataka. Au kila kasamatata ni ra sega ni vulica mai na veivakatavulici vakalevu. Era na taura mai na nodra *vakila* se ocei dina o iko, na nomu nanuma se ocei o ira, kei na

nomu nanuma se ocei beka o ira.⁹ Noda vukei ira eso mera kila vinaka o cei dina o ira kei na inaki sa dua na isolisolis cecere eda rawa ni solia.¹⁰ Meda raici ira eso kei keda ni Kalou sa semata vata na yaloda ena “duavata kei na veilomani.”¹¹

Ena kena sa levu tiko na kaukauwa vakavuraura sa dreti keda tiko, eda sa gadreva na kaukauwa e vure mai na veimaliwai ena loloma. Ni da qai tuva na itaviqaravi, bose, kei na soqoni tale eso, meda nanuma tiko na kedra inaki bibi na soqoni vata oqo o ya me tarai cake na veimaliwai ni loloma e vakaduavatataki keda meda vukea me titobu sara na kospeli i Jisu Karisito e yaloda.¹²

Na iVakatakila, Galala ni Digidigi, kei na Veivutuni—“Semati Ira ki Lomalagi”¹³

E dina sara, e sega ni rauta meda se vauci vata tu ga. E vuqa na ilawalawa kei na mataisoqosoko era sa rawata mera duavata ena vica na inaki. Ia na duavata eda vakasaqara tiko o ya meda sa duabau ga vei Karisito, me da semati yani ki Vua.¹⁴ Me rawa ni sema kei lomalagi na yaloda, eda na gadreva na veika e sotavi vakayalo, me vaka e vosa ki na vakamatata vei keda o Elder Andersen.¹⁵ Na kena sotavi oqo ena kauta mai na Yalo Tabu na vosa kei na loloma ni Kalou ki na noda vakasama kei na yaloda.¹⁶

Ena yaco mai na ivakatakila oqo mai na ivolanikalou, vakabibi mai na

iVolā i Momani; mai na nodra vosa veivakauqeti na parofita bula kei ira na tisaipeli yalodina eso, vakakina mai na domo lailai rogo malua.¹⁷ Na vosa oqo sa sega walega ni iqī ena pepa, rorogo e voqa e daligada, se nanuma ena noda vakasama, se veika eda vakila e yaloda. Na vosa ni Kalou sa kaukauwa vakayalo.¹⁸ Sai koya na dina kei na rarama.¹⁹ Sai koya na sala eda rogoci Koya kina! Na vosa e tekivuna ka vakalevutaka noda vakabauta na Karisito ka vakatataki kina na lomada meda gadreva meda vakataka cake na iVakabula—o ya, meda veivutuni ka lako voli ena salatu ni veiyalayalati.²⁰

Ena Epereli sa otī, a vukei keda o Peresitedi Russell M. Nelson meda kila vinaka na uto ni inaki ni veivutuni ena ilakolako vakaivakatakila oqo.²¹ A kaya: “Ni da sa digitaka meda veivutuni, eda sa digitaka meda veisau! Eda sa vakatara na iVakabula me vakavoutaki keda ki na keda ituvaki vinaka duadua. . . . Eda sa digitaka meda vakataki Jisu Karisito cake!”²² Na cakacaka ni veisau, vakatataki ena vosa ni Kalou, sai koya na sala meda sema kina ki lomalagi.

Ena yavu ni veisureti nei Peresitedi Nelson meda veivutuni sai koya na ivakavuvuli ni galala ni digidigi. E dodonu meda *digitaka* na veivutuni me baleti keda. Na kospeli ena sega ni vakasaurarataki ki yaloda. E kaya o Elder Renlund, “Na lalawa vakaitububu nei Tamada Vakalomalagi e

sega ni nodra *cakava* na Luvena na ka e dodonu; ia mera *digitaka* na ka e dodonu mera *cakava*.²³

Ena parokaramu sa sosomitaki mai na parokaramu ni Gone kei na iTabagone, e a sivia e 500 na veika duidui a gadrevi me vakacavari me rawa ni tauri kina na icocovi eso.²⁴ Nikua, sa gadrevi ga e dua. Sa ikoya na veisureti meda *digitaka* meda sa vakataka cake na iVakabula. Eda cakava oqo ena noda ciqoma na vosa ni Kalou mai vua na Yalo Tabu ka vakatara na Karisito me veisautaki keda ki na keda ituvaki uasivi duadua.

Oqo e sega walega ni noda cakacataka noda lalawa se vakatorocaketa-ki keda yadua. Na lalawa era sa iyaya ni cakacaka ga me vukea noda sema ki lomalagi ena ivakatakila, galala ni digidigi, kei na veivutuni—me da lako vei Karisito ka ciqoma vakatitobu e yaloda na Nona kospeli.²⁵

Na Umanaki kei na Solibula—“Laiva Mera Veiliutaki”²⁶

Kena iotioti, me tauri na kospeli i Jisu Karisito me titobu sara e yaloda ena gadrevi meda sa umanaki kina—meda solia noda gauna kei na taledi, ka solibula kina.²⁶ Eda vinakata kece meda bula voli vakainaki, ka dina sara oqo vei ira na itabatamata sa tubu cake tiko mai. Era gadreva e dua na inaki.

Na kospeli i Jisu Karisito sa cakacaka cecere duadua e vuravura. A kaya o Peresitedi Ezra Taft Benson: “Sa vakaroti keda na Kalou meda kauta na kospeli oqo ki vuravura tau-coko. Oqo na cakacaka me na vakaduavatataki keda nikua. Na kospeli duadua ga ena vakabula na vuravura mai na veika vakadomobula ni kena vakarusai vakaikoya. Na kospeli duadua ga ena vakaduavatataka na tagane [kei na yalewa] duikaikai taucoko kei na veimatanitu ena vakacegu. Na kospeli duadua ga ena kauta mai na reki, marau, kei na veivakabulai ki na matavuvale ni kawatamata.”²⁷

A yalataka o Elder David A. Bednar, “Ni da vakaukauwataki ira na itabagone ena noda veisureti ka vakatara mera cakacataka, na Lotu ena toso ki liu ena sala e mana sara.”²⁸ Sa vakavuqa

eda sega ni sureta ka vakatara na itabagone mera solibula ki na cakacaka cecere oqo i Karisito. A vakaraitaka o Elder Neal A. Maxwell, "Kevaka era sega ni maqusataki na [noda] itabagone [ena cakacaka ni Kalou] era na rairai maqusataki ki vuravura."²⁹

Na parokaramu vou ni Gone kei na iTabagone e vakanamata ki na nodra vakaukauwataki na itabagone. Era na digitaka ga na nodra dui lalawa. O ira na mataveiliutaki ni kuoramu kei na kalasi era na biu ena nodra ilesilesi dodonu. Na matabose ni itabagone ni tabanalevu, me vaka ga na matabose ni tabanalevu, e vakanamata ki na cakacaka ni veivakabulai kei na bula vakacerecerei.³⁰ Ka tekiu na nodra bose na kalasi kei na kuoramu ena nodra veivakasalataki baleta na sala ni kena caka na cakacaka ni Kalou sa soli vei ira.³¹

A kaya o Peresitedi Nelson vei ira na itabagone ena Lotu: "Kevaka o sa digitaka, ke o sa vinakata . . . sa rawa mo tiki cecere ni dua na ka levu, e vakaitamera, e qaqa! . . . Sai kemuni na isakisaki ni Turaga se *qai bau* talai mai vuravura. Sa tu vei kemuni na kila kei na vuku kei na igu mo rawai vuravura kina ni vakatauvatani kei na itabatamata taumada!"³² Ena dua tale na gauna, a kaya o Peresitedi Nelson vei ira na itabagone: "Au sa nuitkai kemuni e yaloqu tauco. Au lomani kemuni, ka vakakina na Turaga. Eda sa Nona tamata, ka vakaitavi vata ena Nona cakacaka tabu."³³ Ra itabagone, e rawa beka mo vakila ni nuitkai kemuni tiko o Peresitedi Nelson ka ko ni sa bibi ki na cakacaka oqo?

Bluffdale, Utah, Amerika

Kemuni na itubutubu kei na iliuli matua, au sureti kemuni mo ni raici ira na itabagone me vaka e cakava o Peresitedi Nelson. Ni ra vakila na itabagone na nomu loloma kei na veivakabauti, ka vakayaloqqaqataka ka vakavulici ira mera veiliutaki—mo qai vakinikitiki mai—era na vakurabuitaki iko ena nodra raititobu, gugumatu, kei na yalodina ki na kospeli.³⁴ Era na vakila na reki ni ra digitaka mera umani ka solibula ki na cakacaka cecere i Karisito. Na Nona kospeli ena yaco me titobu sara e yalodra, ka toso ki liu na cakacaka ena sala mana eso.

Yalayala kei na iVakadinadina

Au yalataka, ni da raimatua ki na ivakavuvuli oqo—veimaliwai, ivakatila, galala ni digidigi, veivutuni, ka solibula—na kospeli i Jisu Karisito ena titobu sara ki na yaloda kece. Eda na raica na Vakalesui Mai ni sa toso ki liu ki na kena ulu ni inaki, na vueti ni Isireli kei na tauyavu o Saioni,³⁵ ena vanua ena vakatulewa kina o Karisito ni sa Tui ni Tui.

Au vakadinadatata ni Kalou sa cakava tiko ga na veika kece e gadrevi mera vakarautaki na Nona tamata ki na siga o ya. Meda sa qai raica na Ligana ena cakacaka oqo ni da gumata kece meda "lako mai vei Karisito, ka mo dou vakataucokotaki vua."³⁶ Ena yacai Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 45:12. A kaya o Peresitedi Nelson: "Vakasamatata na marau kei na kena maqusa: era sa raica mai na parofita tekiu vei Atama na siga edai. Ka ra tukuna tiko na parofita na *noda* siga, ena sokumuni kina o

Isireli ka vakarautaki ko vuravura me vakavakarau ki na iKarua ni Lako Mai na iVakabula. Vakasamatata mada! Vei ira kece na tamata era a bula e vuravura, *sai keda* eda na vakaitavi tiko ena iiototi, ni sokumuni cecere oqo. Sa ka marautaki dina!" ("Hope of Israel" [lotu e vuravura raraba ni itabagone, June 3, 2018], HopeofIsrael. ChurchofJesusChrist.org).

E vakavulica o Elder Jeffrey R. Holland: "Sa qai dua na gauna totoka meda bula kina!"

"Na kospeli i Jisu Karisito sai koya na dina sa vakadeitaki, sa taqomaki, sa nuitkai, ka vakayaco bula duadua e vuravura kei lomalagi, ena gauna oqo ka tawamudu. E sega ni dua na ka—se cava ga, dua na tamata, sega na veivakaugeti—ena tarova na Lotu oqo ena kena vakayacora na nona itavi ka yacova na kena icavacava sa tuvai oti tu ni se bera ni tauyavutaki na vuravura oqo. . . . E sega ni gadrevi na tiko rere se nuiqawaqawa baleta na veisiga ni mataki.

"E sega ni vaka tale e dua na itabagauna ni se bera oqo, na itabagauna oqo ena segani sotava e dua na yuki tani e vakatarai, ena segani raica na yali ni idola vakamatabete, ena sega nimuduki na ivakatakila mai na domona na Kalou Cecere. . . . Sa dua na gauna vinaka me da bula kina oqo!

". . . Kevaka o se bera ni vakila, au yalonuidei baleta na veigauna edaidai. . . . Vakadinata ga. Tucake mai. Mo ni yalodina. Ka cakava nomu vinaka tauco ena siga totoka eda bula tiko kina!" (Facebook post, May 27, 2015; raica talega na "Be Not Afraid, Only Believe" [vosa vei ira na dauveituberi vakalotu ni Church Educational System religious educators, Feb. 6, 2015], broadcasts. ChurchofJesusChrist.org).

2. Raica na Joni 1:12.
3. Ni oti tika ga neitou a kacivi me keitou Mataveiliutaki Raraba ni Cauravou, a veivosaki vata kei keitou o Peresitedi Henry B. Eyring baleta na ibolebole levu kei na madigi era sa sotava tiko na itabagone ni Lotu nikua. A vakasalataka me keitou vakanamata ena veika ena vukea me titobu sara ki yalodra na kospeli i Jisu Karisito. Na ivakasala o ya sa mai neitou bikeni tiko na Mataveiliutaki Raraba ni Cauravou.
4. Raica na "Be with Them," ChurchofJesusChrist.org/callings/aaronic-priesthood-quorums/my-calling/leader-instruction/be-with-them.
5. Raica na Mosaaia 18:25; Moronai 6:5.
6. Dale G. Renlund, "Ena Mata ni Kalou," *Liaona*, Nove. 2015, 94; raica talega na Moses 1:4–6

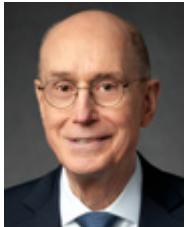
E vakayulica o Peresitedi Thomas Monson: "Sa noda itavi me da raici ira na tamata yadua sega ena kedra ituvaki oqo ia ena ituvaki era na yacova yani. Au sa vakamamasu vei kemuni mo ni vakasamatata ira ena sala oqo" ("See Others as They May Become," *Liahona*, Nov. 2012, 70).

- E vakavulica o Elder Neal A. Maxwell: "Vakavuqa, na irairai vakayago ni dua na tamata e *veicalati* ki na itagede ni Lotu, se nona dauvakatataro veisagai, se nona vakatitiqa e dau raici tani sara kina vakatotolo. Na revurevu e rawa ni veiyawakitaki ka, so na gauna e dau veitawasei. Na loloma dina e sega ni vinakata na raici vakatani!" ("Unto the Rising Generation," *Ensign*, Apr. 1985, 9).
7. Raica na 2 Tui 6:17.

8. A kaya o Stephen L. Richards, na lewe ni Mataveiliutaki Taumada: “Na yalo ni kila e cecere duadua o ya na vakatakila ka cereka vei ira eso na kedra ituvaki vinaka cake, kei na vinaka sa tu e lomadra” (ena Conference Report, Apr. 1950, 162; ena David A. Bednar, “Quick to Observe,” *Ensign*, Dec. 2006, 35; *Liahona*, Dec. 2006, 19). Raica talega na 2 Tui 6:17.
9. Henry B. Eyring, “Teaching Is a Moral Act” (address at Brigham Young University, Aug. 27, 1991), 3, speeches.bry.edu; vakamatatataki; raica talega na Henry B. Eyring, “Help Them Aim High,” *Liahona*, Nov. 2012, 60–67.
10. Raica na Moses 1:3–6.
11. Mosaia 18:21; raica talega na Moses 7:18
12. “O ira na cauravou e qqa, ka dodonu tiko na nodra veimaliwai kei na dua na vuvala, itokani, kei na ililiu era [Yalododonu Edaidai], ena vuakea mera veimaliwai vinaka kina kei na Tamadra Vakalomalagi, era na rawa sara mera tudei tikoga kina vakalotu. Na gagagaca digitaki ni veiparokaramu—me vakataka na lewenivuli ni Siga Tabu, parokaramu ni itaviqaravi ni [Cauravou] nanamaki ni vakatoraketaki yadudua . . . ena rairai sega soti ni mana ni tuvakataki koya ena veimaliwai oqori. . . . Na taro bibi o ya ni sega ni baleta na kena tauyavu na veigacagaca digitaki ni parokaramu, ia na sala era cau kina ki na veimaliwai dodonu e vaqaqcotaka na nodra kilai vakalotu o ira na cauravou ni [Yalododonu Edaidai]” (“Be with Them,” ChurchofJesusChrist.

- org/callings/aaronic-priesthood-quorums/my-calling/leader-instruction/be-with-them).
13. Raica na “Connect Them with Heaven,” ChurchofJesusChrist.org/callings/aaronic-priesthood-quorums/my-calling/leader-instruction/connect-them-with-heaven.
  14. Raica na Joni 15:1–5; Joni 17:11; Filipai 4:13; 1 Joni 2:6; Jekope 1:7; Omanai 1:26; Moronai 10:32.
  15. Na ivolanikalou e sinai tu kina na ivakaraitaki oqo; oqo e rua: 1 Nifai 2:16; Inosi 1:1–4.
  16. Raica na Luke 24:32; 2 Nifai 33:2; Jekope 3:2; Moronai 8:26; Vunau kei na Veiyalayalati 8:2–3.
  17. Raica na 2 Timoci 3:15–16; Vunau kei na Veiyalayalati 68:3–4; 88:66; 113:10.
  18. Raica na 1 Cesalonika 1:5; Alama 26:13; 31:5; Ilamani 3:29; 5:17; Vunau kei na Veiyalayalati 21:4–6; 42:61; 43:8–10; 50:17–22; 68:4.
  19. Raica na Joni 6:63; 17:17; Alama 5:7; Vunau kei na Veiyalayalati 84:43–45; 88:66; 93:36.
  20. Raica na Joni 15:3; 1 Pita 1:23; Mosaia 1:5; Alama 5:7, 11–13; 32:28, 41–42; 36:26; 62:45; Ilamani 14:13.
  21. Raica na 2 Nifai 31:19–21; 32:3, 5.
  22. Russell M. Nelson, “E Rawa Ni Da Caka Vinaka Cake ka Vinaka Cake; *Liaona*, Me 2019, 67.
  23. Dale G. Renlund, “Mo ni Digitaki Koya Edaidai,” *Liaona*, Nove. 2018, 104.
  24. Na iwiliwili oqo e oka kina na veika e lavaki ena parokaramu ni Sikauti, sa mai yaco sara oqo mera tiki ni parokaramu ni itaviqaravi ni Lotu baleti ira na cauravou kei na goneyalewa, taumada vei ira e Amerika kei Kenada. Ki na veivanua era sega ni vakaítavi ena Sikauti, na iwiliwili ni veika e lavaki a sivia e 200. Me ikuri, na veiparokaramu ni itaviqaravi vei ira na cauravou lalai, goneyalewa lalai, cauravou, kei na goneyalewa a tuvai vakaduatani, me yaco na veika kece oqo me vakalevutaki ka dredre vei ira na vuvale.
  25. Raica na “Let Them Lead,” ChurchofJesusChrist.org/callings/aaronic-priesthood-quorums/my-calling/leader-instruction/let-them-lead.
  26. Raica na Omanai 1:26; 3 Nifai 9:20; 12:19; Vunau kei na Veiyalayalati 64:34. “Na lotu ka sega ni gadreva na solibulataki ni veika kecega sa sega kina na kaukauwa me rawa ni vakavurea na vakabauta e veiganiti kaya na bula kai na veivakabulai” (*Lectures on Faith* [1985], 69).
  27. Ezra Taft Benson, *The Teachings of Ezra Taft Benson* (1988), 167; ena *Preach My Gospel: A Guide to Missionary Service* (2019), 13; raica talega na Russell M. Nelson, “Hope of Israel,” HopeofIsrael.ChurchofJesusChrist.org.
  28. Soqoni vata kei Elder David A. Bednar; raica talega na “2020 Temple and Family History Leadership Instruction,” Feb. 27, 2020, ChurchofJesusChrist.org/family-history.
  29. Neal A. Maxwell, “Unto the Rising Generation,” 11. A tomana tale o Elder Maxwell: “Ena kena ivakarau, e vica na mataveiliutaki ni kuoramni ni dikoni kei na ivakavuvuli era oka ena kena kacivi ga e dua me masu se vota yani na sakaramede? Kemuni na veitacini, sai ira dina oqo na yalo digitaki, ka rawa mera cakava na veika e bibi ke soli na madigi!”
  30. Raica na *iVoladusidusi Raraba: Veiqaravi ena Lotu iJisu Karisito ni Yalododonu Edaidai*, 2.2, ChurchofJesusChrist.org.
  31. E vica tiko na ivurevure era tiko ena Gospel Library me vuksi ira na itabagone mera veiiliutaki, oka kina na “iVurevure ni Mataveiliutaki ni Kuoramni kei na Kalasi,” “Vakayagataki ni Lako Mai, Mo Muri Au-Me Baleti Ira na Kuoramni ni Matabete i Eroni kei na Kalasi ni Goneyalewa,” vakakina ena ivurevure baleti ira na goneyalewa kei na kuoramni ni Matabete i Eroni ena “Veikacivi ena Tabanalevu.”
  32. Russell M. Nelson, “Hope of Israel,” HopeofIsrael.ChurchofJesusChrist.org. Ena lotu vata ga oqo, a kaya kina o Peresitedi Nelson: “Na Tamada Vakalomalagi sa marorozi ira tu mai na Nona tamata cecere—au rawa ni kaya, ira na Nona qqa—ki na iotioti ni cakacak. O ira sa cecere oqo—na kenadau savasava, ira na qqa—sai kemuni!”
  33. Russell M. Nelson, idola ni vosa ena “Children and Youth: A Face to Face Event with Elder Gerrit W. Gong,” Nov. 17, 2019, broadcasts.ChurchofJesusChrist.org.
  34. A kaya o Peresitedi Nelson: “Eda gadreva mera veiiliutaki na itabagone, vakabibi vei ira sa kacivi ka tabaki mera veiqravni ena mataveiliutaki ni kalasi kei na kuoramni. Era sa na rairai lesi ki na dodonu ni lewa ni matabete. Era na vulica na ivakarau ni kena ciqomi na veivakauqetni me ra liutaka na nodra kalasi kei na kuoramni” (ena “Children and Youth Introductory Video Presentation,” Sept. 29, 2019, ChurchofJesusChrist.org).
  35. A kaya o Peresitedi Nelson: “Era sa kerei na noda itabagone mera taura na nodra dui ilesilesi ni ra se gone—ka mera kakua ni cakava na itubutubu kei na ililiu na veika era rawa ni cakava vakataki ira na itabagone” (“Adjustments to Strengthen Youth,” *Liahona*, Nov. 2019, 40).
  36. E vakaítavulica o Peresitedi George Q. Cannon, a veiqravni ena Mataveiliutaki Taumada: “Sa vakarautaka tu mai na Kalou na yalo baleta na itabagauna oqo era yaloqqa ka gugumatua mera sotava na vuravura oqo kei na kaukauwa taucoko nei vu-ni-ca, ena ka sa laurai ka sega ni laurai, mera vunautaka na kospipeli ka maroroya na dina ka tauyavutaka ka taro cake na Saioni ni noda Kalou sa sega ni rerevaka na veika ca taucoko e muri mai. Sa talai ira mai na yalo oqo ki na itabagauna oqo mera mai vakadavora na yavu kei Saioni ka sega tale vakadua me valuti rawa, ka vakatuburi e dua na kawa mena ivalavalu dodonu, mera doka na Kalou, ka dokai Koya me cecere, ka talairawarawa Vua ena ituvaki kece sara.” (“Remarks,” *Deseret News*, May 31, 1866, 203); see also *Teachings of Presidents of the Church: Joseph Smith* (2007), 186.
  37. Moronai 10:32.

Mai vei Peresited Henry B. Eyring
iKarua ni Daunivakasala ena Mataveiliutaki Taumada

Masu ni Vakabauta

Ni da masu ena vakabauta, eda sa tiki bibi ena cakacaka ni Turaga me vakarautaki vuravura o Koya ki na iKarua ni Nona Lako Mai.

Na masu nei Elder Maynes ena itekivu ni imatai ni soqoni ni koniferedi rara-ba oqo sa saumi mai. Sa yaco vei keda na veivakauqeti mai na veitukutuku totoka kei na sereivakatagi rogo talei. Na yalayala nei Peresitedi Russell M. Nelson ni koniferedi oqo ena tawa guilecavi rawa sa tekivu me sa vakavotukana tiko mai.

Sa lesia oti tu o Peresitedi Nelson na yabaki oqo "me gauna ni kena vakananumi na yabaki 200 mai na gauna a rairai kina na Kalou na Tamada kei na Luvena Lomani, o Jisu Karisito ki vei Josefa Simici ena raivotu." Sa sureti keda kina o Peresitedi Nelson meda dui lalawataka noda vakarautaki keda ki na koniferedi ni itukutuku ni veigauna oqo, ni kena vakananumi oqo a kaya o koya "sa na dua na igolegole cecere ni itukutuku ni Lotu, ka sa bibi sara kina na nomu itavi."¹

Me vakataki au, o a rairai rogoca beka na nona itukutuku ka tarogi iko, "Ena sala cava e bibi sara kina na noqu itavi?" O a rairai wilika se masulaka beka na veika a yaco ena Vakalesui Mai. E rairai beka, a levu cake mai na kena e liu, nomu a wilika na itukutuku ni veigauna o ya ena gauna a vakatakila kina na Kalou na Tamada na Luvena Daulomani. O a rairai wilika beka na veigauna a vosa

kina na iVakabula vei ira na luve ni Tamada Vakalomalagi. Au kila niu a cakava kece oqori ka vuqa tale.

Au a raica na itukutuku eso niu wiliwili tiko baleta na matabete ni Kalou kei na dolayi na veitabagau-na. Au a yalomalua niu kila ni noqu vakavakarau ki na koniferedi oqo sa igolegole cecere ki na noqu itukutuku ni bula. Au vakila na veisau ki na yaloqu. Au vakila niu sa vakavinavina-naka vou. Au vakila niu sa vakasinaiti ena reki niu sa rawa meu sureti meu vakaitavi ena soqo ni marau oqo ni sa tomanii tiko na Vakalesui Mai.

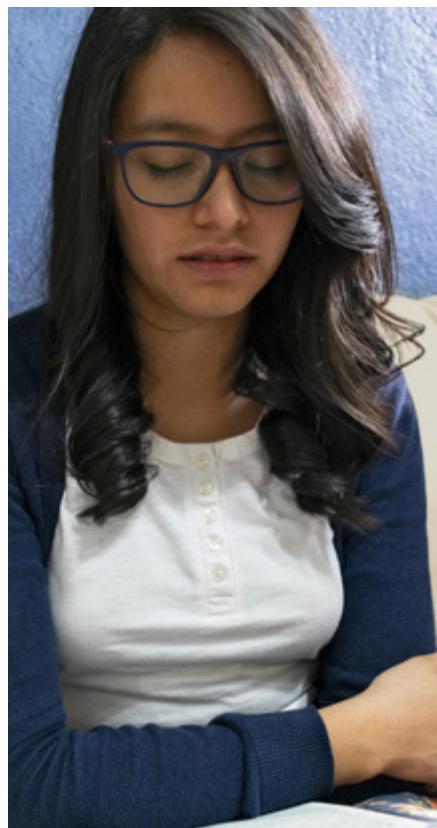
Au raitayalotaka nodra sa vakila tiko eso, baleta na vakavakarau matau, rekitaki vakalevu, nuidi vakalevu cake, ka yalodina me veiqraravi ena ituvaki cava ga e gadreva na Turaga.

Na soqo cecece sara eda sa rokova sa itekivu ni itabagauna sa oti a parofisaitaki, sa vakarautaka kina na Turaga na Nona Lotu kei ira na Nona tamata, o ira sa taura tu na Yacana, mera ciqomi Koya. Me tiki ni noda vakavakarau ki na Nona lako mai, ena laveti keda vakayadua o Koya meda tucake yani ki na noda ibolebole vakayalo kei na madigi e se bera vakadua ni laurai ena itukutuku ni vuravura oqo.

Ena Sepiteba, 1840, e ratou vakarautaka na veika oqo na Parofita o Josef-

Simici kei rau na nona daunivakasa-la ena Mataveiliutaki Taumada: "Na cakacaka ni Turaga ena ivakataotioti ni gauna, sa vakaitamera dina na kena levu ka voleka ni na sega ni rawa ni da vakila na kena titobu. Na kena lagilagi e sega ni tukuni rawa, kei na kena totoka e sega ni uasiviti rawa. Na kena ulutaga era sa bulataki tu e lomadra na parofita kei ira na tamata savasava vakatekivu mai na buli kei vuravura ka curuma yani na veitabatamata veitara-vi ki na gauna oqo; ka sa itabagauna dina ni taucoko ni gauna, ni veika kece sa tu vei Karisito Jisu, e lomalagi se e vuravura, era na komuni vata mai Vua, ka ra vakalesui mai na veika kecega, me vaka era sa kaya tu mai na parofita savasava mai na vakatekivu kei vuravura; ni na yaco kina na veika lagilagi a yalataki tu vei ira na tamadra, vakakina na kena yaco me cecere, lagilagi, ka vakasakiti sara na kaukau-wa nei Koya sa Cecere Sara. . . .

Me qai tukuni: "Eda vakila ni sa lomada sara meda gole yani ki liu ka cokota vata na noda igu ki na kena

Mixco, Guatemala

tarai cake na Matanitu, ka tauyavutaka na Matabete ena kena taucoko kei na kena lagilagi. Na cakacaka e dodonu me vakayacori rawa ena iotioti ni gauna oqo sa rui ka bibi sara, ka sa na kacivi kina na nodra igu, kila, taledi, kei na gugumatua na Yalododonu, me rawa kina ni toso ki liu ena kena lagilagi kei na cecere o ya a vakamacaletaka o parofita [Taniela] [raica na Taniela 2:34–35, 44–45]; ka na gadrevi tikoga kina na nodra raicamatua tiko na Yalododonu, me vakayacori rawa na cakacaka e vakaitamera ka vakasakiti.”²

E vuqa na veika digitaki meda na cakava kei na gauna eda na cakava kina ena Vakalesui Mai sa cereki era se bera ni vakatakilai mai. Ia ena gauna mada ga e liu o ya e ratou sa kila tu na Mataveiliutaki Taumada eso na levu kei na titobu ni cakacaka ni Turaga sa tuvanaka tu e matada. Oqo e vica na ivakaraitaki ni veika eda sa kila tu ni na yaco:

Maivei ira na Nona Yalododonu, ena solia mai na Turaga na isolisolni Nona kospeli “ki na veimatanitu, veimataqali, duivosavosa, kei ira na tamata.”³ Na tekinolaji kei na caka mana ena tomana tiko na nodrau

itavi—vakakina na tamata yadua mera “gonedau ni tamata”⁴ era sa veiqravini ena kaukauwa kei na vakabauta sa tubu cake tikoga.

Oi keda na tamata eda na duavata vakalevu cake ena gauna ni veisaqasaqa sa tubu cake tiko. Eda na soqoni vata ena kaukauwa vakayalo ni ilawalawa kei na vuvale era sa vakasinaiti tu ena rarama ni kospeli.

Na vuravura tawavakabauta mada ga oqo ena kila Na Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai ka kila na kaukauwa ni Kalou sa tiko kina. O ira na tisaipeli yalodina ka qaqera na taura vei ira ena yaloqqa, ena yalomalua, e matanalevu na yaca i Karisito ena nodra bula e veisiga.

Ena sala cava, meda qai vakaitavitiaki keda yadua kina ena cakacaka oqo e vakaitamera ka vakasakiti? Sa vakatavulica oti o Peresitedi Nelson na sala meda tubu kina ena kaukauwa vakayalo. Ni da taura na veiyutuni me madigi rekitaki ena vuku ni tubu ni noda vakabauti Jisu ni sa Karisito, ni da sa kila vinaka ka vakabauta ni Tamada Vakalomalagi sa dau rogoca na noda masu yadua, ni da sasagataka meda talairawarawa ka bulataka na ivakaro, eda na tubu ena noda

kaukauwa meda ciqoma tikoga na ivakatakila. Na Yalo Tabu sa rawa me noda itokani voli tiko. Eda na vakila na rarama ni tiko kei keda ena gauna mada ga na vuravura voliti keda tu sa butobuto sara.

Sa ivakaraitaki o Josefa Simici baleta na sala meda tubu ena kaukauwa vakayalo vakaoqo. A vakaraitaka vei keda ni masu ni vakabauta sa idola ki na ivakatakila mai vua na Kalou. A masu o koya ena vakabauta, ka vakadinata ni Kalou na Tamada ena sauma na nona masu. A masu o koya ena vakabauta, ka vakadinata ni sa maivei Jisu Karisito duadua ga ena sereki kina o koya mai na nona kila ni sa ivalavalala ca. Ka a masu o koya ena vakabauta, ka vakadinata ni sa gadreva sara me kunea na Lotu dina i Jisu Karisito me rawata kina na veivosoti.

Ena gauna taucoko ni nona cakacaka vakaparofita, a vakayagataka o Josefa Simici na masu ena vakabauta me rawata tikoga mai kina na ivakatakila. Ni da sotava tu nikua na kena ibolebole kei na kena ena yaco mai, eda na gadreva talega meda cakava na ivakarau vata oqo. A kaya o Peresitedi Brigham Young, “Au sega ni kila e dua tale na sala vei ira na Yalododonu Edaidai ia me sa yaco ga na nodra icegu yadua me sa na masu ga vua na Kalou me dusimaka ka tuvanaki ira na nona tamata.”⁵

Na qaqqanimasu oqo ni sakaramede me sa matata tiko ena noda bula e veisiga: “Ka dau nanumi koya tiko ga.” Na “Koya” e tukuni Jisu Karisito tiko. Na vosa e tarava, “ka muria na nona ivakaro,” sa tukuna tiko vei keda na ibalebale ni daunanimi Koya tiko ga.⁶ Ni da sa daunanimi Jisu Karisito tiko ga, eda rawa ni taroga ena masumasu lo, “Na cava ena vinakata o Koya meu na cakava?”

Na masu vakaoqo, e cabori ni vakabauti tiko o Jisu Karisito, sa muataki tiko ena iotioti ni itabagauna oqo. Ka sa yaco me tiko e yaloda ni veitikida yadua me yavala tiko ena kena cereki tiko ga. Au sa raica, me vakataki kemuni, na ivakaraitaki totoka ni masu vakaoqo.

A kena isevu o Josefa Simici. A masu ena vakabauta vaka na gone baleta na ka e vinakata vua na Turaga me cakava. Na Nona isau a veisautaka na itukutuku kei vuravura.

Kivei au, sa lesoni bibi na ka a cakava o Josefa ni sa vesuki koya o Setani ni sa tekiduru o Josefa me masu.

Au kila mai na veika au sotava ni dau saga o Setani kei ira na nona italai meda dau nanuma meda kakua ni masu. Ena gauna sa saga kina ena nona kaukauwa taucoko o Josefa Simici me masu vua na Kalou me sereki koya mai na kaukauwa sa saga tiko me vesuki koya, sa saumi mai na nona masu me sereki ena nona sa rairai mai na Tamada Vakalomalagi kei Jisu Karisito.

Na sasaga nei Setani me tarova na kena tekiu na Vakalesui Mai a kaukauwa sara baleta ni sa ka bibi sara na masu nei Josefa. O iko kei au sa tiko na nodaru itavi lalai me caka ena Vakalesui Mai sa tomani tiko oqo. Ia na meca ni Vakalesui Mai ena saga me tarovi keda meda masu. Na ivakaraitaki ni vakabauta nei Josefa kei na nona yaloqa sa rawa me vaqaqacotaki keda ena noda cakacaka. Oqo e dua vei ira e vuqa na vuna sa dau oka ena noqu masu na vakavinavinaka vua na Tamada Vakalomalagi baleta na Parofita Josefa.

O Inosi ena iVola i Momani sa dua tale na ivakaraitaki qaqa ni noqu masu ni vakabauta niu saga meu cakava na noqu itavi ena kena tomani tiko na Vakalesui Mai. Se cava sara na nomu itavi, sa rawa mo tauri koya me sa nomu dauveituberi.

Me vakataki Josefa, a masu o Inosi ena vakabauta. A vakamacala vakao-quo na ka a yaco vua:

“Ka sa waloloi na yaloqu; ka’u tekiduru e matana na noqu Dauveibuli, kau a tagi vua ena masu kaukauwa kei na yalo ni vakatakekere me baleta na yaloqu; kau tagi tikoga vua ena siga taucoko; io, ni sa bogi mai au sa tabalaka cake tiko ga na domoqu me yaco ki lomalagi.

“Ka sa rogo mai vei au e dua na domo, ka kaya: Inosi, sa vosoti na nomu ivalavalala ca, ka ko na vakalougtataki.

“Ia ko i au ko Inosi, au kila ni sega ni rawa ni lasu na Kalou; o koya, sa seyavu kina mai yaloqu na noqu kila na noqu cala.

“Kau sa kaya: Turaga, sa caka rawa vakacava?

“Ka sa kaya vei au ko koya: Ena vuku ni nomu vakabauti Karisito, o koya ko sa sega mada ni bau rogo-
ca se raica. Ka na oti mada e vuqa na yabaki ena qai vakaraitaki Koya mai vakayago; o koya gona, mo lako yani, sa vakabulai iko na nomu vakabauta.”⁷

Na lesoni a vakalougtataki au sa tiko ena vosi oqo: “Ena vuku ni nomu vakabauti Karisito, o koya ko sa sega mada ni bau rogo-
ca se raica.”

Ena nona vakabauti Karisito o Josefa a gole kina ki na veikau ka me masu talega me sereki mai na kaukauwa nei Setani. A sega mada ni se bau raica na Tamana kei na Luvema, ia a masu ena vakabauta ena kaukauwa taucoko ni yalona.

Na veika a sotava o Inosi sa vakavulica vei au na lesoni talei vata ga. Ni au dau masu ena vakabauta, sa yaco na noqu iVakabula me noqu dauveimeautaki vei Tamada kau rawa ni vakila na noqu masu ni sa yaco ki lomalagi. Sa yaco mai na isau ni masu. Sa ciqomi na veivakalougtataki. Sa dau yaco na vakacegu kei na reki ena veigauna dredre.

Au nanuma lesu, niu se lewe vou kina ni Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua, ena noqu a tekiduru meu masu vata kei Elder David B. Haight. Na nona yabaki ni bula ena gauna o ya sa noqu yabaki ni bula nikua, kei na ibolebole vata ga au sotava tiko nikua. Au nanuma lesu na voqa ni nona masu. Au a sega ni dolava na mataqu meu rai, ia niu rogo-
ca a vaka me a dredre tiko. A vosi vua na Tamada Vakalomalagi ena domo ni reki.

Au a rawa ni rogo-
ca ena noqu

vakasama na nona marau ni sa kaya “Ena yaca i Jisu Karisito.” Noqu rogo-
ca sa vaka me vakila o Elder Haight ni sa vakadeitaka na iVakabula ena gauna o ya na itukutuku sa masulaka tiko vei Tamada. Kau sa vakadeitaka ni na ciqomi ena mata dredredre.

Na noda gumatua meda cakava na noda itavi ki na tomani totoka tiko na Vakalesui Mai ena vakalevutaki me tubu cake na noda vakabauti Jisu Karisito ni sa noda iVakabula kei na Tamada Vakalomalagi sa Tamada. Ni da masu ena vakabauta, eda sa tiki bibi ena cakacaka ni Turaga me vaka-
rautaki vuravura o Koya ki na iKarua ni Nona Lako Mai. Sa noqu masu ni da na kunea kece na reki ni da cakava na cakacaka sa sureti keda kina vaka-
yadua o Koya meda vakayacora.

Au vakadinadinataki ni bula tiko o Jisu Karisito. Oqo na Nona Lotu kei na matanitu e vuravura. O Josefa Simici na parofita ni Vakalesui Mai. Sa parofita ni Turaga e vuravura nikua o Peresitedi Russell M. Nelson. Sa taura tu o koya na idola kece ni matabete ena Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai. Ena yacai Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Russell M. Nelson, “My 2020 Invitation to You: Share the Message of the Restoration of the Savior’s Gospel,” Jan. 1, 2020, blog.ChurchofJesusChrist.org.
2. *Teachings of Presidents of the Church: Joseph Smith* (2007), 512–13.
3. Mosaia 15:28.
4. Maciu 4:19.
5. *Discourses of Brigham Young*, sel. John A. Widtsoe (1954), 43–44.
6. Vunau kei na Veiyalayalati 20:77.
7. Inosi 1:4–8.

Sandy, Utah, Amerika

Soqoni ena Yakavi ni Vakarauwai | 4 Epereli 2020

E kacivaka o Peresitedi Dallin H. Oaks
Matai ni Daunivakasala ena Mataveiliutaki Taumada

Nodra Tokoni na Vakaitutu Raraba, Vitusagavulu ni iWasewase, kei na Vakaileslesi Raraba

Kemuni na taciqu kei na ganequ, au sa na kacivaka yani vei kemuni ena gauna oqo o ira na Vakaitutu Raraba, Vitusagavulu ni iWasewase, kei na Mataveiliutaki ni Veimataisoqosoqo ni Lotu me baleta na nomuni laveliga ni veitokoni.

Yalovinaka mo ni vakaraitaka na nomuni veitokoni ena sala ga sa dau vakayacori tiko mai ena vanua cava o tiko kina. Kevaka e tiko o ira na saqata edua na vakatutu e vakaraitaka,

keitou kerea mo ni veitaratara yani kei na nomuni peresitedi ni iteki.

Sa vakaturi meda tokoni Russell Marion Nelson me parofita, daurairai, dauvakatakila ka Peresitedi ni Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai; Dallin Harris Oaks me iMatai ni Daunivakasala ena Mataveiliutaki Taumada; kei Henry Bennion Eyring me iKarua ni Daunivakasala ena Mataveiliutaki Taumada.

Curitiba, Parana, Brazil

O ira era duavata me ra vakaraitaka.

Kemuni o ni saqata, ke dua, me vakaraitaka.

Sa vakaturi me da tokoni Dallin H. Oaks me Peresitedi ni Kuoramni iApositolo Le Tinikarua kei M. Russell Ballard me Peresitedi Vakatawa ni Kuoramni iApositolo Le Tinikarua.

O ira era tokona, yalovinaka ni vakaraitaka.

Dua e saqata me vakaraitaka.

Sa vakaturi me da tokoni ira na lewe ni Kuoramni iApositolo Le Tinikarua: M. Russell Ballard, Jeffrey R. Holland, Dieter F. Uchtdorf, David A. Bednar, Quentin L. Cook, D. Todd Christofferson, Neil L. Andersen, Ronald A. Rasband, Gary E. Stevenson, Dale G. Renlund, Gerrit Walter Gong, kei Ulisses Soares.

O ira era tokona, yalovinaka ni vakaraitaka.

Kevaka e dua e saqata, me vakaraitaka vakakina.

Sa vakaturi me da tokoni rau na daunivakasala ena Mataveiliutaki Taumada kei ira ena Kuoramni iApositolo Le Tinikarua me ra parofita, daurairai, ka dauvakatakila.

Kemuni kece ni tokona, yalovinaka ni vakaraitaka.

Saqata, kevaka e dua, ena ivakatakilakila vata ga.

Sa vakaturi me vagalalataki o ira oqo mai na Vitusagavulu ni Wasewase: Elders Jorge T. Becerra, Mark S. Bryce, Jeremy R. Jaggi, Kelly R. Johnson, Adeyinka A. Ojediran, and Moisés Villanueva.

Kemuni o ni gadreva mo ni duavata kei keimami ena vakaraitaki ni vakavinavinaka ki na nodra veiqraviv uasivi, yalovinaka ni vakaraitaka.

Sa vakaturi me vagalalataki ena vakavinavinaka na Mataveiliutaki Raraba ni Cauravou sai ira oqo: Stephen W. Owen vaka Peresitedi, Douglas D. Holmes vaka Matai ni Daunivakasala, kei M. Joseph Brough vaka Karua ni Daunivakasala.

O ira kece era gadreva me ra duavata kei keimami ena vakaraitaki ni vakavinavinaka vei iratou na turaga oqo ena vuku ni nodratou veiqraviv cecere, yalovinaka ni vakaraitaka.

Sa vakaturi me vagalalataki o ira oqo mai na Vitudagavulu ni Wasewase: Jorge T. Becerra, Matthew S. Holland, William K. Jackson, Jeremy R. Jaggi, Kelly R. Johnson, Thierry K. Mutombo, Adeyinka A. Ojediran, Ciro Schmeil, kei Moisés Villanueva.

Kemuni kece ni tokona, yalovinaka ni vakaraitaka.

Ira era saqata, ena ivakatakila vata ga.

E sa vakaturi meda tokoni ira oqo mera Vitudagavulu ni Wasewase: Jay D. Andersen, Faapito Auapau, Frederick K. Balli Jr., Kevin W. Birch, John W. Boswell III, J. Francisco Bührer, Suchat Chaichana, Matthew R. Clarke, L. Guido Cristobal, Edmarc R. Dumas, Carlos A. Gabaldón, M. Andrew Galt IV, Clark G. Gilbert, Leonard D. Greer, Vladislav Y. Gornostaev, D. Martin Goury, Richard I. Heaton, Broc C. Hiatt, David H. Huntsman, Norman C. Insong, Daniel Kabason, Federico M. Kähnlein, Jeffrey J. Kerr, Youngjoon Kwon, David G. LaFrance, Ricardo C. Leite, Marcelo Louza, Jose G. Manarin, Jeremiah J. Morgan, Mark A. Mortensen, Eduardo F. Ortega, Nathan D. Pace, Michael M. Packer, Omar I. Palacios, Jorge W. Pérez, Kyrylo Pokhylnko, Sergio A. Poncio, Arthur Rascon, Miguel A. Reynoso, Gustavo G. Rezende, Robert G. Rivarola, Tonga J. Sai, Luciano Sankari, Rosendo Santos, Henry Savstrom, J. Matthew Scott, James E. Slaughter, Robert T. Smith, Ricardo A. Spencer, Colin C. Stauffer, David C. Stewart, Jared W. Stone, Arlen M. Tumaliuan, Martin J. Turvey, Yan C. Vega, Paul B. Whippy, Chad R. Wilkinson, kei Dow R. Wilson.

Kemuni kece ni tokona, yalovinaka ni vakaraitaka.

O ira era saqata, ke dua.

Sa vakaturi me tokoni na Mataveiliutaki Raraba vou ni Cauravou o Steven J. Lund me Peresitedi, Ahmad Saleem Corbitt me Matai ni Daunivakasala, kei Bradley Ray Wilcox me Karua ni Daunivakasala.

O ira era duavata me ra vakaraitaka.

E dua e saqata me vakaraitaka vaka kina.

Sa vakaturi me da tokoni ira na vo ni Vakaitutu Raraba, Vitudagavulu

ni iWasewase, kei na Mataveiliutaki Raraba ni Mataisoqosoko me vaka era sa due tu kina ena gauna oqo.

Kemuni kece ni tokona, yalovinaka ni vakaraitaka.

O ira era saqata, ke dua.

Ni sa sureti o kemuni o ni saqata e dua na veivakaturi mo ni veitaratara kei na nomuni peresitedi ni iteki.

Vinaka vakalevu na nomuni veivakabauti tiko ga kei na masu ena vukudra na iliuli ni Lotu. ■

Ripote mai na Tabacakacaka ni Dikevi Fika ni Lotu, 2019

Vakaraitaka o Kevin R. Jergensen

Manidia Dairekita, Tabacakacaka ni Dikevi Fika ni Lotu

Ki na Mataveiliutaki Taumada ni Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai

Kemuni na Veitacini: Me vaka e tukuni mai na ivakatakila ena ika 120 ni wase ni Vunau kei na Veiyalayalati, na Matabose ni Vakayagataki iKatini —ka lewena na Mataveiliutaki Taumada, na Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua kei na Matabisopi Vakatulewa—ena vakadonuya na vakayagataki ni ilavo ni Lotu. Na veitabana ni Lotu era dau vakayagataka na ilavo sa vakadonui mai na ilavo vakarautaki ka sala vata kei na lawatu kei na kena ivakarau.

Na Tabacakacaka ni Dikevi Fika ni Lotu, ka ra lewena na kenadau vakaivola ka sa tu vakataki koya mai na tabacakacaka kece tale eso ni Lotu, e sa lesi me qarava na dikevifika ena inaki ni kena vakarautaki na veivakadeitaki matau me baleta na veicau e ciqomi, na vakayagataki lavo e vakayacori, kei na taqomaki ni iyau taukeni ni Lotu.

Ni yavutaki mai na dikevi fika sa vakayacori, sa nanuma kina na Tabacakacaka ni Dikevi Fika ni Lotu ni, veika me baleta na iyaya, cau e ciqomi, na ilavo vakayagataki, kei na iyauqaqa ni Lotu me baleta na yabaki 2019 era sa vakaivolataki ka qaravi ena ivakarau me salavata kei na iwalewale ni tuvailavo ni Lotu, lawatu kei na iwalewale vakafika. Na Lotu e vakamuria na ivakarau ka vakatavulica vei ira na lewena me ra bula ena loma ni dua na ilavo vakarau, levea na dinau, ka mamaroroi me baleta na gauna ni leqa.

Vakasavui ena vakarokoroko,
Tabacakacaka ni Dikevi Fika ni Lotu
Kevin R. Jergensen
Manidia Dairekita ■

Mai vei Elder Ulisses Soares
Ena Kuoramu ni Apositolo Le Tinikaruia

Na Lako mai ni iVola i Momani

*Na itukutuku vakairogorogo kei na veiivakadinadina
vakasakiti ni iVola i Momani e vakadinadinataka ni
caka mana vakaidina na kena yaco mai.*

Ena dua na nona soqoni vata kei ira na qase ni lotu, a kaya kina na parofita o Josefa Simici: “Kauta laivi na iVola i Momani kei na ivakatakila kece, sa qai evei beka na noda Lotu? E sega ni dua.”¹ Kemuni na taciqu kei na ganequ, muria mai na iMatai ni Raivotu, na kaukauwa mana ni kena lako mai ni iVola i Momani e ikarua ni yavudei me yacovi ena

kena tasereki na Vakalesui mai ni kospeli i Jisu Karisito ena itabagauna oqo. Na iVola i Momani e vakadinadinataka na Nona loloma na Kalou ki vei ira na Luvena, ka vakakina na solibula ni veisorovaki vakalou, kei na Nona veiqaravi lagilagi vei ira na Nifaiti ni oti ga na Nona Tucaketale.² E vakadinadinataka talega na vovo ni vale i Isireli

Bountiful, Utah, Amerika

ena mai duavata ena Nona cakacula edaidei ka ra sega ni muduki tani me tawamudu.³

Ni da vulica na kena lako mai na ivola tabu oqo ni ivolanikalou ena gauna oqo, eda mai vakila na taucoko ni cakacula e veivakakurabuitaki—mai na nona ciqoma na Parofita Josefa Simici na peleti koula mai vei dua na agilos i tabu ki na vakavakadewa ena “isolisol kei na kaukauwa ni Kalou,”⁴ kena maroroi, kei na tabaki ena liga ni Turaga.

Na lako mai ni Vola i Momani e se tekivu ni se bera sara ni ciqoma o Josefa Simici na peleti koula mai na ligai Moronai na agilos. O ira na parofita mai na gauna makawa era parofisaitaka baleta na taidu mai ni ivola vakamareqeti oqo ena noda gauna.⁵ A vosa o Aisea baleta e dua na vola dregati, ni gauna e laurai kina o ira na tamata era na veisa-qasaqa ena vosa ni Kalou. Na veika oqo e vakarautaka na ituvaki me vakayacora kina na Kalou na Nona “cakacula talei ka veivakurabuitaki,” ka vakavuna me “yali na nodra vuku na nodra tamata vuku, ka na tabonaki na nodra yalomatua na yalomatua” ia na yalomalumalumu era na “kuria na nodra marautaki Jiova, kei ira na tamata dravudravua era na rekitaki Koya na Yalosavasa-va ni Isireli.”⁶ A vosa talega o Isikeli baleta na kena kauvata mai ni titoko ni Juta (na Vola Tabu) kei na titoko nei Ifireimi (na Vola i Momani) me duavata. Rau ruarua o Isikeli (ena Veiyalayalati Makawa) kei Liae (ena Vola i Momani) e vakaraitaka ni ra na “tubu vata” ena kena vakamaduataka na ivunau lasu, vakadeitaka na tiko sautu, ka kila na veiyalayalati.⁷

Ena yakavi ni 21 ni Sepiteba, 1823, ni oti e tolu veimama na yabaki ni sotava na Matai ni Raivotu, a sikovi Josefa na agilos o Moronai, na iotioti ni parofita vei ira na Nifaiti e na Amerika makawa, ena vuku ni nona masu vakaidina. E taura na bogi kece nodrau veisikovi, ka tukuna o Moronai vei Josefa ni na Kalou e vakarautaka e dua na cakacula

veivakurabuitaki me qarava—na vakadewataki kei na tabaki ki na vuravura na nodra vosa uqeti na parofita makawa mai na vanua ko Amerika.⁸ Na siga tarava, a gole yani o Josefa ki na vanua oya, sega ni yawa mai na nona vale, sa buluta tu kina o Moronai ena cava ni nona bula, senijuri e liu. Ekea, sa raici Moronai tale o Josefa, ka vakasalat-taki koya me vakarautaki koya me ciqoma na peleti ena dua na gauna mai muri.

Loma ni va na yabaki tarava, ena 22 Sepiteba ni vei yabaki, a ciqoma kina o Josefa na ikuri ni vakaro mai vei Moronai me baleta na kilaka ni kena qaravi vakacava na matanitu ni Turaga edaidai. Nona vakavakarau o Josefa e okata nodra sikovi koya na agilosni ni Kalou, ka vakaraitaka na veika vakaturaga kei na lagilagi na yaco ena itabagauna oqo.⁹

Na nona vakamau vei Emma Hale e tiki ni vakavakarau oya. A taura o koya e dua na tavi bibi ena nona vuakea na Parofita ena nona bula kei na veiqrarvi. E dina, ena Sepiteba 1827, o Ema a sala vata kei Josefa ki na delana, ka mai waraki koya tiko ni sa mai solia o Moronai na ivolatukutuku ki na ligai Josefa. A ciqoma o Josefa na iyayala ni na taqomaki na peleti kevaka e solia kece nona igu me maroroya ni yacova na gauna me na vakalesui tale ki na ligai Moronai.¹⁰

Oi kemuni na noqu itokani ena kospipeli, na levu ni veika vovou sa kune nikua mai na gauna makawa e yaco e na gauna ni vadidike ni kelikeli se kune tu vakacalaka ena gauna ni cakacaka ni tara vale. Ia, o Josefa Simici, a vagolei ki na peleti mai vei dua na agilosni. Na veika oqo e dua na cakacaka mana vakaikoya.

Na iwalewale ni vakavakadewa ni iVola i Momani e dua talega na cakacaka mana. E sega ni “vakadewataki” na ivolatukutuku tabu oqo ena kena ivakarau era dau cakava na kena dau mera vakadewataka na itukutuku makawa e na nodra vulica na veivose makawa. Me da raica na iwalewale me vaka na “ivakatakila”

ITABA MAI VEI JOSHUA DENNIS

vata kei na veivuke ni yaya ni cakacaka vakarautaka na Turaga ka me sega ni vaka ni dua na “vakadewa” mai vei dua e tiko vua na kilaka ni veivosa. Vakaraitaka o Josefa Simici ni ena kaukauwa ni Kalou, “Au a vakadewataka na iVola i Momani mai na matanivola vakaiyaloyalo, ka sa yali tu e vuravura na kena kilaka ka sa ka totoka niu a tu taudua, e dua na gone sega ni vuli vinaka, me vorata na vuku vakavuravura kei na lecaika ni tinikawalu ni senijuri ena dua na ivakatakila vou.”¹¹ Na Nona veivuke na Turaga e na vakavakadewa ni peleti e ivakadinadina ni kaukauwa mana ena gauna lekaleka ka taura o Josefa Simici me vakadewataka kina.¹²

Na nona vunivola o Josefa a vakadinata na kaukauwa ni Kalou e vakatakilai ena gauna era cakacaka tiko ena vakavakadewa ni

Vola i Momani. A tukuna o Oliva Kaudari: “Oqo na veisiga me na kua ni guilecavi—me da dabe ka rogoca na domo e cavuta mai na veivaka-uqetimai lomalagi, e vakayadrata na vakavinavinaka cecere duadua ni yalo oqo! Veisiga ka tarava, au tomania, sega ni takosovi, meu vola mai na gusuna, ni vakadewataka . . . na Vola i Momani.”¹³

E vakaraitaki mai ena itukutuku makawa ni gauna ga sa tiko kina vei Josefa Simici na peleti ena 1827, era sa tekivu sasaga mera butakoca mai vei koya. E vola o koya ni “tekivu sagai sara vakuauwa me kaliraki tani [na peleti] mai vei [Koya]” ka “era a taurivaki na ivadi kecega era vakasamatata rawa me baleta na inaki oqori.”¹⁴ Erau qai vakasaurataki o Ema kei Josefa me rau toki tani mai Manchester, New York, ki Harmony, Pennsylvania, ki na

dua na vanua e rawa ni caka kina na cakacaka ni vakavakadewa, ka yawa mai vei ira na dauvakacaca kei ira na tamata era via butakoca na peleti.¹⁵ Me vaka e vola e dua na dauniveikamakawa: "Ni sa mai cava e dua na gauna dredre ni nona vakaraica tiko na peleti o Josefa. . . . Ia e maroroyi na ivolatukutuku, na nona sasaga me taqomaka, a vulica sara vakalevu o Josefa me baleta na ivakarau ni Kalou kei na tamata ena qaravi koya vakavinaka ena gauna sa lako mai."¹⁶

Ena nona vakadewataka tiko na Vola i Momani, a vulica o Josefa ni na Turaga ena digitaki ira na ivakadinadina mera raica na peleti.¹⁷ Oqo e tiki ni ka e tauyavutaka na Turaga vakai Koya ni a kaya: "Me vakadinadina taki na vosa kecega ena gusu ni dautukutuku e le rua se le tolu."¹⁸ Eso na imatai ni tokani nei Josefa o Oliva Kaudari, Tevita Witima, kei Matini Erisi ena kena tauyavutaka na cakacaka veivakurabuitaki ni Kalou ena itabagauna oqo kei na matai ni vakadinadina era kacivi me wasea e dua na ivakadinadina digitaki ni Vola i Momani. Eratou vakadinadina taka ni ratou raica na agilos, ka lako mai na iserau ni Turaga, ka vakaraitaka na itukutuku makawa ka ratou raica na matanivola e ceuti tu ena peleti. Eratou vakadinadina taka talega ni ratou rogoa na domoni Kalou mai lomalagi ni vakadeitaka tiko na itukutuku ka vakadewataki mai na isolisol kei na kaukauwa ni Kalou. Ka ratou sa qai vakaroti me ratou vakadinadina taka na veika qo ki na vuravura kece.¹⁹

E kacivi eratou tale ena kaukauwa mana na Turaga e lewe walu me ra raica sara ga vakai ira na peleti koula ka me ra vakadinadina taka ena dina kei na vakalou ni iVola i Momani. Ratou raica ka vakadikева vakavina-ka na peleti kei na matanivola toqai. E na loma ni veidredre, veivakacaca-ni, na vei mataqali leqa, ka so vei ira a malumalumu na nodra vakabauta, o iratou tinikadua na ivakadinadina digitaki ni iVola i Momani a sega ni cakitaka na nodratou ivadinadina ni

ratou a raica na peleti. Sa sega tale ni tiko taudua o Josefa Simici ena kilaka ni nona veisiko mai o Moronai kei na peleti koula.

A vola o Lucy Mack Smith ni nona yaco mai vale o Josefa sa vuabale nona marau ni sa vakaraitaki vei iratou na ivakadinadina na peleti. Ka vakamacalata o Josefa vei rau nona itubutubu, "Au vakila niu sa vuksi ena dua na icolacola ka sa voleka sara me bikai au, ka reki na yaloqu, ni au sa sega ni mai tiko duadua ena vuravura qo."²⁰

A sotava na veisaqasaqa levu o Josefa Simici ena kena tabaki na Vola i Momani ni sa mai cava na ivakavakadewa. Sa mani vakauqeta okoya e dua na dautabaivola na yacana o Egbert B. Grandin mai Palamaira, Niu Ioka, me tabaka ga kevaka o Matini Erisi, ena cakacaka ni vakabauta cecere kei na solibula, mokititaka na nona iteitei me sosomi ni isau ni kena tabaki. Vuku ni tiki ni veisaqasaqa tomani ni oti na tabaki ni Vola i Momani, o Matini Erisi a volitaka na nona 151 (0.6 km²) na eka ni nona iteitei me saumi laivi kina na sau ni kena tabaki. Ena dua na ivakatakila soli ki vei Josefa Simici, a vakaroti Matini Erisi na Turaga me kakua ni kocokoco ena vuku ni nona iyau, ka me solia na isau ni kena tabaki na ivola ka tiko kina na "dina kei na vosa ni Kalou."²¹ Ena Maji ni 1830, na imatai ni 5000 na ilavelave ni Vola i Momani sa tabaki, ka nikua sa sivia e 180 na milioni na ilavelave sa tabaki oti me sivia e dua na drau na duidui vosa.

Na itukutuku vakairogorogo kei na veiivakadinadina vakasakiti ni iVola i Momani e vakadinadina taka ni caka mana vakaidina na kena yaco mai. Ia, na kaukauwa ni ivola oqo e sega ni yavutaki ga mai na kena itukutuku lagilagi makawa ia ena kena ivaqa kaukauwa ka sega ni tautauvata—oka kina na noqu.

Na matai ni gauna au wilika kina na Vola i Momani taucoko niu se gonevuli gone ni semineri. Ena ivakaturi mai vei ira noqu qasenivuli,

au sa tekivu meu wilika mai na draunipepa ni vakamacala taumada. Na iyayala e toka ena imatai ni draunipepa ni ivola e dau voqa ena noqu vakasama: "Vakasamatatak vakamatua e [lomamu] . . . ka qai . . . taroga na Kalou [ena vakabauta] . . . ena yaca i Karisito, ke sa dina na ivola. Ko ira era muria na veika oqo ka kerekere ena vakabauta e na rawata na ivakadinadina ni kena dina kei na kena vakalou, ena kaukauwa ni Yalo Tabu."²²

Ni sa tiko na iyayala oya e na noqu vakasama, vakasaqqaqara ena yalomatua meu kila vakavinaka na dina, au vulica na iVola i Momani, vakalalai, ni'u vakacavara na lesoni ni semineri e vei macawa. Au nanuma vinaka tiko, me vaka ga e yaco na noa, ni yaco mai e dua na yalo veivakatakatai ki yaloqu kei na lomaqu, ka vakararamataki na noqu kila ka, ka sa yaco me ka marautaki vakalevu cake, me vaka e vakamacalata o Alama ena nona vunaucu tiko na vosa ni Kalou vei ira na nona tamata.²³ Na veika e vakilai oqori e veisau me ka au kila ka sa wakatu e yaloqu ka mai yavu ni noqu ivakadinadina ni bibi ni veika e yaco oya kei na ivakavuvuli ni veika e kune ena ivola vakatabui oqo.

Ena veigauna taleitaki au sotava oqo, ena yaco me ivatu vakadei ni noqu vakabauti Jisu Karisito na iVola i Momani kei na noqu ivakadinadina ni ivunau ni Nona kospeli. E yaco me dua na ivakaraitaki ka vakadinadina taka vei au na vakalou ni nona veisorovaki na Karisito. E yaco me dua na isasabai ena noqu bulataucoko mai na vadi ni meca me vakamalumalumutaka na noqu vakabauta ka vakavuna na vakatitiqa ena noqu vakasama ka sa solia vei au na yaloqqa meu cauraka vakadoudou na noqu ivakadinadina ni iVakabula ki vuravura.

Kemuni noqu itokani, na noqu ivakadinadina ni iVola i Momani e yaco mai vosa ena vosa²⁴ me vaka na caka mana ki yaloqu. Me yaco mai nikua, na ivakadinadina e se tomani tiko na kena tubu ena noqu

tomana na vakasaqara, ena yaldo-dina, meu kila vakavinaka na vosa ni Kalou ka tu ena ivolanikalou vakasakiti oqo.

Ki vei kemuni kece sa rogoca na noqu vosa edaidai, au sureti iko mo tiki ni kaukauwa mana ni lako mai ni Vola i Momani e na nomu bula. Au yalataka vei kemuni ni o masumasu ka tomana mo vulica na kena vosa, o rawa ni vakaivotavota ena kena iyayala kei na veivakalougatataki cecere ka vuabale tale. Au vakadeitaka tale na yalayala e voqa ena veitabana oqo: "Ia ni dou sa ciqoma na veika oqo, au gadreva me'u vakamasuti kemudou, mo dou kerea vua na Kalou, na Tama-da Tawamudu, ena yaca i Karisito, kevaka era sega ni dina na veika oqo; ia kevaka dou sa kerea ena yalodina, ena lomamudou tauoko, ka vakabauta na Karisito, ena vakatakila vei kemudou ko koya ena kaukauwa ni Yalo Tabu ni sa dina."²⁵ Au vakadeitaka vei iko ni na solia o Koya vei iko na isaunitaro ena sala me baleti iko, me vaka sa vakaya-cora vei au kei ira tale e vuqa na tamata e veiyasai vuravura ko Koya. Na veika o na sotava e na lagilagi ka tabu na veika o na sotava me vaka na veika a sotava o Josefa Simici vakataki koya, vaka talega kina o ira na imatai ni ivakadinadina kei ira kece era sa vakasaqara me ciqoma e dua na ivakadinadina ni dina kei na veivakabauti ni vola tabu oqo.

Au sa kila vakadinatinataka ni sa vosa ni Kalou na iVola i Momani. Au vakadinatinataka ni veitukutuku tabu oqo e "e vakaraitaka vakaivuna na kospeli, ka tuva na ituvatuva ni veivakabulai, ka tukuna vei ira na tamata na ka mera kitaka mera rawata kina na vakacegu ena bula oqo kei na bula tawamudu ena bula sa bera mai."²⁶ Au vakadinatinataka ni sai iyaragi ni Kalou me baleta na vakasokumuni kei Isireli ena noda siga ka me vuksi ira na tamata me ra kila na Luvema, o Jisu Karisito. Au vakadinatinataka ni bula tiko na Kalou ka lomani keda kece vata kei na Luvema, o Jisu Karisito, na iVakabula kei vuravura ka

ivatu vakadei ni noda lotu. Kau cavuta tiko na veika oqo ena Yacana tabu na noda Dauveivueti, noda iVakavuvuli, ka noda Turaga, o Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Josefa Simici, ena "Minute Book 1," 44, josephsmithpapers.org; also at Church History Library, Salt Lake City; capitalization standardized.
2. Raica na 3 Nifai 11–26.
3. Raica na Isikeli 37:21–28; 1 Nifai 13:34–41; 3 Nifai 20:46; 21:1–11; draunipepa ni ulutaga ni iVola i Momani.
4. iVakamacala Taumada ki na iVola i Momani
5. Raica na Ai Vakatakila 14:6–7; 1 Nifai 19:21.
6. Aisea 29:14, 19; raica talega na tikina e 11–13.
7. Raica na Isikeli 37:16–17; 2 Nifai 3:12.
8. Raica na Josefa Simici—Ai Tukutuku 1:27–47; raica talega na Vunau kei na Veiyalayalati 27:5; Josefa Simici, "History, 1838–1856, volume A-1 [23 December 1805–30 August 1834]," 5, josephsmithpapers.org.
9. Raica na Josefa Simici—Ai Tukutuku 1:54; raica talega na Joseph Smith, "Church History," *Times and Seasons*, Maji 1, 1842, 707, josephsmithpapers.org.
10. Raica na Josefa Simici—Ai Tukutuku 1:59; *Nodra iVakavuvuli na Peresitedi ni Lotu: Josefa Simici* (2007), 57–59.
11. Joseph Smith, "History, 1838–1856, volume E-1 [1 July 1843–30 April 1844]," 1775, josephsmithpapers.org; also at Church History Library, Salt Lake City; punctuation
12. Raica na John W. Welch, "Timing the Translation of the Book of Mormon: 'Days [and Hours] Never to Be Forgotten,'" *BYU Studies* vol. 57, no. 4 (2018), 11–50.
13. Oliver Cowdery, quoted in Joseph Smith—History 1:71, footnote; see also *Latter Day Saints' Messenger and Advocate*, Oct. 1834, 14.
14. Josefa Simici—Ai Tukutuku 1:60
15. Raica na Josefa Simici—Ai Tukutuku 1:60–62
16. Andrew H. Hedges, "'All My Endeavors to Preserve Them': Protecting the Plates in Palmyra, 22 September–December 1827," *Journal of Book of Mormon Studies* vol.8, no. 2 (1999): 23.
17. Raica na 2 Nifai 27:12–14; Ica 5:1–3.
18. Maciu 18:16.
19. Raica na "iVakadinadina ni Lewe Tolu," iVola i Momani.
20. Joseph Smith, in Lucy Mack Smith, *Biographical Sketches of Joseph Smith the Prophet, and His Progenitors for Many Generations* (1880); raica talega na "Lucy Mack Smith, History, 1845," 154, josephsmithpapers.org.
21. Vunau kei na Veiyalayalati 19:26.
22. Ai Vakamacala Taumada ni iVola i Momani; raica talega na Moronai 10:3–5.
23. Raica na Alama 32:41–43.
24. Raica na 2 Nifai 28:30.
25. Moronai 10:4.
26. iVakamacala Taumada ki na iVola i Momani.

Olmue, Marga Marga, Chile

standardized. Raica talega na Joseph Smith, "Letter to James Arlington Bennet, 13 November 1843," 1, josephsmithpapers.org; also at Church History Library, Salt Lake City.

12. Raica na John W. Welch, "Timing the Translation of the Book of Mormon: 'Days [and Hours] Never to Be Forgotten,'" *BYU Studies* vol. 57, no. 4 (2018), 11–50.

13. Oliver Cowdery, quoted in Joseph Smith—History 1:71, footnote; see also *Latter Day Saints' Messenger and Advocate*, Oct. 1834, 14.

14. Josefa Simici—Ai Tukutuku 1:60

15. Raica na Josefa Simici—Ai Tukutuku 1:60–62

16. Andrew H. Hedges, "'All My Endeavors to Preserve Them': Protecting the Plates in Palmyra, 22 September–December 1827," *Journal of Book of Mormon Studies* vol.8, no. 2 (1999): 23.

17. Raica na 2 Nifai 27:12–14; Ica 5:1–3.

18. Maciu 18:16.

19. Raica na "iVakadinadina ni Lewe Tolu," iVola i Momani.

20. Joseph Smith, in Lucy Mack Smith, *Biographical Sketches of Joseph Smith the Prophet, and His Progenitors for Many Generations* (1880); raica talega na "Lucy Mack Smith, History, 1845," 154, josephsmithpapers.org.

21. Vunau kei na Veiyalayalati 19:26.

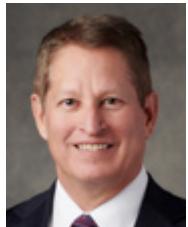
22. Ai Vakamacala Taumada ni iVola i Momani; raica talega na Moronai 10:3–5.

23. Raica na Alama 32:41–43.

24. Raica na 2 Nifai 28:30.

25. Moronai 10:4.

26. iVakamacala Taumada ki na iVola i Momani.

Mai vei Elder John A. McCune
Ena Vitusagavulu

Lako Mai vei Karisito— Bula vaka Yalododonu Edaidai

Sa rawa ni da vakayacora na vei ka dredre eso ka vupei tale eso mera cakava vakakina, baleta ni da sa kila o cei eda rawa ni vakararavi kina.

Vinaka vakalevu, Elder Soares, na nomuni ivakadinadina mana ka vakaparofita ni iVola i Momani. Ena dua na gauna sa qai oti ga oqo, a noqu na madigi vakamarerqeti meu tara e dua na draunipepa ni ivola taumada ni iVola i Momani. Ena tabanivola vaka-tabakidua oqo, ena matai ni gauna ena tabagauna oqo, a volai tu kina na veivosa qaqa oqo i Nifai, "Au na lako ka kitaka na ka sa vakarota na Turaga, ni'u kila ni sega ni dau soli ivakaro na Turaga vei ira na luve ni tamata vakavo kevaka e sa vakarautaka rawa mada na sala me ra rawata kina na ka sa vakarota vei ira ko koya."¹

Niu taura tu na draunipepa oqo, au a vakasinaiti ena marau cecekia ena vuku ni veika ea vakayacora na gottenagane yabaki 23 oqo o Josefa Simici, ka a vakadewataka na iVola i Momani ena "isolisol i kei na kaukauwa ni Kalou."² Au vakavinavinakataka talega na vosa i tagane gone ko Nifai, ka a kerei me vakayacora e dua na itavi dredre ena rawati ni peleti parasa mai vei Lepani.

Sa kila tu o Nifai ni kevaka me na tomana tikoga na nona vakanamata kivua na Turaga, ena qaqa o koya ena vakataucokotaki ni vakaro oqo. A dei tu na vakanamata i Nifai kivua na iVakabula ena nona bula taucoko dina ga ni a sotava na veitemaki, bolebole vakayago, kei na veivakacaci mai vei iratou e so na nona matavuvale.

Millcreek, Utah, Amerika

Sa kila deivaki tu o Nifai o Koya me vakararavi kina.³ Ni tukuna oti tu "A tamata vakaloloma dina koi au! Io, sa rarawa na yaloqu ena vuku ni noqu itovo vakayago,"⁴ a vakadeitaka o Nifai, "Sa dau totaki au na noqu Kalou; sa tuberi au ena noqu rarawa mai na loma ni lekutu; ka a maroroi au mai na wasaliwa titobu."⁵

Me vaka ni da sa dau muria na Karisito, eda sa sega ni vakuwai mai na bolebole kei na dredre eso ni noda bula. Sa dau gadrevi tu meda cakava na ka dredre eso ia kevaka eda qarava duadua ga ena veivakadrukai ka tawarawa vakaidina. Ni da ciqoma na veisureti ni iVakabula meda "lako mai kivei au,"⁶ ena vakarautaka o Koya na veitokoni, lomavinaka, kei na vakacegu e veiganiti. Ena noda veivakatovolei bibi sara mada ga, sa rawa ni da vakila na veicuqeni totoka ni Nona loloma ni da vakararavi Vua ka vakadonuya na Lomana. Sa rawa ni da vakila na reki e vakarautaki tu vei ira na Nona tisaipeli yalodina, ni sai Karisito na reki.⁷

Ena 2014, niu veiliutaki tiko ena dua na tabana ni kaulotu, a sotakaya na noqu matavuvale e dua na ituvaki veisau tawanamaki. Ni vakasisisi sobu voli ena dua na vanua cecere, a lutu na luei keirau gottenagane duadua ka sotava e dua na mavoa vakarerevaki ki na nona mona. Ni torosobu tikoga na ituvaki ni nona bula, era a maqusa na vakailesilesi ni bula mera qarava sara na veisele.

A tekiduru na neitou matavuvale ena fuloa ni rumu ni valenibula lala,

ka keitou sovaraka na lomai keitou kivua na Kalou. Ena loma ni gauna drakidrakita ka mosimosi oqo, keitou a vakasinaiti ena loloma kei na vakacegu ni Tamada Vakalomalagi.

Keitou sega tu ni kila na cava e sa tu mai liu se keirau na raica bula tale na neirau gonetagane. Sa matata tu vei keitou ni sa tiko na nona bula ena liga ni Kalou kei na kena macala, ena dua na rai tawamudu, ena vakavotukana sara vei koya kei keitou talega. Mai na isolisolni Yalotabu, keitou a tu vakarau me keitou na ciqoma se cavaga na kena macala.

E a sega ni ka rawarawa! E vakavuna na vakacala ka oqo me rua na vula na tiko i valenibula ena gauna vata oya keirau veiliutaki tiko vei ira e sivia ni 400 na daukaulotu. A sotava na luvei keirau e dua na yali ni vakasama bibi. Na nona sasaga bula e oka kina e dua na dredre balavu ni vakaukauwa yago, vosa, kei na qaravatavi eso. Ea tiko voli ga na vei bolebole eso, ia ni toso tiko na gauna keitou sa vakinadinatata na caka mana.

Keitou kila tu vakamatata ni vei bolebole eso eda na sotava ena sega ni vakavotukana me vaka na noda gagadre. Ia, ni da vakanamata tu ga vei Karisito, eda na vakacegui ka raica na caka mana ni Kalou, se cava ga na kena ituvaki, ena Nona gauna kei na Nona sala.

Ena tiko na gauna eso eda na sega ni raica rawa ni na cava vinaka e dua na ituvaki ni gauna oqo ka na rawa ni da tukuna sara, vakataki Nifai, "Sa rara-wa na yaloqu ena vuku ni noqu itovo."⁸ Ena rairai tiko na gauna eso esa na noda inuinui duadua ga kina o Jisu Karisito. Sa dua dina na veivakalouga-tataki ni tiko na inuinui oya ka meda vakararavi Vua. Sai Karisito duadua ga ena vakayacora na Nona yalayala. Sa vakadeitaki tu na Nona vakacegu kivei ira kece ka lako mai Vua.⁹

Era sa gadreva vakalevu tu na noda iliuli meda vakila kece na vakacegu kei na lomavinaka e basika mai na noda vakararavi kei na noda vakanamata kivua na iVakabula o Jisu Karisito.

Ena nona vosa isogo ni soqoni ena imatai ni nona koniferedi raraba

vaka-Peresitedi ni Lotu, a kaya kina vakamatata o Peresitedi Nelson, "Na noda itukutuku ki vuravura e rawarawa ka lomadina: eda sureti ira na Luvena kece na Kalou ena yasa ruarua ni ilati me ra lako mai vua na iVakabula, ciqoma na veivakalouga-tataki ni vale-tabu savasava, taukena na reki tudei, ka vakadonui ki na bula tawamudu."¹⁰

Na veisureti oqo meda "lako mai kivei Karisito" esa *vakatabakidua* tu kivei ira na Yalododonu Edaidai.¹¹ Me vaka ni da lewe ni Lotu ni iVakabula, eda sa vakayaco veiyalayalati vata kei Koya ka yaco meda sa Luvena tagane kei na yalewa vakayalo.¹² Sa noda talega na madigi meda cakacaka vata kei na Turaga ena nodra sureti o ira e so mera lako mai kivei Koya.

Ni da cakacaka vata kei Karisito, sa dodonu me vakanamata sara vaka-bibi na noda sasaga ki na noda dui itikotiko. Ena tiko na gauna eso era na sotavi bolebole kina na lewe ni mata-vuvale kei na itokani voleka. Na domo eso ni vuravura, ka vakakina na nodra dui gagadre, ena rawa ni vakavuna mera yalo tarotaro taka na dina. Sa dodonu meda vakayacora na veika me na vuakea kina na nodra vakila ruarua na loloma ni iVakabula kei na noda loloma. Au vakananuma mai na serenilotu "Dou Veilomani" e vakatavulici

keda, "E vaka oqo dou noqu tisai-peli ni dou sa veilomani tiko."¹³

Ni da lomani ira tu na vaqaqa voli na dina, na meca ni reki kecega ena rawa ni vakavuna meda nanuma ni da sa biuta ira sobu o ira eda lomana kevaka *eda* tomana tikoga na noda bulataka vakataucoko voli na kospeli ka vakatavulica na kedra dina.

Na noda sasaga ni vakayarayaratiki ira na tani mera lako mai vei Karisito se lesu vei Karisito ena vakatakilai vakalevu ena noda yalayala meda na tikoga ena salatu ni veiyalayalati.

Ke sa noda gagadre dina meda na vueti ira eda lomana, sa dodonu meda vakadeitaki keda taumada vei Karisito ena tauri matua ni Nona Lotu kei na taucoko ni Nona kospeli.

Ni lesuvi tale na italianoa kei Nifai, eda kila ni gagadre nei Nifai me vakararavi vua na Turaga ea vu talega mai na nodrau dau vakararavi vakatabakidua ki vua na Turaga o irau na nona itubutubu kei na nodrau ivakaraitaki ni dau muri-veiyalayalati. Oqo e vakatakilai vakavinaka sara ena raivotu ni vunikau ni bula nei Liae. Ni kania otu na vuanikau kamikamica ka rekitaki, "sa veiraiyaki vakavolivoliti [koyal], de na rawa [ni] bau raici iratou talega na [nona] vuvale" o Liae.¹⁴ E a raici Seraia, Semi, kei Nifai ni ratou duri tu "ka vaka me ratou sega ni kila na vanua me ratou lako kina."¹⁵ A qai tukuna o Liae, "Au sa yalovi iratou; kau a kaya talega yani vei iratou ena domo levu me ratou lako mai vei au, ka mai kania na vuanikau."¹⁶ Nanuma matua toka ni a sega ni biuta na vunikau ni bula o Liae. A tiko vakayalo o koya kei na Turaga ka sureti iratou na nona matavuvale me ratou lako mai ki na vanua e tiko kina o *koya* me kania kina na vuanikau.

Na vunica ena lawakitaka eso mera biuta na rekitaki ni kospeli ena kena vakaduiduitaki na ivakavuvuli i Karisito kei na Nona Lotu. Ena saga o koya meda vakadinata ni sa rawa meda toka dei vakaikeda ena salatu ni veiyalayalati, ena noda dui bula vakayalo, ka tuvakai koya mai na Nona Lotu.

Ena veisiga e muri oqo, sa vaka-lesui mai na Lotu i Karisito me rawa

ni vuksi ira na luve ni veiyalayalati i Karisito mera toka ga ena salatu ni Nona veiyalayalati.

Ena Vunau kei na Veiyalayalati eda wilika, "Raica, oqo na noqu ivunau—ko koya sa veivutuni ka *lako mai vei au*, sai koya *na* lewe ni noqu lotu."¹⁷

Ena vuku ni Lotu i Karisito e vuravura, eda sa vakaqaqacotaki ena veika e sotavi vaka mataisoqosoqo ni Yalododonu. Eda rogoa na Domona mai vei ira na Nona parofita, daurairai, kei na dauvakatika. Vakabibi sara, sa soli vei keda ena Nona lotu na veivakalougatataki veiganiti ni Veisorovaki i Karisito e rawa ni vakilai duadua ga ena qaravi tavi ni cakacaka tabu vakalotu eso.

Na Lotu i Jisu Karisito ni Yalodonu Edaidai esa Lotu i Karisito e vuravura, sa vakalesui mai ena veisi-ga e muri oqo me yaga ki na luvuna tauoko na Kalou.

Au vakadinatinataka ni da sa "lako mai kivei Karisito" ka bula vaka Yalododonu Edaidai, eda na vakalougatataki ena Nona loloma vaikuritaki, Nona reki, kei na Nona vakacegu. Me vakai Nifai, sa rawa ni da vakayacora na vei ka dredre eso ka vuksi tale eso mera cakava vakakina, baleta ni da sa kila o cei eda rawa ni vakararavi kina.¹⁸ O Karisito sa noda rarama, noda bula, ka noda dauniveivakabulai.¹⁹ Ena yacai Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. 1 Nifai 3:7.
2. Tabana ni iVola i Momani; raica talega na ivakamacala taumada ni iVola i Momani.
3. Raica na 2 Nifai 4:19.
4. 2 Nifai 4:17.
5. 2 Nifai 4:20.
6. Maciu 11:28.
7. Russell M. Nelson, "Reki kei na Bula Vakayalo," *Liaona*, Nove. 2016, 82.
8. 2 Nifai 4:17.
9. Raica na Maciu 11:28–30.
10. Russell M. Nelson, "Meda Sa Gu Tiko," *Liaona*, Me 2018, 118–19; vakaikuritaki.
11. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 20:59.
12. Raica na Mosaia 5:7.
13. Joni 13:35; raica talega na "Dou Veilomani," *Serenilotu*, no. 188.
14. 1 Nifai 8:13.
15. 1 Nifai 8:14.
16. 1 Nifai 8:15.
17. Vunau kei na Veiyalayalati 10:67; vakamatatataki.
18. Raica na 2 Nifai 4:19.
19. Raica na Same 27:1.

Mai vei Bisopi Gérald Caussé
Bisopi Vakatulewa

E Dua na iVakadinadina Bula i Karisito sa Bula Tiko

Na ulu ni itukutuku ni iVola i Momani o ya na kena vakalesui mai na kila-ka dina baleta na ilesilesi bibi i Jisu Karisito ena nodra vakabulai ka bula vakacerecerei na kawatamata.

Ena dua na siga katakata ni vulaitubutbu ni 2017, sa vakacagau tiko na siga dolavi raraba ni Valetabu e Paris Varanise a gole sara e dua na turaga e mata rarawa tu vua e dua na dauveivakasarasarataki. A kaya ni tiko volekata ga na valetabu ka vakadeitaka ni dau saqata

vakaukauwa na kena tara na valetabu oqo. A kaya ni dua na siga ni rai toka mai ena nona katubaleka, a raica sara ni sa vakatukuca sobu tiko mai cake na kereri levu e dua na ivakatakarakara i Jisu ka vakatikora malua sara ena rara ni valetabu. A kaya sara na turaga oqo ni ka a raica oqo a veisautaka sara ga vakadua na nona nanuma baleta na noda Lotu. A qai kila kina ni da sa daimuri Jisu Karisito ka sa kerea na noda veivosoti ena vuku ni veivakacacani taumada a rairai vakayacora.

Na ivakatakarakara i Karisito, e saunaka tu na rara ni Valetabu e Paris kei na itikotiko eso ni Lotu, era vakadinatinataka na noda lomana na iVakabula. Na ivakatakarakara mapolo taumada a cakava o Bertel Thorvaldsen na kai Denmark daunidroini, a ceuta ena 1820—na yabaki vata ga ni iMatai ni Raivotu. E duri tu na ivakatakarakara oqo ena kena duidui sara mai na vuqa na ivakatakarakara ena gauna o ya, ka vakatakarakarataka vakalevu na vakarawarawataki i Karisito ena kauveilatai. Na cakacaka nei Thorvaldsen e tukuna tiko na Karisito sa bula tiko,

Sandy, Utah, Amerika

a rawata me qaqia mai na mate kei na nona dodoliga tu mai, e sureta tu na tamata kecega mera lako Vua. Na mawe walega ni ivako e ligana kei na yavana kei na mavoa e sarisarina sa vakadinadinataka na mosi rarawa sega ni vakamacalataki rawa a vosota me ra vakabulai na kawatamata kecega.

E rairai dua beka na vuna vei keda na lewe ni Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai eda taleitaka kina na ivakatakarakara oqo ni vakavotuya vei keda na ivakamacala e tiko ena iVola i Momani baleta na nona a rairai na iVakabula ena vanua o Amerika:

“Ka raica ni sa siro sobu mai lomalagi e dua na Tamata; sa vakaisulu ena icurucuru vulavula; a sa lako sobu mai ka tu ena kedra maliwa. . . .

“Ka sa yaco ni sa dodoka yani na ligana ka vosa vei ira na tamata ka kaya:

“Raica, koi Au ko Jisu Karisito, . . .

“. . . Kau sa gunu otu mai na bilo wiwi ka a solia vei au na Tamada, ena noqu colata na ivalavala ca ni vuravura me vakalagilagi kina ko Tamada.”¹

A qai sureta ira yadua na tagane, yalewa, kei na gone mera lako mai ka daramaka na ligadra e sarisarina

ka tara na we ni ivako e ligana kei na yavana, mera vakadinadinataka vakai ira yadua ni sai Koya dina na Mesaia a waraki tu mai vakabalavu.²

Na irairai totoka oqo sai koya na usutu cececere ni iVola i Momani. Na “itukutuku vinaka” taucoko ni kospipeli sa umanaki tu ena ivakatakarakara ni iVakabula, ni sa dodoka tu mai vakavinaka na “liga ni Nona loloma cecere”³ sa sureta tiko na tamata yadua mera lako mai Vua ka ciqoma na veivakalougatataki ni Nona Veisorovaki.

Na ulu ni itukutuku ni iVola i Momani o ya na kena vakalesui mai na kila-ka dina baleta na ilesilesi bibi i Jisu Karisito ena nodra vakabulai ka bula vakacerecerei na kawatamata. Na ulutaga oqo sa voqataki mai na draunipepa ni ivakamacala taumada me yacova sara na iotioti ni vosa ni iotioti ni kena wase. Ena veisenitiuri ni vikitani kei na veilecayaki vakayalo, sa mai yali se vakacacani kina na ibalebale titobu ni ka a cakava na Karisito mai Kecisemani vakakina e Kolikoca. A rairai marautaka sara o Josefa Simici, ena nona vakadewataka tiko na 1 Nifai, a raica kina na yalayala totoka oqo: “Na ivola

e muri oqo [na iVola i Momani] . . . ena vakadeitaka na dina ni imatai [na iVola Tabu] . . . ka na tukuna na veika macala vinaka ka talei ka a kau tani mai kina; ka na tukuna vei ira na veimataqali duivosavosa, kei ira na tamata, ni sa Luve ni Tamada Tawamudu na Lami ni Kalou, ka sa iVakabula kei vuravura; ka sa dodonu me ra lako mai vua na tamata kecega, ke sega, era na sega ni rawa ni vakabulai.”⁴

Na veika dina e matata ka talei me baleta na Veisorovaki ni iVakabula sa roboita tu na iVola i Momani Niu sa mai vola e vica na dina oqo, au sureti kemuni mo ni vakasamataka mada na kena sa veisautaka se rawa ni veisautaka na nomu bula.

1. Na Veisorovaki i Jisu Karisito sa isolisolai sega ni saumi sa soli kivei ira kece era sa bula oti mai era bula tiko ena gauna oqo vata kei ira era na mai bula voli ena vuravura oqo.⁵
2. Me ikuri ni nona sa mai colata na noda ivalavala ca, sa taura na Karisito kivei Koya na noda mosi, malumalumu, rarawa, tauvimate, kei na veivakararawataki sa kovuti tu ena bula vakayago ni tamata. Sa sega na vutugu, mosi, se rarawa a sega ni vakararawataki kina o Koya ena vukuda.⁶
3. Ena solibula veisorovaki ni iVakabula sa rawa kina meda qaqia mai na revurevu ca ni Lutu nei Atama, oka kina na mate vakayago. Ena vuku i Karisito, o ira kece na luve ni Kalou era a sucu ena vuravura oqo, se cava ga nodra ivalavala dodonu, ena yaco me vakaduavatataki kina na yalodra kei na yagodra ena kaukauwa ni Tucake Tale⁷ ka lesu Vua me ra “leawai me vaka na nodra ivalavala.”⁸
4. Ni vakaduitaitaki, na ciqomi ni veivakalougatataki kece ni Veisorovaki ni iVakabula sa na vakatau ki na noda gugumatua tiko⁹ ena kena bulataki na “ivakavuvuli i Karisito.”¹⁰ Ena nona tadra, a raica kina o Lai na “sala qiqo ka rabalailai”¹¹ e mua yani ki na vunikau ni bula. Na vuana, e vakatakarakarataka tiko na loloma ni Kalou mai na veivakalougatataki cecere ni Veisorovaki i Karisito, “sa talei ka gadrevi

duadua . . . [ka sa] isolisol levu duadua vei ira na isolisol kecega ni Kalou.¹² Ena kena gadrevi me tauri na vuanikau oqo, e dodonu meda na vakabauti Jisu Karisito, veivutuni, ka “rogoca na vosa ni Kalou,”¹³ cinqoma na cakacaka vakalotu bibi, ka maro-roya na veiyalayalati tabu me yacova na iotioti ni noda bula.¹⁴

5. Ena Nona Veisorovaki, a sega walega ni vakasavasavataka laivi o Jisu Karisito na noda ivalavalca, ia a vakarautaka talega na kaukauwa *gugumatua* me rawa vei ira na Nona tisaipeli mera “[biuta laivi] na tamata vakavuravura,”¹⁵ tubu cake ena “vosa ena vosa,”¹⁶ ka vakalevutaki nodra bula savasava¹⁷ me rawa ni dua na siga mera tamata sa uasivi sara ena ituvaki i Karisito,¹⁸ ka rawata me ra bula vata tale kei na Kalou¹⁹ ka me nodra na veivakalougaatataki kece ni matanitu vakalomalagi.²⁰

E dua tale na dina veivakacegui e tiko ena iVola i Momani sai koya, ni dina ga sa tawamudu ka rabailevu na kena inaki, na Veisorovaki ni Turaga sa isolisol ni loloma totoka yadua, e rauti keda na tamata yadua.²¹ Me vaka ga na veisureti i Jisu vei ira yadua na tisaipeli Nifaiti mera tara na Nona mavoa, a mate o Koya ena vukuda, yadua sara, me vaka ga o iko se o au a tamata duadua ga a tu e vuravura. Sa vakaraitaka mai na nona sureti keda vakayadua meda lako mai Vua ka taura na veivakalougaatataki totoka ni Nona Veisorovaki.²²

Na ituvaki vakatamata ni Veisorovaki i Karisito sa ka dina sara ni da raica na nodra ivakaraitaki na tagane kei na yalewa qaqa ena iVola i Momani. Eso vei ira o ya o Inosi, Alama, Sisaromi, Tui Lamontai kei na watina, kei ira na tamata i Penijamini na Tui. Na kedra italanoa ni saumaki kei na ivakadinadina qaqa e vakarautaka e dua na ivakadinadina bula ni sala eso e rawa ni veisau kina na yaloda ka vakavoutaki na noda bula ena vinaka tawamudu kei na loloma veivueti ni Turaga.²³

E tarogi ira na nona tamata na parofita o Alama na taro oqo. “Kevaka ko ni sa sotava otia na veisau ni lomamuni, ka ko ni sa nanuma mo ni lagata na sere ni veiserekiloloma, au na taroga, e rawa mo ni sa vakila ena *gauna oqo?*²⁴”
Sa ka bibi sara nikua na taro oqo, baleta ni da sa tisaipeli ni Turaga, e dodonu me noda itokani tiko na Nona kaukauwa veivueti, me vakauqeti keda, ka veisautaki keda e veisiga yadua kecega.

Na taro nei Alama sa rawa me moici ka tarogi vakaoqo: na iotioti ni gauna cava o a vakila kina na veivakayarayataki kamica ni Veisorovaki ni iVakabula ena nomu bula? E dau yaco oqo ni ko vakila na “totoka kei na kena gasagasa” na reki²⁵ e yaco vei iko e vakadinadina tiko ki yalomu ni sa vosoti na nomu ivalavalca; se ena gauna sa vakasauri ga na kena sa mamada na veivakatovolei rarawa; se ena gauna sa malumalumu kina na yalomu ka rawa mo vakaraitaka ni ko sa vosota e dua e vakamavoataka na

yalomu. Se ena veigauna yadua o sa raica ni sa tubu cake nomu rawa mo lomana ka qaravi ira eso, se na cakacaka ni veivakasavasavataki sa vukica mo tamata vou, me vakataka na ivakaraitaki ni iVakabula.²⁶

Au sa vakadinadina taka ni veika kece sa sotavi oqo era sa ka dina ka sa ivakadinadina ni sa rawa me veisau na bula ena vakabauti Jisu Karisito kei na Nona Veisorovaki. Na iVola i Momani sa vakamatatataka ka vakarabailevutaka na noda kila baleta na isolisol cecere oqo. Ni ko vulica na ivola oqo, o na rogoca na domo i Karisito sa bula tiko sa sureti iko tiko mo lako mai Vua. Au sa yalataka kevaka mo na ciqoma na veisureti oqo ka tuvanaka na nomu bula me vakataki Koya, ena yaco na Nona veivakauqeti veivueti ki na nomu bula. Ena kaukauwa ni Yalo Tabu, ena vakavoutaki iko na iVakabula ena veisiga yadua “me yacova na siga uasivi ko ya”²⁷ ena gauna ni ko, ena Nona kaya, “Raica na mataqu ka kila ni sai au.”²⁸ Ena yacai Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. 3 Nifai 11:8–11.
2. Raica na 3 Nifai 11:14–15.
3. Alama 5:33.
4. 1 Nifai 13:40.
5. Raica na 2 Nifai 9:21; 26:24–27; Mosaia 3:13.
6. Raica na Alama 7:11–12.
7. Raica na 2 Nifai 10:25.
8. Mosaia 3:24; raica talega na 2 Nifai 2:4, 10, 26; 9:6–7, 12–13, 15, 22; Mosaia 3:12; 16:7–8; Alama 11:41–44; 42:6–8, 23; Ilamani 14:16; Momani 9:12.
9. Raica na 2 Nifai 9:21; Mosaia 3:12; Ilamani 5:11; 14:18.
10. 2 Nifai 31:21; raica talega na 3 Nifai 27:20–21.
11. 1 Nifai 8:20.
12. 1 Nifai 15:36.
13. 1 Nifai 15:24.
14. Raica na 2 Nifai 31.
15. Mosaia 3:19.
16. 2 Nifai 28:30.
17. Raica na Mosaia 3:19.
18. Raica na 3 Nifai 27:27; Moronai 10:32–33.
19. Raica na 2 Nifai 2:8; Mosaia 2:41.
20. Raica na Alama 11:37.
21. Raica na 2 Nifai 9:21.
22. Raica na Omanai 1:26; Alama 5:33; Moronai 10:32–33.
23. Raica na Inosi 1; Mosaia 5; Alama 12; 18–19; 36.
24. Alama 5:26; vakamatatataki.
25. Alama 36:21.
26. Raica na Mosaia 3:19.
27. Vunau kei na Veiyalayalati 50:24.
28. Vunau kei na Veiyalayalati 93:1.

Mai vei Elder Dale G. Renlund
Ena Kuoramu ni Apositolo Le Tinikaruia

Nanuma na Vinaka kei na Cecere ni Kalou

Au sureti kemuni mo ni nanuma e veisiga na vinaka uasivi ni Tamada Vakalomalagi kei na veika Erau sa cakava vei iko.

Mai na veigauna sa oti, era sa vakayaloqataki keda na parofita me da nanuma na cecere ni Kalou ka nanuma talega na veika sa cakava vei keda yadua, noda matavuvale, ka vakawa tamata ko Koya.¹ Na idusidusi e kune taucoko ena ivolanikalou ia sa vakalevu sara ena iVola i Momani. Na imatai ni tabana ena iVola i Momani e vakamacałataka ni dua na kena inaki sai koya “me vakaraitaki kina vei ira na ivovo ni mataqali i Isireli na veika lelevu sa vakayacora na Turaga vei ira na tamadra.”² E mai ilutua ni iVola i Momani na vakatakekere nei Moronai: “Raica, au sa vakamasuti kemudou ni ena gauna dou sa wilika kina na veika oqo, kevaka sa lewa yalomatua ni Kalou mo dou wilika, . . . ka kila kina na nona loloma na Turaga vei ira na luve ni tamata, . . . ka vakananuma sara e lomamudou.”³

E tautauvata tikoga na nodra vakatakekere na parofita sai koya meda dau vakasamatataka vakatitobu ni sa vatauca tiko vei keda na Kalou na nona vinaka.⁴ E kena ivakaraitaki ni vinkata na Tamada Vakalomalagi meda nanuma na nodrau vinaka o Koya kei na Luvena Dua Bau ga, e sega ni baleta na Nodrau vakalevulevui kina,

ia e baleta ga na vakanananu e rawa ni veivakayarayaratki kina ni nanumi tiko na Nodrau vinaka vei keda. Ena noda vakasamatataka na Nodrau yalovinaka, e rawa ni vaka rabailevutaka na noda rai kei na kila matua. Ena noda vakasamatataka vakatitobu na Nodrau yalo loloma, eda sa yalomalua, dau masumasu, ka tudei kina.

E dua na ka rarawa au sotava kei na dua au dau qarava vakavuniwai e vakaraitaka na sala e rawa ni dau vakavuna na vakavinavinaka me baleta na loloma savasava ka yaco sara kina na veisau.

Ena 1987, keirau sota kei Thomas Nielson, e dua na tamata vinaka sara ka gadreva na veisele ni uto. E yabaki 63 ko koya ka vakaitikotiko mai Logan, Utah, e Amerika. Ni oti mai na veiqravni vakamataivalu ni oti na II ni iValu Levu, e vakamatai taki Donna Wilkes ena Valetabu e

Logan Utah. E yaco me rawa-ka vinaka sara ena tuva buloko. Ena veiyabaki yani i muri a taleitaka vakalevu o koya na cakacaka kei makubuna qase du-dua, o Jonathan, ena gauna ni vaka-cagigi mai na vuli. E rau veivolekati sara ka mai wasea e dua na isema talei baleta ni raica o Tom ni rau tautauvata kei Jonathan.

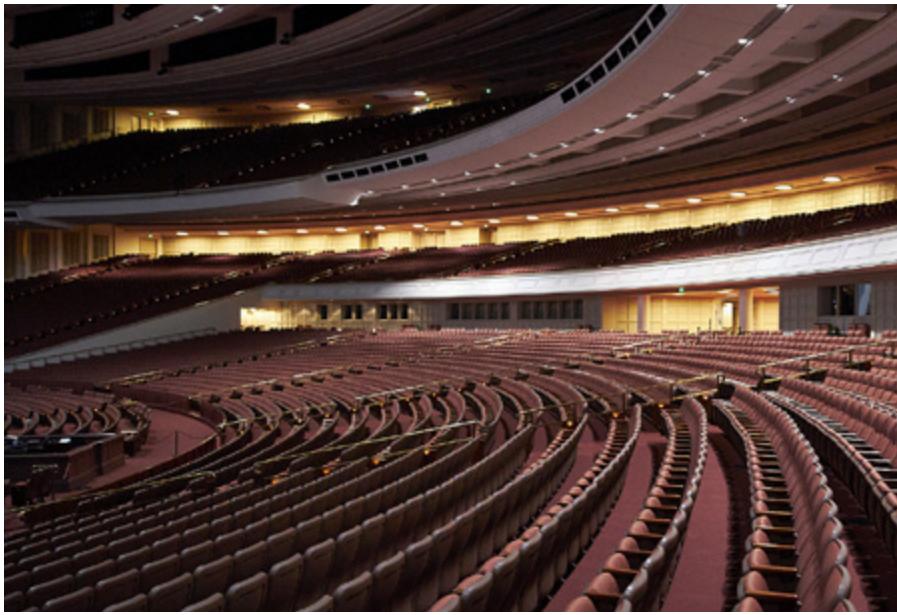
Sa mai vakatubu rawarawa tiko vei Tom na waraki tiko ni uto me soli vakailoloma vua. E sega ni tamata dau kila na vosota vakadede. E dau rawa ni tuva na lalawa-ka ka rawata na nona lalawa ena cakacaka kaukauwa kei na gugumatua. Ena nona lako curuma tiko na mate ni uto, ka mai waraka tu na nona bula, e dau vakataroga ena so na gauna o Tom se cava sara sa cakava tiko o koya me vakatotolataka na iwalewale oqo. Ena veiwali, e vakatutu taka mai o koya eso na ka e rawa niu cakava me rawa totolo mai kina e dua na uto e soli vakailoloma vua.

Ena dua na siga rekitaki ia e siga sega ni namaki, sa yaco mai e dua na uto soli vakailoloma vei Tom. Na kena levu ni uto kei na mataqali dra e veidoni sara, ka solia tiko e dua na cauravou, sa qai yabaki 16. Na uto e nona o Jonathan, na makubui Tom. Ena siga oya, e coqa sara vaka ca na motoka e vodo tiko kina o Jonathan kei na dua na sitima ni vanua.

Niu sikovi Tom kei Donna e vale ni bula, rau sa yvalorarawa sara. Sa dredre sara me vakasamatataki na veika e rau lako curuma tiko ena gauna oya, ia ni kilai tu ni na rawa ni vakabalavu taki

Provo, Utah, Amerika

na bula nei Tom ena nona na vakayagataka na utoi makubuna. E liu, rau sega ni vinakata na vakanananu ni rawa ni soli vei rau na utoi Jonathan ni rau sa solia tiko na nona itubutubu, na luedrau yalewa kei na vugodrau. E kila tu o Tom kei Donna, ni sa mate na nona mona o Jonathan, ka rau sa qai kila matua mai ni sega ni vakavuna na vakacalaka nei Jonathan na nodrau masulaka tiko me dua na uto soli vakailoloma vei Tom. E sega, na utoi Jonathan e dua na iloloma e rawa ni vakalougaatataki Tom ena nona gauna ni rarawa. E rau raica talega ni rawa ni vakavuna mai e dua na ka vinaka na vakacala ka oqo ka rau sa vakadonuya me sa na yaco vakakina.

E lako vinaka sara na veisele. Ni oti oya, sa dua na tamata vinaka sara o Tom. Na veisau e sivia na bula vinaka se vakavinavinaka. E tukuna o koya vei au ni veimataka e dau vakananumi Jonathan, na luvena yalewa kei vugona, na isolisol i ciqoma, kei na veika e sala vata kaya mai na isolisol oya. E dina ga ni se tiko vinaka na nona yalovinaka kei na dauveiwali, au sa raica talega ni sa mai vakaloloku, ka dau vakanananu vakatitobu, ka yalololoma sara o Tom.

E bula tale me 13 na yabaki o Tom, mai na gauna e oti kina na veisele, na veiyabaki ke a sega ni mai rawa. E tukuni ena nona itukutuku ni vakataru na veiyabaki oqo vei koya me tara na

nodra bula nona matavuvale kei ira na tani ena nona yalololoma kei na yalovinaka. E dau kauwaitaki ira na lewevuqa ka ivakaraitaki ni yalomatua kei na gugumatua vei ira kece na kilai koya.

Me vakataki Tom, e vuqa vei keda sa ciqoma na isolisol i sega ni rawa ni da vakarautaka vakataki keda, na isolisol mai vua na Tamada Vakalomalagi kei na Luvena Dua Bau ga, oka kina na veivakabulai e rawa ga ena veisorovaki i Jisu Karisito.⁵ Eda sa ciqoma na bula ena vuravura oqo; eda na ciqoma na bula vakayago ni oti eke, kei na vakabulai tawamudu kei na vakacerecerei—kevaka eda digia—baleta saraga na Tamada Vakalomalagi kei Jisu Karisito.

Ena veigauna eda vakayagataka, rawa-ka mai kina, se vakananuma na isolisol eso oqo, meda vakasamataka na solibula, yalovinaka kei na yalololoma nei koya ka solia. Ni vakalolokutaki o koya ka solia e vakavuna vakalevu cake sara mai na vakavinavinaka. Na vakasamataki vakatitobu na Nodra isolisol ena rawa ka dodonu me veisautaki keda.

E dua na veisau totoka sai koya ka yaco vei Alama Lailai.

Ni sa “veilakoyaki ka veisaqasaqa tiko vua na Kalou,” ko Alama⁶ sa rairai mai e dua na agilos. A sa vosa me vaka “na domo ni kurukuru,”⁷ sa cudruvi Alama na agilos ena veivakacacani e vayacori ki na Lotu ka “butakoca tani na yalodra na tamata.”⁸ Sa qai tinia na agilos ena nona kaya: “Mo lako, ka nanuma na nodra vesuki na nomu qase . . . ; ia mo nanuma talega na ka lelevu sa kitaka [na Kalou] vei ira.”⁹ Ena veika kece e rawa ni vakaraitaki, oqori na ka e vakabibitaka na agilos.

Sa veiyutuni ka nanuma sara o Alama. E qai wasea e muri na veika e vakaraitaki na agilos vei luvena ko Ilamani. E veivakasalataki o Alma, “Au gadreva mo kitaka me vaka au sa dau vakayacora, ena kena nanumi na nodra a tiko vakavesu na noda qase; ni ra a tiko vakabobula, ia sa sega ni dua me sereki ira rawa, na Kalou ga i Eparaama, na Kalou i Aisake, kei na Kalou i Jekope; a sa vakabulai ira vakaidina ko koya mai na nodra vaka-rarawataki.”¹⁰ E kaya ko Alama, “au sa laiva vua na noqu veivakabauti.”¹¹ E kila vinaka o Alama ni vakananuma na nona vakabula mai na bula vesuki ka tokoni ena “gauna ni noqu vaka-tovolei kei na gauna kecega ni leqa,” eda na rawa ni mai kila na Kalou kei na veivakadeitaki ni Nona iyayalaya.¹²

E lewe vica sara vei keda eda sotava na veika veivakurabuitaki me vakataki Alama, ia e rawa ni tautau vata sara na bibi ni noda veisau. E yalataka ena veigauna makawa na iVakabula:

“Au na solia talega vei kemudou na yalo vou, io ka’u na vakacuruma ki na lomamudou na yalo vou: au na kauta tani talega mai vei kemudou na yalo

San Bernardo, Santiago, Chile

vatu, ka solia vei kemudou na yalo vakalewe.

"Kau na vakacuruma ki lomamudou na yaloqu.

"Ia . . . dou noqu tamata, koi au talega ka'u na yaco me'u nomudou Kalou."¹³

E tukuna na iVakabula ni sa vakaturi cake tale, vei ira na Nifaiti na itekitekiu ni veisau. E vakaraitaka o Koya e dua na iwalewale veimoiyaki ena ituvatuvu ni Tamada Vakalomalagi ena Nona kaya:

"A sa talai au mai ko Tamaqu meu mai laveti cake ena kauveilatai; ia au sa laveti cake ena kauveilatai, meu *kauti* ira mai kina na tamata kecega kivei au. . . .

"Raica a ka oqo au sa laveti cake kina; ia me sa lewa ko Tamaqu, au na *kauti* ira mai na tamata kecega ki vei au."¹⁴

Na cava e gadrevi vei iko mo rawa ni toro voleka vua na iVakabula? E vakacava beka na Nona soli Koya vakataucoko o Jisu Karisito ki na lewa i Tamana, Nona vorata na mate, Nona taura Vua na nomu ivalavala ca kei na cala, Nona ciqoma na kaukauwa mai vei Tamana me dau tataro ena vukumu, kei na Nona veivakabulai uasivi me baleti iko.¹⁵ E sega beka ni veirauti na veika oqo mo toro voleka kina Vua? Era sa baleti au. E "dedeka tu mai na ligana, e nuitaka ka yalona sara me vakabulai, vosoti, samaki, vaqaqacotaki, vakasava-savataki ka vakatabui [iko]."¹⁶

Na veika oqo sa dodonu me solia vei keda na uto sa vakavoui ka vakau-queti keda meda vakamuria na Tamada Vakalomalagi kei Jisu Karisito. Ia na uto sa vakavoui ena rawa talega ni "vakasaqaqara, . . . ka biuta na loloma ni Kalou [eda] sa lomana."¹⁷ Meda vorata na vakanananu oqo, sa dodonu meda vakasamataka vakatitobu e veisiga na isolisol eda sa ciqoma kei na veika kece e sala vata mai. E vakasalataka na Tui o Penijamini, "Au gadрева mo ni nanuma vakakina, ka mo ni dau vakananuma tikoga na cecere ni Kalou . . . kei na nona vinaka kei na nona sa vosoti kemuni vakadede."¹⁸ Kevaka eda cakava vakakina, e noda na veivakalougatataki vakasakiti vakalomalagi.

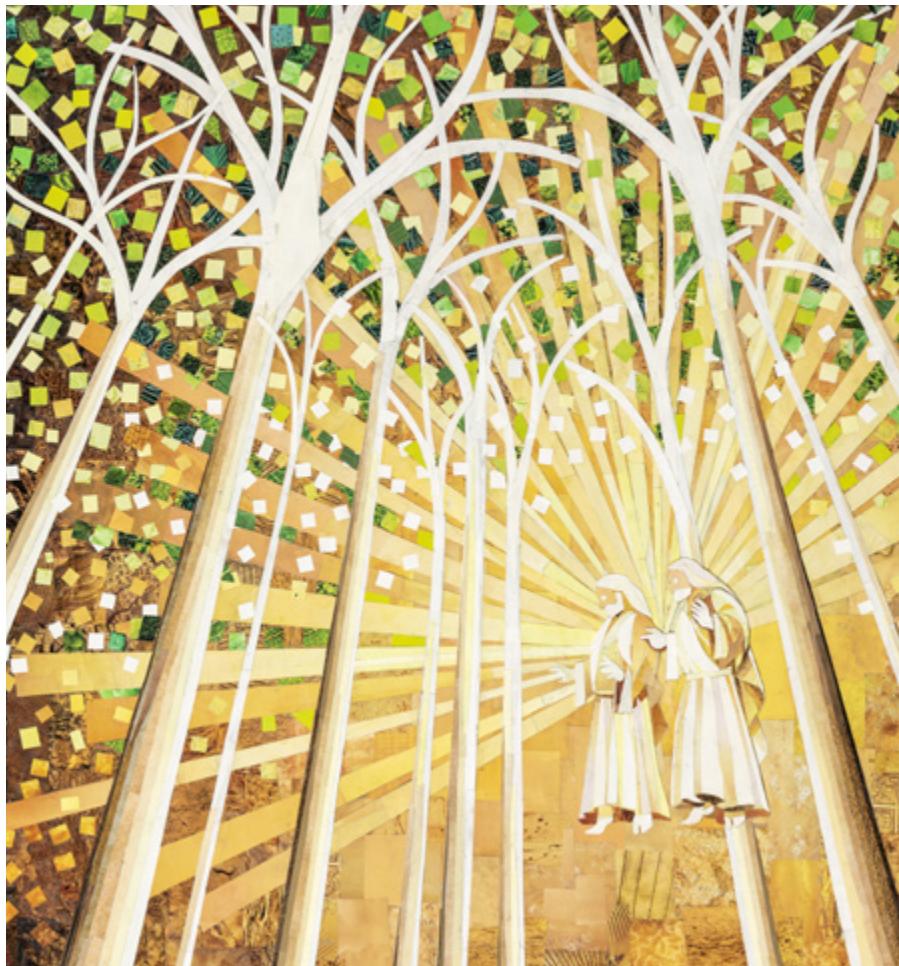
Na noda vakananuma vakatitobu na vinaka ni Kalou kei na nona loloma soliwale ena rawa ni vupei keda meda ciqoma na veika vakayalo. Ena noda saga oqori, na vakalevutaki cake ni qaqauna ni veika vakayalo ena vakatara vei keda meda kila na dina ni veika kecega ena kaukauwa ni Yalo Tabu.¹⁹ Oqo e oka kina na ivakadindina ni dina na iVola i Momani, na kilai ni o Jisu na Karisito, na noda iVakabula yadua ka Dauveivueti, kei na ciqomi ni Nona kospipeli sa vakalesui mai ena gauna edaidai.²⁰

Ni da nanuma na cecere ni Tamada Vakalomalagi kei Jisu Karisito kei na veika Erau sa cakava vei keda, eda na sega ni vakawale taka ruarua, me vaka ga na nona sega ni vakawale taka na utoi Jonathan o Tom. Ena sala e rekitaki ka rokovi, e vakananuma tu o Tom ena veisiga na vakacala ka e vakavuna vua na vakabalavutaki ni nona bula. Ena igu ni noda kila ni rawa ni da vakabulai ka vakacerecerei, sa dodonu meda nanuma na veivakabulai kei na veivakacerecerei e yaco e na isau vakaitamera.²¹ E rawa ni da reki ena vakarokoroko noda vakila ni kevaka e sega o Jisu Karisito eda sa rusa ia, vata kei Koya e rawa ni da ciqoma na isolisol cecere e rawa ni solia na Tamada Vakalomalagi.²² Sa dina sara, na vakarokoroko e vakatara meda marautaka na

yalayala ni "bulu tawamudu ena vuravura oqo" kei na kena qai ciqomi na "bulu tawamudu ena vuravura sa bera mai io na lagilagi tawa mate rawa."²³

Ni da vakanananutaka na nodrau vinaka na Tamada Vakalomalagi kei Jisu Karisito, ena vakatuburi na noda nuitaki Rau. E veisau na noda masu baleta ni da sa kila ni Kalou e Tamada ka eda sa Luvena. Eda sega ni vakasaqara meda veisautaka na Nona lewa ia, meda vakataudonutaka na noda lewa ki na Nona ka vauca me noda na veivakalougatataki e vinaka o Koya me solia vei keda, kevaka eda kerea.²⁴ Eda saga meda yalomaluva, savasava vakalevu cake, tudei tikoga, ka va-Karisito vakalevu cake.²⁵ Na veisau vakaoqo e rawa kina ni noda na veivakalougatataki tale eso vakalomalagi me noda.

Ena noda vakacaucautaka ni veivinka kece sa mai vei Jisu Karisito, sa rawa ni da veitaratara ena vakabauta vei ira na tani.²⁶ Eda na nuidi ni da sotava na itavi dredre sara ka nanumi ni sa sega ni rawa vakakina na ituvaki vakaoya.²⁷ Eda na vaqaqacotaka na noda igu meda maroroya na veiyalayalati eda sa vakyacora meda muria na iVakabula.²⁸ Eda na vakasinaiti ena loloma ni Kalou, eda na vinakata meda vupei ira era gadрева tu ka segai ena vakalelewa, lomana na luveda ka susugi ira ena yalododonu, rawata na bokoci ni noda ivalavala ca,

ka dau reki tikoga.²⁹ Oqo na vua talei ni noda nanuma tikoga na vinaka ni Kalou kei na loloma soliwale.

Ka sa veivakaroti kina na iVakabula, "Raica sa kilikili sara me vakatusa na tamata ni sa bulia na ka kecega na Kalou. Ia kevaka e sega ena tau vua na nona cudru waqawaqa."³⁰ Au sega ni vakabauta ni cudru na Kalou ni da guilecavi Koya. Ia, au vakabauta ni sa druka sara vakalevu ko Koya. E kila o Koya ni da sa lecava na madigi me da toro voleka yani Vua ka nanumi Koya kei na Nona vinaka. Eda na sega ni rawa ni vakavolekati Koya mai vei keda kei na veivakalougatataki e yalataka o Koya me noda.³¹

Au sureti kemuni mo ni nanuma e veisiga na vinaka uasivi ni Tamada Vakalomalagi kei na veika Erau sa cakava vei iko. Me qai vauca vata vakaukauwa na lomamu sa vasaqaqara voli vei Rau.³² Vakasamataka vakanitobu na Nodaru Yalololoma uasivi, ko na

vakalougatataki ena qaqlauni vaka-yalo ka yaco mo va-Karisito vakalevu cake. Noda vakasamataka na Nodrau kauwai ena yukei keda meda "yalodina tiko me yacova na ivakataotioti," me yacova ni ko sa "curu ki lomalagi" mo "tiko marau kina vata kei na Kalou me tawamudu."³³

Na Tamada Vakalomalagi, ni kaciva tiko na Luvena Duabau ga, ka kaya, "Vakarogoci Koya!"³⁴ Ni ko vakayacora na veika oqori ka vakarogoci Koya, nanuma tiko, ena yaloreki kei na vakarokoroko, ena vinakata na iVakabula me vakalesuya na veika o sega ni rawa ni vakalesuya, e taleitaka o Koya na vakamavotaka na mavoa e sega ni dau mavo rawa, e taleitaka o Koya me vakavinakataka na veika e sega ni vakavinakataki rawa;³⁵ E sauma o Koya na veika sega ni dodonu e vakayacori vei iko;³⁶ ka taleitaka o Koya me vakavinakataka sara vakadua na yalo sa mavoa sara tu vakaca.³⁷

Niu sa vakasamataka vakanitobu na isolisoli mai vua na Tamada Vakalomalagi kei Jisu Karisito, au sa mai kila na Nodrau loloma tawa vakaiyalayala vei ira kece na luvena na Tamada Vakalomalagi.³⁸ Na kila oqo e sa veisautaki au, ena vakakina vei iko talega. Ena yacai Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Raica, me vaka na, Eparaama 2:16; Lako Yani 13:3; Josua 4:6–9; 1 Samuela 7:11–12.
2. Tabana ni iulutaga ni i Vola i Momani.
3. Moronai 10:3.
4. Me ivakaraitaki, raica na Nai Vakarua 6:12; 11:18; Josua 4:21–24; 1 Samuela 7:12; Roma 2:4; Roma 11:22; 2 Nifai 9:10; 33:14; Jekope 1:7; Mosaia 5:3; Mosaia 25:10; Mosaia 27:22; Alama 34:4; Ilamani 12:2; 3 Nifai 4:33; 18:11–12; Momani 2:13; Vunau kei na Veiyalayalati 133:52; 138:2.
5. Raica na Aisea 53:3–12; Luke 22:44; Joni 3:16; Kalatia 2:20; Mosaia 3:5–11; Alama 7:10–13; Vunau kei na Veiyalayalati 19:16–19.
6. Mosaia 27:11.
7. Mosaia 27:11.
8. Maciu 27:9; raica talega na tikina e 13.
9. Mosaia 27:16.
10. Alama 36:2.
11. Alama 36:27.
12. Raica na Alama 36:27–29.
13. Isikeli 36:26–28.
14. 3 Nifai 27:14–15; vakamatatatakai. Raica na Joni 14:26; 2 Nifai 326:24.
15. Raica na Mosaia 15:7–9; Ai Vakatakila 21:4.
16. Russell M. Nelson, "E Rawa Ni Da Caka Vinaka Cake ka Vinaka Cake," *Liaona*, Me 2019, 67.
17. "Come, Thou Fount of Every Blessing," *Hymns* (1948), naba 70.
18. Mosaia 4:11; raica talega na Alama 36:2, 28–29; Ica 7:27; 10:2; Moronai 9:25.
19. Raica na Moronai 10:4–5.
20. Raica na draunipepa ni ulutaga kei na ivakamacalaki taumada ni iVola i Momani.
21. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 19:18–19.
22. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 14:7.
23. Moses 6:59; raica talega na Alama 34:28.
24. Raica na Bible Dictionary, "Prayer."
25. Raica na "Meu Savasava Tu," *Serenilotu*, naba 73.
26. Raica na Filimoni 1:6.
27. Raica na 1 Samuela 17:37; 1 Nifai 4:2.
28. Raica na Alama 5:6, 13, 26–28.
29. Raica na Mosaia 4:11–26.
30. Vunau kei na Veiyalayalati 59:21.
31. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 88:63–64.
32. Raica na "Come, Thou Fount of Every Blessing."
33. Mosaia 2:41.
34. Raica na Maciu 17:5; Marika 9:7; Luke 9:35; 3 Nifai 11:7; Josefa Simici—Ai Tukutuku 1:17.
35. Boyd K. Packer, "The Brilliant Morning of Forgiveness," *Liahona*, Nov. 1995, 19.
36. Raica Ai Vakatakila 21:4.
37. Raica na Same 147:3.
38. Raica na 2 Nifai 26:33.

Mai vei Elder Benjamin M. Z. Tai
Ena Vitusagavulu

Na Kaukauwa ni iVola i Momani ena Saumaki

Sa vakarautaka na iVola i Momani na kakana vakayalo, dusimaka e dua na ituvatuva ni cakacaka, ka semati keda ki na Yalo Tabu.

Ni dikevi oti na ripote mai na macala ni veiqraravi ni bula vakayago walega oqo, au vulica ni sa gadrevi meu cakava eso na veisau ni tovonibula. Me vupei au, a dusimaka na noqu vuniwai e dua na ituvatuva ni kakana kei na vakaukauwa yago, ka keu na vakamuria, ena veisautaki au ki na dua na tamata bulabula cake.

Kevaka eda lako curuma yadua e dua na vakadidike vakayalo, na cava eda rawa ni vulica me baleti keda? Na veisau cava soti ena dusimaka na noda vuniwai vakayalo? Me rawa ni yaco meda vakataki koya eda gadreva tu, esa ganiti me kilai na ka meda cakava ka cakava na ka eda kila.

Sai Jisu Karisito na Vuniwai Vaku-vuvuli.¹ Ena vuku ni Nona veisorovaki, sa vauca o Koya na noda vue, sa colata o Koya na noda rarawa, ka vakabula na ramusu ni yaloda.² Ena vuku ni Nona loloma soliwale, sa rawa ni vakaukauwataki na noda malumalumu.³ Sa veisureti tu meda muri Koya⁴ ena vuli mai Vua, rogo-ci ni Nona vosa, ka lako voli ena yalomalua ni Yalona.⁵ Sa yalataka o Koya me vupei keda⁶ ena ivalavalua kece ni saumaki ena bula oqo, ka sa

veisautaki keda ka kauta mai na reki tawamudu.⁷

Sa solia vei keda na iVakabula na iVola i Momani me dua nai yaragi kaukauwa me veivuke ena saumaki. Sa vakarautaka na iVola i Momani na kakana vakayalo, dusimaka e dua na ituvatuva ni cakacaka, ka semati keda ki na Yalo Tabu. Ni volai tu me baleti keda,⁸ sa tiko kina na vosa ni Kalou⁹ ena kena matata kece10ka sa tukuna na keda ivakatakilakila, inaki, kei na icavacava.¹⁰ Vata kei na iVola Tabu, na iVola i Momani sa vakadinadinataki Jisu Karisito¹¹ ka vakavulica na sala eda rawa ni kila kina na dina ka yaco me vakataki Koya.

A sa yabaki 58 o Baraca Saw Polo ena gauna a vakatakilai kina vua na kospipeli vakalesui mai i Jisu Karisito. Niu sotavi koya, a veiqraravi

tu vaka peresitedi ni tabana me vica na tabaki, ia au vulica ni a sega tu ni wilika o koya na iVola i Momani baleta ni a se bera tu ni vakadewataki ena nona vosa vaka-Burma. Niu tarogi koya se kila vakacava ni sa dina na ivola ni se bera mada ni wilika, a sauma o koya ni sa vulica ena veisiga na ivola ni yaloyalo ni *Talanoa Eso ni iVola i Momani* ena saravi ni kedra ituvaki, vakayagataki ni dua na ivolavosa me vakadewataki na vosa vaka-Valagi, kei na volai ni veika eso esa vulica rawa. A vakamacalataka, “Ena veigauna au vuli kina, au na masulaka na ka au sa vulica, kau na vakila na vakacegu kei na reki, ena matata na noqu vakasama, kau na yalomalumalumu tu. Au vakila ni sa vakadinadinataka vei au na Yalo Tabu na kena dina. Au kila ni sa vosa ni Kalou na iVola i Momani.”

Me vakataki Brother Saw Polo, e rawa vei keda yadua meda vuli mai na iVola i Momani me vaka e vakatara na noda dui ituvaki. Ni da gadreva meda vakabauta ka vakasamataka vakatitobu na ivakavuvuli e lomada, sa rawa ni da kerea vua na Kalou ena vakabauta kevaka e dina na ivakavuvuli.¹² Kevaka e lako dina mai yaloda

Bountiful, Utah, Amerika

na noda gagadre meda kila ka lomada dina meda cakacakataka, ena sauma ko Koya e lomada mai vua na Yalo Tabu. Ia na kaukauwa ni Yalo Tabu ena vakatakila vei kemudou na dina ni veika kecega.¹³ Ena gauna eda ciqoma kina na ivakadinadina vakalomagi ni iVola i Momani, eda na kila talega ena kaukauwa vata ga ni o Jisu Karisito na iVakabula ni vuravura, ka Nona parofita o Josefa Simici, ka Nona Lotu vakalesui mai Na Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai.¹⁴

Vaka na gonetagane ka tekivuna tiko na noqu veiqraravi va-kaulotu, au a vodoka e dua na waqavuka ki Ositerelia. Ena yalo galili, lomaleqa, kei na veilecayaki ia yalodei tu ki na veiqraravi, au sa gadreva sara vakabibi na veivakadeitaki ni sa dina na ka au vakabauta tu. Au masu ka wilika vagumatu na noqu ivolanikalou, ia ni toso tiko na vuka, sa tubu tikoga na noqu vakatitiqa ka torosobu na ituvaki ni yagoqu. Ni oti noqu sotavi dredre voli me vica na aua, a gole mai e dua na dauniveiqraravi ka duri tikiva tu na noqu idabedabe. A taura o koya na iVola i Momani au a wilika tiko mai na ligaqu. A raica o koya na dagona ka kaya, "Oqori e dua na ivola vinaka!" qai solia lesu tale vei au na ivola ka gole yani. Au a sega ni raici koya tale.

Ni voqa tu na nona vosa ki dali-gaqu, au a rogoca ka vakila rawa ki lomaqu, "O au oqo, kau sa kila na vanua o tiko kina. Kitaka ga na nomu vinaka taucoko, ena qai noqu na kena vo." Ena waqavuka oya ena dela ni Wasa Pasifika, au a ciqoma e dua na noqu vakadinadina mai na vulici ni iVola i Momani kei na veivakadeitaki ni Yalo Tabu ni sa kilai au tu na noqu iVakabula ka sa dina na kospeli.

A vakavulica o Elder David A. Bednar: "Ni kilai ni dina na kospeli sa ikoya na isaluwaki ni ivakadinadina. Na yalodina tikoga ki na kospeli sa isaluwaki ni saumaki."¹⁵ Na saumaki sa gadreva meda "muria na vosa, ka kakua ni rogoca walega."¹⁶ Na ituvatuva ni cakacaka ni Turaga me baleti keda—na ivunau i Karisito—esa vakavulici vakamatata sara ena iVola i Momani.¹⁷ E oka kina:

- Matai, *cakacakataka* ni vakabauta vei Jisu Karisito ena vakararavi Vua, muri ni Nona ivunau, kei na kena kilai ni na vuksi keda o Koya.¹⁸
- Karua, *veivutunitaki* e veisiga ni noda malumalumu ka *kune* reki tu kei na vakacegu ni sa vosoti keda o Koya.¹⁹ Na veivutuni sa gadreva meda *vosoti* ira na tani²⁰ ka vukea na noda toso ki liu. Sa yalataka tu na iVakabula me vosoti keda ena gauna kecega eda veivutuni kina.²¹
- Katolu, *na caka kei na muri tu* ni veiyalayalati kei na Kalou ena cakacaka vakalotu eso vaka na papaitiso.

Oqo ena tauri keda toka ena salatu ni veiyalayalati e veimuataki ki Vua.²²

- Kava, ciqomi ni solisoli ni Yalo Tabu. Na isolisoli oqo e vakatara vei keda na veitokani tudei ni dua e dau vakatabui, vakacegui, ka tuberi keda.²³
- Kalima, *vosota tu* me yacova na ivakataotioti ena toso dei ki liu ni *kana magiti* voli e veisiga ena vosa i Karisito.²⁴ Ena kana magiti mai na iVola i Momani kei na tauri matua ni kena ivakavuvuli, sa rawa ni da ulabaleta kina na veitemaki eso ka ciqoma na veituberi kei na veitaqomaki ena noda bula taucoko.²⁵

Ena kena vakayagataki dei tu na ivunau i Karisito ki na noda bula, eda na ulabaleta na vakawelewele e vakaleqa na veisau kei na rere e tarova na cakacaka. Eda na ciqoma na noda ivakatakila, baleta na Yalo Tabu "ena *vakaraitaka* vei kemudou na veika kece mo dou kitaka,"²⁶ kei "na vosa i Karisito sa *tukuna* vei kemudou na veika kece mo dou kitaka."²⁷

Ena 20 na yabaki, nona sasaga dredre toka o Baraca Huang Juncong ena alakaolo, tavako, kei na veimau ilavo veirawai. Ni sa veivakilaitaki vei Jisu Karisito kei na Nona kospeli vakalesui mai, sa gadreva o Baraca Huang me veisau ena vuku ni nona matavuvale gone. Na nona bolebole levu duadua na vakatavako. E dua na dauvakatavako tomani, a tawayaga na nona sasaga me biuta ena vuqa na

gauna. Dua na siga, a tao ki na nona vakasama na veivosa oqo mai na iVola i Momani: "ena yalodina, ena loma-mudou taucoko."²⁸ Dina ga ni a cala na veisasa e liu, a vakila o koya ni sa rawa vua me veisau ena veivuke ni Tamada Vakalomalagi kei Jisu Karisito.

Rau a semata na nodrau vakabauta na daukaulotu tudei vata kei koya ka vakarautaka e dua na ituvatuva ni cakacaka ni tatarovi veiganiti, salavata kei na ivakarau levu ni masumasu kei na vulici ni vosa ni Kalou. Ena lomavinaka kei na yalodina, a cakacaka ena vakabauta sasagataki o Baraca Huang ka raica na levu ga ni nona dikeva na ivakarau vou e gadreva tu me vakatorocaketa-ka, vaka na vulici ni iVola i Momani, a dikeva vakalailai o koya na ivakarau eso e vinakata me vakanadakuya.

Ni nanuma lesu na ka e sotava ena 15 na yabaki sa otí, kaya o koya, "Au sega ni nanuma na gauna donu au a biuta kina na tavako, ia niu saga dre-dre tu e veisiga meu cakava na veika au kila sa gadrevi me caka me sureta na Yalo ni Turaga ki na noqu bula ka tomania tiko ni cakava, sa sega ni qai rawai au tale na tavako ka sega tu me yacova oqo." Mai na tutaki ni ivakavuvuli ni iVola i Momani, na bula nei Baraca Huang esa veisau, ka sa yaco me dua na turaga vakawati ka tama vinaka cake.

Sa yalataka o Peresidi Russell M. Nelson: "Ena nomuni vulica ena masumasu na iVola i Momani e *veisiga*, o ni na dau vakatauca na lewa vinaka cake—e *veisiga*. Au yalataka ena nomuni vakasamataka vakatitobu na veika o ni vulica, ena tadolavi na katubaleka ni lomalagi, ka o na ciqoma na isau ni nomu taro kei na idusidusi ena nomu bula. Au yalataka ena nomu dromuci iko ena iVola i Momani e *veisiga*, sa rawa ni o cula ena itatarovi ni veika ca ni siga oya, okati kina na mate veitaui sa veivesuki tu ni yaloyalo vakasisila kei na so tale na itovo veirawai ni vakanunu-vakasama."²⁹

Kemuni na veitokani lomani, sa vosa ni Kalou na iVola i Momani, ka da na toso volekati Koya sara kevaka eda vulica.³⁰ Ni da vakatovotovotaka

New York City, New York, Amerika

na kena vosa,eda na rawata e dua na vakadinadina ni kena dina vakataucho-ko.³¹ Ni da bula deivaki tu ena kena ivakavuvuli, sa "sega tale ni tu vei keda na gagadre meda vakayacora na ca."³² Na lomada, irairai, kei na itovo ni bula ena veisautaki meda yaco ni vakataka cake na iVakabula.³³ Au wasea na noqu ivakadinadina dei ni sa Karisito o Jisu, na noda iVakabula, Dauveivueti, ka iTokani. Ena yacai Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Raica na Marika 2:17.
2. Raica na Same 147:3; Aisea 53:4; Maciu 8:17.
3. Raica na 2 Nifai 25:23; Jekope 4:7; Ica 12:27.
4. Raica na Maciu 19:21; Marika 10:21; Luke 18:22; 2 Nifai 31:10.
5. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 19:23.
6. Raica na Aisea 41:10.
7. Raica na Mosaia 2:41; 3:19; 5:2.
8. Raica na 2 Nifai 25:8, 21–22; Momani 7:1; 8:35.
9. Raica na 2 Nifai 25:7; 31:2–3.
10. Raica na 2 Nifai 2:25; Alama 40.
11. Raica na Aisea 29:4, 11–18; Isikeli 37:16–21; 2 Korinica 13:1; 1 Nifai 13:38–42; 2 Nifai 3:12; 25:26.
12. Raica na Alama 32:26–43.
13. Raica na Moronai 10:3–5.
14. Raica na ivakamacala taumada ni iVola i Momani.
15. David A. Bednar, "Saumaki Vua na Turaga," *Liaona*, Nove. 2012, 109.
16. Jemesa 1:22.
17. Raica na 2 Nifai 31; 3 Nifai 11:31–40; 27:13–22.
18. Raica na 1 Nifai 3:7; Moronai 7:33.
19. Raica na Mosaia 4:3.
20. Raica na Maciu 18:21–35; Marika 11:25–26; Luke 6:37; 3 Nifai 13:14–15; Vunau kei na Veiyalayalati 64:10; 82:1.
21. Raica na Mosaia 26:30; Moronai 6:8.
22. Raica na 2 Nifai 31:17–18.
23. Raica na 1 Nifai 10:19; 2 Nifai 33:1; 3 Nifai 11:32; 28:11; Moronai 6:4.
24. Raica na 2 Nifai 31:20.
25. Raica na 1 Nifai 15:24.
26. 2 Nifai 32:5; vakamatatatakai.
27. 2 Nifai 32:3; vakamatatatakai.
28. Moronai 10:4.
29. Russell M. Nelson, "Na iVola i Momani: Ena Vakaevi Beka Nomu Bula Kevaka e Segá," *Liaona*, Nove. 2017, 62–63.
30. A kaya na Parofita o Josefa Simici me baleta na iVola i Momani "Ena toro voleka vua na Kalou na tamata e bulamuria na kena ivakavuvuli, mai na veivola kece tale" (ivakamacala taumada ni iVola i Momani).
31. Raica na Jekope 6:7; Alama 32:26–43.
32. Alama 19:33.
33. Raica na 2 Korinica 5:17; Mosaia 3:19; 5:2; Alama 5:14, 19.

Mai vei Elder Gary E. Stevenson
Ena Kuoramu ni Apositolo Le Tinikarua

E Dua na Yavu Vinaka me Sabaya na Veigauna ena Lako Mai

*Ena veiyabaki sa tu mai, meda vakatara me tosoi
keda ka vakaugeti keda na vakavinakataki ni
Valetabu e Salt Lake.*

iTukutuku Makawa ni Valetabu e Salt Lake

Meda gole lesu tale mada ki na yakavi katakata ni 24 ni Julai, 1847 ena volekata na 2:00 ena yakavi. Ni oti e 111 na siga ni lako a dredre sara vei ira na 148 na lewe ni Lotu era a isevu ni ilawalawa me ra mua ki na ra, a qai yaco yani ki Salt Lake Valley o Brigham Young, na Peresitedi ni Kuoramu ni iApositolo, ni tauvimate tu ka malumalu ena matetaka ni ulunivanua.

Ni oti e rua na siga, ni sa mama-da toka mai na tauvimate, a liutaka o Brigham Young e vica na lewe ni Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua kei na so tale ki na dua na ilakolako ni vakadidike vanua. A vola oqo o William Clayton: “Ni voleka toka ni dua na maile ena vualiku ni keba, keitou sa yaco sara ki na dua na vanua cecere totoka, e tautauvata ka siro sobu yani vakavinaka ki na ra.”¹

Ni sa vakadikeva na vanua oqo kei iratou na ilawalawa, a tu vakadua vakasauri o Brigham Young ka cobara na nona ititoko ki na qele, ka kaya,

kau ena qele me vakatakila na vanua a cobari kina na ititoko nei Peresitedi Young. A qai digitaki e vasagavulu na eka me baleta na valetabu, ka sa lewai me tuvanaki na siti “me sukuwea vinaka ena Vualiku & Ceva, tokalau & ra” ka me toka na valetabu ena kena lomadonu.²

Ena koniferedi raraba ni Epereli 1851, era a digitaka vakalewelevu na lewe ni Lotu me tokoni e dua na vakatutu me tara e dua na valetabu “ki na yaca ni Turaga.”³ Oti e rua na yabaki, ena 14 ni Feperueri, 1853, a vakatabuya na vanua oqo o Heber C. Kimball ena dua na soqoni raraba era a tiko kina e vica na udolu na Yalododonu, ka caka na vakasobuduru ni yavu ni Valetabu e Salt Lake. Ni oti e vica na vula, ena ka 6 ni Epereli, era sa qai vakadavori ka vakatabui na tutu ni vatuvalevu ni valetabu ka caka na kena soqo e matata ka oka kina e dua na matavoleni sotia kei na mataivakatagi kei na maji era liutaka na iliuli ni Lotu mai na valecavu makawa ki na vanua me tara kina na valetabu, ka a laki tau na kena vosa kei na masu ena va na vatuvadua.⁴

Ena soqo ni vakasobuduru, a nanuma lesu o Peresitedi Young ni a raica e dua na raivotu ena gauna a butuka kina ena imatai ni gauna na vanua ni ratou sa vakadikeva na qele bucabuca,

ka kaya kina, "Au a kila kina [e kea], me vaka niu sa kila tu oqo, ni oqo na vanua me na tara kina na valetabu—ni sa tu e mataqu."⁵

Ni oti e tini na yabaki, a vakaraitaka kina o Brigham Young na rai vaka-parofita oqo ena koniferedi raraba ni Okotova 1863: "Au vinakata meu raica me tara [na] valetabu ena ivakarau ena tudei tu ena mileniumi. Oqo ena sega ni valetabu duadua ga eda na tara; ena vica tale na drau era na tara ka vakabui vua na Turaga Na valetabu oqo ena kilai me isevu ni valetabu a tara ena veiulunivanua maivei ira na Yalododonu Edaidai. . . . Au vinakata na valetabu . . . me ivakaraitaki ni dua na ivakananumi dokai ni nodra vakabauta, gugumatua kei na cakacaka na Yalododonu ni Kalou ena veiulunivanua."⁶

Ni raiclesu na itukutuku makawa lekaleka oqo, au qoroya na raiyawa nei Brigham Young—imatai, na nona vakadeitaka, ena kena rawati rawa, ka vakayagataki na ivakarau ni taravale a tu ena gauna o ya kei na kena vanua, me a tara na Valetabu e Salt Lake ena iwalewale me tudei tu ena taucoko ni Mileniumi ka, kena ikarua, na nona parofisitaka na kena tubu cake na veivaletabu e vuravura raraba, *me yaco sara ki na drau na kena iwiliwili.*

Na Vakavoutaki ni Valetabu e Salt Lake

Me vakataki Brigham Young, o ira na parofita nikua era wanonova matua tiko na Valetabu e Salt Lake kei ira kece na kena vo ena veitaqomaki cecere. Ena loma ni veiyabaki, na Mataveiliutaki Taumada—ena

"Eke na tu na valetabu ni noda Kalou," e kaya o Peresitedi Brigham Young.

Ena cau ki na kena vakataucokotaki na gagadre nei Brigham Young me na yacova yani na Valetabu e Salt Lake na yabaki udolu.

veigauna sa dau—vakasalataki iratou na Matabisopi Vakatulewa me ratou raica tiko me kaukauwa tikoga na yavu ni Valetabu e Salt Lake. Niu a se veiqraravi tiko ena Matabisopi Vakatulewa, ena nodratou kerekere na Mataveiliutaki Taumada, keitou a cakava e dua na vakadidike raraba ni ituvaki ni Valetabu e Salt Lake, oka kina na kena raici na veika vovou ni tarovi ni yavalala kei na iwalewale ni kena tara.

Oqo e tikini veika e talevi lesu ka vakaraitaki ki na Mataveiliutaki Taumada ena gauna oya: "Ena ituvatuva ni kena tara na Valetabu e Salt Lake, na ijinia vinaka duadua, kei na tamata cakacaka vinaka duadua, na iyaya ni cakacaka ni tara vale, na iyaya me

vakaiyayataki kina, kei na ivurevure vagauna tale eso e tiko ea vakayagataki. Vakatekivu mai na kena a vakatabui ena 1893, a tudei qaqa tu na valetabu ka veiqraravi vaka e dua na bikeni ni vakabauta [kei na] inuinui ka sa dua na rarama vei ira na tamata. A vakayacori ena veitaqomaki cecere na kena cicivaki, vakasavasavataki, kei na kena tudei tiko na valetabu me ituvaki vinaka. Na dagona vatu e tuba kei na vuloa e loma ena kena isema e tokona na isa e cake era se tu vinaka. E vakadeitaka na vakadidike walega oqo ni vanua a digitaka o Brigham Young me baleta na valetabu e tu vinaka na kena qele ka ituvaki totoka na kena kaukauwa."⁷

A tini na vakadidike ni sa gadrevi na kena vakavinakataki kei na kena vakatorocaketaki me vakavoui ka cokonaki na valetabu, oka kina na vata e tuba kei na delana e cake, na gacagaca ni veiyaya eso, kei na vanua ni papitaiso. Ia, a vakaturi talega me dua tale na kena vakatorocaketaki vakavinaka na itatarovi ni yavalala tekivu mai na yavu ni valetabu ka lako cake.

Vakasobuduru ni valetabu e Salt Lake e na 1853.

Na Yavu ni Valetabu

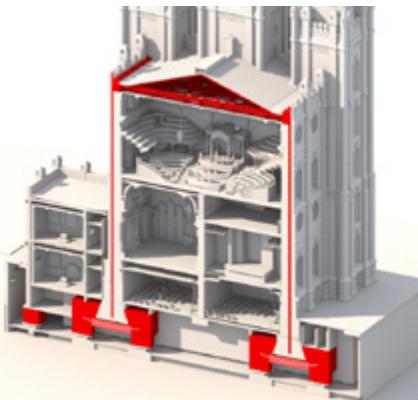
Me vaka o ni sa rogoca oti, o Peresitedi Brigham Young vakai koya a vakaitavi sara vakabibi ena kena tara na yavu ni valetabu taumada, sa taura

tu mai na valetabu vakatekivu mai na gauna a vakacavari kina ena 127 na yabaki sa ot. Na ituvatuva ni vakavoutaki na itatarovi ni yavavala me baleta na valetabu era na vakayagataki kina na tekinolaji ni yavu vakai ira yadua, a sega mada ni vakasamataki ena gauna a tara kina. Sa raici tiko kina ni oqo sa gacagaca ni idinia e cecere duadua e ka vou me veitaqomaki mai na uneune.

Na tekinolaji oqo, sa veivakatorocaketaki vou, e tekivu sara ga ena yavu e ra ni valetabu, sa vakarautaki kina e dua na veitaqomaki kaukauwa mai na vakacaca ni uneune. Na kena ka dina, e vakaukauwataka na kena itaratara na valetabu me tu kaukauwa, ena gauna mada ga ni yaco ena kena qele kei na kena ituvaki raraba e dua na uneune.

Na kena vakavoutaki na valetabu ena cakacakataki kina na tekinolaji oqo

Na vakatorocaketaki ni itataqomaki ni uneune ena Valetabu e Salt Lake e nanumi ni ivakarau vakaidinia torocake duadua ena itataqomaki ni uneune.

me vaka e ratou a vakaraitaka na Mataveiliutaki Taumada ena yabaki sa ot. Ena ruku ni veidusimaki ni Matabisopi Vakatulewa sa mai tekivu kina na kena tara ena vica na vula sa ot, ena Janueri ni 2020. E namaki tiko mena vakacavari ena loma ni va na yabaki mai oqo.

Vakadeitaki ni Nomu Yavu Vakai Iko

Niu vakasamataka na va na yabaki ni bula e tarava ni Valetabu e Salt Lake ena kena totoka, rokovi, ka cecere, ka vakasakiti dina, au raica kina ni sa dua na gauna ni kena *vakavou* ka sega ni gauna me sogo kina! Ena sala vata ga, eda na rairai taroga vakai keda, “Ena rawa vakacava me uqeti keda na kena vakavoutaki raraba na Valetabu e Salt Lake meda dui cakava kina na noda *vakavouia, tara vou, sucu vou, vakaukauwataka tale, se vakalesua mai na noda bula vakayalo*?”

Ni da raica na yaloda ena rawa me vakatakila mai ni oi keda talega kei na noda uvale ena rawa me yaga vei keda eso na cakacaka ni kena vakavinakataki kei na vakavou, vakakina na vakatorocaketaki ni itatarovi ni uneune. Eda rawa ni tekivutaka na cakacaka oqo ena taro:

“E vakacava tu na irairai ni noqu yavu?”

“Na cava so e umanaki tu ena vatu ivakadei vavaku, tudei, kaukauwa era sa tiki tiko ni noqu yavu, sa tiko kina na noqu ivakadinadina?”

“Na cava so na gacagaca vakayavu ni kequ ituvaki vakayalo kei na

vakasama ena rawa kina vei au kei na noqu uvale me keitou tudei tiko ka sega ni yavalati rawa, ka rawa me keitou vorata rawa na veigauna ni yavavala ni vanua kei na sasakure-kure kaukauwa ena dau yaco ki na noda bula?”

Na tavuki eso ka tautauvata ki na uneune sa dau dredre meda kila rawa e liu ka ra yaco mai ena kena kaukauwa e duidui—noda veimuayaki ena lomatarotaro kei na vakatitiqa, sotava na rarawa kei na ka dredre, cakakakataka tiko noda dui caka cala vata kei ira na iliuli ni Lotu, lewenilotu, vunau, se lawatu. Na itataqomaki vina-ka duadua me sabaya na lasu vakaoqo e tiko ga ena noda yavu vakayalo.

Na cava beka sa qai noda vatu ivakadei vakayalo ni noda bula yadua ka vakavuvale? Era na rairai ivakavuvuli ni bulataki ni kospeli e rawarawa, matata, ka talei—o ya na masu vakavuvale, vuli ivolankalou, tiko e valetabu, na iVola i Momani, kei na vuli kospeli ena *Loko Mai, Mo Muri Au* kei na lotu vakamatavuvale. Na ivurevure veivukei eso tale me vaqaqacotaka na nomu yavu vakayalo e rawa ni oka kina na Yavu ni Vakabauta, na ivakaro raraba ni matauvale, kei “Na Karisito sa Bula Tiko.”

Vei au, na ivakavuvuli era oka tiko ena taro sa veivosakitaki me tiki ni kena ciqomi e dua na ivolatara ni valetabu sa yaco me dua na ivakadei kaukauwa ni dua na yavu vakayalo—vakabibi na imatai ni va na taro. Au raici ira ni ra sa vatu ivakadei vakayalo.

Oi keda, vakakina, eda sa kila tu na taro oqo, ni a wilika vei keda vakayadudua o Peresitedi Russell M. Nelson ena konkiferedi raraba sa ot.

1. Ko vakabauta ka vakadinadinataka na Kalou, na Tamada Tawamudu; kei na Luvena, o Jisu Karisito; kei na Yalo Tabu?
2. E dua tiko li na nomu ivakadinadina ni Veisorovaki i Jisu Karisito kei na Nona itavi vaka nomu iVakabula ka Dauveivueti?
3. E dua tiko li na nomu ivakadinadina ni kena Vakalesui mai na kospeli i Jisu Karisito?
4. O tokona beka na Peresitedi ni Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai ni parofita, daurairai, ka dauvakataki la ka sai koya duadua ga na tamata e vuravura e vakadonui me vakayagataka na idola kece sara ni matabete?⁸

O sa raica beka na sala mo vakadeitaka kina na veitaro oqo ni ra sa gacagaca bibi sara ki na nomu yavu ni bula me vuksi mo tara cake ka vaqaqacotaka kina? E vakavulica o Paula vei ira mai Efeso baleta e dua na lotu “sa tara cake e na nodra yavu nai apositolo kei ira na parofita, ia sai koya ko Jisu Karisito sa kenai vakadei ena tutu ni vale; o koya sa sema vata kina na vale tauoko, a sa tubu cake kina me vale tabu ni sa tu vata kei na Turaga.”⁹

Dua vei ira na noqu gauna rekitaki vakalevu ena noqu bula o ya niu a veikilai ka uqeti maivei ira na lewe ni Lotu e vuravura raraba era sa ivakaraitaki vinaka tiko ni vakabauti Jisu Karisito kei na Nona kospeli. E vei ira na tamata yadua na yavu kaukauwa ka vakatara mera vorata na veika e rawa ni yavalati ira ena nodra kila deivaki, se cava ga na mosi ni yalo kei na mosi erata.

Ena kena matanataki oqo ena noqu bula, au a vosa ena soqo ni veibulu sa ot ni dua na marama goneyalewa vakawati, totoka, gugumatua, ka tina (ka neitou itokani ni vuuale). E a dauqito soka qaqqa ena iwasewase naba dua ena gauna a sotava ka vakamau kina kei na watina vuli vuniwai ni bat. Rau a vakaloungatataki ena dua na luedrau

yalewa totoka, ka bulicaki vinaka. A valuta qaqqa voli mai e vica na mataqali kenisa ena ono na yabaki vebolei. Dina ga ni a sotava tikoga na mosi ni yalo kei na oca ni yago, a nuitaka ga na Tamana Vakalomalagi dauloloma ka ra dau cavuta tiko na nona ilawalawa ena itukutuku raraba na nona qaqqanivosa talei: “Sa tiko na Kalou ena ka kecega.”

Ena dua na nona itukutuku raraba a vola kina ni dua a tarogi koya, “Me na dei tikoga vakacava na nomu vakabauta ni ko sotava na mosi ni yalo era voliti iko tu?” A qai sauma ena qaqqa ena vosa oqo: “Baleta ni vakabauta ga a kauti au tiko ena loma ni gauna butobuto oqo. Ni tiko na vakabauta e sega ni kena ibalebale ni sega na ka ca me na yaco. Ni tiko noqu vakabauta sa na rawa kina meu vakadinata ni na yaco tale mai na rarama. Na rarama o ya ena ramase cake sara baleta niu sa curuma ot na veika butobuto. Ena levu ga ni butobuto au sa sotava ena veiyabaki, au sa vakadinadinataka na rarama sa levu cake. Au sa raica ot na cakamana. Au sa vasilai ira na agilos. Au sa kila ni Tamaqu Vakalomalagi sa dau keveti au. E sega na veika oqori me sega ni sotavi ke rawarawa tu ga na bula. Na veisiga ni mataka ni bula oqo e rawa ni tawakilai, ia e sega oqo ena noqu vakabauta. Kevaka au sa digitaka meu kua ni vakabauta au sa digitaka kina meu lako ga ena butobuto. Baleta ni sega na vakabauta, na butobuto duadua ga sa qai tu.”¹⁰

Na nona ivakadinadina ni vakabauta tawayavalati rawa vua na Turaga o Jisu Karisito—ena nona vosa kei na nona ivakarau ni bula—sa veivaku-uqeti vei ira na tamata. E dina ga ni yagona sa *malumalumu sara*, a laveti ira cake eso mera *kaukauwa cake*.

Me vakataka na sisita oqo, au nanumi ira e vuqa tale na lewe ni Lotu, era sotia qaqqa vakataki koya, era lako voli e veisiga ena vakabauta, era saga mera dina tiko ka tisaiipeli yaloqqa ni noda iVakabula, o Jisu Karisito. Era sa vuli vua na Karisito. Era sa vunautaki Karisito. Era sasagataka mera vakatotomuri Koya. Ke yaco ena nodra yavu ni bula e veisiga me tudei tu se yavavala, na nodra

yavu vakayalo sa kaukauwa sara ka sega ni vakayavalati rawa.

Oqo o ira na tamata yalodina era kila vinaka tu na ibalebale bibi ni qaqqani sere “Na yavu tudei ni Turaga dokai” kei na “tou dro ga vei Jisu me tou bula mai.”¹¹ Sa dua na ka noqu vakavinavinaka meu veimaliwai vata kei ira era sa vakarautaka e dua na yavu vakayalo sa kilikili kaya ena yaca *Yalododonu* era sa kaukauwa ka tudei mera vorata rawa e vuqa na veika dredre ni bula oqo.

Au sega ni nanuma ni da rawa me da vakabibitaka tale vakasivia na bibi ni yavu vakaoqo ki na noda bula. Ni ra se gone lailai mada ga, era a vakavulici na noda gone ena Lalai ni ra lagata na ka dina oqo:

*Tara nona vale e dela ni vatu,
Sa qai taubina uca. . . .
Taubi na ucasa waluvumai,
Nona vale satudei.*¹²

Na ivolanikalou sa vaqaqacotaka tale na vunau vakayavu oqo. A vakavulici ira na tamata mai Amerika na iVakabula:

“Dou sa kalougata kevaka dou sa kitaka tiko ga na veika oqo, ni dou sa *tara cake e dela ni noqu vatu*.

“Ia ko koya vei kemudou sa kitaka e levu cake se lailai sobu mai na veika oqo sa *sega ni tara cake ena dela ni noqu uluvatu*, ia sa tara ga ena dela ni nuku; ia ni sa tau mai na uca, ka coka na dobui, ka liwa na cagi, ka tabaki ira, era na bale kina.”¹³

Sa nodra inuinui dina na iliuli ni Lotu ni kena vakavinatakai sara na Valetabu e Salt Lake ena cau tiko ki na kena vakayacori na gagadre nei

Brigham Young me raica “me tara na valetabu ena ivakarau ena tudei tu ena mileniumi.” Ena veiyabaki mai oqo, meda sa vakatara na veivakato-rokaketaki oqo ki na Valetabu e Salt Lake me tarai keda ka uqeti keda, na tamata yadua kei na matavuuale, ni o keda talega—vakaibalebale—“meda tara ena ivakarau ena tudei tu ena mileniumi.”

Eda na cakava vakakina ni da sa vakayacora kina na ilesilesi maivei iApositolo o Paula meda “[binia] tu me [noda] na yavu *ena yaga ena gauna e muri mai*, meda] taura kina na bula sai koya na bula dina.”¹⁴ Sa noqu masu vagumatua ni na dei ka qaqna noda yavu vakayalo, ni noda ivakadinadina baleta na Vei-sorovaki i Jisu Karisito kei na Nona ilesilesi vaka noda iVakabula kei na Dauveivueti sa na yaco me noda dui vatuvakadei, o Koya au sa vakinadina taka ena Yacana, sai Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. William Clayton journal, July 26, 1847, Church History Library.
2. “At the Tabernacle, Presidents Woodruff and Smith Address the Saints Yesterday Afternoon,” *Deseret Evening News*, Aug. 30, 1897, 5; “Pioneers’ Day,” *Deseret Evening News*, July 26, 1880, 2; Wilford Woodruff journal, July 28, 1847, Church History Library, Salt Lake City.
3. “Minutes of the General Conference of the Church of Jesus Christ of Latter-day Saints, held at Great Salt Lake City, State of Deseret, April 6, 1851,” *Deseret News*, Apr. 19, 1851, 1.
4. Raica na “The Temple,” *Deseret News*, Feb. 19, 1853, 130; “Minutes of the General Conference,” *Deseret News*, Apr. 16, 1853, 146; “Minutes of the General Conference,” *Deseret News*, Apr. 30, 1853, 150.
5. “Address by President Brigham Young,” *Millennial Star*, Apr. 22, 1854, 241.
6. “Remarks by President Brigham Young,” *Deseret News*, Oct. 14, 1863, 5.
7. Nodratou vosa na Matabisopi Vakatulewa ena Valetabu e Salt Lake vei iratou na Mataveiliutaki Taumada, Okotova 2015.
8. Raica na Russell M. Nelson, “iOtioti ni Vosa,” *Liaona*, Nove. 2019.
9. Efeso 2:20–21.
10. iTukutuktu raraba maivei Kim Olsen White.
11. “Na Yavu Tudei,” *Sere ni Lotu*, naba 43.
12. “The Wise Man and the Foolish Man,” *Children’s Songbook*, 281; emphasis in original was removed in this instance.
13. 3 Nifai 18:12–13; vakamatatatakai.
14. 1 Timoci 6:19; vakamatatatakai.

Soqoni ena Bogi ni Vakarauwai | 5 Epereli 2020

Mai vei Elder Gerrit W. Gong
Ena Kuoramu ni Apositolo Le Tinikarua

Osana kei na Aleluya— O Jisu Karisito sa Bula Tiko: Na Uto ni Vakalesui Mai kei na Siga ni Mate

Ena gauna oqo ni osana kei na aleluya, lagata na aleluya—ni na veiliutaki o Koya me tawamudu ka tawayalani!

Kemuni na taciqu kei na ganequ lomani: ena osana kei na aleluya, eda sa marautaki Jisu Karisito sa bula tiko ena gauna oqo ni tomani tiko na Vakalesui Mai kei na Siga ni Mate. Ena loloma uasivi sara, sa vakadeitaka vei keda na iVakabula: “A veika oqo kau sa tukuna vei kemudou, mo dou rawata na vakacegu ena vukuqu. Dou na kunea e vuravura na rarawa: ia mo dou vakacegu; au sa vakamalumalumutaki vuravura.”¹

Ena vica na yabaki sa oti,
keirau a sotava kei Sister Gong e dua na vuvale vinaka,
ka taura ga mai vakamalua o Ivy na luedrau goneya-lewa na nona kato ni vaiolini. A, taura mai na bou ni vaiolini, vakadreta ka

biuta na kena rosini. Oti sa qai biuta lesu vakavinaka na bou ena kena kato, matadredredre, vakarokoroko, ka dabe sobu. Ni se ka vou, se qai wasea oti ga na veika e kila baleta na vaiolini. Ia oqo, ni oti e vica na yabaki, sa vakatagitaka vinaka sara o Ivy na vaiolini.

Ena gauna ni bula oqo, eda sa vaka-taki Ivy toka vakalailai kei na nona vaiolini. Eda sa tekivu mai na kena itekivu. Ena vakatovotovo kei na igu

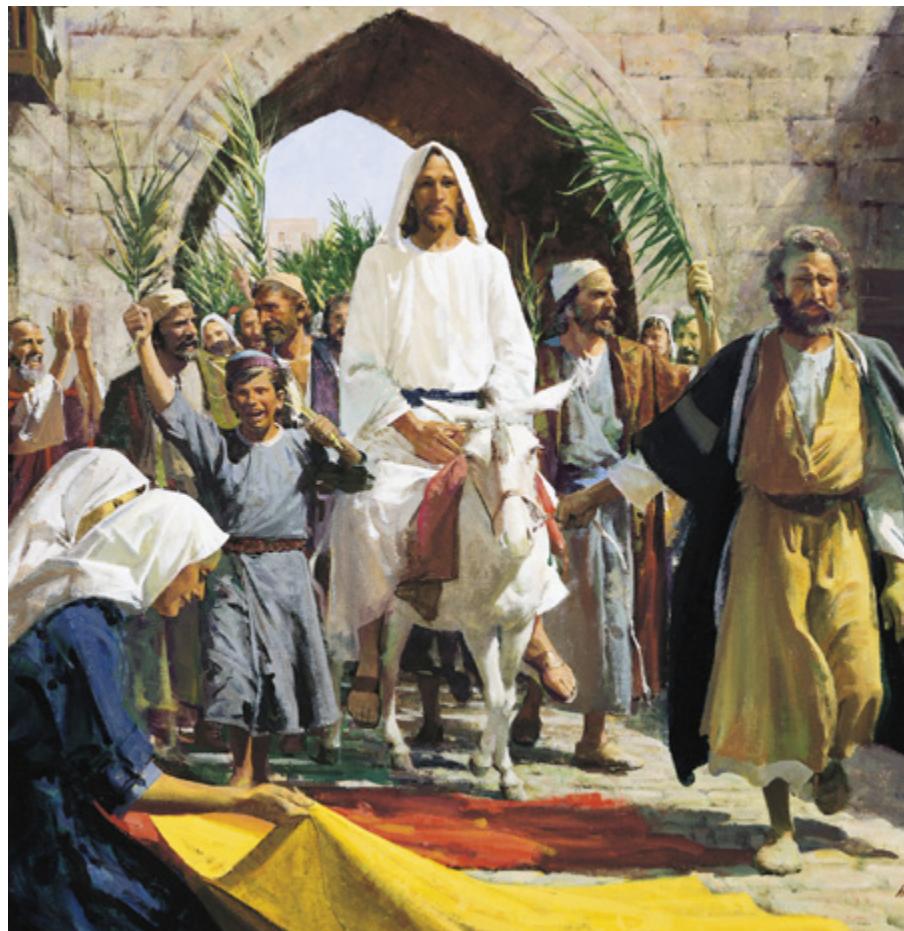
Oslo, Norway

tikoga, eda sa tubu ka torocake sara. Ni toso tiko na gauna, sa vuksi keda na galala ni digidigi kei na veika eda sotava eke me yaco meda vakataka cake na noda iVakabula ni da cakacaka vata kei Koya ena Nona tabaniwere² ka muria na Nona salatu ni veiyalayalati.

Na marau ni ivakananumi eso, oka kina na yabaki 200 oqo, e kena usutu na iwalewale ni vakalesui mai.³ Ena kena marautaki na tomani tiko ni Vakalesui Mai ni kospipeli i Jisu Karisito, eda sa vakavakarau talega ki na Siga ni Mate. Ena kena ruarua oqo, eda sa rekitaka na lesu mai i Jisu Karisito E bula tiko o Koya—sega walega e liu, ia ena gauna oqo; sega ni baleta eso ga, ia na tamata kece. Vakaidina ka vakaibalebale, sa lako mai o Koya me vakabulai ira na yalo rarawa, sereki ira na bobula, dolava na matadra na mataboko, ka vuetai ira era sa mavoa.⁴ Ya o keda yadua. Na Nona yalayala ni veivueti sa yaga, se cava sara na noda bula taumada, se nikua, se cava ga eda nanuma baleta na noda veisiga ni mataka.

Mataka e Sigatabu ni Curu Vakatui. Na kena ivakarau na niu e ivakatakila-kila tabu vakaraitaka kina na marau ni noda Turaga, me vaka *curu vakatui o Karisito ki Jerusalemi*, ka sa levu sara na tamata . . . era sa taura na veitabana qeteqete ni veikau, ka lako yani me veitata kei koya.⁵ (O na taleitaka beka mo kila na imatai ni droini nei Harry Anderson e lili tiko ena valenivilavola nei Peresitedi Russell M. Nelson, ena daku ga ni nona desi.) Ena ivola ni iVakatakila, o ira era sa vakalagilagia na Kalou kei na Lami era sa “vakaisulu e nai sulu vulavula ka taura na niu e na ligadra.”⁶ Ena “icurucuru balavu ni buladodonu” kei na “isala vakatui ni lagilagi,” sa oka talega na niu ena masu ni kena vakatabui na Valetabu e Kirtland.⁷

E dina sara, na inaki bibi ni Siga Tabu ni Curu Vakatui e uabaleta yani na nona a kidavaki o Jisu ena drau ni niu. Ena Siga Tabu ni Curu Vakatui, a curu qqa o Jisu ki Jerusalemi ena sala era kila o ira na yalodina ni sa yaco na ka a parofisaitaki tu mai. Me vaka na parofisai vakaparofita nei Sakaraia⁸ kei Daunisame, a curu na noda Turaga

NONA CURU VAKATUI E JERUSALEM I O JISU, MAI VEI HARRY ANDERSON

ki Jerusalemi ni sa vodoka e dua na asa ka ra kacivaka ena domolevu na lewevuqa ni ra sa kila tu “Osana kicake sara.”⁹ Na ibalebale ni osana “mo ni ia sara na veivakbulai.”¹⁰ E liu, ena gauna oqo, eda sa reki, “Sa kalougata ko koya sa lako mai ena yaca i Jiova.”¹¹

Na macawa e tarava na Siga Tabu ni Curu Vakatui sa Siga Tabu ni Siga ni Mate. E vakavulica o Peresitedi Russell M. Nelson ni o Jisu Karisito “a lako mai me mai sauma na dinau a sega ni nona, baleta ni da sa sega ni sauma rawa na noda dinau.”¹² Sa dina sara, ena Veisorovaki i Karisito, o ira kece na luve ni Kalou “ena rawa ni vakabulai, ena talairawarawa ki na lawa kei na cakacaka vakalotu ni Kospipeli.”¹³ Ena Siga ni Mate, eda na laga aleluya. Na aleluya e kena ibalebale “me vakacaucautaki na Turaga o Jiova.”¹⁴ Na Korosi ni Aleluya maivei Handel ena *Messiah* sa dua na itukutuku raraba ni Siga ni Mate ni o Koya na “nodra Tui na Tui, ka nodra Turaga na Turaga.”¹⁵

Na veisoqo tabu ena tadrua ni Siga Tabu ni Curu Vakatui kei na Siga Tabu ni Siga ni Mate era sa italanoa ni osana kei na aleluya. Na osana sa noda vakamamasu vua na Kalou me veivakbulai. Na aleluya sa vakaraitaka tiko noda vakacaucau kei na vakavinninaka vua na Turaga ena inuinui ni da sa vakabulai ka bula vakacerecerei. Ena osana kei na aleluya eda sa kila kina ni Jisu Karisito sa bula tiko sa uto ni Siga ni Mate kei na vakalesui mai ni siga edaidai.

Na Vakalesui Mai ni siga edaidai e tekivu ena rairai mai vakalou—na nodrau rairai dina mai na Kalou na Tamana kei na Luvena, o Jisu Karisito, kivei parofita curavou o Josefa Simici. A kaya o Parofita Josefa, “E rawa mo rai yani ki lomalagi me lima na miniti, o na kila vakalevu cake mai na nomu wilika na veika kece sa volai tu me baleta na ka oqo.”¹⁶ Ena vuku ga ni sa dola tale tu ko lomalagi, eda sa kila ka “vakabau-ta na Kalou, na Tamada Tawamudu, kei

West Jordan, Utah, Amerika

na Luvena, ko Jisu Karisito kei na Yalo Tabu¹⁷—na Lewe Tolu Vakalou tabu.

Ena Siga Tabu ni Siga ni Mate, 3 ni Epereli, 1836, ni se qai tekivu walega na Vakalesui Mai, a rairai o Jisu Karisito sa bula tiko ena gauna a vakatabui tiko kina na Valetabu e Katiladi. O ira era a raici Koya era a vakadinadinataki Koya ena ituvaki totoka duidui ni bukawaqa kei na wai: “A sa vaka na yameyame ni *bukawaqa*; na yaloka ni matana, sa vulavula sara na drau ni uluna me vaka na *uca cevata*; ia na iserau ni kena irairai sa uasivi cake mai na *rarama ni matanisiga*; a rorogo ni domona sa vaka na vadugu ni *wailevu*, io na domo i Jiova.”¹⁸

E kea, a kaya na noda iVakabula, “Koi au na kena ivakatekivu kei na kena ivakataotioti; sai Au sa bula, sai Au talega sa vakamatei; Au na nomodou dautataro vei Tamada.”¹⁹ Vakadua tale, na duidui vinaka—na ivakatekivu kei na ivakataotioti, sa bula tiko ka sa vakamatei. Sai koya na Alifa kei na Omeka, na ivakatekivu kei na ivakataotioti,²⁰ sa tekivuna ka sauma talega na noda vakabauta.²¹

Ni otu na nona rairai mai o Jisu Karisito, e ratou a tadtu talega mai o Mosese, Iliesa, kei Ilaija. Ena veidusimaki vakalou, e ratou a vakalesua mai na parofita cecere oqo na idola kei na lewa ni matabete Sa yaco kina, me “soli kina na idola ni itabagauna”²² ena loma ni Nona Lotu sa vakalesui mai me vakalougatataki ira na luve ni Kalou.

Na tadtu mai nei Ilaija ena Valetabu e Kirtland sa yaco kina na ka a parofisaitaka o Malakai ena Veiyalayalati Makawa ni na lesu mai o Ilaija “ena qai lako mai emuri na siga i Jiova e levu ka rerevaki.”²³ Ni sa yaco oqo, sa veidonui kina na tadtu mai nei Ilaija, sega ni vakacala-ka kei na gauna ni Lakosivia ni Jiu ena kena ivakarau e rokovi kina na lesu mai nei Ilaija.

E vuqa na vuvale vaka-Jiu yalodina era vakarautaka tu na tikina me nei Ilaija ena nodra teveli ni Lakosivia. E vuqa era dau vakasinaita e dua na bilo me sureti ka kidavaki kina o koya. Ka so, ena gauna ni nodra Soqo ni Lakosivia, mera tala e dua na gone ki na katuba, ka vakalaqa toka ena so na gauna, me raica ke sa wawa tu e tuba o Ilaija me sureti mai.²⁴

Ena kena yaco na ka sa parofisaitaka tu me tiki ni vakalesuimai ni ka kecega sa yalataki tu,²⁵ a yaco dina mai o Ilaija me vaka sa yalataki tu, ena Siga ni Mate ena gauna ni Lakosivia. A kauata tiko mai na lewa ni veivauci mera vauci na matavuvale e vuravura vakakina mai lomalagi. Me vaka a vakavulica o Moronai vei Parofita Josefa, o Ilaija ena “tea ko koya e lomadra na gone na yalayala a caka vei ira na qase, ka na gole na lomadra na gone vei ira na nodra qase. Kevaka e sega ni vakakina,” a tomana o Moronai, “sa na vakarusai sara na vuravura taucoko ena nona lako mai [na Turaga].”²⁶ Na yalo i Ilaija, sa ivakaraitaki mai ni Yalo

Tabu, sa vagolei keda vei ira na noda itabatamata—e liu, ena gauna oqo, kei na veisiga ni mataka—ena noda veiqaravi ni tuva kawa, itukutuku makawa, kei na valetabu.

Meda sa vakananuma talega eke vakalailai na ibalebale ni Lakosivia. Na Lakosivia e vakananumi kina na nodra a sereki na luvei Isireli mai na 400 na yabaki ni tiko bobula. Na ivola ni Lako Yani e tukuna na kena a yaco rawa na veisereki oqo ni oti na veika ca mai na boto, kutu, lago, mate ni manumanu, bo, vuvuce, uca-cevata kei na bukawaqa, vodore, kei na butobuto vavaku. Na iotioti ni mate ca a rerevaki sara ena nodra mate na ulumatua tagane ena vanua, ia a sega ni yaco vei ira na vuvale i Isireli—kevaka era boroya na vuvale yadua na dra ni lami ulumatua sega ni ca ena nodra ulu ni katuba.²⁷

A lakosivita na agilos i veivakamatei na veivale a boroi tu ena dra ivakatakilakila ni lami.²⁸ Na lakosivita o ya, se lakosivia, sa matataka tiko na nona na qaqo o Jisu Karisito mai na mate. Sa dina sara, na dra ni veisorovaki ni Lami ni Kalou sa solia vua na noda iVakatava Vinaka na kaukauwa me soqoni ira na Nona tamata ena veivana kecega mera tiko taqomaki ena Nona loqi ena yasa ruarua ni ilati.

Sa ka bibi sara, ena kena vakamacalataki ena iVola i Momani “na kaukauwa kei na tucaktele i Karisito”²⁹—na usutu ni Siga ni Mate—ena rua na vakalesui mai.

iMatai, na tucaktele e oka kina na vakalesui mai vei keda “ituvaki vinaka”; “na isema kece,” “ka na sega mada ga ni yali e dua na drau ni ulu.”³⁰ Na yalayala oqo sa solia na inuinui vei ira sa yali na ligadra kei na yavadra, o ira sa sega tu ni rai rawa, ni rai rogo, se lako, se o ira era yali ena vukuni tauvimate dredre, tauvimate ni vakasama se na yali mai ki na veivakaocai rawa ni veivakalailaitaki. Sa kunei keda o Koya. Sa vakataucokotaki keda.

Na karua ni yalayala ni Siga ni Mate kei na Veisorovaki ni noda Turaga o ya ni na “vakalesui tale kina na veika kece ki na kena itutu dina.”³¹ Na veivakalesuimai vakayalo oqo e vakaraitaka na noda cakacaka kei na gagadre. Me

vaka na madrai e wai,³² e vakalesuya “mai na veika vinaka,” “dodonu,” “dina,” kei na “yalololoma.”³³ E sega ni kurabuitaki nona vakayagataka o parofita Alama na vosa *vakalesui* vaka 22 na gauna³⁴ ena nona kerei keda meda “caka dodonu, vakanulewa vakadodunu, io mo daucaka vinaka tiko ga.”³⁵

Ena vuku ga ni “mai sorovaka kina na Kalou vakanaki koya na ivalavalala ni kai vuravura,”³⁶ na Veisorovaki ni Turaga sa rawa me vakalesua mai sega walega na ka sa yaco, ia na veika ga e rawa. Baleta ni kila o koya na noda mosi, na veivakararawataki, na tauvimate, na noda “veitemaki ena veika kece e rawata,”³⁷ ena loloma cecere, ena vuksi keda me vaka na noda malumamu.³⁸ Ena vuku ga ni Kalou “ni Kalou e vinaka sara, e Kalou dodonu, e Kalou dauloloma talega,” na ituvatuvu ni loloma vakalou ena “rogoci kina na tagi ni lewa dodonu.”³⁹ Eda sa veivutuni ka cakava na veika kece eda rawata. Ena loloma soliwale kei na loloma veivueti tawamudu, sa ovici keda tawamudu tu “ena liga ni nona loloma.”⁴⁰

Nikua eda sa marautaka tiko na vakalesui mai kei na tucaketale. Au rekitaka ka vakadinadinataka vata kei iko ka tomani tiko ni Vakalesui Mai ni tauoko ni kospipeli i Jisu Karisito. Ena kena tekuva ena rua na drau na yabaki sa otu ena vula itubutubu oqo, sa tomani tiko ga mai na rarama kei na ivakatakila mai vua na parofita ni Turaga kei na Nona Lotu sa vakanokai ena Yacana—Na Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai—kei na ivakatakila ki na tamata yadua kei na veivakauqeti mai na isolisololi cecere ni Yalo Tabu.

Vata kei kemuni, ena gauna ni Siganimate oqo, au vakadinadinataka na Kalou, na Tamada Tawamudu, kei na Luvena lomani, o Jisu Karisito sa bula tiko. O ira na tamata vakayago era a rube mate vakaloloma ia era a qai tucaketale. Ia o Jisu Karisito ga sa bula tiko ena kena ituvaki uasivi ni tucaketale se tu ga vua na mawe ni rube e kauveilatai e ligana, yavana, kei na sarisarina. O Koya e rawa ni kaya, “Raica kau sa ceuti iko e na qeteqete ni ligaqu.”⁴¹ O Koya e rawa ni kaya: “Raica sai au ga sa laveti cake. Ko i Au

ko Jisu ka a lauvako ki na kauveilatai. Raica sai au na Luve ni Kalou.”⁴²

Me vakanaki Ivy kei na nona vaiolini, oi keda eda se tekivu tiko ga. E dina sara, “sa sega na mata sa kunea, se na daliga sa rogoca, ka sa sega ni curu ki na loma ni tamata, na veika sa vakanautaka na Kalou me nodra sa lomani Koya.”⁴³ Ena veigauna oqo, eda rawa ni vulica kina e vuqa na veika vinaka ni Kalou kei na noda rawata vakalou me baleta na loloma ni Kalou me tubu vei keda ni da vakasaqarai Koya ka dolele yani ki liu. Sa dua na kalougata levu eda rawa ni cakava ka yacova, vosa ena vosa, yalololoma ena yalololoma, vaka tamata yadua kei na cokovata.

Kemuni na taciqu kei na ganequ ena veivanua, ni da mai sota kau vuli mai vei kemuni, au sa vakasinaiti ena yalo ni ilakolako ni kospipeli kei na vakavina-vinaka. Na nomuni ivakadinadina kei na ilakolako ni kospipeli sa vakabulabulataka na noqu ivakadinadina kei na noqu ilakolako ni kospipeli. Na nomuni kauwai kei na reki, na nomuni lomana na noda itikotiko raraba ni Yalododonu kei na vuvale ni Kalou, kei na nomuni kila bulataki ni dina kei na rarama vakalesui mai sa vakalevutaka na taucoke ni noqu kospipeli vakalesui mai, vata kei Jisu Karisito sa bula tiko sa kena usutu. Eda sa vakararavi vata, “cere na nomu kei na rarama, Turaga, ni tiko ga kei au.”⁴⁴ Duavata eda kila, ena loma ni noda icolacola kei na kauwai, sa rawa ni da wilika na noda veivakalougatataki e vuqa.⁴⁵ Ena veisiga kei na veika lalai ka rawarawa, eda rawa ni raica na veika lelevu ena yaco mai ena noda bula.⁴⁶

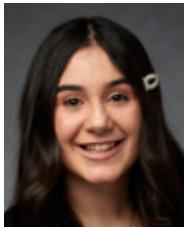
“Ka na qai yaco ni ra na vakasoqoni tani mai na veimatanitu kecega o ira na buladodonu, ka ra na lako mai ki Saionni, ka lagata voli na sere ni reki tawavakaiyalaya.”⁴⁷ Ena gauna oqo ni osana kei na aleluya, lagata na aleluya—ni na veiliutaki o Koya me tawamudu ka tawayalani! Kailavaka na osana, ki vua na Kalou kei na Lami! Ena yaca tabu savasava i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Joni 16:33.
2. Raica na Jekope 5.
3. Me vaka a parofisaitaki vakaivolanikalou, sa vakanakila mai na itukutuku ni kawatamatua ni veigauna se cowiri ni luluqa

vakayalo eda vakanoka na vukitani se lutu laivi, kei na veigauna ni vakavou ni rarama eda vakanoka na veivakalesui mai vakayalo; raica, me vakanaka na, 2 Cesalonaika 2:3.

4. Raica na Luke 4:18.
5. Joni 12:12–13; raica talega na Maciu 21:8–9; Marika 11:8–10.
6. Ai Vakanakila 7:9.
7. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 109:76.
8. Raica na Sakaraia 9:9.
9. Maciu 21:9.
10. Raica na Bible Dictionary, “Hosanna.” Mai na gauna ni Veiyalatalati Makawa, na yaloyalo ena taba ni niu sa salavata kei na sere “Au masuti kemuni Jiova, mo ni ia sara na veivakabulai.” Same 118:25 sa ivakaraitaki taucoke ni sere ni vanua taumada ni kerekere Vakamesaia: “Au masuti kemuni Jiova, mo ni ia sara na veivakalougatataki.”
11. Same 118:26; see also 3 Nifai 11:17.
12. Russell M. Nelson, ena *Handel’s Messiah: Debtor’s Prison* (video), ChurchofJesusChrist.org/media-library.
13. Yavu ni Vakanakila 1:3.
14. Raica na Bible Dictionary, “Hallelujah.”
15. George Frideric Handel, *Messiah*, ed. T. Tertius Noble (1912), viii; raica talega Vakanakila 17:14.
16. *Nodra iVakavuvuli na Peresitedi ni Lotu: Josefa Simici* (2007), 419.
17. Yavu ni Vakanakila 1:1.
18. Vunau kei na Veiyalayalati 110:3; vakamatatataki.
19. Vunau kei na Veiyalayalati 110:4.
20. Raica na iVakanakila 1:8; 3 Nifai 9:18; Vunau kei na Veiyalayalati 19:1; 38:1; 45:7.
21. Raica na Iperiu 12:2; Moronai 6:4.
22. Vunau kei na Veiyalayalati 110:16.
23. Malakai 4:5
24. Raica Stephen D. Ricks, “The Appearance of Elijah and Moses in the Kirtland Temple and the Jewish Passover,” *BYU Studies*, vol. 23, no. 4 (1986), 483–86, byustudies.byu.edu.
25. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 86:10; raica talega na Cakacaka 3:19–21.
26. Josefa Simici—Ai Tukutuku 1:39; ena vuqa na yabaki sa otu, e vuqa era nanuma na bibi ni taukeni digitaki ni “nodra.”
27. Raica na Na Lako Yani 7–12.
28. Raica na Na Lako Yani 12:23.
29. Alama 41:2.
30. Alama 40:23.
31. Alama 41:4.
32. Raica na Dauvunau 11:1.
33. Alama 41:13.
34. Na vosa *vakalesui*, *vakalesua*, *veivakalesui*, se tikina tale eso a laurai vaka 22 na gauna ena Alama 40:22–24 vakakina ena Alama 41, sa vakamatatataki na vakalesui mai vakayago kei na vakayalo.
35. Alama 41:14.
36. Alama 42:15.
37. Alama 7:11.
38. Raica na Alama 7:12.
39. Alama 42:15.
40. 2 Nifai 1:15.
41. Aisea 49:16; 1 Nifai 21:16.
42. Vunau kei na Veiyalayalati 45:52.
43. 1 Korinica 2:9.
44. “Ni Tu ga Vei Au!” *Serenilotu*, naba 94.
45. Raica na “Wilika na Nomu Kalougata,” *Sere ni Lotu*, no. 144.
46. Raica na Alama 37:6.
47. Vunau kei na Veiyalayalati 45:71.

Mai vei Laudy Ruth Kaouk

Lewe ni Ka 14 ni Tabanalevu o Slate Canyon (Vakasipeni),
iTeki o Provo Utah

Na Sala e Vakalouugatataki Ira Kina na iTabagone na Matabete

Ena matabete, sa rawa meda vakatataki cake. Na matabete e kauta mai na rarama ki na noda vuravura.

Au vakavinavinaka vakalevu niu mai tiko eke. Ena gauna au sa kila kina niu na mai vosa vei kemuni nikua, sa dua na ka na noqu marau ia, au sa vakarokoroko talega kina vakalevu. Au a vakasamataka tiko vakalevu na ka meu na mai wasea, kau nuitaka ni na vosa vakadodonu vei kemuni na Yalotabu mai na noqu itukutuku.

Ena iVola i Momani, a masulaki iratou yadudua na luvena o Liae ni bera ni mate ka veivuke oqo me ratou raica na nodratou kaukauwa kei na gugumatuwa tawamudu. Au gone duadua vei ira e walu na gone, ka sai au duadua ga na gone ena yabaki sa oti au a tu e vale ena imatai ni gauna. Ni sega na taciqu e volekatu au se me tiko e dua meu dau vosa vua sa dau ka dredre sara vei au. Eso na bogi au dau vakila niu galili sara vakalevu. Au vakavinavinaka vei rau na noqu itubutubu, ena nodrau saga nodrau vinaka tauoko me rau vuakei au. E dua na kena ivakaraitaki o ya ni a solia vei au o tamaqu e dua na veivakalouugatataki ni matabete ni veivakacegui ena dua na gauna ni ibolebole. Ni oti na nona veimasulaki, a sega ni yaco na veisau ena gauna vata

o ya, ia au a vakila na vakacegu kei na loloma maivei Tamaqu Vakalomalagi vakakina maivei tamaqu. Au vakila niu kalougata ni tamaqu e dua e kilikili me solia na veivakalouugatataki ni matabete ena veigauna au gadreva kina ka vuakea meu raica na noqu kaukauwa kei na noqu gugumatuwa tawamudu, me vaka ga a cakava o Liae ena nona vakalouugatataki iratou na luvena.

Se cava ga na ituvaki ni nomu bula, sa rawa me na soli vei iko na veivakalouugatataki ni matabete. Ena rawa mo ciqoma na veivakalouugatataki ni

matabete mai vei ira na lewe ni vuvale, itokani, turaga dauveiqaravi, iliuli ni matabete, kei na Tamada Vakalomalagi ka na sega ni biuti iko. E kaya o Elder Neil L. Andersen: “Na veivakalouugatataki ni matabete era kaukauwa cake sara mai vei koya e na kerei me veiqaravi kina. . . . Ni da sa buladodonu, na cakacaka vakalotu ni matabete sa na vakalouugatataka na noda bula.”¹

Kakua ni lomalomaru mo kerea na veivakalouugatataki ni ko gadreva mo dusimaki vakalevu cake. Ena noda veigauna dredre sara eda sa gadreva kina na Yalo me na vuakei keda vakalevu duadua. E sega ni dua e uasivi vakaoti ka da na sotava kece na veika dredre. Eso vei keda ena sotava na rarawa, lomaocaoca, vakatotogani, se nanuma ni da sega ni bula yaga. Ena vuakei keda na veivakalouugatataki ni matabete meda qaqa mai na veibolebole oqo ka ciqoma na veivakacegui ni da toso yani ki liu ki na veisiga ni mataka. Au nuitaka ni da na saga meda bula kilikili meda ciqoma kina na veivakalouugatataki oqo.

E dua tale na sala e vakalouugatataki keda kina na matabete o ya mai na veivakalouugatataki vakapeteriaki. Au sa vulica meu dau gole ki na noqu veivakalouugatataki vakapeteriaki ena gauna au dau rarawa se galili kina. E vuakei au na noqu vakalouugatataki meu raica na noqu gugumatuwa kei na ituvatuvu mata ni Kalou kivei au. E dau vakacegui au ka vuakea meu raica uableta yani na noqu rai vakatamata. E vakavotuya vei au na noqu isolisol kei na veivakalouugatataki au na ciqoma kevaka au bula

kilikili. E vupei au talega meu nanuma ka meu tiko vakacegu ni na vakaraautaka na Kalou na isaunitaro ka dolava na katuba vei au ena kena gauna donu niu sa gadreva vakaidina kina.

Na veivakalougatataki vakapeteriaki ena vupea meda vakavakarau meda lesu ka laki bula vata kei na Tamada Vakalomalagi. Au kila ni veivakalougatataki vakapeteriaki sa mai vua na Kalou ka sa rawa me veisautaka na noda malumalumu me kaukauwa. Era sega ni itukutuku mai vei ira na dautukuni oqo; era tukuna vei keda na veivakalougatataki oqo na veika e gadrevi meda rogo-ca. Era sa vaka na Liaona kivei keda yadudua. Ni da sa vakaliuca na Kalou ka vakabauti Koya tiko, ena liutaki keda o Koya ena noda dui lekutu.

Me vaka ga a vakalougatataki Josefa Simici na Kalou ena matabete me rawa ni vakalesui mai na veivakalougatataki ni kospeli, sa rawa meda ciqoma na veivakalougatataki ni kospeli ki na noda bula ena matabete. Ena veimacawa sa soli na madigi kei na gauna donu vei keda meda taura kina na sakaramede. Mai na cakacaka vakalotu oqo ni matabete, sa rawa me tiko kei keda na Yalo e veigauna, ni sa rawa me samaki keda ka vakasavasavataki keda. Kevaka eda nanuma me da sa biuta laivi e dua na ka mai na noda bula, meda gole vua e dua na iliiliu nuitaki e rawa ni vupea mo muria na salatu dodonu. Sa rawa mera vupei iko na nomu iliiliu mo rawata na kaukauwa tauco no ni Veisorovaki i Jisu Karisito.

Eda vakavinavinakataka na matabete, ni sa rawa meda ciqoma na veivakalougatataki ni cakacaka vakalotu ni valetabu. Vakatekivu mai na gauna au a curu rawa kina e valetabu, au sa lalawataka ka vakaliuca meu na dau lako kina vakawasoma. Niu dau taura na gauna ka solibula me rawa niu voleka sara vei Tamaqu Vakalomalagi ena Nona vale tabu, au sa vakalougatataki ena noqu ciqoma na ivakatakila kei na veivakauqeti a vupei au sara vakaidina ena gauna tauco noqu bula.

Ena matabete, sa rawa meda vakataki cake. Na matabete e kauta mai na rarama ki na noda vuravura. A kaya o Elder Robert D. Hales: “Kevaka e sega

na kaukauwa ni matabete, ‘sa na vakarussai sara na vuravura tauco’ (raica na V&V 2:1–3). Ena sega na rarama, sega na inuinui—na butobuto walega.”²

Sa vakayaloqaqataki keda tiko na Kalou. Sa vinakati keda o Koya me da lesu tale yani Vua. E kilai keda vaka-yadudua. E kilai iko o Koya. E lomani keda. Sa dau wanonovi keda tiko ka vakalougatataki keda ena gauna mada ga ni da sega ni kilikili kaya. Sa kila tu o Koya na veika eda gadreva kei na gauna eda gadreva kina.

“Dou kerekere ka na soli vei kemudou, dou vakasaqara, ka dou na kunea; dou tukituki ka na dolavi vei kemudou:

“Ni sa rawata ko koya yadua sa kerekere; ka sa kunea ko koya sa

vakasaqara ka na dolavi vua sa tukituki.” (Maciu 7:7–8).

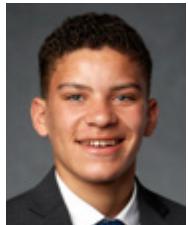
Kevaka se bera ni dua na nomu ivakadinadina baleta na matabete, au vakauqeti iko mo masu ka kerea mo kila vakai iko na kena kaukauwa oti mo qai wilika na ivolanikalou mo rogo-ca kina na vosa ni Kalou. Au kila ni kevaka meda sasagataka meda sotava na kaukauwa ni matabete ni Kalou ki na noda bula, eda na vakalougatataki. Ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Neil L. Andersen, “Kaukauwa e Tiko ena Matabete,” *Liaona*, Nove. 2013, 92–95.
2. Robert D. Hales, “Na Veivakalougatataki ni Matabete,” *Ensign*, Nove. 1995, 32.

VEI KEMUDRAUNA NOQU ITOKANI DAUVEQARAVU, MAI VELINDA CURLEY CHRISTENSEN KEI MICHAEL MALM

Mai vei Enzo Serge Petelo
Lewenilotu ni Tabanalevu e Meadow Wood,
ena iTeki e Provo Utah Edgemont

Na Sala e Veivakalougatataki kina na Matabete vei ira na iTbagone

*E sa soli vei keda na madigi meda veiqraravi vakataki
ira na agilosi, meda vunautaka na kospeli ena
veivanua kece e vuravura, ka vuake na yalo kecega
me lako mai vei Karisito.*

Kemuni na taciqu kei na ganequ, au sa vakavinavinaka dina ni rawa me'u vosa vei kemuni ena bogi vakaigoro-rogo oqo me baleta na isolisol tabu ni matabete kei na kaukauwa veivakarabuitaki ka tiko kina me vakalougatataki ira na itbagone ena itabagauna oqo. Au masuta ni na vuksi au na Yalotabu ena vakavulici ni dina, veitilia na noqu malumalumu eso.

Na Mataveiliutaki Taumada e sa vakananumi ira na Matabete i Eroni ni "ko ni bula donumaka na gauna ni veimadigi kei na bolebole cece-re—na gauna sa vakalesui mai kina na matabete. Sa tu vei kemuni na dodonu mo ni qarava na veikakaka vakalotu ni Matabete i Eroni. Ni ko ni vakayagatataki na dodonu oqori ena yalo masumasu kei na bula kili-kili o ni na vakalougatataki vakalevu na nodra bula o ira era vakavolivoliti kemuni."¹ Ni da sa cauravou lewe

ni Lotu, eda sa vakananumi talega ni da sa "[luvena tagane] daulomani na Kalou, ka sa vakarautaka o Koya e dua na cakacaka vei [kedal] meda cakava,"² ka da sa veivuke ena Nona cakacaka "meu vakavuna na tawa mate rawa kei na bula tawamudu ni tamata" (Mose 1:39).

Na matabete sa ikoya na lewa me qaravi kina na cakacaka tabu vakalotu kei na veiyalayalati ni kospeli ni iVakabula kivei ira era sa bula kili-kili mera na ciqoma. Ena cakacaka vakalotu ni matabete kei na veiyalayalati tabu oqo sa lako mai kina na veivakalougatataki taucoke ni Veisorovaki ni iVakabula ka vuksi keda meda rawata noda icavacava vakalou.

O Josefa Simici a dua na cauravou ka a kacivi mai vua na Kalou me vakalesuya mai na kospeli i Jisu Karisito ka, ena inaki oya, a soli kina vua na matabete ka a vakayagatataki okoya me

vakalougatataka na itabatamata kecega. Ena Vunau kei na Veiyalayalati 135 e veivakararamataki kina me baleta na veivakalougatataki e vuqa e sa solia o Josefa kivei ira na itabagone ni itabagauna oqo. Eda wilika ni: "O Josefa Simici . . . sa cakava e levu cake na ka mai vei ira kecega na tamata era sa bula oti e vuravura, ka vakavo ga kina ko Jisu, me baleta na nodra vakabulai na tamata e vuravura. . . . Sa rawata kina vei keda na iVola i Momani . . . ; ka sa vakauta yani na taucoko ni kospeli tawamudu . . . ki na yasai vuravura e va; sa ciqoma ka solia mai na ivakatakila kei na ivakaro ka lewenu tu [na] Vunau kei na Veiyalayalati . . . ; a soqoni ira vata e vica na udolu na Yalododonu Edaidai, . . . ka biuta koto mai e dua na irogorogo kei na yaca ka na sega ni vakamatei rawa" (Vunau kei na Veiyalayalati 135:3).

Me rawa ni da veiqraravi vakavinaka me vaka a cakava o Josefa, e dodonu meda rawata na bula kili-kili meda vakayagatataki kina na kaukauwa ni matabete ni Turaga. Ni rau a vaka-dewata tiko na iVola i Momani, a vinakata o Josefa kei Oliva Kauderi me rau papitaiso, ia a sega vei rau na lewa dodonu. E nai ka 15 ni Me, 1829, erau a tekiduru ena masu ka rau a sikovi mai vei Joni na Dauniveipapitaiso, ka a solia vei rau na idola kei na lewa ni Matabete vaka Eron ka kaya, "Vei kemudrau na noqu itokani daveiqraravi, ena yaca ni Mesaia au sa solia na Matabete i Eroni, sa koto kina na idola ni nodra veiqraravi na agilosi, kei na kospeli ni veivutuni, kei na papitaiso ena tabadromuci me

Eagle Mountain, Utah, Amerika

bokoci kina na ivalalava ca" (Vunau kei na Veiyalayalati 13:1).

E sa soli vei keda na madigi meda veiqraravi vakataki ira na agilosí, meda vunautaka na kospeli ena veivanua kece e vuravura, ka vukea na yalo kecega me lako mai vei Karisito. Na veiqraravi oqo e umani keda vata ena cakacaka kei Joni na Dauniveipapitiso, Moronai, Josefa Simici, Peresitedi Nelson, kei ira na dauveiqraravi gugumatua tale eso ni Turaga.

Na noda veiqraravi vata e loma ni Nona matabete e kauti ira vata mai o ira era sa yalodina ni muria ka bulataka vakadodonu sara na ivakavuvuli ni Turaga, ka'u kila vakai au ni rawa ni dredre, baleta ni da sotava tiko na vei ibolebole eso ni itabagone. Ia na noda duavata tiko vata kei ira na itokani dauveiqraravi oqo ni Turaga ena kena vakayacori tiko na Nona cakacaka ena vukea me vakaukauwataki keda meda vorata na veitemaki kei na veiveretaki ni vunica. O sa rawa ni dua na bikini ni rarama kivei ira kece era sa tawa yaldoi vakai ira. Ena ramase sara na rarama ni lomamu ka ra na lai vakalougaataki kina o ira kece o veimaliwai vata ena nodra tu vata wale tu mada ga kei iko. Ena rairai dredre beka ena so na gauna meda ciqoma na nodra maliwai keda tiko na noda itokani vakayalo, ia au vakavinavinaka ni'u kila ni'u sa dua na lewe ni kuoramu ni matabete yalodina, o koya au rawa ni cakacaka vata kei ira meu toro voleka kina vei Karisito.

Ni wili vata kei ira na noda itokani kei na matavuvale, na Yalo Tabu e dua na noda itokani dina ka nuitaki. Ia, me sureti rawa na Nona veitokani, e dodonu meda biuti keda ena ituvaki kei na vanua ena tiko kina ko Koya. Oqo e rawa ni tekiu sara ga ena noda vei vuvale, ena noda cakava me dua na vanua tabu oya ena noda vakaitavi ena noda vuli ivolanikalou e veisiga ka masu vaka matavuvale ka, bibi cake sara, vakayadudua ena noda vulica na ivolanikalou ka masu.

Ena i tekiu ni yabaki oqo, e a soli vei au e dua na madigi taleitaki ia ka veivakayalomaluataki meu vukea na ganequ lailai, o Oceane, me cavuikala ena salatu ni veiyalayalati ena

nona ciqoma na veisureti me papitaiso ka vakayacora e dua vei ira na veika e gadrevi ka sa lesi oti tu meda curu kina ki na matanitu vakasilesitieli. A vakadroya okoya na nona papitaiso me dua na vula, me yacova ni'u sa tabaki meu dua na bete, me solia vei au na dodonu meu vakayacora na cakacaka vakalotu ni a soli talega na dodonu vei rau e rua tale na ganequ ena ruku ni ilesilesi vaka matabete me rau tu vaka ivakadinadina. Ni keirau duri veibasai tu ena loma ni tobu ka vakavakarau me butu yani ki wai, au vakila ni veidonui na nona marau kei na veika au vakila. Kau duavata kei koya, niu raica ni sa vakayacora o koya na digidigi dodonu. Na madigi oqo meu cakacakataka na matabete a gadrevi kina meu qaqarauni vakalevu cake ka vakalailai sobu na vakawelewele ena noqu bulataka tiko na kospeli. Me rawa kina ni'u vakavakarau, au a lako ki na valetabu e veisiga ena macawa oya, ka tokoni mai vei tinaqu, buqu, kei ganequ, meu veipapitaisotaki me baleti ira na mate.

Na ka oqo a vakavulica vei au e levu na ka baleta na matabete kei na sala au na rawa ni cakacakataka kina ena kilikili. Au kila ni ra na rawa ni vakila na lewe ni matabete kece na veika vata ga au a vakila kevaka eda muria na ivakaraitaki i Nifai meda "lako ka kitaka." (raica 1 Nifai 3:7). Eda sega ni rawa ni dabe ena wele ka namaka na Turaga me vakayagataki keda ena Nona cakacaka cecere. Meda kakua ni waraki ira era gadрева na noda veivuke mera vakasaqarai keda mai; e sa noda itavi

vaka lewe ni matabete meda ivakarai-taki ka tu vaka ivakadinadina ni Kalou. Kevaka eda cakava tiko na vakatulewa eso ka tarovi keda mai na noda toroca-ke tawamudu, e dodonu meda veisau sara ga oqo. E na tovolea o Setani ena nona igu taucoko meda tiko ga ena noda ituvaki ni wele ka vakasaqarai na veivakamarautaki vovodea. Ia au kila ni kevaka eda solia na igu, meda vakaqa-rai ira era na tokoni keda, ka veivutuni e veisiga yadua, na kena veivakalou-gatataki ena veivakurabuitaki ka na veisautaka tawamudu na noda bula ni da toso ki liu ena salatu ni veiyalayalati.

Au kila ni oqo na Lotu dina ni Jisu Karisito, koya noda ivakabula ka solia na idola ni matabete kivei ira Nona iApositolo, era vakayagataka me dusimaki keda, vakabibi ena gauna dredre qo, ka vakarautaka na vuravura me baleta na Nona lesu mai.

Au kila ni o Josefa Simici e a parofita ni Veivakalesui mai ka sa noda parofita bula tiko edaidai o Peresitedi Russell M. Nelson. Au sureti keda kece sara meda vulica vagumatua na nodrau bula na lewe ni matabete cecere oqo ka vakasaqara meda vakatorocaketaki keda e veisiga me rawa kina ni da tu vakarau meda sotava na noda Dauveibuli. Ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Na Mataveiliutaki Taumada, ena *Vakayacora Noqui iTavi Vua na Kalou* (ivolalailai, 2010), 5.
2. iToko ni kuoramu ni Matabete i Eroni, ena *iVoladusidusi Raraba: Veiqraravi ena Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai*, 10.1.2, ChurchofJesusChrist.org.

Mai vei Jean B. Bingham
Peresitedi Raraba ni iSoqosoqo ni Veivukei

Duavata ena Vakacavari ni Cakacaka ni Kalou

*Na sala mana duadua eda rawa ni vakavotukanataka
na noda rawa-ka vakalou na cakacaka vata, ena
veivakalougatataki kei na lewa ni matabete.*

Kemuni na taciqu kei na ganequ, sa ka marautaki dina na tiko kei kemuni. Ena vanua cava ga o vakarorogo tiko mai kina, au mokoti kemuni yani na taciqu marama ka lululu vei kemuni na turaga. Eda sa duavata tiko na cakacaka ni Turaga o Jisu Karisito.

Ni da nanumi Atama kei Ivi, e da nanuma taumada na nodrau bula vakasakiti ena Were ko Iteni. Au vakabauta ni vinaka tuga na draki—sega ni katakata ka sega ni batabata—vua vinaka na vuanikau kamica, tubu voleka na kakana draudrau, ka rau kana ena gauna ga erau via kana kina. E vuravura vou vei rau ka levu na ka erau qai raica vakadua, e talei kina na veisiga ni rau veimaliwai kei na manumanu, kei na veika bula ena nodrau itikotiko totoka. Ea soli talega vei rau na ivakaro me rau muria ka duidui na sala me rau torova kina na vei idusidusi oqori, ka vuna taumada na nuiqawaqawa kei na veilecayaki.¹ Ia na nodrau vakanulewa ena were e mai veisautaka vakadua na nodrau bula, erau vulica kina na cakacaka vata ka yaco me duavata ena kena vakayacori nai naki ni Kalou vei rau—kei ira kece na Luvena.

Raitayoyalotaki rau na veiwatini oqo ena bula oqo. Erau bunoca na kedrau, eso na manumanu e raici *rau* me kakana, ka ra tu na veibolebole dredre e rawa walega ni wali ena nodrau veitalanoa ka masu vata. Au vakabauta ni vica na gauna e duidui kina nodrau nanuma baleta na kena sotavi na vei bolebole oya. Ia, mai na Lutu nei Atama kei Ivi, e rau vulica na kena bibi me rau lomavata ka veilomani. Na veituberi vakalou erau ciqoma, e vakanulica na ituatuva ni bula kei na ivakavuvuli ni kosipole I Jisu Karisito.

Baleta ni rau sa kila na nodrau inaki e vuravura kei na nodrau lalawa tawamudu, erau kune vakacegu ka gumatua ena cakacaka vata, loloma kei na buladodonu.

Ni ra sa sucu na gone vei rau, erau sa vakanulica nodrau matavuvale o Atama kei Ivi ena ka erau sa vulica mai vei ira na italai vakalomalagi. Erau vakanamata mera vupei na luedrau mera kila ka karona na ivakavuvuli mera bulamarau ena bula oqo, ka vakavakarau ena lesu tale vua na noda itubutubu vakanomalagi ni oti na tubu ni rawa ka ka dinata nodra talairawarawa vua na Kalou. Ena ikalawa oya, erau sa vulica kina o Atama kei Ivi me rau raica nodrau kaukauwa duidui ka veitokoni vakai rau ena nodrau itavi bibi e matalia ka tawamudu.²

Ni toso tiko na drau vaka drau na yabaki sa oti yani, na matata ni nodra isema vakalou kei na cau yadua na tagane kei na yalewa e sa seavu mai, e na levu ni itukutuku cala kei na veilecayaki. Mai na itekitekivu ena Were ko Iteni kina gauna oqo, e sa gumatua dina na vunica ena nona lalawa me wasea na tagane kei na yalewa ena nona sasaga me rawata na yaloda. E kila ko Lusefa ni kevaka e vakacacana rawa na duavata era vakila na tagane kei na yalewa, kevaka e vakaveilecayakitaki keda rawa baleta na keda yaga vakalou kei na noda itavi vakaveiyalayalati, e sa na rawa ni gumatua okoya me vakarusa na matavuvale, sai koya na iwasewase bibi sara ni itutu tawamudu.

E vakavurea o Setani me iyaragi tiko ni veiqati na noda veivakauvatani me vunia kina na dina tawamudu ni sa isolisoli vakalou na duidui ni itavi e vakatabakidua vua na tagane kei na yalewa. E sa segata okoya me vakasewasewana na cau ruarua ni yalewa ki na matavuvale kei na itikotiko raraba, ka vakavuna na vakalailaitaki ni nodra veivakayarayatiki me veilaveti ki na vinaka. Sa nona lalawa me vabukana tiko e dua na idre kaukauwa me da kua kina ni marautaka na madigi ni solisoli e vakatabakidua ga vua na yalewa kei na tagane ka me yaco kina na cakacaka vata kei na duavata.

Ena veiyabaki sa oti yani e veiyasai vuravura, sa mai yali sara tiko yani na nodrau vakararavitaka vata na itavi vakalou ka dina ni duidui tiko na nodrau cau kei na ilesilesi na marama kei na turaga. Na yalewa ena vuqa na vanua era ivakarawa ni ka vei ira na tagane, ka sega ni ra tu tikivi ira nodra itokani tagane, ka yalani na veika era rawa ni cakava. Na toso vakayalo e vakaberai ki na tuturu yadua ena gauna buto oya; e dina ga, ni lailai na rarama vakayalo e rawa ni curu ki na vakasama kei na yalo e luvuci tu ena lewa kaukauwa ni sa ivakarau vakavanua.

Ia sa qai cila mai na rarama ni kospeli vakalesui mai “e uasivia na iserau ni matanisiga”³ ni sa rairai mai na Kalou na Tamada kei na Luvena,

ko Jisu Karisito, vua na cauravou ko Josefa Simici ena itekivu ni vula itubutubu ena 1820 ena veikau e Niu Ioka. Na veika e yaco oya e teku-vuna na sovaraki mai ni ivakatakila mai lomalagi ena gauna oqo. E dua vei ira na tiki bibi ni Lotu taumada nei Karisito me vakalesui mai oya na lewa ni matabete ni Kalou. Ni tomani tiko na cereki ni Vakalesui mai, era sa teku kila talega na tagane kei na yalewa na bibi ni cakacaka vata, ni vei vakaukauwataki ka dusimaki mai Vua.

Ena 1842, ni ra vinakata na marama ni Lotu mera tuva e dua na ilawalawa kilai me veivuke ena cakacaka, ea vakauqeti o Peresitedi Josefa Smith me cokonaki ira “e na lewa ni matabete me vaka na ivalavalala ni matabete.”⁴ E kaya okoya, “Au sa solia oqo vei kemuni na idola ena yaca ni Kalou . . . —sa itekiteku oqo ni veisiga vinaka cake.”⁵ Ia mai na gauna ea soli kina na idola oya, na madigi vakavuli, vakapolitiki, ka vakaveivoli vei ira na marama e sa teku me tete e vuravura taucoko.⁶

Na isoqosoqo vou oqo ni marama ena Lotu, e vakatokai na iSoqosoqo ni Veivukei, e sega ni vaka na vei soqosoqo eso ni marama ena gauna oya baleta ni a tauyavutaka e dua na parofita ka cakacaka ena lewa ni matabete me soli vei ira na marama

na lewa, ilesilesi tabu, kei na itutu kilai ena loma ni ituvatuva ni Lotu.⁷

Mai na gauna nei Josefa Simici ki na noda, na tomani ni vakalesui mai ni ka kecega e sa kauta mai na rarama ena bibi ni lewa kei na kaukauwa ni matabete me vuakea ruarua na tagane kei na yalewa mera vaka-cavara nodra ilesilesi vakalou. Eda vakatavulici ni marama vakaitavi ena veidusimaki mai vua edua e tiko vua na idola ni *matabete* era cakacaka vakasakti ena nodra ilesilesi.⁸

Ea vakatavulica o Peresitedi Russell M. Nelson ena Okotva 2019, ni ko ira na marama e ra sa taura nodra edaumeni ena valetabu e tu na vei ira na *kaukauwa ni matabete* ena nodra bula kei na nodra itikotiko ni ra maroroya tiko na veiyalayalati tabu ka ra cakava kei na Kalou.⁹ E vakamacalataka ni “sa tadola tu ko lomalagi vua na *yalewa* sa vakaedaumeni ka drodrovi ira tu na kaukauwa mana ni Kalou mai na nodra veiyalayalati vakamatabete me vaka saraga na tagane sa tiko vua na matabete.” Ka vakayaloqaqataki ira na yalewa yadudua me ra “rawaka ena yalogalala ena nona mana na iVakabula me vuakea nomu matavu-vale kei ira o dau lomana.”¹⁰

Cava na kena ibalebale oya vei iko kei au? E veisautaka vakacava na noda bula na kilaimatata ni lewa ni

Syracuse, Utah, Amerika

matabete kei na kaukauwa? E dua vei ira na ka bibi oya na kilamatata ni rau cakacaka vata na yalewa kei na tagane eda na vakacavara e levu cake sara mai na noda cakacaka yadua.¹¹ Na noda itavi e veivukei ka sega ni veiqati. E dina ni sega ni tabaki ki na dua na itutu ni matabete na yalewa, me vaka sa tukuni oti na yalewa e vakalougaatataki ena kaukauwa ni matabete ni ra maroroya nodra veiyalayalati, ka ra cakacaka ena lewa ni matabete ni ra sa vakatikori ki na dua na ilesilesi.

Ena dua na siga ni vula o Okosita, ea ka dokai vei au meu dabe kei Peresitedi Russell M. Nelson ena vale taravou nei Josefa kei Ema Simici mai Harmony, Pennsylvania, e voleka ki na vanua ka vakalesui kina na Matabete i Eroni ena veisiga emuri oqo. Ena neirau veitalanoa, ea vosa kina o Peresitedi Nelson ena itavi bibi ka ra vakayacora na yalewa ena Veivakalesui mai.

Peresitedi Nelson: “E dua vei ira na mata bibi duadua kau vakanananu kina niu lako mai ki na vanua ni Vakalesui mai ni Matabete oqo oya na itavi bibi ka ra vakayacora na marama ena Veivakalesui mai.

“Ni tekivu vakadewatako o Josefa na iVola i Momani, o cei ea volavola? Io, ea cakava ga vakalailai, ia e sega ni levu sara. Ea qai curu mai o Ema.

“Kau nanuma ni a qai lako ki veikau ko Josefa me masu volekata nodrau vale mai Palmyra, Niu Ioka. E lako ivei? Ea lako ki na Veikau Tabu Na cava na vuna ea lako kina ki kea? Baleta ni oya na vanua e dau lako kina na Tinana ni dau via masu.

“Oya e rua ga na marama ka vakaitavi bibi ena Vakalesui mai ni Matabete kei na Vakalesui mai ni Lotu. Segu ni vakatitiqataki, e rawa ni da kaya ni ra bibi talega na watida nikua vaka ga ena gauna ko ya. E dina sara, e vakakina.”

Me vakai Ema kei Lusi kei Josefa, eda na rawaka vakalevu duadua ni da yolorawarawa meda vuli vata ka duavata ena noda lalawa meda yaco me tisaipel i Jisu Karisito ka vupei ira na tani ena salatu oya.

Eda vakatavulici ni “matabete e vakalougaatataka nodra bula na luve ni Kalou ena sala tawawili rawa. . . . Ena veikacivi vaka[Lotu], cakacaka vakalotu ni valetabu, na veimaliwai vakamatavuvale, kei na veiqraravi lo, vakayadudua, o ira na yalewa kei na tagane Yalododonu Edaidai era toso ki liu ena kaukauwa kei na lewa ni matabete. Na nodra cakacaka vata na tagane kei na yalewa ena kena vakayacori na cakacaka ni Kalou ena Nona kaukauwa sa iusutu ki na kospeli i Jisu Karisito ka a vakalesui mai vua na Parofita o Josefa Simici.”¹²

Na duavata e bibi dina ki na cakacaka vakalou ka da doka ka kacivi me cakava, ia e sega ni na yaco walega. E taura na igu kei na gauna me veivosaki vata—me veirogorogoci, me kila matata nodra rai na tani, ka veiwasei ena veika eda sotava—ia na ikalawa ena vuataka e levu cake na vakatulewa vakauqeti. Mai vale beka se ena noda ilesilesi ni Lotu, na sala vuaivinaka duadua me vakavutukanataki kina na veika vakalou oya meda cakacaka vata, ka vakalougaatataki mai na kaukauwa kei na lewa ni Nona matabete ena noda itavi duidui, ia e veivukei.

E laurai vakacava na veitokani oya ena nodra bula na marama veiyalayalati nikua? Meu wasea mada e dua na ivakaraitaki.

E nodrau ko Alison kei John na veitokani matalia. Erau vodoka na basikeli rua na kena idabedabe ena veitau leleka kei na balavu. Me

veiqati gumatua ena tolili oya, o rau na vodo e dodonu me rau duavata. Me rau na vulica me rau kala ki na yasana vata ena gauna donu. Me kua ni lewacala e dua, ia me rau veikilai matata ka cakava yadua na nodrau dui itavi. Na kavetani, o koya ka tiko eliu, e lewa na gauna me kele kina kei na gauna me rau tuake kina. Okoya ka bili, toka emuri, e gadeva me yadrava na ka e yaco tiko ka tu vakarau me solia eso tale na kaukauwa ke rau sa lutu tiko ki muri se vakamalua ke rau sa rui voleka vei ira eso tale na vodo basikeli. E dodonu me rau veitokoni vakai rau me toso kina ki liu ka rawata nodrau lalawa.

E vakamacalataka o Alison: “Me vakalailai mada, na tamata e kavetani tiko ena kaya ‘Tucake’ ni keirau gadreva me tuake ka ‘Kele’ ni keirau gadeva me tuvakadua. Ni otu vakalailai, sa vulica na tamata ka bili tiko me kila na gauna sa vakarau tuvadua kina o kavetani, ka sa sega ni gadrevi na vosa. Keirau vulica na veirogoci ena ka e cakava tiko o koya kadua ka rawa ni kila na veivuke e gadrevi. A ka kece oqo e ka dina ga ni veinuitaki kei na cakacaka vata.”¹³

Erau duavata ko John kei Alison ena nodrau tosoa tiko nodrau basikeli, ka rau duavata talega ena nodrau vakawati. Erau dui gadreva na marau nei koya kadua me levu cake mai na nona; erau qara na vinaka nei koya kadua ka cakacakataka me vinaka eso na nodrau dui ivalavalua. Erau veivuketaka o koya me liu ka veivuketaka

Provo, Utah, Amerika

o koya e soli igu ke oca tiko o koya kadua. Erau dui marautaka na cau nei koya kadua ka kunea na iwali vinaka ni nodrau bolebole ni rau sema vata nodrau taledi kei na ivurevure. Erau sa vauci vata dina vakai rau ena loloma va-Karisito.

E ka bibi meda rogoca na ivalavalava vakalou ka cakacaka vata ena gauna oqo ka vakatokai tu “oi au eliu” ka wavoliti keda. Era taukena na marama na isolisoli vakalou¹⁴ ka soli vei ira na ivua vakavudua, ia ko ira oqo era sega ni levu—se lailai—na kedra bibi mai na nodra isolisoli vei ira na tagane. Era sa tuvai ka gadrevi me kauta mai na ituvaluva vakalou ni Tamada Vakalomalagi me solia vei ira na madigi mera vakayacora nodra nuinui vakalou.

Nikua, “eda gadrevi na marama yaloqaqa ka raiyawa me vakai Ivi na Tinada”¹⁵ mera sema kei ira na turaga ena kau mai ni yalo vei Karisito.¹⁶ E gadrevi mera yaco na tagane mera itokani dina ka sega ni nanuma ga ni ra vakaitavi duadua se itokani “vakairai” ni ra cakava tiko e levu ga na cakacaka na marama. Era gadrevi na marama mera yalorawarawa mera “tu mai [ka] taura [nodra] itutu dodonu e bibi ka gadrevi”¹⁷ vaka itokani ka sega

ni ra nanuma mera cakava kece vakai ira se waraka me tukuni na ka mera cakava.¹⁸

Nodra raici na marama ni ra tiki bibi ni vakaitavi e sega ni baleta na caka ni “veivakatauvatani” ia e baleta na kilaimatata ni dina vakaivunau. Me sega mada ni tauyavutaki e dua na parokaramu me vakayacora oya, e rawa ni da cakacaka saraga meda raici ira na yalewa me vaka na Kalou: ni ra itokani bibi ena cakacaka ni veivakabulai kei na bulacecere.

Eda sa vakarau li? Eda na sasaga li me da ulabaleta na nanu-

ma cala vakavanua ka karona me isosomi na ivakarau vakalou kei na ivalavalava e dabe ena ivunau yavutaki? E sureti keda o Peresitedi Russell M. Nelson me da “yabe veitauri liga ena cakacaka tabu oqo . . . [me] vukea na vakarautaki ni vuravura ki na iKarua ni Lako mai ni Turaga.”¹⁹ Ni da cakava, eda na vulica meda raica na cau ni tamata yadua ka vatubura na ka yagadina ka da na vakayacora kina na noda ilesilesi vakalou. Eda na qai vakila na reki uasivi ka da sega ni sotava vakadua e liu.

Meda digitaka yadudua mada meda yaco me duavata ena sala vakauqeti ni Turaga ka vukea me toso ki liu na Nona cakacaka. Ena yaca ni noda iVakabula lomani, ko Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Raica na iVakatekivu 3:1–18; Mosese 4:1–19.
2. Raica na Mosese 5:1–12. E vakatavulica na veitikina oqo na veitokani dina nei Atama kei Ivi: erau vakalueni vata (tikina e 2); erau cakacaka vata me vakarautaka vei rau kei na nodrau matavuvale (tikina e 1); erau masu vata (tikina e 4); erau muria na ivakaro ni Kalou ka cabo isoro vata (tikina e 5); erau vuli (tikina e 4, 6–11) ka vakatavulica vata na kospeli i Jisu Karisito vei ira na luedrau (tikina e 12).
3. Josefa Simici—Ai Tukutuku 1:16.
4. Joseph Smith, cavuti ena Sarah M. Kimball,
- “Auto-biography,” *Woman’s Exponent*, 1 ni Sepi, 1883, 51; raica talega *Nodra iVakavuvuli na Peresitedi ni Lotu: Josefa Simici* (2007), 451.
5. Josefa Simici, ena “Nauvoo Relief Society Minute Book,” 40, josephsmithspapers.org.
6. Raica na George Albert Smith, “Vosa vei ira na Lewe ni iSoqosoqo ni Veivukei,” *Mekasini ni iSoqosoqo ni Veivukei*, Tise. 1945, 717.
7. Raica na John Taylor, ena iVolanibose ni iSoqosoqo ni Veivukei e Nauvu, 17 ni Maji, 1842, tiko ena churchhistorianspress.org. E tukuna o Eliza R. Snow, ni vakatavulica talega o Josefa Simici ni ra a sa tauyavu vakaituvatuva na marama ena veitabagauna eliu (raica na Eliza R. Snow, “Marama ni iSoqosoqo ni Veivukei,” *Deseret News*, Epe. 22, 1868, 81; kei na *Luvena Yalewa ena Noqu Matanitu: Na iVolatukutuku kei na Cakacaka ni iSoqosoqo ni Veivukei* [2011], 1–7).
8. Raica na Dallin H. Oaks, “Na iDola kei na Lewa ni Matabete,” *Liaona*, Me 2014, 49–52.
9. Raica na Russell M. Nelson, “iYau Talei Vakayalo,” *Liaona*, Nove. 2019, 78–79.
10. Russell M. Nelson, “iYau Vakayalo,” 77.
11. “Ia na kospeli vakalesuimai e vakatavulica na vakasama tawamudu ni tagane kei na yalewa vakawati era *veinuitaki* vakai ira. Era tautauvata. Era veitokani” (Bruce R. Hafen kei Marie K. Hafen, “Takosova na iUago ka Yaco me iTokani Tautauvata,” *Ensign*, Okos. 2007, 28).
12. iUlutaga Vakakosipeli, “iVakavuvuli nei Josefa Simici baleta na Matabete, Valetabu, kei na Yalewa,” topics. ChurchofJesusChrist.org.
13. iVol a vakaitaukei.
14. Raica na Russell M. Nelson, “Dua na Kerekere vei Ira na Ganequ,” *Liaona*, Nove. 2015, 95–97.
15. Russell M. Nelson, “Dua na Kerekere vei Ira na Ganequ,” 97.
16. Raica na *iVoladusidusi Raraba: Veigaravi ena Loti i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai*, 1.4, ChurchofJesusChrist.org.
17. Russell M. Nelson, “Dua na Kerekere vei Ira na Ganequ,” 97.
18. Kemuni na ganequ, se cava ga na nomuni veikacivi, se cava beka na kemuni ituvaki ni bula, keimami gadrevi nomuni ivakatakila, nomuni rai kei na nomuni veivakauqeti. Keimami gadrevi kemuni mo ni vosa mai ena bose ni tabanalevu kei na iteki. Keimami gadrevi na marama vakawati yadua mera vosi na ra ‘sa cau ka tauco’ nomuni veitokani’ ni ko ni duavata tiko kei watimuni ena tuberi cake ni nomuni matavuvale. Ko vakawati se dawai, e tiko vei kemuni na marama na rawa-ka duatanai kei kilakila talei ko ni a ciqoma me isolisoli mai vua na Kalou. Ena sega ni rawa vei keimami na turaga me keimami vakatotomuria na nomuni idre duidui na marama.
- “. . . Keimami gadrevi na nomuni kaukauwa!” (Russell M. Nelson, “Dua na Kerekere vei Ira na Ganequ,” 97).
19. Russell M. Nelson, “Dua na Kerekere vei Ira na Ganequ,” 97.

Vakaitutu Raraba kei na Vakailesilesi Raraba ni Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai

NA MATAVEILIUTAKI TAUMADA

Dallin H. Oaks
iMata ni Daunivakaasaala

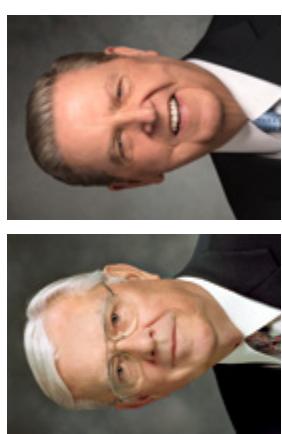

Russell M. Nelson
Peresidi

Henry B. Eyring
iKarua ni Daunivakaasaala

NA KUORAMU NI IAPOSITOLO LE TINIKAUA

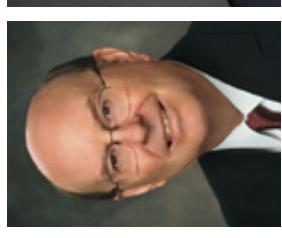
M. Russell Ballard

Jeffrey R. Holland

Dieter F. Uchtdorf

David A. Bednar

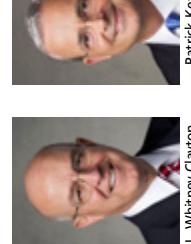

Quentin L. Cook

D. Todd Christofferson

Ulisses Soares

Neil L. Andersen

Ronald A. Rasband

Gary E. Stevenson

Dale G. Renlund

Gerrit W. Gong

Terence M. Vinson

Carl B. Cook

Patrick Kearon

L. Whitney Clayton

Carlos A. Godoy

José A. Teixeira

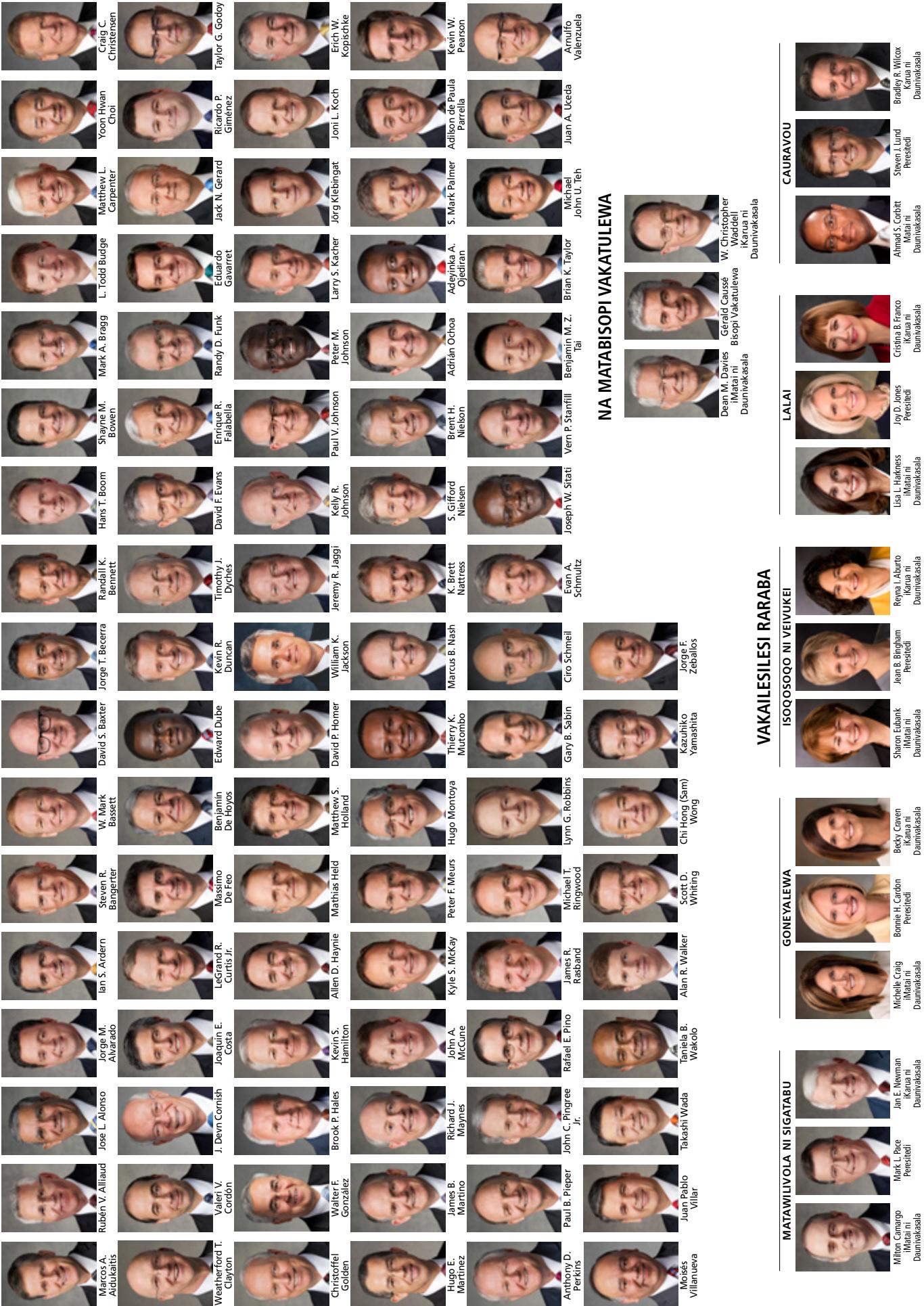
Carla Cook

L. Whitney Clayton

VITUSAGAVULU VAKAITUTU RARABA

(veitarataravi vakamataniwola)

(veitarataravi vakamataniwola)

Epereli 2020

Mai vei Peresited Henry B. Eyring
Karua ni Daunivakasala ena Mataveiliutaki Taumada

Ena Liu Vei Keda ko Koya

E liutaka tiko na Turaga na Veivakalesui mai ni Nona kospeli kei na Nona Lotu. E kila vinaka sara o Koya na vunilagi. E sureti iko ki na cakacaka.

Kemuni na taciqu kei na ganequ lomani, au vakavinavinaka niu soqoni vata kei kemuni ena koniferedi raraba oqo ni Lotu i Jisu Karisito ni Yalodonu Edaidai. Ena nona veisureti me da vakananuma na sala sa vakalouga-tataki keda kina kei ira na noda dau-lomani na nona sa Vakalesuya mai na Turaga na Nona Lotu ena iotioti ni itabagauna oqo, a yalataka o Peresitedi Russell M. Nelson ni na sega walega

ni dau nanumi tu na veika eda sotava ia ena sega sara ni guilecavi rawa.

Ena dau nanumi tu na veika au sa sotava, au kila ni vakakina na nomuni. Na kena sega sara ni guilecavi rawa ena vakatau vei kemuni yadua. E ka bibi vei au oqori baleta na veika sotava ena noqu vakavakarau ena koniferedi oqo sa veisautaki au ena dua na ivakarau au vinakata me na tudei. Meu vakamacalataka mada.

SA RAIKAI MAU O JISU KARISITO VUA NA PAROFITA O JOSEFA SIMICI KEI OLIVA KAUDARI, MAI VEI WALTER RANE

A kauti au na noqu vakavakarau ki na itukutuku ni dua na ka a yaco ena Veivakalesu mai. Au sa wilika oti vakavuqa na soqoni oya, ena veigauna kece ga na rivote oqo e dua nai itukutuku ni soqoni bibi a vakaitavi kina o Josefa Simici na parofita ni Veivakalesui mai. Ia ena gauna oqo, au raica ena itukutuku na ivakarau e liutaki keda kina na Nona tisaipeli, na Turaga ena Nona Lotu. Au raica na kena ibale-bale vei keda na tamata me da liutaki mai vua na iVakabula ni vuravurra, na Dauveibuli—o koya e kila na veika kecega, sa oti, ena gauna oqo, kei koya se bera mai. E vakavulici keda o Koya ena veikalawa yadua ka tuberi keda, ka sega ni veivakasaurarataki.

Na soqoni au vakamacalataka tiko e dua na gauna bibi sara ena Veivakalesui mai. Na soqoni ena Siga ni Vakace-cegu ka a vakayacori ena 3 ni Epereli, 1836, ena Valetabu e Katiladi e Oaio, oti e vitu na siga ena kena vakatabui. E vakamacalataka na gauna cecere oqo o Josefa Simici ena itukutuku ni vuravura ena dua na sala rawarawa. E levu na nona itukutuku e volai tu ena Vunau kei na Veiyalayalati wase 110:

“Au a vuksi ira tiko na vo ni Peresitedi ena yakavi me keimami veisol-yaka na iVakayakavi ni Turaga vei ira na lewe ni Lotu, eratou a solia mai vei keimami ko iratou na Le Tinikarua, ni sa nodratou itavi me ratou lotutaka ena siga ko ya. Au sa vakayacora oti na itavi vei ira na wekaqu, au qai cabe cake ki na itutu ni vunau ni sa sogo tu na ilatilati, keirau a tekiduru kina kei Oliva Kaudari ena yalodina ka vakacobora lo na neirau masu. Ia ni keirau sa tacake mai na neirau masu, sa vakarai-taki vei keirau ruarua na veika oqo.”¹

Sa cereki tani mai na neirau vakanananu na ilati, ka sa dolavi na mata ni neirau kila ka.

Keirau a raica na Turaga ni sa tucake tu ena dela ni itutu ni vunau e mata i keirau; ia na itutu ni yavana sa ceuti ena koula dina, ka sa vaka na parasa matavinaka na rokana.

A sa vaka na yameyame ni buka-waqa na yaloka ni matana; sa vulavula sara na drau ni uluna me vaka na uca cevata; ia na iserau ni kena irairai sa

uasivi cake mai na rarama ni matanisiga; a rorogo ni domona sa vaka na vadugu ni wailevu; io na domo i Jiova, sa kaya:

Koi Au na kena ivakatekivu kei na kena ivakataotioti; sai Au sa bula, sai Au tale ga sa vakamatei; raica koi Au na nomudou dautataro vei Tamada.

Raica, sa vosoti vei kemudou na nomudou ivalavala ca; dou sa sava-sava e mataqu; o koya mo dou laveta cake kina na ulumudou ka ia na reki.

Me reki na lomadra na wekamudou, ia me reki na lomadra na tamata kecega, io ko ira sa tara na vale oqo ena nodra igu taucoko me noqu.

Ia raica, au sa ciqoma na vale oqo, ka na dau tiko eke na yacaqu; kau na vakatakilai au vei ira na noqu tamata ena loloma cecere ena vale oqo.

Io, au na rairai vei ira na noqu tamata, ka vosa vei ira ena domoqu, kevaka era na muria na noqu ivakaro na noqu tamata, ka sega ni vakadukadukalitaka na vale tabu oqo.

Raica ena reki na yalodra e udolu vakaudolu na tamata ni ra sa rawata na veivakalougatataki kei na isolisolii e vuqa ena sovaraki yani, kei na

edaumeni era sa vakaivotavota kina ena vale oqo.

Ia na irogorogo ni vale oqo ena robota yani na veivanua tani; raica oqo sa itekivu ni veivakalougatataki ena sovaraki ki uludra na noqu tamata. A sa vakakina. Emeni.

Ia ni sa mudu na raivotu oqo, sa qai tadola tale vei keirau ko lomalagi; a sa rairai mai ko Moses, ka solia vei keirau na idola ni nodra vakasoqoni vata mai na Isireli mai na tutui vura-vura e va, io kei na nodra vakauti mai na yavusa e lewe tini mai na vanua ena vualiku.

Ni sa otu oqo, sa rairai mai ko Iliesa ka mai solia na lewa kei na kaukauwa ni itabagauna vakosipeli i Eparaama, ka tukuni kina ni ena vukuda kei ira na noda kawa ena vakalougatataki kina na veitabatamata kecega ena qai taravi keda mai.

Ni sa tabogo yani na raivotu oqo, sa tadola tale mai vei keirau e dua na rai-votu bibi ka lagilagi; sa wavutu e matai keirau ko Ilaija na parofita ka a kau cake bulabula ki lomalagi, a sa kaya:

Raica, sa yaco mai na taucoko ni gauna, ka tukuna ko Malakai—ka a vakadinadinataka ni na talai mai ko koya [Ilaijal], ni bera ni qai yaco na siga levu ka rerevaki ni Turaga—

“Raica ena vagolea ko koya na lomadra na qase vei ira na gone, kei na lomadra na gone vei ira na nodra qase, io deu na lako mai ka cudruva na vanua e na veivakarusai—

O koya, sa soli kina ki ligamudrau na idola ni itabagauna oqo; ia ena veika oqo drau na kila kina ni sa voleka sara ni yaco na siga levu ka rerevaki ni Turaga, io sa tu mai katuba.²

Au sa wilika otu vakavuqa na itukutuku oya. Sa vakadeitaka vei au na Yalo Tabu ni dina na itukutuku oya. Ia niu masu ka vakavakarau ki na koniferedi oqo, sa matata cake na noqu raica na kaukauwa ni Turaga me liutaki ira na Nona tisaipeli ena veika matailalai ni Nona cakacaka.

Ni vo e vitu na yabaki me mai solia o Moses

vei Josefa na idola ni kena vakasoqoni vata o Isireli ena Valetabu mai Katiladi, “a vulica o Josefa mai na tabana ni ulutaga ni iVola i Momani ni sa kena inaki me ‘vakaraitaka vei ira na ivovo ni mataqali i Isireli . . . me ra kila na veiyalayalati ni Turaga, ni ra sa sega ni biu tani sara vakadua.’ Ena 1831, a tukuna kina vei Josefa na Turaga ni nodra vakasoqoni vata na Isireli ena tekivu e Katiladi, ‘la mai kea talega [Katiladi], au na talai ira yani au sa lesia ki na veimatanitu . . . me vakabulai ko Isireli, au na kauti ira.’³

E dina ni gadrevi na cakacaka ni kaulotu me vakasoqoni kina o Isireli, a vakavulici ira na Le Tinikarua na Turaga, ka ra yaco me so vei ira na noda daukaulotu taumada, “Nanuma, dou na sega mada ni lako ki na veimatanitu, me yacova ni dou sa ciqoma otu nomudou edaumeni.”⁴

E kena irairai ni Valetabu mai Katiladi e ka bibi sara ena ikalawa yadua ni nona ituvatuva na Turaga ena vuku ni rua na ka: Matai, a waraka o Moses me vakacavari mada na valetabu me qai vakalesuya mai na idola ni kena vakasokumuni o Isireli. Kena ikarua, a vakavuvulitaka o Peresitedi Joseph Fielding Smith “a vakaroti ira na Yalododonu na Turaga me ra tara e dua na valetabu [na Valetabu e Katiladi] me rawa ni vakatakilai kina na idola ni lewa ka me rawa ni ra edaumeni kina na iapostolo ka vakarautaki me ra vakasavasavatata nona were ni vaini ena iotioti ni gauna.”⁵ E dina ni a sega ni qaravi ena Valetabu e Katiladi na edaumeni ni valetabu me vaka sa kilai tu kina nikua, me vakayacori kina na vosa ni parofisai, sa tekivu me ra vakayacori e kea na veicakacaka

São Paulo, Brazil

vakalotu ni valetabu ni vakavakarau, salavata kei na sovaraki ni veivakatikilai vakayalo ka ra vakaiyaratagi kina o ira era kacivi me ra kaulotu kei na isolisol yatalaki ni "kaukauwa mai cake" ka yaco kina na vakasoqoni vata cecere ena veiqrarvi ni kaulotu.⁶

Ni sa soli oti na idola ni kena vakasoqoni vata o Isireli vei Josefa, na Turaga a vakauqeta na Parofita me talai ira yani na Le Tinikarua me ra kaulotu. Niu vulica, sa yaco me matata vei au ni sa vakarautaka na Turaga na sala ena veika matailalai me ra lako yani na Le Tinikarua ena kaulotu ki na veimatanitu ka ra sa vakarautaki tu kina na tamata me ra vakabauti iratou ka tokoni iratou. Ena yaco na gauna, era na kau mai kina ki na Lotu vakalesui mai ni Turaga e udolu vakaudolu, ena vukudratou.

Me vaka na noda itukutukuvolai, e nanumi ni rauta e 7,500 ki na 8,000 era a papitaiso ena rua na ilakolako ni kaulotu eratou a lako kina na Le Tinikarua ki Peritania. Oqo sa virikotora na yavu ni cakacaka ni kaulotu mai Europe. Ena mua ni ika 19 ni senijiuri e rauta ni 90,000 era sa soqoni yani ki Amerika ka levu duadua era lako mai Peritania kei Scandinavia.⁷ Na Turaga sa vakauqeti Josefa kei ira na daukaulotu yalodina oya ka ra a lako ki cakacaka me ra rawata na tatamusuki a rairai dredre toka me ra rawata. Ia na Turaga, ena Nona raiyawa kei na vakavakarau, a vakavuna me rawa.

O ni nanuma beka na ivosa-vosa rawarawa vaka na serekali mai na wase 110 ni Vunau kei na Veiyalayalati:

"Raica, sa yaco mai na tauoko ni gauna, ka tukuna ko Malakai—ka a vakadinadinataka ni na talai mai ko koya [Ilaija], ni bera ni qai yaco na siga levu ka rerevaki ni Turaga—

"Raica ena vagolea ko koya na lomadra na qase vei ira na gone, kei na lomadra na gone vei ira na nodra qase, io deu na lako mai ka cudruva na vanua e na veivakarusai—

"O koya, sa soli kina ki ligamudrau na idola ni itabagauna oqo; ia ena veika oqo drau na kila kina ni sa voleka sara ni yaco na siga levu ka rerevaki ni Turaga, io sa tu mai katuba."⁸

Au vakadinadinataka ni a rai vakayawa sara ki na vunilagi na Turaga kei na sala ena liutaki keda kina me da vuksi Koya me rawata na Nona inaki ena veisiga e muri.

Niu veiqrarvi voli ena Matabisopi Vakatulewa ena vuqa na yabaki sa oti, a noqu itavi meu raica na ilawalawa ni tuvatuva kei na cakacaka, a bulia na ka eda sa kila tu nikua me Family-Search. Au qarauna sara meu tukuna niu a "raica" na kena caka, sega ni "liutaka." E levu na tamata vuku era a biuta tu mai na veicakacaka tale eso ka gole mai ka tara cake na veika e gadreva na Turaga.

Eratou sa tuvanaka na Mataveiliutaki Taumada e dua na takete me vakalailaitaki na kena dau vakayacori vakarua na vei cakacaka vakalotu. Na nodratou kauwai levu duadua sai koya na nodratou sega ni kila rawa tiko se sa caka oti na nona cakacaka vakalotu e dua na tamata. Ena vicavata na yabaki—se vaka me vicavata na yabaki—eratou a

tarogi au na Mataveiliutaki Taumada, "Na gauna cava sa na oti kina?"

Ena masu, gumatua, kei na nodra solibula cecere na tamata kilaka oqo, sa mai rawa na itavi. E yaco mai vaka-yadudua. Na imatai ni itavi, oya me caka na FamilySearch me rawarawa na kena vakayagataki mai vei ira ka sega soti ni kila vinaka na kompiuta. A levu tale na veisau era yaco mai, kau kila ni ra na yaco tikoga mai, ni veigauna eda via walia kina e dua na leqa vakauqeti, eda dolava na katuba ki na ikuri ni ivakatakila ni toso ka tautauvata na kena bibi ia se bera ni rairai. Nikua sara mada ga, sa yaco na FamilySearch me ka e gadreva na Turaga ena Nona Veivakalesui mai—ka sega walega me levei kina na caka vakarua ni cakacaka vakalotu.

Sa vakinakataka cake nodra vuksi na tamata me ra kilai ira ka lomani ira na nodra qase ka cakava na nodra veicakacaka vakalotu ni valetabu. Ena gauna oqo, me vaka sa kila rawa tu na Turaga ni na yaco, sa yaco me ra vakavulici ira tiko na nodra itubutubu kei ira na lewe ni tabanalevu o ira na itabagone ena kompiuta. Era sa kunea tiko na reki ena veiqrarvi oqo na tamata kece.

Na yalo i Ilaija sa veisautaka tiko na yalodra na gone kei na qase, gone kei na itubutubu, tubunigone kei na makubudra. Sa tuva tiko ena yalomamarau na valetabu na madigi eso ni papitaiso kei na veicakacaka vakalotu tabu tale eso. Sa tubu cake tiko na gagadre me da vuksi ira na tubuda kei na kedra isema na itubutubu kei ira na gone.

Sa raica tu na Turaga na nodra yaco mai. A tuvanaka o Koya ena kena veikalawa yadua, me vaka sa kitaka o Koya ena veisau tale eso ena Nona Lotu. Sa vakinaburi ira cake ka vakarautaki ira na tamata yalodina ka ra dau digitaka me ra cakava vinaka na veika dredre. Sa dau wawa ena loloma me vuksa noda vuli "na vosa ena vosa, na ivunau ena ivunau, vakalailai eke ka vakalailai e kea."⁹ Sa dau dei o Koya ena gauna ni Nona inaki, ia sa dau raica o Koya me

veivakalougatataki se kauta mai na veivakalougatataki eda sega ni dau raica rawa yani na solibula.

Au tinia ena noqu cavuta na noqu vakavavinaka vua na Turaga—o Koya ka a vakauqeti Peresitedi Nelson me sureti au meu solibula ka vakavakarau ki na koniferedi oqo. Na veiauwa kei na masu yadua ena noqu vakavakarau sa kauta mai e dua na veivakalougatataki.

Au sureti kemunii kece ko ni na rogoça se wilika na veimalanivosa oqo mo ni vakabauta ni liutaka tiko na Turaga na Vakalesui mai ni Nona kospeli kei na Nona Lotu. Ena liu vei keda ko Koya. E kila vinaka sara o Koya na vunilagi. E sureti iko ki na cakacaka. E tomani iko kina. Sa biuta rawa tu e dua na ituvatuva baleta nomu veiqrarvi. Ia ena nomu solibula sara mada ga, o na kunea na reki ena nomu vuksi ira na tani me ra tuake ka tuvakarau ena Nona lako mai.

Au vakadinadinataka talega vei kemuni ni bula tiko na Kalou, ka lomani keda sara. Sai Jisu na Karisito. Oqo na Nona Lotu. O koya e kilai iko ka lomani iko. O koya ena dusimaki iko. O koya na vakarautaka na sala vei iko. Ena yaca tabu i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Vunau kei na Veiyalayalati 110, ulutaga ni wasewase; raica na Josefa Simici, “Hisitor, 1838–1856, volume B-1 [1 ni Sepiteba 1834–2 ni Noveba 1838],” Apr. 3, 1836, 727, josephsmithpapers.org.
2. Vunau kei na Veiyalayalati 110:14–16.
3. Karl Ricks Anderson, *The Savior in Kirtland: Personal Accounts of Divine Manifestations* (2012), 276; Vunau kei na Veiyalayalati 38:33.
4. Ena ilesilsei vaka iapositolo a qarava o Oliva Kaudari, ena “Minute Book 1,” Feb. 21, 1835, 162, josephsmithpapers.org.
5. Joseph Fielding Smith, *Doctrines of Salvation*, vakasoqona o Bruce R. McConkie (1955), 2:148–149.
6. Vunau kei na Veiyalayalati 38:32.
7. James B. Allen, Ronald K. Esplin, kei David J. Whittaker, *Men With a Mission: The Quorum of the Twelve Apostles in the British Isles, 1837–1841* (1992), 53, 302; Brandon S. Plewe, ed., *Mapping Mormonism: An Atlas of Latter-day Saint History* (2012), 104.
8. Vunau kei na Veiyalayalati 110:14–16.
9. 2 Nifai 28:30.

Mai vei Peresitedi Dallin H. Oaks
iMatai ni Daunivakasala ena Mataveiliutaki Taumada

Na Matabete i Melikiseteki kei na iDola

Ena loma ni Lotu, na lewa ni matabete e vakayagataki ena ruku ni veidusimaki ni dua na iliuli ni matabete koya e taura tiko nai idola ni matabete.

Au sa digitaka meu vakuria na vosa me baleta na matabete ni Kalou, na ulutaga eratou sa vosa oti kina e lewe tolu ka ratou a vakavulici keda me baleta na sala e vakalougatataki ira kina na goneyalewa, cauravou, kei na marama na matabete.

Na matabete e sa dua na kaukauwa kei na lewa vakalou e tauri tu ena nuidi me vakayagataki ena cakacaka ni Kalou me yaga vei ira kece na Luvena. *Na matabete* e sega ni o ira era sa tabaki ki na dua na itutu ni matabete se o ira era vakayagataka na kena lewa. O ira na turaga era taura tu na matabete era sega ni matabete. Ni sega ni dodonu meda vakatokai ira na turaga tabaki mera *matabete*, e sa veiganiti meda vakatokai ira mera *lewe* ni matabete.

Na kaukauwa ni matabete e tu ruarua ena Lotu kei na matavuvale. Ia na kena vakayagataki na kaukauwa ni matabete kei na lewa ni matabete ena Lotu e duidui ki na kena ena matauvale. Na ka kece oqo sa vakatau ki na ivakavuvuli eso sa virikotora tu na Turaga. E sa inaki ni ituvatuva ni Kalou oya me tuberi ira na Luvena ki na bula tawamudu. Na matavuvale

vakayago e sa bibi ki na ituvatuva oya. E sa tu na Lotu me vakarautaka na ivakavuvuli, na lewa, kei na cakacaka vakalotu eso e yaga me vakatubura na veimaliwai vakamatavuvale

Provo, Utah, Amerika

ki na veigauna tawamudu. Okoya gona, e sa dua kina na veimaliwai dei ni duavata ni matavuvale kei na Lotu i Jisu Karisito. Na veivakalougatataki ni matabete—me vaka na taucoko ni kospeli kei na cakacaka vakalotu eso me vaka na papitaiso, veivakadeitaki kei na ciqomi ni isolisolni Yalo Tabu, na edaumeni ni valetabu, kei na vakamau tawamudu—e sa vakarautaki tu vei ri na turaga kei na marama.¹

Na matabete eda veivosakitaka tiko oqo sa ikoya na Matabete i Melikiseteki, a vakalesui mai ena itekiu ni Vakalesui mai ni kospeli. Erau a tabaki o Josefa Simici kei Oliva Kauderi mai vei Pita, Jemesa, kei Joni, ka ratou a tukuna “ni sa tu vei iratou na idola ni matanitu vakalomalagi, ka vakakina na itabagauna ni taucoko ni gauna” (Vunau kei na Veiyalayalati 128:20). Eratou a ciqoma na iApositolo qase oqori na lewa oya mai vua na iVakabula vakaiKoya. Na vakaitutu se na vakailiesesi kece sara ena matabete era sema ga ki na Matabete i Melikiseteki (raica na Vunau kei na Veiyalayalati 107:5), baleta “e koto kina na dodonu ni mataveiliutaki, ka tiko kina na kaukauwa kei na dodonu ni veiliutaki ena veitutu kece sara ena lotu ena veitabagauna kecega e vuravura” (Vunau kei na Veiyalayalati 107:8).

Ena loma ni Lotu, na lewa ni matabete e cake, na Matabete i Melikiseteki, kei na kena e ra se Matabete i Eroni e vakayagatataki ena ruku ni veidusimaki ni dua na iliuli ni matabete, me vaka na bisopi se peresitedi, okoya e taura tu na idola ni matabete oya. Me kilai vinaka na vakayagatataki ni lewa ni matabete ena Lotu e dodonu meda kila na ivakavuvuli ni idola ni matabete.

Na idola ni Matabete i Melikiseteki ni matanitu a soli mai vei Pita, Jemesa, kei Joni, ia a sega ni vakataucokotaki kina na vakalesui mai ni idola ni matabete. E so na idola ni matabete a qai muri mai. Veimuri kei na kena vakabui na imatai ni valetabu ni itabagauna oqo e Katiladi, Oaio, ratou na tolu na parofita—Mosese, Iliesa, kei Ilaija—vakalesuya mai “na idola ni tabagauna oqo,” oka kina na idola me baleta na nodra vakasoqoni vata mai na Isireli

kei na cakacaka ni veivaletabu ni Tura-ga (raica na Vunau kei na Veiyalayalati 110), me vaka sa vakamacalataka vakanaka ko Peresitedi Eyring.

Na ivakaraitaki kilai vinaka duadua ni itavi ni idola sa ikoya ena kena dau vakayacori na cakacaka vakalotu eso ni matabete. Na cakacaka vakalotu e sa dua na veiqravivakalou e vaka-raitaka tiko na caka ni veiyalayalati kei na yalataki ni veivakalougatataki. Ena loma ni Lotu, e dau vakayacori na cakacaka vakalotu kece ena ruku ni lewa ni iliuli ni matabete o koya e taura tu na idola me baleta na cakaca-ka vakalotu oya.

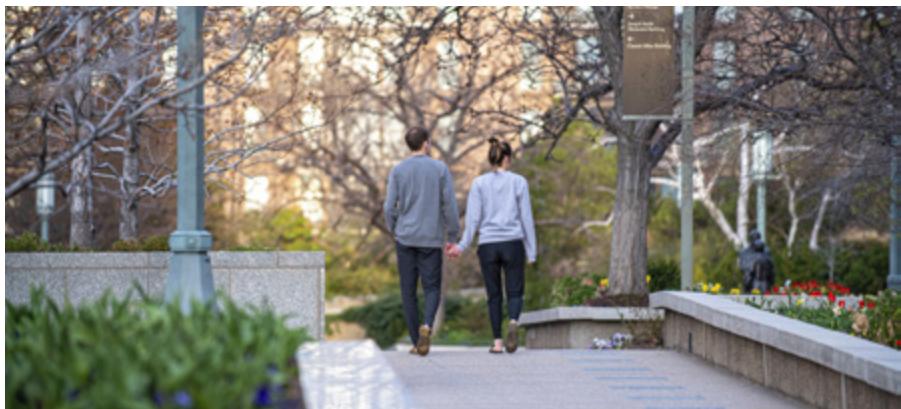
Na cakacaka vakalotu e dau vakavuqa e qaravi mai vei ira era sa lesiki na dua na itutu ena matabete ni ra cakacaka tiko ena veidusimaki nei dua e tu vua na idola ni matabete. Me ivakaraitaki, o ira na lewe ni vei itutu eso ni Matabete i Eroni era veiqraviv ena cakacaka vakalotu ni sakaramede ena ruku ni idola kei na veidusimaki nei bisopi, o koya e tu vua na idola ni Matabete i Eroni. Na ivakavuvuli vataga oqori e kovuta na cakacaka vakalotu ni matabete ka ra veiqraviv kina na marama ena valetabu. Dina ga ni ra sega ni taura tu na marama e dua na itutu ena matabete, era sa dau vakayacora na cakacaka vakalotu bibi ni valetabu ena ruku ni lewa ni peresitedi ni valetabu, o koya e tu vua na idola me baleta na cakacaka vakalotu eso ni valetabu.

E dua tale na ivakaraitaki ni lewa ni matabete ena ruku ni veidusimaki ni dua e tu vua na idola sa ikoya na ivakavuvuli ni turaga kei na marama era kacivi me vakavulica na kospeli,

se ena vei kalasi ena nodra dui tabanalevu se ena buturara ni kaulotu. Na ivakaraitaki tale eso oya o ira era taura tu na itutu ni veiliutaki ena tabanalevu ka vakayagatataki na lewa ni matabete ena nodra veiliutaki ena vuku ni nodra veikacivi kei na ruku ni veivakatikori kei na veidusimaki ni iliuli ni matabete o koya e tu vua na idola ena tabanalevu se na iteki. Oqo na ivakarau e vakayagatataki ka taleitaki kina na lewa kei na kaukauwa ni matabete ena Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai.²

Na lewa ni matabete e dau vakayagatataki talega ka dau rawati na kena veivakalougatataki ena veimatavuvale ni Yalododonu Edaidai. Na veimatavuvale e kena ibalebale e dua na turaga lewe ni matabete kei na dua na marama erau veiwatini kei ira na luedrau. Au okata talega na veiveisau mai na veimatavuvale matau vaqori ka vu mai na mate se veisere.

Na ivakavuvuli ni na rawa ga ni vakayagatataki na lewa ni matabete ena veidusimaki nei koya e tu vua na idola me baleta na itavi oya e bibi sara ena Lotu, ia e oqo sega ni dau vakakina ena matavuvale. Me ivakaraitaki, e dua na tama e vakatulewa ka vakayagatataki na matabete ena nona matavuvale ena lewa ni matabete e taura tu o koya. E sega ni gadreva o koya na nona veidusimaki se veivakadonui e dua ka taura tiko na idola ni matabete me rawa kina ni vakayacora nona itavi eso ni matavuvale. Oqo e oka kina na veivakasalataki ena nona vuvalle, vakayacora na bose vakamatavuvale, solia na veivakalougatataki vei watina kei ira na luvrena, se solia

na veivakalougaatataki ni veivakabulai kina nona lewe ni matavuvale se vei ira na tani.³ O ira na iliuli ni Lotu era vakatavulici ira na lewe ni matavuvale ia era sega ni dusimaka na vakayagaatataki ni lewa ni matabete ena loma ni matavuvale.

Na ivakavuvuli vataga oqori e yaco ni yali o tama ka sa iliuli ni matavuvale o tina. O koya e sa vakanulewa ena nona matavuvale ka vakaitavi ena kena kau mai na kaukauwa kei na veivakalougaatataki ni matabete ki na loma ni nona matavuvale ena vuku ni nona edaumeni kei na veivauci ena valetabu. Dina ni sega ni soli vua na lewa me solia na veivakalougaatataki vakamatabete ka rawa ga ni solia vua e dua ka taura tiko e dua na itutu vakatabakidua ena matabete, sa rawa ni vakayacora o koya na itavi kece tale eso ni veiliutaki ni matavuvale. Ena kena vakayacori oqori sa vakayagataka o koya na kaukauwa ni matabete me yaga vei ira na gone ka vakanulewa vei ira o koya ena nona itutu ni veiliutaki ena matavuvale.⁴

Kevaka era na vakalevulevuya na nodra matabete na tama ena nodra dui matavuvale, ena rawa ni tosoya sara yani na ilesilesi ni Lotu mai na veika kece era na rawa ni cakava. O ira na tama era taura tu na Mata-bete i Melikiseteki e dodonu mera vakayagataka na nodra lewa “ena veivakauqeti, na vosota vakadede, na yalomalua, na yalomalumalumu, kei na loloma e sega ni veivakaisini” (Vunau kei na Veiyalayalati 121:41). Na ivakatagedegede cecere oqori ni kena vakayagataki na lewa ni matabete e sa bibi sara ena matavuvale. O ira era taura tu na matabete e dodonu mera muria na ivunau me rawa ni tiko vei ira na kaukauwa ni matabete mera solia kina na veivakalougaatataki ki na nodra lewe ni matavuvale. E dodonu mera bucina na veimaliwai ni veilomani vakavuvale me rawa ni ra vinakata kina na lewe ni matavuvale mera kerea na veivakalougaatataki mai vei ira. Ka dodonu mera dau vakauqeta nai itubutubu me vakalevu taki na veivakalougaatataki ni matabete ena loma ni matavuvale.⁵

Ena soqoni ni koniferedi oqo, ni da vakasaqara meda rurugi mai na noda veileqa vakayago mai na mate dewa vakarerevaki, eda sa vakavulici ena vei ivakavuvuli cecere ni tawamudu. Au sa vakauqeti keda yadua me tu vei keda na mata e sa “vakatabakidua” me ciqoma na veidina ni bula tawamudu oqo me “rarama kina” na yagoda (3 Nifai 13:22).

Ena Nona ivunau vei ira na lewevuqa ka volai tu ena iVola Tabu kei na iVola i Momani, a vakatavulica na iVakabula ni yagoda mate rawa sa rawa me sinai ena rarama se sinai ena butobuto. O keda, vakaidina, eda vinakata meda vakasinaiti ena rarama, ka a vakatavulica vei keda na noda iVakabula na sala meda rawa ni vakayacora vakakina. E dodonu me da vakarorogo ki na itukutuku eso ni veidina ni bula tawamudu. A vakayagataka o Koya na ivakaraitaki ni matada, okoya eda ciqoma kina na rarama ki na yagoda. Kevaka “sa vakatabakidua” na matada—ena vosa tale eso kevaka eda sa vakanamata tiko ena ciqomi ni rarama kei na kila ka—a vakamcalataka o Koya, “ena rarama kina na yagomu taucoko” (Maciu 6:22; 3 Nifai 13:22). Ia kevaka “sa rai na matamu ki na ca”—oya kevaka eda vaqara na ca ka taura ki na yagoda—a vakasalataka o Koya, “ena sinai na yagomu ena butobuto” (tikina e 23). Ena vosa tale eso, na rarama se na butobuto ena yagoda e vakatau ena sala eda

raica—se ciqoma— kina na veidina tawamudu eda sa vakavulici kina.

E dodonu meda vakamuria na veisureti ni iVakabula meda vakasaqara ka kerea meda kila kina na veidina ni bula tawamudu. E yalataka o Koya ni sa lomasoli na Tamada mai Lomalagi me vakavulici ira kecega era vakasaqara na dina (raica na 3 Nifai 14:8). Kevaka eda gadreva oqo ka rai vakatabakidua na matada meda ciqoma, sa yalataka na iVakabula ni “na dolavi vei” keda na veidina ni bula tawamudu (3 Nifai 14:7–8)

Ena kena veibasai, sa maqusa o Setani me vakaseseya noda vakananu se me muataki keda vakananu ena veika bibi me vaka na kena cakacakataki na matabete ni Kalou. A veivakasalataka na iVakabula me baleta ira na “parofita vakailasu, era sa lako mai vei kemuni ka vakaisulu vaka na sipi, a ra sa wolifa daukata e lomadra” (3 Nifai 14:15). A solia vei keda o Koya na veivakatovolei oqo me vuksi keda me digitaka na dina mai na maliwa ni ivakavuvuli duidui eso ka na rawa ni vakasesei keda: “Mo ni na kilai ira ena vuadra,” a vakatavulica o Koya (3 Nifai 14:16). “E sega na kau vinaka me vuataka rawa na vua ca, se na kau ca me vuataka rawa na vua vinaka” (tikina e 18 Okoya gona, e dodonu meda rai ki na kena macala—“na vuadra”—na ivakavuvuli eso era sa vakatavulici kei ira na parofita era vakavulica. Oqori na isaunitaro vinaka duadua ki na vuqa

na veiba eda rogoca ni saqata na Lotu kei na kena ivakavuvuli kei na lawatu kei na veiliutaki. Vakamuria na veivakatovolei a vakatavulica na iVakabula. Rai ki na vuadra—na kena macala.

Ni da vakasamataka na vua ni kospipeli kei na Lotu i Jisu Karisito vakalesui mai, eda reki ena sala esa tete kina na Lotu, ena nodra bula kece na lewenilotu nikua, mai na ivavakoso itaukei eso ena Intermountain West ki na veivanua era sa vakaitikotiko kina e vuqa vei ira na 16 na milioni na lewena ena veimatanitu ena taudaku kei Amerika. Ena tubu oqori, keitou sa mai vakila na tubu ena kena rawa ni veivuke na Lotu vei ira na lewenilotu. Eda veivukei ena muri ni vunau, ena kena yalodina taki na itavi ni vakavulici ni kospipeli vakalesui mai, ena vakasokumuni i Isireli, kei na kena tara na vei valetabu ena veiyasai vuravura.

Eda sa liutaki mai vua e dua na parofita, o Peresitedi Russell M. Nelson, okoya sa vakayagataka na nona veiliutaki na Turaga me rawata na toso ki liu eda sa vakila ena loma ni rua na yabaki ni nona veiliutaki. Oqo eda sa kalougata meda vakarorogo vei Peresitedi Nelson, ka na vakavulici keda ena sala meda na toso tiko ga ki liu ena Lotu i Jisu Karisito sa vakalesui mai ena veigau-na dredre oqo.

Au vakadinadinataka na dina ni veika oqo ka'u duavata kei kemuni ena masu me baleta noda parofita okoya eda sa na vakarorogo kina oqo, ena yaca i Jisu Kaisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Raica na Dallin H. Oaks, "Lewa ni Matabete ena Matavuvale kei na Lotu," *Liaona*, Nove 2005, 24–27.
2. Raica na Russell M. Nelson, "iYau Talei Vakayalo," *Liaona*, Nove. 2019, 76–79; Dallin H. Oaks, "Lewa ni Matabete ena Matavuvale kei na Lotu," 24–27; Dallin H. Oaks, "Na iDola kei na Lewa ni Matabete," *Liaona*, Me 2014, 49–52.
3. Raica na Dallin H. Oaks, "Na Kaukauwa ni Matabete," *Liaona*, Me 2018, 65–68.
4. Raica na Russell M. Nelson, "iYau Vakayalo," 76–79.
5. Raica na Russell M. Nelson, "Veiqaravi ena Kaukauwa kei na Lewa ni Kalou," *Liahona*, Me 2018, 68–75; Dallin H. Oaks, "Na Kaukauwa ni Matabete," 65–68.

Mai vei Peresitedi Russell M. Nelson
Peresitedi ni Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai

Dolava na Lomalagi me Veivuke Mai

Me da matanataka na noda vakabauti Jisu Karisito!

Sa dua na soqoni duatani ka vakasakiti na soqoni oqo! Vinaka vakalevu, Laudy kei Enzo. Drau sa rui matataki ira vakavinaka sara na goneyalewa kei na cauravou vakasakiti ni Lotu.

Kemuni na taciqui kei na ganequ, sa levu na ka eda rogoca nikua baleta na Vakalesui mai ni Lotu—na Lotu sara ga a mai tauyavutaka na noda iVakabula, o Jisu Karisito, ena gauna ni Nona veiqaravi e vuravura. Na Veivakalesui mai oqori a tekvutaki ena 200 na yabaki sa oti ena vulaitubutubu oqo, ena nodrau rairai na Kalou na Tamada kei na Luvena, ko Jisu Karisito vua na cauravou ko Josefa Simici.

Ni oti e tini na yabaki mai na raivotu vakairogorogo oqo, eratou a kacivi o Josefa Simici kei na lima tale me ratou iseuvu ni lewe ni Lotu vakalesui mai ni Turaga.

Mai na ilawalawa lailai ka soqoni vata ena ika 6 ni Epereli, 1830, sa yaco oqo me dua na isoqosoqo ni vuravura taucoko ka sivia na 16 na milioni na lewena. Sa kilai vakararaba na vinaka e dau vakayacora na Lotu oqo e vuravura taucoko me vuakea na leqaleqa vakatamata ka laveta na kawatamata. Ia na kena inaki taumada me vuakei ira na tagane, yalewa kei na matavuvale me ra muria na Turaga ko Jisu Karisito, muria na Nona ivakaro, ka vakadonui ki na veivakalougatataki

cecere duadua mai vei ira na veivakalougatataki kecega—sai koya na bula tawamudu vata kei na Kalou kei ira na nodra daulomani.¹

Ni da vakananuma na kena tavoci na Veivakalesui mai ena 1820, sa ka bibi me da nanuma ni da vakarokorokotaki Josefa Simici me vaka ni dua na parofita ni Kalou, ia oqo e sega ni lotu nei Josefa Simici, e sega talega ni lotu i Momani. Oqo na Lotu i Jisu Karisito. A vakarota sara ga mai vakadodonu na yaca me vakatokai kina Nona Lotu: "Ni sai koya oqo na yaca ena kacivi kina na noqu lotu ena veisga e muri, io Na Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai."²

Au sa vosa oti e liu ena kena vakadodonutaki na ivakarau eda cavuta kina na yaca ni Lotu.³ Tekivu mai na gauna ko ya, sa vakayacori e levu na cakacaka me taucoko kina na veivakadodonutaki oqo. Au sa vakavinavinaka vakalevu vei Peresitedi M. Russell Ballard kei ira kece ena Kuoramni i Apositolo Le Tinikaru, sa levu sara na ka era cakava me ra liutaka na sasaga oqo vakakina na veika e semati ena dua tale na sasaga au na kacivaka ena bogi nikua.

Era sa vakayagataka tu oqo na yaca dodonu ni Lotu na iliuli ni Lotu kei na veitabacakacaka, bisinisi veiwekani, kei na milioni vakamilionni na

lewenilotu—kei na so tale. Sa veisau na style guide vakadonui ni Lotu. Na mataveilawa taumada ni Lotu ena gauna oqo sa na ChurchofJesusChrist.org. Sa vakadodonutaki na itikotiko ni imeli, yaca ni mataveilawa, kei na sala ni itukutuku raraba. Na noda matasere lomani sa na “Matasere ni Valecavu ena Lomanibai ni Valetabu.”

Eda sa yacova yani na iwalewale ni sasaga bibi vakaoqo baleta ni gauna eda kauta tani kina na yaca ni Turaga mai na yaca ni *Nona* Lotu, eda sa kauti *Koya* tani kina vakacalaka mai na itakele e vakanamata kina noda sokalou kei na noda bula. Ni da taura na yaca ni iVakabula ena noda papi-taiso, eda sa yalataka me da vakadi-nadinataka ena noda vakasama kei na ivalavalala, ni o Jisu na Karisito.⁴

“Au a yalataka vei kemuni kevaka eda “solia noda igu me da vakale-suya na yaca donu ni Nona Lotu na Turaga,” o Koya ena “sovaraka mai Nona mana kei na veivakalougaatataki

e uluda na Yalododonu Edaidai, me vaka eda se bera vakadua ni bau raica.”⁵ Au vakavouya na yalyala oya nikua.

Me vukea noda nanumi Koya ka vakatakilakilataki Na Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai ni *Lotu ni Turaga* eda marau me vakaveikilaitaki e dua na ivakatakarakara ena vaka-raitaka na Nona idabedabe ko Jisu Karisito e lomadonu ni Nona Lotu.

Na ivakatakarakara oqo e oka kina na yaca ni Lotu ena loma ni dua na vatunitutu. Sai Jisu Karisito na vatuvakadei.⁶

Ena lomadonu ni ivakatakarakara sa toka kina nai vakatakarakara kei Karisito ceuti ena mapolo maivei Thorvaldsen na *Christus*. Sa kena ivakatayaloyalo na Turaga sa tucake tale *ka bula tiko* ni dodoliga tiko yani me ciqomi ira kece era na lako mai ki Vua.

Na ivakatakarakara, e tucake tu ko Jisu ena ruku ni dua na vucu. Na vucu e vakananuma vei keda na iVakabula

sa vakaturi cake ni sa biuta mai na ibulubulu ena ikatolu ni siga ni oti Nona Vakamatei ena Kauveilatai.

Na ivakatakarakara oqo e dodonu me vakaibalebale vei ira e lewelevu, me vaka ni sa balavu na noda dau semata vata na kospipeli vakalesui mai kei na Karisito vakaturi cake *ka bula tiko*.

Sa na vakayagataki na ivakatakarakara oqo me ivakatakakila vakarai-taki ni ivola vakadonui, na itukutuku raraba, kei na soqo ni Lotu.⁷ Ena vakananuma ki na tamata kecega ni oqo na nona Lotu na iVakabula kei na veika kece eda cakava, ni da lewe ni Nona Lotu, e kena itakele o Jisu Karisito kei na Nona kospipeli.

Oqo, kemuni na taciqu kei na ganequ, ena mataka na Sigatabu ni Curu Vakatui, ka sa veivakavulici kina o Elder Gong. Ni da curuma yani na macawa bibi oqo ni vakarau me da yacova yani na Siganimate. Ni da imuri nei Jisu Karisito, ka bula donumaka na gauna sa yavalati vuravura tiko kina vakalevu na matetaka levu na COVID-19, me da kakua ni tukuni Karisito se vunautaki Karisito se vakayagataka wale tikoga e dua na ivakatakarakara i Karisito.

Me da matanataka na noda vakabatu Jisu Karisito!

Me vaka ko ni kila, o keda na lewe ni Lotu eda dau vakarokorokotaka na lawa ni lolo ena dua na siga e veivula.

Na ivunau ni lolo na ka makawa. Era sa dau bulataka na tamata qaqa vakaivolatabu ena veigauna taumada. Ko Mosese, Tevita, Esera, Niemaia, Esiteri, Aisea, Taniela, Joeli, kei na vuqa tale era dau lolo ka vunautaka na lolo.⁸ Ena ivola i Aisea, sa kaya na Turaga: “Sa sega li ni vakaoqo na lolo kau sa vinakata? Mo dou sereka na ivesu sa sega ni dodonu, ka luvata na ikaukau bibi, ka sereki ira na bobula me ra lalaga?”⁹

A vakauqeti ira na Yalododonu mai Korinica o Paula me ra “lalaga ki na lolo kei na masu.”¹⁰ E kaya na iVakabula ni so na ka “sa sega ni vakasevi tani wale *ena* dau masu ga kei na lolo.”¹¹

Au a kaya toka ena dua na vidio ena tabana ni tukutuku raraba “me vaka niu vuniwai ka dauveisele, au sa

dokai ira vakalevu sara na kendau ena tabana ni bua, na dauvakadidiike, kei ira tale eso era cakacaka tiko ena bogi kei na siga me ra tarova na dewa ni COVID-19.”¹²

Niu Peresitedi ni Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai ka dua na iApositolo i Jisu Karisito, au *kila* ni Kalou “sa tu vua na kaukauwa kece, kei na yalomatua, kei na kila ka, ka sa kila na ka kecega, ka sa yalo loloma sara ko Koya, sa vakabulai ira kecega, sa veivutuni ka vakabauta na yacana.”¹³

O koya, ena veigauna ni leqa bibi, me vaka ni sa yaco mai na matetaka lelevu, na ka vakatamata duadua eda rawa ni cakava me da kaciva na Tamada Vakalomalagi kei na Luvena—na Dauveivakabulai Levu—me rau vakaraitaka na Nodrau kaukauwa vakasakiti me ra vakalougatataki na kai vuravura.

Ena noqu itukutuku ena vidio, au a sureta kina na tamata kecega me da duavata ena lolo ena Sigatabu, 29 ni Maji, 2020. E vuqa vei kemuni sa raica beka na vidio ka a duavata ena lolo. Eso beka e sega. Oqo eda se gadreva tiko ga na veiyuke mai lomalagi.

Ena bogi nikua, taciqu kei na ganequ, ena yalo vakai iratou na luvei Mosaia, ka ratou soli iratou ki na lolo kei na masumasu,¹⁴ ka me tiki ni noda koniferedi raraba ni Epereli 2020, au sa kaciva kina e dua tale na lolo ni vuravura raraba. Vei kemuni kece e rawa vei kemuni, me da lolo, masu, ka vakaduavatataka tale na noda vakabauta. Me da kerea ena masumasu me da vuetai mai na matetaka levu sa roboti vuravura tu oqo.

Lodoni, Igiladi

Au sureti kemuni *kece*, oka kina o ira eda sega ni vakabauta vata, meda lolo ka masumasu ena Vakaraubuka ni Siganimate, nai ka 10 ni Epereli, me lewai vakamatau na matetaka, ra maroroi na dauveiqaravi, vaqaqacotaki na bua vakailavo, ka lesu tale kina kena itutu makawa na bua.

Eda na lolo vakacava? Rua na kana se 24 na auwa me vaka sa matau tu vei keda. Mo vakatulewa se cava na nomu solibula, ni o nanuma na solibula cecere a vakayacora ena vukumu na iVakabula. Me da duavata ena noda kerea na veivakabulai ki vuravura raraba.

Na siganimate *na* siga uasivi sara me rau rogoci *keda* kina na Tamada Vakalomalagi kei na Luvena!

Kemuni na taciqu kei na ganequ, au vakaraitaka na noqu loloma titobu baleti kemuni, salavata na noqu ivakadinadina ena vakalou ni cakacaka eda vakaitavi kina. Oqo *na* Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai.

E tu e uluna o Koya ka dusimaka na veika kece eda cakava. Au kila ni na bokaca o Koya na nodra vakatakekere na Nona tamata. Au vakadinadinataka, ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 14:7.
2. Vunau kei na Veiyalayalati 115:4.
3. Raica na Russell M. Nelson, “Na Yaca Dodonu ni Lotu,” *Liaona*, Nove. 2018, 87–89.
4. Raica na Russell M. Nelson, “Na Yaca Dodonu ni Lotu,” 88.
5. Russell M. Nelson, “Na Yaca Dodonu ni Lotu,” 89.
6. Raica na Efeso 2:20.
7. Me rokovi tiko na bibi ni ivakatakarakara ni lotu ka maroroi na veitaqomaki vakalawa, me dau qai vakayagataki ga na ivakatakarakara vakadonui ni Lotu me vaka na nodratou veivakadonui na Mataveiliutaki Taumada kei na Kuoramni iApositolo Le Tinikaru. E rawa ni da taura na ikuri ni itukutuki ni da veitarataro ki na Valenivolavola ni Church Intellectual Property Office ena cor-intellectualproperty@ChurchofJesusChrist.org.
8. Raica na Lako Yani 34:28; 2 Samuela 2:16; Esera 10:6; Nemaiā 1:4; Esiteri 4:16; Aisea 58:3; Taniela 9:3; Joeli 2:2
9. Aisea 54:10vakakuritaki.
10. 1 Korinica 7:5.
11. Maciu 17:21; ikuri vakamatatataki.
12. Russell M. Nelson, enaVeisureti na Parofita vei keda Kece ena Lolo kei na Masumasu ka Vukei mai na COVID-19,” Maj. 26, 2020, newsroom.ChurchofJesusChrist.org.
13. Alama 26:35.
14. Raica na Alama 17:3.

Mai vei Elder Ronald A. Rasband
Mai na Kuoramu ni Apositolo Le Tinikaru

Vakayacori ni Parofisai

Na parofisai ka sa mai vakayacori ena Vakalesui mai ni tauoko ni kospeli nei Jisu Karisito e levu sara.

Kemuni na taciqu kei na ganequ lomani, e ka dokai vei au meu vosa ena koniferedi raraba vakairogorogoro oqo e vakananumi kina na iMatai ni Raivotu nei Josefa Simici ni nona raica na Kalou na Tamada kei na Luvena, ko Jisu Karisito, ena vanua, ka sega ni vakabekataki ni, sa dua na Veikau Tabu. Na raivotu oya e dua na itekitekivu vakasakiti ni Vakalesui mai ni kospeli kei na ka kece sa vakavotuya mai, mai na iVolā i Momani ki na vakalesui mai ni lewa kei na idola ni matabete, na tuvanaki ni Lotu dina ni Turaga, na valetabu ni Kalou, kei ira na parofita kei na iapostolo ka ra liutaka na cakacaka ena veisiga emuri oqo.

Mai na inakinaki vakalou, ko ira na parofita makawa ni Kalou, ni ra sa yavalati mai vua na Yalo Tabu, era a parofisaitaka na Vakalesuimai kei na ka ena lako mai ena noda gauna, na iotioti ni veitabagauna kei na sa tauoko ni gauna. Na cakacaka sara ga ka a "udreva na yalodra" na daurairai e liu.¹ Ena veitabagauna, era a tukuna taumada, tadra, raivotutaka, ka parofisaitaka me baleta na gauna emuri ni matanitu ni Kalou e vuravura, na ka e a kaya ko Aisea me "e dua na cakacaka vakurbui dina sara."²

Na parofisai ka sa mai vakayacori ena Vakalesui mai ni tauoko ni kospeli nei Jisu Karisito, wili kina na Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai,

e levu sara. Ia nikua au na vakabibitaka e vica walega kau dau taleitaka. Era a vakatavulici vei au mai vei ira na noqu qasenivuli lomani ni Lalai kei na tinaqu i vakaraitaki uasivi.

Ko Taniela, ka a tarova na laione mai na nona vakabauta na Turaga ko Jisu Karisito kei na nodra dautataro na agilosī dāuveiqaravi ni Kalou, e a dua ka raica na noda veisiga ena raivotu. Ena nona vakadewataka tiko na tadra nei Nepukanesa na Tui Papiloni, e a parofisaitaka kina o Taniela ni na Lotu ni Turaga ena tubu ena iotioti ni veisiga me vaka e dua na vatū lailai "sa kavida mai na ulunivanua ka sega ni ta ena ligana e dua."³ "Sega ni ta ena ligana e dua," e vakaibalebale ki na nona vakayaco ka na Kalou, ena tubu na levu ni Lotu ni Kalou me yacova ni sa vakatawai vuravura tauoko "[ena

sega sara ni vakarusai rawa [ka na] tu ga ka sega ni mudu."⁴

E sa ivakadinadina titobu ni sa vakayacori tiko na vosa i Taniela, na nodra sa sarasara ka vakarorogo tiko na lewe ni Lotu ki na koniferedi mai na veiyasai vuravura tauoko.

Na iApositolo yalodina ko Pita ea tukuna "na gauna ena caka tale me vinaka kina na ka kecega . . . ena gauna makawa."⁵ Ea vola ko Paula na iApositolo ni sa otī na gauna kecega na Kalou ena "soqona vata . . . na ka kecega vei Karisito,"⁶ "ko Jisu Karisito sa kena ivakadei ena tutu ni vale."⁷ Au vakila vakaukauwa na parofisai oya niu a vakaitavi tiko ena vakatabui ni Valetabu e Roma Itali. Ea a tiko kece na parofita kei na iapostolo me soli ivakadinadina me vakai Pita kei Paula baleti Jisu Karisito, na Dauveisereki kei vuravura. Na Lotu sa ivakaraitaki bula ni veivakalesui oya, na taciqu kei na ganequ, ka ra ivakadinadina na noda lewenilotu ni parofisai vakalou maka-wa sara oya.

Ea parofisai ko Josefa mai Ijipita me baleta na veisiga emuri ka vaka: "E dua na daurairai ena vakatubura na Turaga na noqu Kalou, io sa na dua na daurairai digitaki vei ira na vua ni toloqu."⁸ "Ni na cakava ko koya na noqu cakacaka [ni Turaga]."⁹ Ko Josefa Simici, na parofita ni Veivakalesui mai sai koya na daurairai oya.

Ko Joni na Dauvakatakila a parofisaitaka ni na dua na agilosī nei koya sa Cecere Sara ena kauta vata mai na vei tikina bibi ni Veivakalesui ena veivosa oqo: "Ia kau a raica e dua tani tale na agilosī sa vuka ena maliwa kei

Vualiku kei Salt Lake e Utah, Amerika

lomalagi kei vuravura, a sa taura nai tukutuku vinaka e sega ni oti rawa, me vunautaka vei ira era sa tiko e vuravura, vei ira kece talega na veimatanitu, kei na veimataqali, kei na duivosavosa, kei ira na tamata.”¹⁰ Sai Moronai na agilos i oya. Ea raica okoya na noda veisiga ka volaitukutukutaka ena iVola i Momani. Ena nona rairai veitaravi e a vakarautaki Josefa Simici kina ki na nona ilesilesi, oka kina na vakadewataki ni iVola i Momani: Edua Tale na iVakadinadina kei Jisu Karisito.

Eso tale na parofita era tukuna taumada noda veisiga. Ko Malakai e a tukuni Ilaijia ni “na vagolea ko koya na lomadra na qase vei ira na gone, kei na lomadra na gone vei ira na nodra qase.”¹¹ Sa lako mai o Ilaijia, ka mai rawa kina, nikua, me sa tu e 168 na valetabu e vuravura. Na vei valetabu yadua era vakasinaita na lewenilotu kilikili kara caka veiyalayalati tabu ka ciqoma na cakacaka vakalotu veivakaloungatataki e vukudra ga kei na vukudra nodra qase sa mate. Na cakacaka tabu oqo ka tukuna o Malakai e “sa usutu ni nona yavu na Dauniveibuli me baleta na nodra rawata na bula tawamudu o ira na Luvena.”¹²

Eda sa bula tiko ena gauna parofisaitaki oya; sai keda na tamata ka kacivi meda mata ni iKarua ni Lakomai i Jisu Karisito; meda soqoni ira vata na lufe ni Kalou, ko ira ka ra na rogoca ka karona na dina, veiyalayalati, kei na yalayala ni kospeli tawacava. Ko

Peresitedi Nelson e vakatoka oqo “na uasivi ni bolebole, na uasivi ni inaki, kei na uasivi ni cakacaka ena vuravura nikua.”¹³ Ena cakacakamana oya au solia kina noqu ivakadinadina.

Mai na veilesi nei Peresitedi Russell M. Nelson ena Feperueri ni yabaki oqo, au a vakatabuya kina na Valetabu e Durban South Africa. Oya e dua na siga kau na daunanuma ena noqu bula kece. Au a tiko kei ira na lewenilotu ka ra a lako mai ki na kospeli me vaka ka a parofisaitaka makawa o Jeremaia—“e dua mai na dua na koro, ka rua mai na dua na mataqali.”¹⁴ Na ivakavuvuli i Jisu Karisito e semati keda kece—e vuravura—me luvrena tagane kei na yalewa na Kalou, me veitacini ena kospeli. Se vakacava mada na keda irairai se isulusulu, eda sa duabau ga ena mata i Tamada mai Lomalagi ka sa Nona ituvatuva mai na ivakatekivu ka yaco tiko nikua me na duavata tale na Nona matavuale ni sa caka ka maroroi na veiyalayalati tabu ni valetabu.

Ki na dua na soqoni lailai ni lewe ni matabete ena dua na valenivuli e Ketiladi, Ohio, ena 1834, e a parofisaitaka kina na Parofita o Josefa, “E lewe vica toka ga oqo na lewe ni Matabete o ni raica ena bogi nikua, ia ena roboti na Lotu oqo na Vualiku kei na Ceva kei Amerika—ena roboti vuravura.”¹⁵

Ena veiyabaki e muri oqo au sa lakovi vuravura raraba meu sotavi ira na lewe ni Lotu. O ira na Taciqu ena Kuoramni ni iApositolo Le Tinikarua

era sa ciqoma na ilesilesi vata ga. Ia, o cei e rawa ni ciciva na ituvatuva ni noda parofita lomani, o Peresitedi Nelson, ka sa lakova oti e 32 na matanitu kei na yasana e Amerika ena nona kauti koya me sotavi ira na Yalododonu ena imatai ni rua na yabaki ni nona Peresitedi ni Lotu¹⁶ me vakadindinataka na Karisito bula.

Au nanuma na noqu a ciqoma na noqu kaci ni kaulotu niu se cauravou. Au a vinakata meu laki veiqrarvi ki Jiamani, me vakataki tamaqu, tuakaqu, kei na tavalequ. Au sega ni via waraka me dua e yaco mai ki vale, au cici ki na katonimeli ka dolava na noqu kaci. Au wilika niu sa kacivi ki na Tabana ni Kaulotu ena Veiyasana ena Tokalau, ka tiko na kena itikotiko liu mai na Korolevu ko Niu Ioka. Au a yalolailai, kau gole ki loma kau dolava na noqu ivolanikalou meu kune vakacegu. Au tekivu wilika na Vunau kei na Veiyalayalati: “Raica, era sa lewe vuqa sara na noqu tamata ena vanua oqo, kei na veiyasana vakolvilolita; ia ena dolavi e dua na katuba sa yaga vakalevu ena vanua oqo kei na veivanua kei na veiyasana vakolvilolita kei na veivanua ki na tokalau oqo.”¹⁷ Na parofisai oya, ka soli vei Josefa Simici ena 1833, e ivakatakila vei au. Au qai kila ekeia, niu sa kacivi ki na tabana sara ga ka vinakata na Turaga meu veiqrarvi kina. Au vakatavulica na Veivakalesui mai kei na kena itekitekivu vakaitukutuku ni a vosa na Tamada Vakalomalagi vei

Josefa Simici ka kaya, "Oqo na Luvequ Lomani. Mo Rogoci Koya!"¹⁸

E ka matalia cecere ki na Lotu raraba na parofisai nei Aisea, ena sivia e 700 na yabaki ni bera ni sucu ko Jisu Karisito: "Ka na qai yaco ena veisiga maimuri, ni na vakataudeitaki na ulunivanua ni vale ni Turaga . . . , [ka] ra na drodro yani kina na veimatanitu kecega"¹⁹

Ena noqu vakasama nikua, au rai-tayaloyalotaki ira na milioni na noda lewenilotu kei na itokani ka semati ena soqoni oqo ena livaliva mai na televiseni, initaneti, kei na so tale na sala. Eda dabe vata me vaka "ena vei ulunivanua."²⁰ Sai Brigham Young ka a cavuta na vosa ni parofisai "Oqo na vanua dodonu."²¹ O ira na Yalododonu, eso ka ra noqu qase painia, era cakacaka mera tauyavutaki Saioni ena Ulunivanua Veivatu "mai na lewa kei na loma i koya sa vakinalewataka na vei matanitu e vuravura."²²

Au tucake nikua ena rara tabu ka sa dreti ira mai na vulagi era milioni. Ena 2002, ko Salt Lake City e a qarava na Winter Olympic Games (Qito

Olimapika ni Vulai Batabata). E a lagasere ena kena dolavi na Matasere ni Tabernacle, ka cakava na Lotu na vakatasuasua kei na soqo eso vei ira na vulagi kei ira na vakaitavi mai na vuqa vakavuqa na veimatanitu. Au na dau nanuma tu ga noqu raica na vale-tabu mai na daku ni itukutuku kaburaki ki vuravura raraba e veiyakavi.

Ena veiyabaki ko ira na peresitedi kei Amerika, ira na tui, turaganilewa, paraiminisita, mata, kei na vakailese-si mai na vuqa na vanua era lako mai ki Salt Lake City ka sotavi ira noda iliuliu. Ko Peresitedi Nelson e a ciqomi ira na iliuliu ni National Association for the Advancement of Colored People, e dua na isoqosoqo e Amerika ka tutaka na tautauvata ni dodonu ka sega kina na veivakaduiduitaki vaka kawatamata. Au nanuma noqu tucake tikivi ira tu na iliuliu o Peresitedi Nelson, kara kacivaka me levu cake na veirokorokovi kei na veilomani vaka kawatamata e vuravura.²³

E vuqa vakavuqa tale era sa lako mai ki Temple Square ka sota ena veivakasalataki kei ira na iliuliu ni

Lotu. Me ivakaraitaki, ena yabaki sa ot, me cavuti ga e vica, keimami a kidavaka kina na United Nations 68th Civil Society Conference (ka 68 ni Koniferedi ni iTikotiko Raraba ni Matabose Cokovata), a soqoni vakavuravura, a imatai ni kena vata oqo me vakayacori e taudaku ni Korolevu o Niu Yoka. Keimami sa sota kei na Vietnam's Committee for Religious Affairs (Komiti ni Veika Vakalotu e Vietnam), na mata ni matanitu o Cuba, na Filipaina, Ajenitina, Romania, Sudan, Qatar, kei Saudi Arabia. Keimami a kidavaka talega na vunivola levu ni

Provo, Utah, Amerika

Muslim World League (Nai Soqosoqo ni Musolomani e Vuravura).

Na ka au vakamacalataka tiko sai koya na yaco ni parofisai nei Aisea ni ena veisiga emuri, era na yau mai na veimatanitu ki "na ulunivanua ni vale ni Turaga."²⁴ Na Valetabu cecere e Salt Lake e tu e lomadonu ni vakaturaga kei na lagilagi oya.

E sega ni ibulibuli ni vanua e dreti ira mai na tamata, e dina ga ni ituvaki e matalia; sai koya ga na lotu savasava ka vakaraitaki ena yalo, tubu, vinaka, kei na lomasoli ni Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai kei ira na kena tamata; na noda loloma me vaka sa loloma na Kalou kei na noda lomadina ki na inaki cecere cake, na ka e a vakinalewataka o Josefa Simici me "inaki nei Karisito."²⁵

Eda sega ni kila na gauna ni lesu mai ni iVakabula, ia oqo na ka eda kila. E dodonu meda vakavakarau ena lomada kei na vakasama, ka kilikili meda ciqomi Koya, ka rokova meda tiki ni ka kece ka a parofisaitaki ena gauna makawa sara.

Au vakadinadinataka ni ko Peresitedi Russell M. Nelson e parofita ni Turaga e vuravura, ka ra tu e yasana na iApositolo kacivi mai vua na Kalou, era tokoni mera parofita, daurairai, ka dauvakatakila. Ia, kemuni na taciqu kei na ganequ lomani, na Veivakale-suimai e se tomani tikoga.

Au na tinia ena parofisai nei Josefa Simici, na vosa kau vakadinadinataka ni dina: "E sega ni dua na liga ivalavalca me tarova na cakacaka mai na kena toso ki liu; na veivakacacani ena rairai levu beka, era na cokovata beka na dauvakacaca, era na tuvaivalu beka na veimataivalu, ka veivakacacani na itukutuku vakailasu, ia na dina ni Kalou ena lako yani ena doudou, vakaturaga, ka tu vakaikoya, me yacova ni sa curubasikata yani na veiyasana yadudua, sikova na veivanua, curuma yani na veimatanitu, ka rogovaki ena veidaliga yadudua me yacova ni sa vakacavari na veinaki ni Kalou, ka na qai kaya ko Jiova sa Cecere ni sa qaravi oti na cakacaka."²⁶ Au vakadinadinataka oqo ni vei parofisai oqo nei Josefa Simici e sa vakayacori tiko.

Au yalataka ni ko ni muria na ivakasala vakauqeti nei noda parofita lomani, o Peresitedi Russell M. Nelson, o ira na iApositolo, kei na ililiuliu tale eso ni Lotu, ka ni o ni rogoci ira na parofita makawa ka ra tukuna na noda gauna, ko ni na vakasinaiti, ena titobu ni lomamuni kei na yalomuni, ena yalo kei na cakacaka ni Veivakalesui mai. Au yalataka ni o ni na raica na liga ni Kalou ena nomuni bula, ni na rogoa na Nona veivauqeti, ka vakila na Nona loloma. Ena yacai Jisu Karisito, ena vakavinavina-ka ena Vakalesuimai ni Nona kospipeli kei na Nona Lotu, me ivakaraitaki ni Nona loloma uasivi, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. *Nodra iVakavuvuli na Peresitedi ni Lotu: Josefa Simici* (2007), 515.
2. Aisea 29:14.
3. Taniela 2:45; raica talega Vunau kei na Veiyalayalati 65:2.
4. Taniela 2:44.
5. Cakacaka 3:21.
6. Efeso 1:10.
7. Efeso 2:20.
8. 2 Nifai 3:6.
9. 2 Nifai 3:8.
10. Ai Vakatakila 14:6.
11. Malakai 4:6.
12. Na Matauvale: Ai Vakaro ki Vuravura Raraba,” *Liaona Me* 2017, 145.
13. Russell M. Nelson, “Hope of Israelotu e vuravura raraba ni itabagone, 3 ni June, 2018), *HopeofIsrael.ChurchofJesusChrist.org*.
14. Jeremiah 3:14.
15. Josefa Simici, ena *Nodra iVakavuvuli na Peresitedi ni Lotu: Wilford Woodruff* (2004), 26.
16. Valerie Johnson, “President Nelson Became the Prophet 2 Years Ago. What Has Happened Since Then?” *Church News*, 13 ni Janu, 2020, *thechurchnews.com*.
17. Vunau kei na Veiyalayalati 100:3.
18. Josefa Simici—Ai Tukutuku 1:17.
19. Aisea 2:2; raica talega na Maika 4:1–2.
20. Aisea 2:2.
21. Na matavosa “sa vanua dodonu oqo” e a vosabaleti Brigham Young kina o Wilford Woodruff ni a vosa tiko ena dua na marautaki ni Siga ni Painia ena Julai ni 1880 (raica na “Pioneers’ Day,” *Deseret Evening News*, 26 ni Julai, 1880, 2).
22. Brigham Young, Mar. 31, 1861, Historian’s Office reports of speeches, 1845–1885; Church History Library, Salt Lake City, Utah.
23. Raica na “First Presidency and NAACP Leaders Call for Greater Civility, Racial HarmonyNewsroom, 17 ni Me, 2018, *Newsroom.ChurchofJesusChrist.org*.
24. Aisea 2:2; raica talega na Maika 4:1–2.
25. *iVakavuvuli: Josefa Simici*, 352.
26. *iVakavuvuli: Josefa Simici*, 142.

Mai vei Bonnie H. Cordon
Peresitedi Raraba ni Goneyalewa

Me Ra Raica

Vakasaqara ka masuta na madigi mo caudreva na nomu rarama vei ira na tani me ra raica na sala kivei Jisu Karisito.

Kemuni na taciqu kei na ganequ, sa vakalouqatataki na yaloda ka vaka-vou i mai na Yalo eda sa vakila ena koniferedi oqo.

Rua na drau na yabaki sa oti, e cila mai e dua na rarama vua e dua na cauravou ena dua na veikau. Ena rarama oqori, a raica kina o Josefa Simici na Kalou na Tamada kei Na Luvena, o Jisu Karisito. E biliga vakatikitiki na butobuto vakayalo e ubia tu na vuravura ka qai dusimaka yani na sala vei Josefa Simici—kei keda kece sara. Baleta na rarama e vakaraitaki ena siga oya, eda rawa ni ciqoma na tau-coko ni veivakalouqatataki e na vuku ni Veisorovaki ni noda iVakabula, o Jisu Karisito.

Mai na savasava ni Veivakalesui mai ni Nona kospipeli, e rawa ni da vakasinaiti ena rarama ni iVakabula. Ia, na rarama oqori e sega walega ni baleti iko kei au. Sa vakarota o Jisu Karisito vei keda “o koya, me caudre vakakina na nomudou rarama e matadra na tamata oqo, me ra raica na nomudou ivalavalava vinaka ka vakalagilagia na Tamamudou sa tiko mai lomalagi.”¹ Au sa mai taleitaka na malanivosa “me ra raica.” E baleta tiko e dua na veisureti yalodina mai vua na Turaga meda gu dei vakalevu cake ena noda vuksi ira na tani me ra raica

na salatu ka rawa ni ra lako mai kina vei Karisito.

Niu se yabaki 10, e neitou na madigi me mai neitou vulagi o Elder L. Tom Perry ena Kuoramni iApositolo Le Tinikarua ni lako tiko mai ena dua na ilesilesi ki neitou tauni.

Ni mai cava na siga oya, keitou mai dabe vakamatavuvale vata keirau na veiwatini na Perry ena neitou loma ni vale me keitou veiwaseitaka na pie apolo ka cakava o tinaqu, ka mai talanoatata esu na italianoa baleti ira na Yalododonu e veiyasai vuravura o Elder Perry. Au a kurabui.

Sa totolo sara tiko mai na buto ka qai kacivi au ki valenikuro ko tinaqu ka tarogi au ena dua na taro rawarawa: “Bonnie, o sa vakania na toa?”

Provo, Utah, Amerika

Au lomabibi; e se bera. Niu sega ni via biuta na yasana e dua na iApositolo ni Turaga, au vakatututaka ni rawa ni lolo na toa me yacova na mataka.

E sauma mai na tinaqu ka vaka e "sega." Ena gauna oya, sa curu yani o Elder Perry ki valenikoro ena yalo marau, kei na domo makutu, "Au rogoca beka ni dodonu e dua me vakania na toa? E rawa beka ni keirau veitomani kei luvequ tagane?"

Sa dua dina na ka taleitaki qo me vakani na toa! Au cici yani meu kauta mai na neitou cina livaliva dromodromo levu. Ena marau, au liutaki keitou yani ki tuba, niu veiladeyaki ena gaunisala makawa ki na vale ni toa. Ni veimoiyaki e ligaque na cinalivaliva, keitou takosova yani na veisila ka curuma yani na loga ni veiwiti.

Niu yaco yani ki na sala ni wai lailai ni teitei ka takosova tu na gaunisala, au lade takosova yani me vaka ga au sa dau cakava tu ena vuqa na veibogi sa oti. Au sega mada niu vakila tu na sasaga nei Elder Perry me toboki au ena butobuto, ena gaunisala ka sega tu ni kila. Na noqu cina ka veimoiyaki tu e sega sara ni vuksi koya me raica na sala ni wai. Ni sega tu na cina me raica vinaka kina nona gaunisala, e butu sara ga yani ki na ikeli wai ka kaila. Ena taqaya, au vuki mai ka raica na noqu itokani vou ena nona sa dretta tiko mai na yavana ena loma ni keli wai ka kureitaka tiko na wai mai na nona i vava leca bibi.

Ni bibi tu na nona i vava baleta ni sa suasua, sa vuksi au o Elder Perry meu vakania na toa. Ena gauna keitou sa oti kina, sa qai kerekere ena loloma, "Bonnie, au gadreva meu raica na gaunisala. Au gadreva na cina me cinavi ena vanua au taubale tiko kina.

Au a cilava tiko na noqu rarama ia e segai e na sala e rawa ni vuksi Elder Perry kina. Oqo, noqu kila ni sa gadreva o koya na cina me rawa ni raica vinaka na gaunisala, au sa cinava tikoga na cina ena veivanua me raica o koya ka keitou yaco rawa yani ki vale ena nuidei.

Kemuni na taciqu kei na ganequ, e yabaki vuqa noqu sa vakasamataki vakatitobu na ivakavuvuli au vulica

Brigham City, Utah, Amerika

mai vei Elder Perry. Na veisureti ni noda Turaga meda vakacaudretaka na nodra rarama e sega walega ni noda veimoiyaka tu yani na rarama ka vakavuna tu me rarama vakarabailevu tu ko vuravura. E baleta tiko na kena cinavi vakamatau na rarama oqori vei ira na tani me rawa ni raica na sala vei Karisito. Sai koya na vakasokumu ni Isireli *ena yasa ruarua ni ilati*—na nodra vuksi na tani me raica na ikalawa ki liu ena vakayacori kei na maroroi ni veiyalayalati ni Kalou.²

Sa cauraka na iVakabula, "Raica koi Au na rarama; Au sa biuta vei kemudou e dua na ivakarau mo dou muria."³ Meda raica mada e dua na Nona ivakaraitaki.

Na marama ni Samaria ena ikeli wai e sega ni kilai Jisu Karisito ka raici mai vei ira na leweduqa me sega ni wili ena nona vanua. E sotavi koya ko Jisu ka vakavuna me rau veitalanoa. E tukuna o Koya vua me baleta na wai. Sa qai vakararamataki koya vakalevu cake ena Nona qai vakaraitaki Koya ni sa "wai ni bula."⁴

E kilai koya tu ena yalololoma o Karisito kei na veika e gadreva. E sotava na marama oqo ena vanua e tu kina ka tekivu vosa vua me baleta na veika e kilai levu tu. Kevaka e yala ga eke, ke a dua na gauna vinaka. Ia, ke a sega ni vakavuna na nona lako yani ki na koro, "Dou mai bau laki raica . . . : sai koya oqo na Karisito, se segai?"⁵ Vakamalua mai, ena nodrau veitalanoa, sa qai kilai Jisu Karisito mai na marama oqo, e dina ga ni cala tu mai ena veigauna sa oti, e yaco me iyargi ni rarama, me vakararamataki na sala vei ira na so tale me ra raica.⁶

Meda raica mada e rua na tamata ka vakamuria na ivakaraitaki ni iVakabula ena veiwaseitaki ni rarama. Dua na gauna sa oti, e dabe tiko na noqu itokani o Kevin e yasana e dua na daunibisinisi ena gauna ni vakayakavi. E leqataka o koya na veika me veitalanoataka me rua na auwa. Ni vakamuri tiko na veivakauqeti, e taroga o Kevin, "Tukuna vei au me baleta nomu matauvale. Era lako beka mai vei?"

TAUBALE KEI AU, MAI VEI GREG K.

E lailai sara na ka e kila na turaga oqo me baleta na vanua e lako mai kina, sa taura sara mai o Kevin na nona talevoni, ka kaya, "E tiko qo e dua na app e rawa ni semati ira na tamata ki na nodra vuuale. Daru raica mada na cava e rawa ni caka."

Ena dua na veitalanoa balavu, e taroga na itokani vou nei Kevin, "Na cava sa rui bibi kina na vuuale ki na nomu lotu?"

E sauma o Kevina, "Keimami vakabauta ni da na bula tiko ni oti na mate. Ni da vasaqarai ira na noda qase eliu ka kauta na yacadra ki na dua na vanua tabu e vakatokai na valetabu, e rawa ni vakayacori na cakacaka vakalotu ni vakamau ka na kauta vata mai na noda matavuvale ni oti na mate."

E tekivu o Kevin ena dua na ka e rau taleitaka vata kei na nona itokani vou. Sa qai kunea o koya na sala me vakadinadinataka na loloma kei na rarama ni iVakabula.

Na karua ni talanoa e baleti Ella, e dua na dau qito basketball ena koliji.

E tekivu na nona ivakaraitaki ena nona ciqoma nona veikacivi ni kaulotu ena nona lako tu vakavuli. E digia o koya me dolava na nona veikacivi kei na nona timi. Era sega saraga ni kila tu e dua na ka baleta na Lotu i Jisu Karisito ka sega ni kila vinaka se cava na ibalebale ni gagadre nei Ella me veiqravi. E masu vakawasoma me kila na sala me rawa ni vakamacalataka kina na nona veikacivi ni kaulotu vei ira nona lewe ni timi me rawa ni ra vakila na Yalotabu. Nona isau ni taro?

"Au a cakava e dua na Power-Point," e kaya o Ella, "baleta ga niu sa rui wananaunu." E tukuna o koya me baleta na nona rawa ni veiqravi ena dua vei ira na 400-vakacaca na tabana ni kaulotu kei na nona rawa ni vulica e dua na vosa vou. E vakamacalataka talega o koya na udolu vakaudolu na daukaulotu era sa veiqravi tiko. Sa qai tinia o Ella ena dua na itaba ni iVakabula kei na ivakadinadina lekaleka: "Na basketball e dua vei ira na ka bibi ena noqu bula. Au toki mai ki na yasa oqo ni noda vanua kau biuta tu yani noqu matavuvale meu mai qito vua na dauniveivakulici kei na timi oqo. Oi rau na ka e bibi cake vei au mai na basketball sai koya na noqu vakabau-ta kei na noqu vuvale."⁸

Oqo, kevaka o ni vakasamataka tiko, "Oqo na ivakaraitaki talei ni 1,000 na-watt, ia, o au edua ga na mata ni cina 20 na-watt," nanuma ni vakadinadinataka na iVakabula, "Raica sai Au ga na rarama mo ni dulaka cake." E vakananuma o Koya vei keda ni na kauta mai o Koya na rarama kevaka eda na dusimaki ira na tani Vua.

E tiko vei kedaru na rarama me wasei *ena gauna sara ga oqo*. E rawa ni da vakararamataka na ikalawa ka tarava me vuakea e dua me toro voleka vei Jisu Karisito, kei na ikalawa tale ka tarava, ka lako yani.

Taroga mada vei iko, "Ocei e gadreva na rarama e tiko vei iko me kunea na sala era gadreva ia era sega ni raica rawa?"

Kemuni na noqu itokani lomani, na cava e sa rui bibi kina meda vakaramataka na noda rarama? E tukuna

vei keda na Turaga "era sa lewe vuqa sara . . . e vuravura, era sa sega ni kila rawa na ka dina, ni ra sa sega ni kila na vanua me ra vakasaqara kina."¹⁰ E rawa ni da veivuke. E rawa ni da vakacaudre taka na noda rarama me rawa ni ra raica mai na tani. E rawa ni da veisureti yani.¹¹ E rawa ni da taubale vata kei ira na lako tiko ena ilakolako ki vua na iVakabula, se vakacava sara na kena tatao. E rawa ni da vakasokumuni Isireli.

Au vakadinadinataka ni na vaka-levlevuya na noda sasaga lalai kece sara na Turaga. Ena vakauqeti keda na Yalo Tabu meda kila na veika meda cakava ka tukuna. Na veisasaga oqori ena rawa ni vakavuna me da butu tani mai na noda veivanua logaloga vinaka, ia, e rawa ni da nuidei tiko ni na vuksi keda na Turaga me caudre noda rarama.

Sa ka levu na noqu vakavinavina-kataka na nona rarama na iVakabula, ka liutaka tiko na Lotu ena ivakatakila.

Au sureti keda kece meda vakamuria na ivakaraitaki nei Jisu Karisito ka meda qarauni ira na tiko wavoliti keda ena yalo loloma. Vakasaqara ka masuta na madigi mo caudreva na nomu rarama vei ira na tani me ra raica na sala kivei Jisu Karisito. A yalataka ko Koya: "Ko koya sa muri au ena sega ni lako ena butobuto, ena tu ga vua na rarama ni bula."¹² Au vakadinadinataka na noda iVakabula, o Jisu Karisito, e sala, vunidina, vunibula, rarama, kei na loloma kei vuravura. Ena yacai Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. 3 Nifai 12:16.
2. Raica na Russell M. Nelson, "iNuinui kei Isireli (lotu e vuravura raraba ni itabagone, 3 ni June, 2018), [HopeofJesusChrist.org](https://www.churchofjesuschrist.org).
3. 3 Nifai 18:16.
4. Raica na Joni 4:9–30.
5. Joni 4:29.
6. Raica na Robert kei Marie Lund, "The Saviour's Respect for Women," *Liahona*, Mar. 2015, 32–36.
7. iVolta vakaitaukei.
8. iVolta vakaitaukei.
9. 3 Nifai 18:24.
10. Vunau kei na Veiyalayalati 123:12.
11. Raica na Dieter F. Uchtdorf, "Na Cakacaka ni Kaulotu: Wasea na Veika e Tu e Lomamu," *Liaona*, Me 2019, 15–18.
12. Joni 8:12.

Mai vei Elder Jeffrey R. Holland
Ena Kuoramu ni Apositolo Le Tinikarua

Na Rarama Uasivi ni Nuinui

Me baleta na Veivakalesuimai e vakadeitaka na yavu dina ni dau vakayacora na Kalou na nona cakacaka ena vuravura oqo, e rawa kina na i nuinui, e dodonu meda nuitaka, kevaka eda sotava na vei dredre levu eda sega ni rawata.

Ena Okotova sa oti e sureti keda o Peresitedi Russell M. Nelson meda rai *ki liu* ki na koniferedi ni Epereli 2020 vei keda yadua ena noda dui sala meda raica *lesu* na vakaitamera ni liga ni Kalou ki na vakalesumai ni kospeli i Jisu Karisito. Keirau taura sara vakabibi kei Sister Holland na veisuriti vaka parofita oya. Keirau raitayalo-yalotaka ni keirau bula tu ena yabaki 1800 vakacaca, ka raica na vakabuta ni veimatalotu ena siga oya. Ena

vakanananu oya, keirau tarogi keirau ena taro, "Na cava e yali tiko eke? Na cava eda tatadratakia tu me tiko vei keda? Na cava eda *nuitaka* ena vakrautaka vei keda na Kalou me isau ni noda gagadre vakayalo?"

Ia, e dua na ka, keirau vakila ena rua na senituri sa oti ke keirau a vakanuinui tu vakaidina ki na dua na veivakalesui mai, e dua na iwalewale vakatabui dina ni Kalou mai na levu era tu ena gauna oya, ka vunitaki tu

me vaka e dau tu o Koya ena vica na drau na lecaika vakasama vakai-volatabu kei na vei ka vakalotu. Meukerea mada e dua na malanivosa mai vei William Ellery Channing, e dua na tamata kilai ena veika vakalotu ni gauna oya, keimami vakasaqara na "ivakarau va

Provo, Utah, Amerika

Kalou," ka vakatoka o Channing me "na ivakavuvuli levu ni ivunau ena vakabauta Va-Karisito."¹ Na ivakavuvuli oqo ena raici kina ni Kalou e dua na Tama Vakalomalagi ka segai ni daulewa kaukauwa ka vakatauca na lewa kaukauwa se dua na itaukei ni vanua e sega ni dau tiko wasoma ka dau kauwai ena dua na gauna ena veika ni vuravura ka sa tiko oqo ena dua tale na vanua e maliwa lala.

Io, na neirau vakanuinui ena 1820 sai koya me keirau na kunea na Kalou ka dau vosa tiko mai, veidusimaki tiko ka rawarawa noda gole yani kina ena gauna oqo me vaka e yaco tu mai ena veigauna sa oti, e dua na Tama dina, ena yalo loloma duadua eda rawa ni tukuna. Okoya ena *sega* ni vakinule-wakaukauwa, se veivakaduiduitaki se digia ga e vica me ra vakabulai ka vakatara na vo ni vuvale vakatamata me rusa. E sega sara, o Koya e dua ena Nona ivakarau kece sara, ena veivakadeitaki vakalou, ena "vinaka kina ko vuravura; ni sa lomani ira na kai vuravura"² kei ira kece na lewena. Na loloma oqori sai usutu ni naki ni Nona tala mai na Luvena E Dua Bau ga, ko Jisu Karisito, ki vuravura.³

Ni da vakasamataki Jisu, me keirau a bula ena gauna oya ena 19 ni senituri, ke rawa ni keirau kila ena loma leqa kei na vakinuhi me baleta na dina ni nona bula na iVakabula kei na Vakaturi mai na Mate sa tekivu me tatara vakabibi ki na vakabauta Vakarisito. Ia, eda vakanuinui ki na ivakadinadina me yaco mai ki na vuravura taucoko me vakadeitaka na ivakadinadina vakaivolatabu ni o Jisu *na* Karisito, na Luvena dina sara na Kalou, na Dauveivueti ka iVakabula cecere dua bau e vuravura oqo me ra na dau kila. Ena tiki talega ni neirau vakanuinui levu ni na vakaraitaki talega mai na ivakadinadina eso vakai-volikalou, na ka e rawa ni vauci vata mai me dua na ivakadinadina kei Jisu Karisito, ka vakarabailevutaka ka vakamatatataka na noda kila ni Nona sucu veivakurabuitaki, veiqaravi vaka-sakiti, veisorovaki, kei na Vakaturicake tale mai na Mate vakalagilagi. Na ivola dina vakaoqo ena "ivalavalda dodonu e

[tala] sobu mai lomalagi; na dina [tala] yani yasai vuravura.”⁴

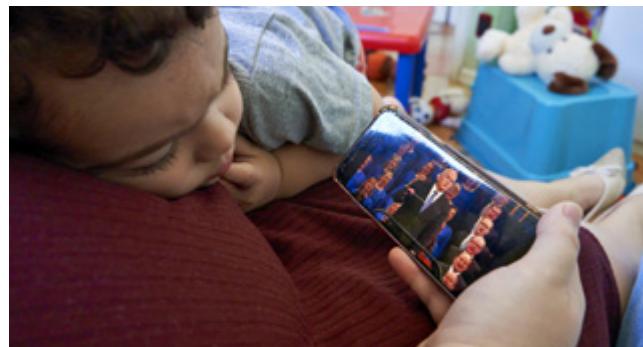
Ni vakaraica tu na vakabauta va-Karisito e vuravura ena gauna oya, eda na vakanuinui me da kunea e dua e lesia mai na Kalou ena dodonu vakamatabete me rawa ni veipapitaisotaki, solia na isolisolni Yalo Tabu, ka qarava na cakacaka vakalotu kece sara e gadrevi me baleta na bula vakacerecerei. Ena 1820, eda na vinakata meda raica na yaloyalo dei nei Aisea, Maika, kei ira tale na parofita eso ni gauna makawa me baleta na vakalesui mai ni vale vakaitameri ni Turaga.⁵ Eda na marautaka ni da raica ni sa tara tale na veivaletabu lagilagi, na kena Yalo, na cakacaka vakalotu, na kaukauwa, kei na dodonu me vakavulica na veidina tawamudu, ni vakabula na mavoa yadua, vauca vata na matavuuale me tawamudu. Au na vakasaqaqara e veivanua kece meu kunea e dua sa tu vua na lewa kei na dodonu me tukuna vei au kei na noqu Patricia lomani ni neirau vakamau ena ituvaki oqo e

vauci ena gauna oqo kei na tawamudu, ka sega tale ni rogoca se vakatauci vei keirau na vosa veivakarerei na “me yacova ga na mate.” Au kila “ena vale nei Tama[da] sa vuqa kina na tikina,”⁶ ia, niu kaya mada me baleti au, kevaka meu sa kalougata meu rawata e dua na tikina oya, ena sega sara ni levu mai na dua na vale vakareba kevaka e yali kina o Pat kei iratou na luvei keirau me keitou wasea vata na tikina ogori. Vei ira na noda qase eliu, eso ka bula qai mate ena gauna makawa ka sega ni rogoca na yacai Jisu Karisito, eda na nuitaka tu na lewa dodonu kei na loloma soliwale ni vaka-vuvuli vakaivolatabu me vakalesu mai—na kena cakacaka e cakava na bula me baleta na veivakabulai vei ira na vuda era sa mate.⁷ E sega ni dua na iwalewale

au rawa ni vakasamataka me vakaraitaka na Kalou dau loloma totoka oqo kei na nona kauwai vei keda yadua na luvena e vuravura se gauna cava eda bula kina se vanua eda mate kina.

Io, e balavu sa na neirau ituvatuva ni veika keirau vakanuinui kina ena 1820, ia na kena e bibi duadua na itukutuku ni Veivakalesui mai sa yaco kina me *sega* ni vakanuinui mate wale. Me tekivu mai na Veikau Tabu ka yaco mai na siga nikua, na veigagadre oqo e tekivu me vakaisulutaki ka qai yaco dina, me vaka e vakatavulica na iApositolo o Paula vei ira na tani, na itakele dina ki na yalo, e dina ka tudei tu.⁸ Na veika ea vakanuinuitaki tu ena dua na gauna esa itukutuku makawa.

Ia, na noda rai lesuva na 200 na yabaki sa oti ena nona vinaka na Kalou ki vuravura. Ia sa vakacava sara na noda rai ki liu? E tiko beka na veika eda vakanuinui kina ka se *sega* ni yaco. Na guana keitou vosa tiko yani kina oqo,e gadrevi na “liga ni tauoko ni veivuke eke” ka valu kei na COVID-19, ai vakananumi bibi ni koya na mate dewa⁹ qo e lailai vaka 1,000 sara mai na dua mataninuku¹⁰ ka rawa ni vakamalumalumutaka na wiliwili ni tamata tauoko kei na veika vakailavo e vuravura raraba. Eda masulaki ira era sa vakayalia nodra daulomani ena mate vou oqo, ka vakakina o ira era sa tauvi ira na mate se ra vaka-leqai tu. Eda masulaki ira vakaidina era sa solia na nodra vakrau ni bula vakasakiti ni veiqaravi. Ena gauna eda sa qaqa kina—ia vakakina—eda vakanuinui mai ena dua na vuravura e galala mai na mate ni via kana mai vei ira na wekada kei na veimatanitu e

Taboão de Serra, São Paulo, e Brazil

galala mai mai na mate vaka dravu-dravua. Eda nuitaka na veikoronivuli era na vakavulici ira na gonevuli—me ra kakua ni vakarerei ni o ira ena lauvana—na dodonu ni tamata yadua ni ra luve ni Kalou, ka sega ni vaku-duiduitaki *ena* nodra vanua, ivakataki-lakila vakavanua, se cava ga e rawa ni veivakaduiduitaki kina. Kena vaka-lekaleka ga, eda vakanuinuitaka tiko na yalodina e levu cake ki na rua na ivunau cecere: meda lomana na Kalou ena noda muria na Nona ivakaro ka lomana na wekada ena noda vakarai-taka na yalovinaka kei na yalo loloma, dau vosota vakadede kei na veivosoti.¹¹ Na rua na ivakaro lelevu oqo, e tiko ga—ka na tikoga me tawamudu—na nuinui dina ga e tiko meda solia vei ira na luveda e dua na vuravura vinaka mai na kena era sa kila tu oqo.¹²

Me ikuri ni gagadre raraba oqo, e vuqa na ivavakoso nikua e tiko na nodra vakanuinui yadua: na vakanuinui ni vakamau me rawa ni vinaka cake, se ena so na gauna me vakamau madaga, na vakanuinui me ra-wa na veivakatotogani, na vakanuinui me lesu mai e dua na gone sa lako sese, na vakanuinui me ra seyavu na mosi vakayago ka vaka vakasama ena kena veimataqali me seyavu. Me baleta na Veivakalesuimai e vakadeitaka na yavu dina ni dau vakayacora na Kalou na nona cakacaka ena vuravura oqo, e *rawa* kina na i nuinui, e *dodonu* meda nuitaka, kevaka eda sotava na vei dredre levu eda sega ni rawata. Oqo na veika e tukuna na ivolanikalou ena rawa ni nuinui kina ko Eparaama ka vakanuinui¹³ sai koya, ni sa rawa ni vakabauta dina ga ni sa tu na inaki me *kua* ni vakabauta—ni na rawa ni kunekunetaka o Serai e dua na gone e dina ga ni yaco tu ena gauna sa vakinatipataki vakalevu ni na sega ni rawa. Meu qai taroga, “Kevaka e vuqa na noda vakanuinui ni 1820 e tekivu me vakayacori ena rarama lailai ki vua e dua na tagane ni tekiduru tu ena dua na veikau mai Niu Ioka, na cava meda kua kina ni nuitaka na gagadre dodonu ka va-Karisito ena rawa tikoga ni saumi ena talei, mana mai vua na Kalou ni vakanuinui kece sara?” E

dodonu meda vakabauta ni gagadre dodonu ena rawa ni yaco ena dua na siga, ena dua na sala me nomu.

Kemuni na taciqui kei na ganequ, eda kila eso na lecaika vakalotu ni gau-na taumada ni 19 ni senituri. Me kena ikuri, eda sa kila tu me baleta na leqa ni veika vakalotu nikua e se vakavu-na tikoga mera waloloi ena veika era tatadrataka. Eda kila ni vuqa na veika e sega ni marautaka na yalodra ka sa liutaki ira tani eso mai na vakarau vakavunau vakalotu. Eda kila talega, me vaka e vola e dua na dauvola ivola, e “vuqa na iliuli vakalotu [ni gauna oqo] era sega sara tu ga ni kila” me ra walia vakacava na lutu oqo, ka kaya “e dua na vakasama ni kalou e veivakabulai ga vakalailai, dua na ivakatakila-kila rawarawa, ka vunitaki vakamatau, [ka so na gauna] veika sega na betena ka sega ni veivakauqeti”¹⁴ ka dua na gauna e gadreva tu vakalevu sara o vuravura, ka gadreva talega vakakina na kawatamatua tubu cake tiko mai, ka ena gauna nei Jisu sa levu cake sara na veika e solia o Koya. Ni tisaple i Karisito, e rawa ni da vakai ira na Isireli ni gauna makawa ena nodra tagicaka, “sa mamaca na suida, ka sa yali na ka eda a nuinui kina.”¹⁵ E dina sara, kevaka eda sega ni vakanuinui kina, eda sa vakayalia na veika e noda ka vakau-kauwataki keda tiko. Ena matamata ni bai kei eli ka vola kina o Dante dua na ivakaro vei ira kece na lako tiko yani ena nona *Divina Commedia*: Vaka-nadakuya taucoko na nuinui,” e kaya o koya, “vei ira kece na curu mai.”¹⁶ E dina sara ni sa yali na inuinui, na ka ga esa vo sai koya na yameyame ni buka ka sa caudre ena veiyasana.

Ena gauna eda sa tao ka sotava na dredre, me vaka na qaqa ni sere, “ni yali kece na noqu inuinui,”¹⁷ ena kedra maliwa na noda itovo sega ni biu rawa e tiko kina na isolisolikana vakamareqeti ni nuinui ka sema sara tu vakamatailalai ki na noda vakabauta na Kalou kei na noda yalo loloma vei ira na tani.

Ena ruanadrau na yabaki oqo, ni da rai lesuva na veika kece e soli meda cakava ka rekitaka na kena yaco e vuqa sara na nuinui, au tokarutaka tale na veika e tukuna e dua

na goneyalewa totoka ka lesu mai na kaulotu ka kaya vei kemami mai Johannesburg ena vica na vula sa ot, “[Eda] sega ni lako mai eke meda yaco ga mai ke.”¹⁸

Niu kaya na veika e kaya e dua na qaqa ena ivolanikalou, au kaya kei na parofita o Nifai kei na goneyalewa oya:

“Oi kemudou na wekaqu lomani, ni dou sa [ciqoma na imatai ni vua ni Veivakalesuimai], sa vakayacori na ka kece sara? Raica, au sa kaya vei kemudou, E segai. . . .

Ia, sa kilikili mo dou toso ki liu ka tudei vei Karisito, *ena taucoko ni nomudou vakanuinui*, ka mo dou lomana na Kalou kei ira na tamata kecega. . . . Kevaka mo dou[.] . . . sa kaya vakaoqo ko Tamada: Dou na rawata kina na bula tawamudu.”¹⁹

Au vakavinavinataka na veika kece eda sa cakava ena iotioti ka tabagau-na cecere ni veigauna kece sara oqo, na itabagauna ni gosipeli vakalesuimai i Jisu Karisito. Nai loloma kei na kalougata e gole mai ena kospipeli e vakibalebale taucoko ki vei au—taucoko—ena noqu igu meu vakavinvaninataka na Tamada Vakalomalagi vei ira “maroroi na iyalyala, kei na vei maiele meu na lakova sebera niu moce, Kei na vei maiele meu na lakova sebera niu moce.”²⁰ E na vuqa na gauna eda toso tiko ki liu kei na loloma e lomada, ka lako voli ena “rarama ni nuinui”²¹ ka vakararamataka na sala ena nanamaki tabu eda sa lako curuma tiko mai me 200 na

yabaki. Au vakadinadinataka ena veisiga ni mataka na vakasinaiti ni cakacaka-mana kei na veivakalougataki e vuqa me vaka na gauna e liu. E tiko kece vei keda na inuinui ni veivakalougatataki e uasivi cake mai na kena eda sa ciqoma oti, baleta oqo na nona cakacaka na Kalou Levu, oqo na Lotu e tomani tiko kina na ivakatakila, ka sai koya na kosiplei oqo e sega ni tawayalani na loloma soliwale kei na lomasoli. Au vakadinadinataka na veika kece e dina oqo kei na vuqa tale ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. "The Essence of the Christian Religion," in *The Works of William E. Channing* (1888), 1004.
2. 2 Nifai 26:24.
3. Raica na Joni 3:16–17.
4. Mosese 7:62.
5. Raica na Aisea 2:1–3; Isikeli 37:26; Maika 4:1–3; Malakai 3:1.
6. Joni 14:2.
7. Raica na 1 Korinica 15:29; Vunau kei na Veiyalayalati 128:15–17.
8. Raica na Iperiu 6:19; Ica 12:4.
9. Raica na Na Zhu kei ira tale eso, "E Dua na iVola iTalanoa me baleta ira na tauvi ira na Coronavirus kei na Pneumonia mai Jaina, 2019," *New England Journal of Medicine*, Feb. 20, 2020, 727–33.
10. Raica "Examination and Description of Soil Profiles," ena *Soil Survey Manual*, ed. C. Ditzler, K. Scheffe, and H. C. Monger (2017), nrcs.usda.gov.
11. Raica na Maciu 22:36; Marika 12:29–33; raica talega na Na IVunau ni Soro 19:18; Nai Vakarua 6:1–6.
12. Raica na Ica 12:4
13. Raica na Roma 4:18
14. R. J. Snell, "Quiet Hope: A New Year's Resolution," *Public Discourse: The Journal of the Witherspoon Institute*, Dec. 31, 2019, thepublicdiscourse.com
15. Isikeli 37:11.
16. Oqo na malanivosa me vaka esa dau vakadewataki tu. However, the more literal translation is "All hope abandon, ye who enter here" (Dante Alighieri, "The Vision of Hell," in *Divine Comedy*, trans. Henry Francis Cary [1892], canto III, line 9).
17. "Ni Tu ga Vei Au!" *Serenilotu*, naba 94.
18. Judith Mahlangu (multistake conference near Johannesburg, South Africa, Nov. 10, 2019), in Sydney Walker, "Elder Holland Visits Southeast Africa during 'Remarkable Time of Growth,'" *Church News*, Nov. 27, 2019, thechurchnews.com.
19. 2 Nifai 31:19–20ikuri vakamatataktaki.
20. "Stopping by Woods on a Snowy Evening," lines 14–16, in *The Poetry of Robert Frost: The Collected Poems*, ed. Edward Connery Lathem (1969), 225.
21. 2 Nifai 31:20.

Mai vei Elder David A. Bednar
Ena Kuoramu ni Apositolo Le Tinikaruia

"Me Tara Na Vale Oqo Ki Na Yacaqu"

(Vunau kei na Veiyalayalati 124:40)

*la, na veiyalayalati era ciqomi kei na cakacaka
vakalotu era vakayacori ena valetabu esa veiganiti ki
na vakasavasavataki ni lomada kei na vakacerecerei
vakaoti ni luvena tagane kei na yalewa na Kalou.*

Ena loma ni veikau tabu ni 200 na yabaki sa oti, a raica ka veivosaki na gone o Josefa Simici kei na Kalou, na Tamada Tawamudu, kei na Luvena, o Jisu Karisito. A vulica mai vei Rau o Josefa na ibalebale dina ni bula va-Kalou kei na ivakatakila tomani voli ena kena tavoca na raivotu vakasakiti oqo na "oti kecega na gauna sa lokuci."¹

Ni otu vakalailai e tolu na yabaki, ena saumi ni masu cikevi ena bogi ni ka 21 ni Sepiteba, 1823, a vakasinaiti ena rarama na rumu ni moce i Josefa me yacova "ni sa uasivia na rarama ena sigalevu tutu."² A basika e dua na tamata ki na nona idavodavo, kaciva na cauravou gone ena yacana ka cauraka ni "sa italai mai na iserau ni Kalou . . . ka yacana ko Moronai."³ A vakasalataki Josefa baleta na kena vakarau tadu mai na iVola i Momani.

Sa qai tukuna mai o Moronai eso na tikina mai na ivola ni Malakai ena Veiyalayalati Makawa, ka duidui toka vakalailai ena kena tukuni tiko ena

ivakadewa ena King James Version:

Raica, au na vakatakila vei iko na Matabete, ena ligai Ilaija na parofita, ni se bera ni qai yaco mai na siga levu ka rerevaki ni Turaga.

"Ena vakatakila e yalodra na gone na yalayala a caka vei ira na qase, io ena vagolea ko koya na lomadra na gone vei ira na qase. Kevaka e sega ni vakakina, sa na vakarusai sara na vura-vura taucoko ena nona lako mai."⁴

Vakabibi sara, na ivakasala i Moronai kivei Josefa Simici ena ilesilesi i Ilaija a

Rexburg, Idaho, Amerika

tauyavutaka na cakacaka ni valetabu kei na tuva kawa ena gauna oqo ka sa dua na usutu ni kena vakalesui mai ni “ka kecega, ka vosa kina na Kalou ena gusudra kece na nona parofita yalosavasava ena gauna makawa.”⁵

Au sa masuta na veitokoni ni Yalo Tabu ni da vulica vata na veiyalayalati, cakacaka vakalotu, kei na veivakalougtatataki eso e sa vakarautaki tu vei keda ena valetabu ni Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai.

Na Lesumai i Ilaija

Au tekivu ena tarogi ni dua na taro mareqeti: Cava na vuna e bibi kina na lesumai i Ilaija?

“Eda vulica mai na ivakatakila ni gauna oqo ni a tiko vei Ilaija na kaukauwa ni veivauci ni Matabete i Melikiseteki”⁶ “ka iotioti ni parofita me taura tu ni bera na gauna i Jisu Karisito.”⁷

E vakamacalataka na Parofita o Josefa Simici, “Na yalo, kaukauwa, kei na veikacivi i Ilaija oya, ni sa tiko vei iko na kaukauwa mo taura na idola ni . . . *Matabete i Melikiseteki ena kena taucoko . . . ; ka mo . . . rawata . . . na cakacaka vakalotu taucoko e umani tu ena matanitu ni Kalou, vakakina na kena vagolei na lomadra na qase kivei ira na gone, kei na lomadra na gone kivei ira na qase, o ira talega ka tiko mai lomalagi.*”⁸

Na dodonu ni lewa tabu ni veivauci oqo esa veiganiti ni “ka kecega ko na vauca e vuravura ena vauci mai lomalagi: ia na ka kecega ko na serekia e vuravura ena serekia mai lomalagi.”⁹

A tukuna talega o Josefa, “Ena mai vueti ira vakacava na itabatamata oqo na Kalou? Ena talai Ilaija mai na parofita. . . . Ena vakatakila o Ilaija na veiyalayalati me vauci na lomadra na qase kivei ira na gone, kei na gone kivei ira na qase.”¹⁰

A rairai o Ilaija kei Moses ena ulunivanua ni veivakamataliataki ka solia na dodonu ni lewa oqo vei Pita, Jemesa, kei Joni.¹¹ A rairai talega o Ilaija, Moses, kei Ilaisa enai ka 3 ni Epereli, 1836, ena Valetabu e Katiladi ka solia na idola ni matabete vataga kivei Josefa Simici kei Oliva Kaudari.¹²

SA VAKALESUVA MAI O ILAIJA NA IDOLA ME BALETU NA KAUKAUWA NI VEAUCI NI MATABETE, MAI VEI ROBERT T. BARRETT

Sa gadrevi dina na vakalesuimai ni lewa ni veivauci mai vei Ilaija ena 1836 me vakarautaki kina ko vuravura ki na iKarua ni Lako Mai ni iVakabula ka sa vakavuna kina na kena torocake sara vakalevu na kena taleitaki e vuravura raraba na cakacaka ni vola kawa.

Veisautaki, Vagolei, kei na Vakasavasavataki ni Lomada

Na vosa *lomada* esa vakayagataki sivia e 1,000 na gauna ena veicacacaka vakarautaki. Na vosa rawarawa ka mareqeti oqo e dau vakatakila na vu ni lomana vakayadua. Na yaloda—na isoqoni taucoko ni noda gagadre, dodomo, sasaga, nakinaki, kei na ivalavala—sa vakatakilai keda vakataki keda ka navuca na ka eda na vakataki. Kei na saluwaki ni cakacaka ni Turaga e sa veisautaka, vagolea, ka vakasavasavataka tiko na lomada ena veiyalayalati ni kospeli kei na cakacaka vakalotu eso ni matabete.

Eda sega ni tara se curuma na valetabu meda sotava vakatabakidua kina e dua na gauna veivakananumi vakyadua se vakamatavuvale. Ia, na veiyalayalati era ciqomi kei na cakacaka vakalotu era vakayacori ena valetabu esa veiganiti ki na vakasavasavataki ni lomada kei na vakacerecerei vakaoti ni luvena tagane kei na yalewa na Kalou.

Na teivaki ki na lomadra na gone na veiyalayalati eso a caka vei ira na qase—vakai Eparaama, Aisake, kei Jekope—ena vagolei ni lomadra na gone vei ira na nodra qase, na qaravi ni vakadidike ni tuva kawa, kei na cakacaka vakalotu veisosomitaki ena valetabu era sa cakacaka e vakalougtatataki na tamata yadua ena yasa ruarua ni ilati. Ni da gumatuataku tu na cakacaka tabu oqo, eda sa muria tiko na ivunau ni lomana ka qarava na na Kalou kei ira na wekada.¹³ Ka sa vuksi keda vakaidina na veiqraravi vakaoqo meda “Rogoci Koya!”¹⁴ ka lako mai kivua na iVakabula.¹⁵

Na veiyalayalati tabu kei na cakacaka vakalotu ni matabete levu duadua esa ciqomi duadua ga ena valetabu—na Vale ni Turaga. Na veika kece e vulici ka vakayacori ena valetabu sa vakadreta na cecere i Jisu Karisito kei na Nona itavi ena ituvatuva levu ni bula marau ni Tamada Vakalomalagi.

Mai Loma ki Tuba

A vakamacalataka o Peresitedi Ezra Taft Benson e dua na iwalewale bibi e vakayagataka na Dauveivueti me vakavuna kina “na tawamate rawa kei na bula tawamudu ni tamata.”¹⁶ Kaya o koya, “Na Turaga e dau cakacaka mai loma ki tuba. Na vuravura e dau cakacaka mai tuba ki loma. Na vuravura ena kauta tani na tamata mai na vanua vakasisila. O Karisito e kauta tani na vakasisila mai vei ira na tamata, ka ra qai kauti ira tani mai na vanua vakasisila. Na vuravura ena moica na tamata ena veisautaki ni vanua era vakaitikotiko kina. O Karisito e veisautaka na tamata, ka yaco me veisautaka na vanua era vakaitikotiko kina. Na vuravura ena veisautaka na itovo ni tamata, ia o Karisito e rawa ni veisautaka na ituvaki ni tamata.”¹⁷

Era sa usutu na veiyalayalati kei na cakacaka vakalotu ni matabete ena ivalavalava tomani ni sucutale vakayalo kei na veisau ni bula; era sa i sala

me cakacaka yadua kina vei keda na Turaga *mai loma ki tuba*. Na veiyalayalati ka sa rokovi dei tu, dau nanumi tu ga, ka volai “ena Yalo ni Kalou bula . . . e na dela ni yalomudou sa malamu”¹⁸ sa vakarautaka na inaki kei na veivakadeitaki ni veivakalougaatataki ena bula oqo kei na bula tawamudu. O ira na cakacaka tabu ka ciqomi ena bula kilikili ka dau nanumi ena dau dolava tikoga na sala ni veitaratara vakalomalagi ka rawa ni drodro mai kina na kaukauwa ni bula vakalou ki na noda bula.

Eda sega ni lako mai ki na valetabu meda vuni se drotaka na caka ca ni vuravura. Ia, eda lako mai ki na valetabu meda ra-wa na vuravura ena cakaca. Ni da sureta ki na noda bula na “kaukauwa ni bula vakalou”¹⁹ ena ciqomi ni cakacaka vakalotu ni matabete kei na muri ni veiyalayalati tabu eso, eda sa vakalougaatataki ena kaukauwa tawa tukuni rawa²⁰ me ulabaleta na veitemaki kei na bolebole eso ni bula oqo ka yaco meda caka vinaka.

Na iRogorogo ni Vale Oqo ena Robota Yani

Na matai ni valetabu ni tabagauna oqo a tara e Katiladi, Oaio ka vakatabui ena 27 ni Maji, 1836.

Ena vakatakila kivua na Parofita o Josefa Simici ni oti e dua na macawa

na kena vakatabui, a cauraka na Turaga,

“Me reki na lomadra na tamata kecega; io ko ira sa tara na vale oqo ena nodra igu taucoko me noqu.

“Raica ena reki na yalodra e udolu vakaudolu na tamata ni ra sa rawata na veivakalougaatataki kei na isolisolii e vuqa ena sovaraki yani, kei na edaumeni era sa vakaivotavota kina ena vale oqo.

“Ia na irogorogo ni vale oqo ena robota yani na veivanua tani; raica oqo sa itekivu ni veivakalougaatataki ena sovaraki ki uludra na noqu tamata.”²¹

Yalovinaka nanuma toka na malanivosa, *ena reki vakalevu na yalodra e udolu vakaudolu na tamata*, kei na irogorogo ni vale oqo ena robota yani na veivanua tani. Oqo na veivakasala momona ena Epereli ni 1836, ni a vica wale toka ga na lewe ni Lotu kei na dua na valetabu.

Nikua ena 2020, sa 168 na valetabu e vakayagataki tiko. E vasagavulu-ka-ciwa na ikuri ni valetabu era sa tara se sa kacivaki oti. Era sa tara na vale ni Turaga ena “veiyanuyanu ni wasawasa”²² vakakina ena veimatanitu kei na vanua era a navuca taumada e vuqa ni sega ni rawa ni tara kina na valetabu.

Na soqoni ni edaumeni esa vaka-rautaki tu oqo ena 88 na vosa ka na rawa ni tiko e vuqa tale na ikuri ni vosa ni ra sa tara na valetabu me vakalougaatataka e levu tale na luve ni Kalou Ena 15 na yabaki ka tarava, ena rairai vakaruataki na iwiliwili ni vosa ka na rawa ni tiko ena cakacaka vakalotu ni valetabu.

Eda na vakasobu-qele ena yabaki oqo ka tekivu tara e 18 na valetabu. Ni veidutaitaki, e a taura e 150 na yabaki me tara kina nai matai ni 18 na valetabu, mai na tauyavutaki ni Lotu ena 1830 ki na vakatabui ni Valetabu e Tokyo Japan mai vei Peresitedi Spencer W. Kimball ena 1980.

Navuca na vakusakusataki ni cakacaka ni valetabu esa yaco tiko ena gauna ni bula i Peresitedi Russell M. Nelson. Ni a sucu o Peresitedi Nelson enai ka 9 ni Sepiteba, 1924, a vakayaga-taka tikoga na Lotu e ono na valetabu.

Ni sa tabaki o koya me dua na iApositolo enai ka 7 ni Epereli, 1984, 60 na yabaki e muri, a vakayagataki tiko e 26 na valetabu, vakuri ena 20 na valetabu ena 60 na yabaki.

Ni sa tokoni o Peresitedi Nelson me Peresitedi ni Lotu, e 159 na valetabu sa vakayagataki tiko, vakuri ena 133 na valetabu ena 34 na yabaki a veiqraravi tu kina o koya vaka lewe ni Kuoramu ni Le Tinikaru.

Tekivu mai na gauna sa Peresitedi kina ni Lotu enai ka 14 ni Janueri 2018, sa kacivaka oti o Peresitedi Nelson e 35 na valetabu vou.

E sa vakatabui e ciwasagavulu ka ono na pasede na valetabu sa tiko rawa ena gauna ni bula i Peresitedi Nelson; 84 ka va na pasede e sa vakatabui mai na gauna a tabaki kina me iApositolo.

Dau Vakanamata Tu Ga ena Veika E Bibi Vakalevu

Me vaka na lewe ni Lotu vakalesui mai ni Turaga, eda sa kurabui vaka-oti ena totolo saraga ni toso ni Nona cakacaka ena gauna oqo. Ka levu tale na valetabu ena basika mai.

A parofisaitaka o Brigham Young, "Me vakataucokotaki na cakacaka oqo sa dodonu me kua ni dua ga na valetabu ia me udolu vakacaca, ka tini vakacaca na udolu na turaga kei na marama ena gole ki na veivaletabu oya ka veiqraravi vei ira na tamata ka ra a bula tu e muri sara ena vakatakila ni Turaga."²³

Me vaka sa kilai tu, na kacivaki ni valetabu vou yadua esa dua na ivurevure ni marau levu ka dua na vuna meda vakavinavina kaka kina na Turaga. Ia, sa dodonu me toka na noda rai e liu taumada ena veiyalayalati kei na cakacaka vakalotu e rawa ni veisautaka na lomada ka vakatitobutaka na noda dinata na iVakabula ka sega ni mai na vanua se na totoka ni vale.

Na itavi taumada e vakacolati vei keda vaka lewe ni Lotu vakalesui mai ni Turaga oya (1) meda "Rogoci Koya!"²⁴ ka yaco me veisautaki na lomada ena veiyalayalati kei na cakacaka vakalotu eso, kei na (2) meda

vakataucokotaka ena bula marau na ilesilesi vakalou ni kena soli na veivakalou gataki ni valetabu ki na matavuvale taucoko e vuravura ena yasa ruarua ni ilati. Ena veidusimaki kei na veivuke na Turaga, eda na vakataucokotaka vakaidina na veitavi tabu oqo.

Na Tarai Cake i Saioni

E cauraka na Parofita ko Josefa Simici

"Na taraicake kei Saioni e dua na inaki era malele kina na tamata ni Kalou ena veitaba gauna kece sara; e dua na iulutaga era sa marautaka vakalevu sara na parofita, bete kei na Tui; era sa nanamaki ena reki ki na siga eda sa bula tiko kina oqo; ka ra sere ena reki kei na nanamaki e lomlagi me vaka sa volai ka parofisaitaki me baleta noda gauna; ia era mate ka sega ni raica; e sa noda meda na raica, vakaitavi kina ka veivuke ena kena tosoi tiko ga ena lagilagi ni gauna Edaidai."²⁵

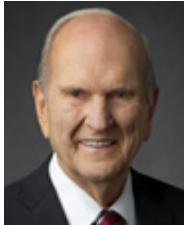
"Na Matabete vakalomalagi ena duavata kei vuravura, me vakavotukana nataki na inaki cecere oqo; e dua na cakacaka era sa vakanamata tu kina na Kalou kei na agilos ena marau ena veitabagauna sa oti; ka caudre kina na veipeteriai kei na parofita; na cakacaka e na vakarusa na kaukauwa butobuto, ka vakavinakaka na vuravura, na lagilagi ni Kalou, kei na vakabulai ni matavuvale vakatamata."²⁶

Au vakadinatinataka ni a rairai vei Josefa Simici na Tamada kei na Luvena, ka vakalesuya mai o Ilaija na dodonu ni lewa ni veivauci. Na

veiyalayalati kei na cakacaka tabu vakalotu ni valetabu sa rawa ni vakaukauwataki keda ka vakasavasavataka na lomada ni da "Rogoci Koya!"²⁷ ka ciqoma na kaukauwa ni bula vakalou ena noda bula. Kau sa vakadinatinataka na cakacaka edaidai oqo ena vakarusa na kaukauwa ni butobuto ka vakavurea na vakabulai ni matavuvale ni tamata. Au vakadinatinataka na dina oqo ena yaca tabu ni Turaga o Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Efeso 1:10.
2. Ai Tukutuku—Josefa Simici 1:30.
3. Ai Tukutuku—Josefa Simici 1:33.
4. Ai Tukutuku—Josefa Simici 1:38–39.
5. Cakacaka 3:21.
6. Bible Dictionary, "Elijah."
7. iDusidusi ki na iVolanikalou, "Ilaija."
8. *Nodra iVakavuvuvi na Peresitedi ni Lotu: Josefa Simici* (2007), 311; vakaikuritaki.
9. Maciu 16:19; raica talega na 18:18; Ilamani 10:7; Vunau kei na Veiyalayalati 124:93; 132:46.
10. *Teachings: Joseph Smith*, 313.
11. Raica na Maciu 17:3.
12. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 110:13–16.
13. Raica na Maciu 22:34–40.
14. Josefa Simici—Ai Tukutuku 1:17.
15. Raica na Omanai 1:26; Moronai 10:30, 32.
16. Moses 1:39.
17. Ezra Taft Benson, "Born of God," *Ensign*, Nov. 1985, 6.
18. 2 Korinica 3:3.
19. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 84:20–21.
20. Raica na "Turaga, Meu na Muri Kemuni," *Sere ni Lotu*, naba 220.
21. Vunau kei na Veiyalayalati 110:6, 9–10.
22. 2 Nifai 29:7.
23. *Nodra iVakavuvuvi na Peresitedi ni Lotu: Brigham Young* (1997), 310.
24. Josefa Simici—Ai Tukutuku 1:17.
25. *Teachings: Joseph Smith*, 186.
26. *Teachings: Joseph Smith*, 514–15.
27. Josefa Simici—Ai Tukutuku 1:17.

Mai vei Peresitedi Russell M. Nelson
Peresitedi ni Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai

Mo Rogoci Koya

*Sa kila tu na Kalou ni gauna e voliti keda kina
na veilecayaki kei na rere, na ka ena vukei keda
vakalevu sara o ya ni da rogoca na Luvema.*

Kemuni na taciqui kei na ganequ lomani, au vakavinavinaka vakalevu, ni kena vakayagataki na tekinolaji, sa rawa kina meda soqoni vata ka sokalou ena mataka ni Siga Tabu oqo. Eda sa kalou-gata dina ni da sa kila na kospipeli i Jisu Karisito sa vakalesui mai ki vuravura!

Ena vica na macawa sa oti, e vuqa vei keda a sotava na veivakataotaki ki na noda dui bula yadua. Na uneune, kama, waluvu, mate ca, kei na kedra revurevu a vakataotaka na veituvatuva tudei ka vakavuna me lailai na kakana, veika gadrevi, kei na ilavo maroroi.

Ena ka kece oqo, ko ni sa vakacau-tutaki ka vakavinavinakataki ni ko sa digitaka mo ni rogoca na vosa ni Kalou ena gauna voravora oqo mo ni duavata kei keimami ena koniferedi raraba. Na butobuto sa tubu cake tiko e lako vata mai kei na veika dredre sa mai ramase cake kina na rarama i Jisu Karisito. Meda vakasamataka mada na veika vinaka eda rawa ni cakava yadua ena gauna ni yavavala oqo e vuravura. Na nomu lomana ka vakabauta tiko na iVakabula sa rawa me yavubula vei koya me kila na Vakalesui mai ni taucoko ni kospipeli i Jisu Karisito.

Ena rua na yabaki sa oti, keirau a sotava kei Sister Nelson e udolu vei kemuni e vuravura taucoko. Keimami a soqo vata kei kemuni ena veivanua

ni sarasara e tuba kei na oolevu ena veiotela. Ena vanua yadua oqo, au a vakila niu a tu vata kei ira na digitaki ni Turaga kau sa raica na kena vakasoqoni o Isireli ni sa yaco tiko.

Eda sa bula tiko ena siga “era a namaka tu ena yalo vakantuini ko ira na noda qase.”¹ Eda sa tu sara ga qo e liu meda *ivakadinadina bula kina* na ka a raica o Nifai na parofita *ena rai-votu duadua ga*, ni kaukauwa ni Lami ni Kalou ena sobuti ira mai “na nona tamata ni veiyalayalati na Turaga, ka ra sa veiseyaki tu e delai vuravura; ka ra sa vakaiyaragi tu ena ivalavalda dodonu kei na kaukauwa ni Kalou ena lagilagi cecere.”²

Oi, kemuni na taciqui kei na ganequ, sai kemuni na tagane, yalewa, kei na gone, a raica o Nifai. Vakasamataka mada oya!

Se vei ga na vanua o tiko kina se kemu ituvaki, na Turaga o Jisu Karisito sa *nomu* iVakabula, kei na parofita ni Kalou, o Josefa Simici, sa *nomuni* parofita. A lesi taumada o koya ni bera ni tauyavu na vuravura oqo me mai parofita ni iotioti ni itabagauna oqo, ni “sega ni vunitaki tiko e dua tale na ka”³ mai vei ira na Yalododonu. Sa savu tikoga mai na ivakatakila mai vua na Turaga ena kena tomani tiko na Vakalesui Mai.

Na cava na kena ibalebale vei iko ni sa vakalesui mai na kospipeli i Jisu Karisito ki vuravura?

Sa kena ibalebale ni sa rawa vei iko kei nomu vuvale mo dou vauci vata me tawamudu! Sa kena ibalebale ni vuku ga ni ko sa papitaiso mai vua e dua sa tu vua na lewa maivei Jisu Karisito ka sa vakadeitaki mo lewe ni Nona Lotu, sa rawa mo rekitaka na itokani wasoma ni Yalo Tabu Ena dusimaki iko ka taqomaki iko. Sa kena ibalebale ni sa sega tale mo tawavakacegui se sega tale ni yali maivei iko na kaukauwa ni Kalou me vukei iko. Sa kena ibalebale ni kaukauwa ni matabete ena vakalougatataki iko ni ko sa ciqoma na cakacaka vakalotu bibi ka cakava nomu veiyalayalati vua na Kalou ka maroroya tiko. Sa dua na iyaqa cecere sara ki yaloda na dina oqo, vakabibi ena gauna vakaoqo ni dau raru mai na cava.

Sa tukuna tiko na iVola i Momani na kena tubu cake sara kei na nodrau

New York City, New York, Amerika

vakarusai e rua na itabatamata qaga. Na kedrau itukutuku a vakaraitaka na kena rawarawa ki na vuqa vei ira na tamata mera guilecava na Kalou, cata na nodra ivakaro na parofita ni Turaga, ka ra vakasaqara na kaukauwa, mera tamata rogo, kei na marau ni yago.⁴ Sa vakavuqa tiko mai, nodra kaya na parofita “na veika lelevu ka talei vei ira na tamata, ia era sa sega ni vakabauta.”⁵

E sega ni duidui ki na noda siga nikua. Ena veiyabaki, na veika cecere ka talei sa dau rogoci ena itutu ni vunau vakatabui e vuravura raraba. Ia e vuqa na tamata era *segā* ni ciqoma na dina oqo—ena vuku ni nodra sega ni kila na vanua mera raica kina⁶ se baleta ni ra vakarorogo tiko vei ira e sega vei ira na dina taucoko se baleta ga ni ra cata na dina ka vinakata ga na sasaga vakavuravura.

Sa vuku sara o vunimeca. Ena vuku ni milenia sa cakava tiko o koya me rairai butobuto na vinaka kei na butobuto me rairai vinaka.⁷ Na nona itukutuku e dau rogolevu, kaukauwa, ka dokadoka.

Ia, na itukutuku maivei Tamada Vakalomalagi sa duidui ka veilauti sara. E rawarawa, malua, ka matata sara ka veilaveti nona vosa mai e veivakurabuitaki ka da sega ni lomatarotaki Koya.⁸

Me vaka, ni gauna e dau vakatakila mai na Luvena Duabau Ga vei ira na tamata e vuravura, sa dau cakava oKoya ena vica wale na vosa momona. Ena Ulunivanua ni Vakamataliataki vei Pita, Jemesa, kei Joni, a kaya kina na Kalou, “Oqo na noqu Gone ni toko: dou rogoci koya.”⁹ Na Nona vosa vei ira na Nifaiti e Vanuasautu makawa a kaya “Raica oqo na Luvequ Dau-lomani ni toko, kau sa dau vinakata vakalevu, sai koya sa vakalagilagi kina na yacaqu—mo dou rogoci koya.”¹⁰ Ki vei Josefa Simici, ena ivakaro raraba cecere a dola kina na itabagauna oqo, a kaya ga kina na Kalou, “*Oqo na Luvequ Lomani. Mo Rogoci Koya!*”¹¹

Ia oqo, taciqu kei na ganequ lomani, ni raica na dina ena tolu na gauna oqo sa tukuni oti toka, ni bera nona vakatakila mai na Tamana na Luvena,

SARAJAI NA KARISTO ENA RA KEI VURAVURA, MAI VEI ARNOLD FRIBERG

o ira na tamata era a tiko rerere ka, so ena so na gauna era a veilecayaki sara.

Era a rere na iApositolo ni ratou sa raici Jisu Karisito ni sa voliti ena dua na o ena Ulunivanua ni Vakamataliataki.

Era a rere na Nifaiti baleta ni ra se qai sotava oti ga na veivakaruso kei na butobuto ena vica na siga.

A sotava o Josefa Simici na ivesu kaukauwa ni butobuto ni bera ni dola mai ko lomalagi.

Sa kila tu na Kalou ni gauna e voliti keda kina na veilecayaki kei na rere, na ka ena vuksi keda vakalevu sara o ya ni da rogoca na Luvena.

Ena vuku ga ni da saga meda rogoca—rogoca vakaidina—na Luvena, eda na dusimaki meda kila na ka meda cakava ena ituvaki cava ga.

Na imatai sara ga ni vosa ena Vunau kei na Veiyalayalati o ya na *dou vakatudaliga*.¹² Sa kena ibalebale meda vakarorogo ka kena inaki meda talairawarawa.¹³ Na vakatudaliga e kena ibalebale meda “Rogoci Koya”—meda rogoca na veika e kaya na iVakabula oti meda qai *muria* na Nona ivakasala. Ena rua na vosa oqori—“Rogoci Koya”—sa solia mai

na Kalou vei keda na ituvatuva ni rawa-ka, marau, kei na reki ena bula oqo. Meda sa *rogoca* na vosa ni Tura-ga, *vakatudaliga* kina ka *muria* na veika sa kaya vei keda o Koya!

Ni da sa tisaipeli i Jisu Karisito, sa gadrevi sara ki na noda sasaga meda *rogoci Koya* me sa lomada sara. Ena taura na vakasama donu kei na sasaga gugumatua meda vakasinaita noda bula e veisiga ena Nona vosa, Nona veivakavulici, Nona dina.

Eda na sega walega ni vakararavi ki na itukutuku eda sota kaya ena itukutuku raraba. Ni sa tu e bilioni na vosa ena onolaini kei na vuravura curumi-wai ena volivolitaki sa vakavulotaki ena sasaga kosakosa, ka vakatani nei vunimeca, meda sa *qai* gole beka kivei meda rogoci Koya kina?

Sa rawa meda gole ki na ivolanikalou. Era vakavulica vei keda na veika baleti Jisu Karisito kei na Nona kosipeli, na vakaitamera ni Nona Veisorovaki, kei na ituvatuva cecere ni marau kei na veivueti nei Tamada. Na tabadro-muci e veisiga ena vosa ni Kalou sa bibi sara baleta na vakabulai vakayalo vakabibi ena iotioti ni gauna oqo sa

voravora cake tikoga. Ni da sa kana magiti ena vosa i Karisito e veisiga, na vosa i Karisito ena tukuna vei keda na sala meda sabaya kina na veika dredre eda a sega ni namaka meda sotava.

Sa rawa talega meda *Rogoci Koya* ena loma ni valetabu. Na vale ni Turaga *sa* dua na vale ni vuli. E kea ena veivakavulici na Turaga na Nona sala. E kea na cakacaka vakalotu yadua ena vakavulica na veika ni iVakabula. E kea eda vulica kina na sala meda na tawasea na ilati ka veivosaki vakamatata kei lomalagi. E kea eda na vulica kina na sala meda vunauca kina na vunimeca ka taura na kaukauwa ni matabete ni Turaga me vaqaqacotaki keda kei ira eda lomana. E dodonu vakacava vei keda yadua meda vakasaqara vagumata meda vakarurugi e kea.

Ni sa vagalalataki na vakatatabatu tu-vakawawa oqo ni COVID-19, yalovinaka ni vakarautaka e dua na gauna tudei ni sokalou kei na veiqrarvi e valetabu. Na veiminiti yadua ni gauna o ya ena vakalougatataki iko kei na nomu vuvale ena sala eso e *sega* ni rawata e dua tale. Taura na gauna mo tugana na ka o sa rogoca ka vakila ena gauna o sa tiko kina e kea. Kerea vua na Turaga me vakavulici iko ena sala mo dolavi lomalagi kina me vakalougatataki nomu bula kei na nodra bula eso o lomana ka qarava.

Me vaka ni sokalou e valetabu e sega ni vakayacori tiko, au sa sureti kemuni mo ni vakalevutaka nomuni vakaitavi ena tuva kawa, kei na vaka-didike ni tuva kawa kei na kena tuvai vakamatanivola. Au yalataka ni ko vakalevutaka nomu gauna ena cakacaka ni valetabu kei na tuva kawa, o na vakalevutaka ka vakatorocaketaka nomu rawa ni *rogoci Koya*.

Eda sa *Rogoci Koya* talega vakamatata ni da vakadodonutaka noda rawa ni kila na vakasolokakana ni Yalo Tabu. Se bera mada ni bau veivakauqeti cake me kilai na sala e vosa kina na Yalo vei iko me vaka-taka ena gauna oqo. Ena Lewe Tolu Vakalou, na Yalo Tabu sa italai. Ena kauta mai na vakanananu ki na nomu vakasama e gadreva na Tamada kei na Luvena mo na ciqoma. Sai Koya

na Dauveivakacegui. Ena kauta mai e dua na yalo ni vakacegu ki na yalomu. Sa vakadinadinataka na dina ka na vakadeitaka na ka dina ni ko rogoca ka wilika na vosa ni Turaga.

Au sa vakavoutaka na noqu kerekere ena ka mo cakava *se cava ga* ena taura me vakalevutaka nomu gugumatua vakayalo mo ciqoma kina na nomu ivakatakila.

Ni ko cakava oqo ena vukea mo kila na sala mo toso kina ki liu ena nomu bula, na ka mo cakava ena gau-na dredre, ka kila rawa ka levea na veitemaki kei na lawaki nei vunimeca.

Ka, kena iotioti, eda sa *rogoci Koya* ni da rogoca na nodra vosa na paro-fita, daurairai, kei na dauvakatakila. O ira sa tabaki mera iApositolo i Jisu Karisito era sa dau vakadinadinataki Koya. Era sa dusimaka na sala ni da lako curuma yani na ituватуva rarawa ni noda bula vakayago.

Na cava beka ena yaco ni ko rogoca, vakatudaliga, ka muria na ka e kaya na iVakabula kei na ka e tukuna o Koya ena gauna oqo maizei ira na Nona parofita? Au yalataka ni ko na vakalougatataki ena ikuri ni kaukauwa mo sabaya kina na veitemaki, veika dredre, kei na malumalumu. Au yalataka na cakamana ena nomu bula vakamau, veiwekani vakavuvale, kei na cakacaka ena veisiga. Kau sa yalataka ni nomu gugumatua mo vakila na

reki ena vakalevutaki ke yaco mada ga na veika voravora ki na nomu bula.

Na koniferedi raraba ni Epereli 2020 sa gauna meda vakananuma kina e dua na ka e yaco ka veisau kina ko vuravura. Ni da vakanamata tu ki na vakananumi ni 200 na yabaki ni Matai ni Raivotu nei Josefa Simici, keitou vakasamataka vakatitobu na Matavei-liutaki Taumada kei na Matabose ni Kuoramni Apositolo Le Tinikarua na veika *meda* cakava me vakananumi kina vakamatau e dua na ka oqo.

Na rairai mai vakalou oqo e teki-vuna na Veivakalesui mai ni taucoko ni kospipeli i Jisu Karisito ka dolava na tabagauna ni taucoko ni gauna.

Keitou vakasamataka kevaka e gadrevi me caka e dua na ivakatakarakara. Ni da vakasamataka na matalia ni itukutuku vakaigorogo kei na revurevu ni Matai ni Raivotu vakara-raba, keitou vakila me caka e dua na ivakananumi ka sega ena vatua ia ena vosa—na vosa ni vakaro e vakatabu-me volai, e sega ni ceuti ena “dela ni vatua” ia e ceuti ena “lewe ni utoda”.¹⁴

Mai na gauna e tauyavu kina na Lotu, e lima walega na ivakaro e sa soli yani, na kena iotioti “Na Matavu-vale: Ai Vakaro ki Vuravura Raraba,” e vakaraitaka mai io Peresitedi Gordon B. Hinckley ena 1995.

Oqo ni da vakasamataka na veigau-na bibi oqo ena itukutuku kei vuravura

kei na ivakaro ni Turaga me vakasokumuni ko Isireli ena vakavakarau ni Karua ni Lako Mai nei Jisu Karisito, kei sa mai soli yani kina o keitou, na Mataveiliutaki Taumada kei na Matabose ni iApositolo Le Tinikarua. Raica na “Na Vakalesui Mai ni Taucoko ni Kospipeli i Jisu Karisito: A iVakaro ni Ruanadrau na Yabaki ki Vuravura.” E volai mai Na Mataveiliutaki kei na Matabose ni iApositolo Le Tinikarua ni Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edadai. Ena Epereli 2020. Ena vakavakarau ki na siga nikua, e katoni na ivakaro oqo ena Veikau Tabu, ka raica ki na o Josefa Simici na Tamada kei na Luvena.

Keitou sa vakaraitaka yani me kilai ni lomani ira na Luvena e veiyasai vuravura na Kalou. Sa solia vei keda na Kalou na Tamada na Luvena lomani, ka sucu vakalou, sega ni vakatautauvatataki rawa na nona bula, kei na veisorovaki nei Jisu Karisito. Ena kaukauwa nei Tamada, e tucake rawa kina o Jisu ka rawata na qaqa mai na mate. Sa noda iVakabula, noda iVakaraitaki, kei na noda Dauveivueti.

Ena rua na drau na yabaki sa otí, ena dua na mataka totoka ni vula itubutubu ni 1820, ena nona vakasaqaqara o Josefa Simici ni se cauravou na lotu me lewena, e lako yani ki veikau e voleka ki nodratou, mai Niú Ioka, Amerika me masu. E a tiko na nona vakatataro o koya me baleta na veivakabulai ni yalona ka nuitaka tu ni na vuakei koya na Kalou.

Ena yalo ni vakarokoroko, keitou cauraka yani me isau ni nona masu, e rairai mai vei Josefa, na Kalou na Tamada kei na Luvena, o Jisu Karisito ka qai vakamacalataka na ‘vakaleslui mai ni veika kecega’ (Cakacaka 3:21) me vaka sa tukuni tu ena iVola Tabu. Ena raivotu oqo, e vulica kina o koya, ena gauna era mai mate kina na iApositolo taumada, sa mai yali e vuravura na Lotu ena Veiyalayalati Vou nei Karisito. Ena tiki ni kena vakalesui mai o Josefa.

Keitou vakadeitaka ena veidusimaki ni Tamada kei na Luvena, e lako mai na Italai vakalomalagi ka vaka-roti Josefa me tauyavutaka na Lotu i Jisu Karisito. E vakalesuya mai o Joni na Dauveipapaitaisotaki na lewa ni

Elk Ridge, Utah, Amerika

papitaiso ena tabadromuci e wai me bokoci kina na ivalavalca. E vakalesuya mai e tolu vei iratou na tinikarua na iApositolo taumada—o Pita, Jemesa, kei Joni—na itutu vaka iapostolou kei na idola ni lewa vakamatabete. Era lako talega mai eso tale, e wili kina o Ilaijia, ka vakalesuya mai na dodonu me semai vata na matavuvale me tawamudu ena isema tawamudu ka uabaleta na mate.

Keitou vakadinadinataka talega ni soli vei Josefa Simici na isolisolou kei na kauwakauwa ni Kalou me vakadewataka na itukutuku makawa: na iVola i Momani—E Dua Tale na iVakadinadina kei Jisu Karisito. Na draunipepa ni itukutuku vakatabui oqo e wili kina e dua na itukutuku me baleta na nona veiqravi o Jisu Karisito vei ira na tamata ena tai kadua ni vuravura ni oti saraga na Nona Tucake tale mai na Mate. E vakatavulica na inaki ni bula ka vakamacalataka na ivakavuvuli nei Karisito, ka sa iusutu ni Nona inaki. Na iVola i Momani e ivolanikalou veitokoni ki na iVola Tabu, e vakadinadinataka ni tamata kece sara e luvena yalewa se tagane na Tamada Vakalomalagi dauloloma, ka tiko e dua na Nona ituvaluva vakalou ni noda bula, ka vosa tiko vei keda nikua na Luvena, o Jisu Karisto me vaka na veigauna makawa.

Keitou cauraka yani ni Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edadai, ka

tauyavutaki ena 6 ni Epereli, 1830, sa Lotu ena Veiyalayalati Vou nei Karisito ka sa vakalesui mai. Sa itakele ni Lotu na bula uasivi ni vatu i vakadei, o Jisu Karisito, kei na Nona Veisorovaki kei na Tucaketale mai na Mate. Sa kacivi ira tale ena gauna oqo na iApositolo o Jisu Karisito ka sa solia vei ira na lewa ni matabete. Sa sureti keda kece meda lako mai Vua kei na Nona Lotu, ka ciqoma na Yalo Tabu, na cakacaka vakalotu ni veivakabulai, ka rawata na reki tawamudu.

Sa mai sivi e rua na drau na yabaki mai gauna ni Veivakalesui mai, mai vua na Kalou na Tamada kei na Luvena Lomani, o Jisu Karisito. E milioni e vuravura raraba sa ciqoma na kila me baleta na veigauna ka parofisaitaki oqo.

Keitou cauraka yani ni Veivakalesui mai yalataki e yaco tikoga ena ivakatakila. Ena sega tale ni tautauvata na vuravura, ni “sa kumuna me dua bau na veika kecega vei Karisito.” (Efeso 1:10).

Ena vakarokoroko kei na vakavina-vinaka, keitou sa mai veisureti na Nona iApositolo mo ni kila—me vaka keitou sa kila—ni sa tadola tu ka lomalagi. Keitou vakadeitaka ni sa vakatakila tiko na Nona lewa na Kalou me baleti ira na luvena yalewa kei na tagane lomani. “Keitou vakadinadinataka ni oira sa vulica ena masumasu na itukutuku ni Vakalesui mai ka cakacaka ena vakabauta ena vakalouga-taki me ra

rawata nodra dui ivakadinadina ni sa vakalou kei na kena inaki me vakarautaki o vuravura ki na yalataki tiko ni iKarua ni Lako Mai ni noda Turaga ka iVakabula, o Jisu Karisito.¹⁵

Kemuni na taciqu kei na ganequ, oqo na neitou ivakaro ki vuravura me baleta na Veivakalesui mai ni tauoko ni kospeli nei Jisu Karisito. E sa vakadewataki ena 12 na vosa. Era na vakadewataki talega ki na vosa tale eso. Ena tiko talega ena mataveilawa ni Lotu, ko na rawa ni taura mai kina e dua nomu ilavelave. Vulica yadua kei na nomu matavuuale kei na itokani. Vakasamataka vakatitobu na veika dina oqori ka nanuma na veika e rawa ni yaco ena nomu bula baleta na veika dina o na rogoa, vakamuria, ka talairawarawa ki na ivunau kei na veiyalayalati e sala vata kaya mai.

Au kila ni o Josefa Simici sa parofita sa lesi oti tu mai liu sa digitaki koya na Turaga me dolava na iotioti ni itabagauna oqo. Mai vua sa vakalesui mai kina na Lotu ni Turaga ki vuravura. A dregata o Josefa na nona ivakadinadina ena nona dra. Au sa lomani koya ka dokai koya sara!

E bula na Kalou! Sai Jisu na Karisito! Sa vakalesui mai na Nona Lotu. O Koya kei na Tamana, na Tamada Vakalomalagi, e rau sa raici keda tiko mai. Au sa vakadinadina taka ena yaca tabu i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Vunau kei na Veiyalayalati 121:27.
2. 1 Nifai 14:14.
3. Vunau kei na Veiyalayalati 121:28.
4. Raica na 1 Nifai 22:23.
5. Ica 12:5.
6. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 123:12.
7. Raica na Aisea 5:20; 2 Nifai 15:20.
8. Raica na 2 Nifai 25:4; Alama 5:43.
9. Marika 9:7; Luke 9:35.
10. 3 Nifai 11:7.
11. Josefa Simici—Ai Tukutuku 1:17
12. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 1:1
13. Ena Veiyalayalati Makawa, na vosa *vakatudaliga* e vakadewataki mai na vosa vaka-Iperiu *shama*, e dua na vosa-cakava kaukauwa e kena ibalebale mo “vakarorogo ena inaki mo talairawarawa kina.” Na *vakatudaliga* sa dua na vosa vakaivolanikalou e volai tu ena 40 na wase ni Vunau kei na Veiyalayalati.
14. Raica na 2 Korinica 3:3.
15. Na tiki ni vakavakarau na kena vakadewataki. Na ivakavakadewa ni ivakaro ena rawa ni vakayagataki ena veivila mai oqo.

Kailavaka Osana

Vakayacora o Peresitedi Russell M. Nelson
Peresitedi ni Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai

Ia oqo, kemuni na taciqu kei na ganequ lomani, ni da mai vakana numa tiko na imatai ni Raivotu nei Josefa Simici, keitou sa nanuma kina ni na dodonu cake meda reki vata ena noda vakaitavi ena Kaila ni Osana.

Na kaila tabu oqo a caka taumada ena itabagauna oqo ena kena a vakatabui na Valetabu e Kirtland ena 27 ni Maji, 1836. Ena gauna oqo sa na dau caka tiko ni vakatabui e dua na valetabu. Oqo e dua na isolisol tabu vua na Tamada kei na Luvena, e vakatakarakarataka na nodra lewa na tamata ena Nona a curu vaku-tui na iVakabula ki Jerusalemi. Sa vakadeitaka talega na ka a sotava o cauravou Josefa ena siga o ya ena Veikau Tabu—o ya, ni o Tamana kei na Luvena sa rua na Tamata lagilagi eda sa qarava ka vakalagilagia.

Au na vakaraitaka oqo na kena caka na Kaila ni Osana. Niu sa cakava, au sa sueti ira na noqu itokani dauvakaraitaki itukutuku mera raica na cakacaka tabu oqo ena dodonu kei na veidokai.

Oi keda yadua eda vakaitavi kina me taura e dua na itavoi vulavula savasava, ena dua na tutuna, ka yalovaka yani ka da kaya vata kina: “Osana, Osana, Osana, vua na Kalou kei na Lami,” cavuti vakatolu, me qai muria na “Emeni, Emeni, kei na Emeni.” Kevaka e sega na nomu itavoi vulavula, sa rawa ga ni ko yalova na ligamu.

Kemuni na taciqu kei na ganequ, au sa sureti kemuni ena gauna oqo mo ni tucake ka vakaitavi ena Kaila ni Osana, ni oti ena qai lagati tiko na Sere ni Vanua ni Osana o ya na “Na Yalo Ni Noda Kalou”¹

Ni sa vakatakilakilatka mai o koya e veiliutaki, yalovinaka meda lagata vata na “Na Yalo Ni Noda Kalou.”

Osana, Osana vua na Kalou na Lami!

Osana, Osana vua na Kalou na Lami!

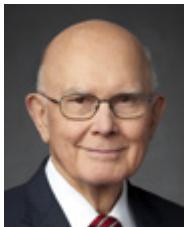
Osana, Osana vua na Kalou na Lami!

Emeni, emeni, kei na emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Serenilotu, naba 89.

Mai vei Peresitedi Dallin H. Oaks
iMatai ni Daunivakasala ena Mataveiliutaki Taumada

Na iTuvatuva Cecere

O keda na sa kila tiko na ituvaluva ni Kalou eda sa veiyalayalati meda vakaitavi ka matata noda iliesilesi meda vakavulica na dina oqo.

Ena loma mada ga ni veivakatovolei duatani kei na ibolebole, eda sa vakalouga tataki dina tiko! Na koniferedi raraba oqo sa solia vei keda na sovaraki mai ni iyau kei na reki ni Vakalesui mai ni kospeli i Jisu Karisito. Eda sa rekitaka na raivotu mai ni Tamana kei na Luvema a tekivu kina na Vakalesui Mai. Sa vakavotui tale vei keda na taidu lagilagi mai ni iVolai Momani, na usutu ni kena inaki o ya me vakadinadina taki Jisu Karisito kei na Nona ivunau. Eda sa vakavou ena dina rekitaki ni ivakatakila—vei ira na parofita kei keda vakayadua. Eda sa rogoce oti na ivakadinadina talei ni Veisorovaki i Jisu Karisito sa tawayalani kei na Nona Tucaketale vakaidina. Ka da sa vakavulici ena dina tale eso

ni tauoko ni Nona kospeli a vaka-takilai vei Josefa Simici ni oti nona vakatakila na Kalou na Tamada vua na parofita sa kacivi vou: “Oqo na Luvequ Lomani. Mo Rogoci Koya!” (Josefa Simici—Ai Tukutuku 1:17).

Sa vakadeitaki oti ena noda kila na vaka-sui mai ni matabete kei na kena idola. Eda sa vakavou ena noda gugumata me kilai na Lotu vaka-sui mai ni Turaga ena yacana dina, o ya Na Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai. Ka da sureti meda sema ena lolo kei na masu me vakalailaitaki na revurevu tiko nikua kei na veimataka na vakacaca ni dua na mate veivakamatei tiko e vuravura raraba. Eda a vakauqeti ena matako oqo mai vua na parofita bula ni Kalou ni a vakaraitaka e dua na ivakaro raraba ni itukutuku ni veigauna ni Veivakalesui mai. Eda sa vakadeitaka na kena ivakaro raraba ni “o ira sa vulica ena masumasu na itukutuku ni Vakalesui mai ka cakacaka ena vakabauta ena

Provo, Utah, Amerika

vakalouga tataki me ra rawata nodra dui ivakadinadina ni sa vakalou kei na kena inaki me vakarautaki o vuravura ki na yalataki tiko ni iKarua ni Lako Mai ni noda Turaga ka iVakabula, o Jisu Karisito.”¹

Na iTuvatuva

Na veika kece oqo sa tiki ni dua na ituvaluva vakalou e kena inaki mera rawata na luve ni Kalou na bula vakacerecerei ka yaco mera vakataki Koya. Sa vakatokai tiko ena ivolani-kalou me “ituvaluva cecere ni marau,” “na ituvaluva ni veiserek,” kei “na ituvaluva cecere . . . ni veivakabulai” (Alama 42:8, 11, 5), na ituvaluva o ya—a vakatakilai ena Vakalesui mai—a tekivu ena dua na matabose mai lomalagi. Eda sa gadreva vakayalo meda rawata na bula tawamudu sa marautaka tiko o rau na noda itubutubu vakalomalagi. Ena gauna o ya eda sa torocake sara ena kena eda rawata rawa ka sega kina na bula e vuravura ena dua na yago. Me vakarautaki na bula o ya, a tuvanaka na Kalou na Tamada me bulia na vuravura oqo. Ena bula e vuravura a tuvai mai, eda na mai vakadukai ena ivalavalca ca ni da sotava na veisaqasaqa e gadrevi ki na noda tubu vakayalo. Eda na mai sotava talega na mate vakayago. Me tauri keda lesu mai na mate kei na ivalavalca, a tuvanaka na Tamada Vakalomalagi me vakarautaka e dua na iVakabula. Na Nona Tucake tale ena vueta na tamata kece mai na mate, kei na Nona solibula veisorovaki ena sauma na isau e gadrevi me vakasavasavataki na tamata kece mai na ivalavalca ena ilavaki vakarautaki me vakatorocaketaki noda tubu. Na Veisorovaki i Jisu Karisito sa usutu ki na ituvaluva nei Tamada.

Ena Matabose mai Lomalagi, o ira kece na luvena vakayalo na Kalou a vakatakila vei ira na ituvaluva ni Tamada, oka kina na kena revurevu kei na veivakatovolei, na kena veivuke vakalomalagi, kei na kena icavacava lagilagi. Eda raica na kena itinitini mai na ivakatekivu. Na iwi-liwili kece ni tamata era a sucu mai vuravura oqo a digitaka na ituvaluva

DRÖINI MAI VEI JUSTIN KUNZ

nei Tamada ka tarava mai na veivala ena veisaqasaqa mai lomalagi. E vuqa a cakava talega na veiyalayalati kei Tamada me baleti keda ena noda ilakolako ena bula oqo. Ena sala e se bera ni vakatakilai mai, na noda ivalavala ena vuravura ni yalo a vakaueta na keda ituvaki ena bula oqo.

Na Bula e Vuravura kei na Vuravura ni Yalo

Ena gauna oqo au na vakasokumu-na eso na yavu bibi ni ituvatuva nei Tamada ni sa baleti keda ena noda ilakolako e vuravura vakakina ena vuravura ni yalo ena muria mai.

Na inaki ni bula e vuravura kei na tubu ni oti na bula vakayago e rawa ni muria mai mera yaco na luve ni Kalou me ra na vakataki Koya. Oqo na gagadre nei Tamada Vakalomalagi baleti ira na luvena tauoko. Me rawati na icavacava rekitaki oqo, sa gadrevi ena lawa tawamudu meda sa tamata savasava mai na Veisorovaki i Jisu Karisito

me rawa ni da laki tiko ena iserau nei Tamana kei na Luvena ka rekitaki na kalougata ni bula vakacerecerei. Me vaka ni vakavulica tiko na iVola i Momani, e sureti keda “kecega me da lako mai vua ka vakaivotavota ena nona vinaka; ka sa sega ni bureitaka vua e dua sa lako mai vua, na tamata loaloa kei na tamata vulavula, na bobula kei na galala, na tagane kei na yalewa; ka sa nanumi ira na tawa lotu; ka ra sa tautauvata na tamata kecega vua na Kalou” (2 Nifai 26:33; raica talega na Alama 5:49).

Na ituvatuva vakalou baleti keda meda yacova na keda icavacava sa gadrevi meda na digitaka meda cata na veisaqasaqa ni tevoro e temaki ira na tamata mera saqata na ivakaro ni Kalou kei na Nona ituvatuva. Sa gadrevi talega kina meda na sotava talega na veisaqasaqa eso tale ni vuravura, me vaka na nodra ivalavala ca eso tale se na malumalumu vaka yago eda sucu vata mai. Eso na gauna

na noda gagadre meda tubu e rawati vakavinaka cake ena noda rarawa kei na veika dredre mai na vakacegu kei na tiko vinaka. Ka sega ni dua na veisaqasaqa vakayago oqo me rawata na inaki tawamudu ke vakacegui keda na veivuke vakalou mai na veika dredre kece ni bula oqo.

Sa vakatakilai na ituvatuva na keda icavacava ni tawamudu, na inaki kei na ituvaki ni noda ilakolako ena bula oqo, kei na veivuke vakalomalagi eda na ciqoma. Na vunau ni Kalou sa vakaroti keda meda kakua ni lako sese tiko ena veituvaki rerevaki. Na nodra veivakavulici na iliuli veivakueta e dusimaka na noda salatu ka solia na vakadeitaki e laveta cake noda ilakolako tawamudu.

Na ituvatuva ni Kalou e solia e va na veivakadeitaki cecere me vukea noda ilakolako ena bula oqo. Era sa soli kece vei keda mai na Veisorovaki i Jisu Karisito, na usutu ni ituvatuva. Na *imatai* ni veivakadeitaki o ya mai na Nona vakararawataki ena vuku ni ivalavala ca eda sa veivutunitaka, eda sa rawa ni savasava mai na ivalavala ca oqori. Sa yaco sara ki na iotioti ni lewa ni loloma veivueti me “sega ni nanuma tale” (Vunau kei na Veiyalayalati 58:42).

iKarua, me tiki ni nona Veisorovaki na noda iVakabula, sa taura Vua na veimalumalumu kece tale eso. Sa rawa oqo vei keda meda vuksi vakalou me vaqaqacotaki keda meda colata rawa na icolacola bibi ni bula oqo sega ni tarovi rawa, ni tamata yadua ka vakararaba, me vaka na ivalu kei na veika veivakaleqai. Sa vakarautaka na iVola i Momani na noda ivakamacala vakaivolanikalou makare ni kaukauwa bibi oqo ni Veisorovaki. Na iVakabula sa taura Vua na “nodra mosi kei na nodra tauvimate [kei na malumalumu] na nona tamata. . . . Sa ciqoma ko koya na nodra malumalumu, me vakasinaiti na lomana ena loloma cecere, me vaka na veika vakayago, me rawa kina ni vakila me vaka na veika vakayago na sala me vuksi ira kina na nona tamata me vaka na nodra veimalumalumu” (Alama 7:11–12).

iKatolu, na iVakabula, ena Nona Veisorovaki tawayalani, sa bokoca kina na icavacava ni mate ka solia vei keda na veivakadeitaki rekitaki ni da na tucake kece tale. E vakavulica na iVolā i Momani, “Oqo na veivakata-ucokotaki ena yaco vei ira na tamata kecega, o ira na qase kei na gone, o ira na bobula kei na galala, o ira na tagane kei na yalewa, ko ira sa caka ca kei ira na yalododonu; ka na sega ni yali e dua na drau ni uludra; ia ena vakalesui tale na veika kece ki na kena itutu dina” (Alama 11:44).

Eda marautaka na dina ni Tucake-tale ena Siga ni Mate oqo. Oqo e solia vei keda na vakanananu kei na kaukauwa meda gumatua tiko ena ibolebole ni bula oqo eda sotava yadua kei ira eda lomana, me vaka na veimalumalumu vakayago, vakasama, se lomada eda sucu vata mai se veika eda sotava ena bula oqo. Ena vuku ni Tucaketale, eda kila ni veimalumalumu vakayago oqo sa ka ga ni bula oqo!

Na kospeli vakalesui mai sa vakadeitaka ni Tucaketale sa rawa ni oka kina na madigi meda laki tiko vata kei ira noda lewe ni vuvale—watida, gone, kei na itubutubu. Oqo e dua na veivakayaloqaqataki kaukauwa meda vakayacora rawa kina na ilesilesi ni noda vuuale ena bula oqo. E vukei keda meda bula vata ena loloma ena bula oqo ni da namaka na

duavata tale kei na lomavata rekitaki ena kena e tarava.

iKava ka kena iotioti, e vakavulica vei keda na ivakatakila nikua ni noda toso cake e sega ni gadrevi me tini ni cava na bula oqo. E lailai wale na ka sa vakatakilai mai baleta na bibi ni veivakadeitaki oqo. Sa tukuni vei keda ni bula oqo sa gauna ni noda vakarau meda sotava kina na Kalou ka meda kakua ni lokuyarataka noda veivutuni (raica na Alama 34:32–33). Ia, eda se vakavulici tikoga ni ena vuravura ni yalo sa vunautaki na kospeli kivei ira mada ga “na tamata ivalavalā ca kei ira na dau talaidredre ka ra a cata na dina” (Vunau kei na Veiyalayalati 138:29) kei ira sa vakavulici e kea sa rawa mera veivutuni ni bera na iOtioti ni Veilewai (raica na tikina e 31–34, 57–59).

Oqo eso tale na veika bibi ena ituvaluva ni Tamada Vakalomalagi.

Na kospeli vakalesui mai i Jisu Karisito sa solia vei keda na vakanananu talei baleta na ulutaga ni tiko savasava, vakamau, kei na vakaloveni. E vakavulica ni vakamau sa ka yaga sara ni kena vakayacori rawa na inaki ni ituvaluva ni Kalou, me vakarautaka na ituvali ni ilesilesi vakalou baleta na sucu e vuravura, kei na vakarautaki ni lewe ni vuuale ki na bula tawamudu. “Sa ilesilesi mai vua na Kalou ki na tamata na vakawati,” a kaya na Turaga, “. . . me vakataucokotaki kina ko vuravura na inaki ni kena buli” (Vunau kei na Veiyalayalati 49:15). Ena kena oqo, na Nona ituvaluva, e ka dina, ni sa valuta tiko e so na ruravu kaukauwa kei vuravura ena lawa kei na ivakarau ni vanua.

Na kaukauwa ni vakatubukawa sai koya na kaukauwa lagilagi duadua sa solia na Kalou vei ira na luvena. A vakadonui na kena vakayagataki ena imatai ni ivakaro vei Atama kei Ivi, ia a soli talega e duatale na ivakaro bibi ena kena tarovi me vakatanitaki. Ena taudaku ni ivau ni vakawati, na kena ivakavakayagataki taucoko na kaukauwa ni vakatubukawa oqo ena dua na kena itagede se dua tale sa ivalavalā ca levu duadua ka ivakarau beci ki na ivakarau cecere vakalou ni tagane kei

Olmue, Marga Marga, Chile

na yalewa. Na veika matata sa tuvana-ka na kospeli vakalesui mai ena lawa ni tiko savasava oqo sa baleta tiko na inaki ni noda kaukauwa ni vakatubu kawa ena kena vakayacori na ituvaluva ni Kalou.

Na Cava e Tarava?

Enai ka 200 ni yabaki ni ivakanumi oqo ni iMatai ni Raivotu a tekivuna na Vakalesui Mai, eda kila na ituvaluva ni Turaga ka da sa vakayaloqaqataki ena rua na senitiuri ni kena kalougata mai na Nona Lotu vakalesui mai. Ena yabaki oqo 2020, sa tu vei keda na ka e kilai tu me 20/20 ni veika sa yaco oti.

Ia, ni da raica yani na veisiga ni mataka, na noda raivotu sa vakadeitaki tiko. Eda kila ni rua na senitiuri ni oti na Vakalesui Mai, nikua sa oka tu ena vuravura ni yalo e vuqa na tamata daucakacaka mai vuravura me vakayacori na vunau e kea. Eda sa kila talega ni sa vuqa sara noda valetabu me caka kina na cakacaka vakalotu tawamudu vei ira sa veivutuni ka ciqoma na kospeli ni Turaga ena yasa cava ga ni ilati ni mate. Na veika kece oqo sa toso tikoga kina na ituvaluva ni Tamada Vakalomalagi. Na loloma ni Kalou sa cecere ni, vakavo ga e vica sa lomadra dina mera luve ni veivakarusai, sa vakarautaka kina o Koya na icavacava lagilagi ki na Luvena kecega. (raica na Vunau kei Veiyalayalati 76:43).

Eda kila ni na lesu tale mai na iVakabula ka na yaco na mileniumi ni veiliutaki ni tiko vakacegu me tinia kina na tikina vakayago ena ituvatuva ni Kalou. Eda sa kila talega ni na vica tiko na tucaketale, vei ira na dodonu kei na tawadodonu, ena nodra lewai na tamata yadua ni muria tiko na nona tucaketale.

Eda na lewai me vaka na noda ivalavala, na gagadre ni yaloda, kei na mataqali tamata vakacava eda sa yacova. Na veilewai oqo ena vakavuna na luve ni Kalou taucoko me ra gole ki na dua na matanitu lagilagi era sa rawata mai na nodra talai-rawarawa mera laki tiko vakacegu kina. Na turaganilewa ni veika kece oqo sai koya na noda iVakabula, ko Jisu Karisito (raica na Joni 5:22; 2 Nifai 9:41). Ni kila tu na veika kece sa soli kina Vua e dua na kila uasivi sara ni noda cakacaka kei na gagadre, na kena sega ni veivutunitaki se veisautaki kei na kena sa veivutunitaki se dodonu. O koya gona, ni oti na Nona lewa eda na vakatusa kece “ni sa dodonu na Nona lewa” (Mosaia 16:1).

Kena itinitini, au wasea na dina sa yaco vei au mai na vuqa na ivola kei na noqu raicalesu e vuqa na kerekere ni lesu ki na Lotu ni oti na kena vagalalataki na yaca se vukitani. E vuqa na noda lewenilotu era sega ni kila vinaka tu na ituvatuva ni veivakubuai oqo, e sauma kina e vuqa na taro baleta na vunau kei na lawatu vakauqeti ni Lotu vakalesui mai. Oi keda sa kila tiko na ituvatuva ni Kalou kei ira sa veiyalayalati mera vakaitavi, sa matata tu noda ileslesi me vakavulici na dina oqo ka cakava kece na ka eda rawata meda vaka-levutaka vei ira eso vakakina ena keda ituvaki yadua ena bula oqo. Au vakadinadina taki Jisu Karisito, na noda iVakabula ka Dauveivueti, sa rawata kece me yaco, ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

- “Na Veivakalesui mai ni Tau coko ni Kosipeli i Jisu Karisito: E Dua na iVakaro ni Rue na Drau na Yabaki e Vuravura,”⁵ ni Epe., o Russell M. Nelson, “Rogoci Koya,” *Liaona*, Me 2020, 91.

Mai vei Elder Quentin L. Cook
Ena Kuoramu ni Apositolo Le Tinikaru

Na Veivakalougatataki ni iVakatakila Tomani Tiko vei ira na Parofita kei na iVakatakila Yadua me Dusimaka Noda Bula

E sa ciqomi rawa ka sa ciqomi tiko ga na ivakatakila tomani ena sala eso sa tauyavutaka na Turaga.

Edaidai au na vosa ena ivakatakila tomani tiko vei ira na parofita kei na ivakatakila yadua tomani tiko me dusimaka noda bula.

Ena so na gauna eda ciqoma na ivakatakila ni da sega tu mada ga ni kila na inaki eso ni Turaga. Ni bera vaka-lailai nona a kacivi o Elder Jeffrey R. Holland me dua na iApositolo ena

June ni 1994, e a dua na noqu ivakatakila sotavi totoka ni na kacivi o koya. Au a mata ni wasewase voli ka’u sega ni raica rawa na vuna me soli kina vei au na kilaka oya. Ia keirau a veitokani vaka daukaulotu gone e Igiladi ena itekivu ni 1960 vakacaca, ka’u a daulomanu koya vakalevu sara. Au a okata na ka sotavi oya me dua na loloma cecere

San Bernardo, Santiago, Chile

mareqeti me baleti au. Ena veiyabaki wale tikoga qo, au a vakataroga se a vakarautaki au tiko na Turaga meu itokani gone ena Le Tinikarua vua e dua na itokani daukaulotu vakasakiti ka a noqu itokani gone ni keirau a se daukaulotu voli.¹ Ena so na gauna au dau vakasalataki ira na daukaulotu gone mera dau lomani ira nodra itokani gone baleta era sega ni kila ni ra na rawa ni yaco me nodra itokani qase.

E tiko na noqu ivakadinadina dei ni Lotu vakalesui mai oqo e sa liutaki mai vua na noda iVakabula, o Jisu Karisito. E kila o Koya o cei me kaciva vaka Nona iApositolo kei na ituavatuvu me kacivi ira kina. E kila talega oKoya na sala me vakarautaka kina Nona iApositolo qase me parofita ka Peresitedi ni Lotu.

Eda sa vakalougaatataki ena mataki nikua ni da rogoce noda parofita lomani, o Peresitedi Russell M. Nelson, ni kacivaka e dua na ivakaro vakayabaki-ruanadrau bibi ki vuravura me baleta na Vakalesui mai ni taucoko ni kospipeli i Jisu Karisito.² Na itukutuku bibi oqo mai vei Peresitedi Nelson sa vakamatatataka ni sa vu ni kena itekitekivu, na kena bula tu oqo, kei na kena na muataki e veigauna mai muri na Lotu i Jisu Karisito sa ikoya na ivakavuvuli ni ivakatakila tomani tiko. Na ivakaro vou e matataka e dua na sala ni veitaratara ni Tamada dauloloma vei ira na Luvena.

Ena dua na siga eliu, e a vaka-raitaka kina o Peresitedi Spencer W. Kimball na veika a vakila me vakai au nikua. A kaya o koya: "Ena veika kece sara, e dodonu me da vakavinavinaka kina vakalevu . . . sai koya ni sa dola vakaidina tu na lomalagi ka vakakina ni sa tauyavutaki na lotu i Jisu Karisito ena datu ni ivakatakila. Na ivakatakila e vakaikuritaki sai koya na dra bula ni nona kospipeli na Turaga bula ka iVakabula, ko Jisu Karisito."³

Na parofita o Inoke a raica tau-mada na veisiga eda bula kina. Na Turaga a tukuna vei Inoke na caka ca lelevu ena yaco ka parofisaitaka na "veivakararawataki levu" ena yaco mai. Ia, na Turaga a yalataka, "au na taqomaki ira ga era sa noqu."⁴ "Kau na

tala sobu mai lomalagi na ka dodonu; ka tala yani mai vuravura na dina, me vakadinadinataki koya na noqu Le Duabau ga."⁵

A vakatavulica o Peresitedi Ezra Taft Benson ena kaukauwa cecere ni iVola i Momani, na vatu ivakadei ni noda lotu, a tadu cake tani mai ena qele ena kena vakayacori na ka a vakarogoya na Turaga vei Inoke. Na Tamada kei

na Luvena kei ira na agilosи kei na parofita ka ra a rairai vua na Parofita o Josefa Simici era a "dusimaki mai lomalagi me vakalesuya na kaukauwa e gadrevi ki na matanitu."⁶

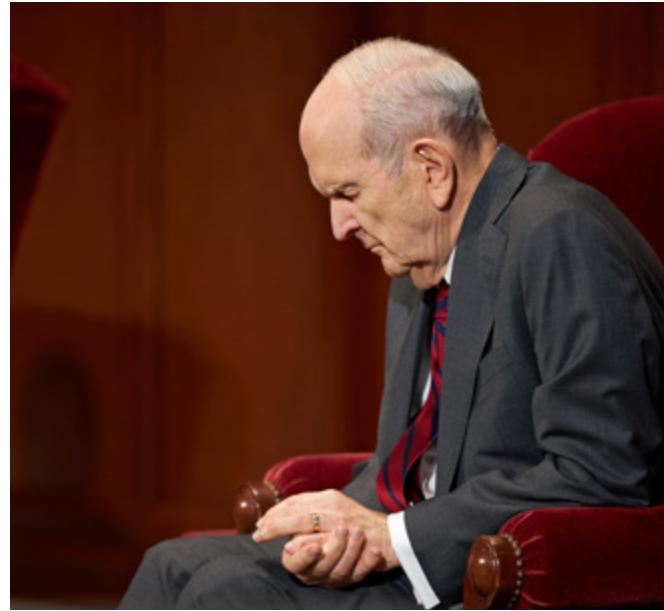
A ciqoma na Parofita o Josefa Simici na ivakatakila ena ivakatakila. Eso era sa vunautaki ena koniferedi oqo. E vuqa na ivakatakila ka a ciqoma na Parofita o Josefa era sa maroroi tu me baleti keda ena Vunau kei na Veiyalayalati. Na ivolanikalou kece ni Lotu sa tu kina na nanuma kei na loma ni Turaga me baleti keda ena iotioti ni tabagauna oqo.⁷

Me ikuri ni ivolanikalou yavutaki cecere oqo, eda sa vakalougaatataki ena ivakatakila tomani tiko kivei ira na parofita bula. O ira na parofita era sa "vakailesilesi lumuti ni Turaga, era sa vakadonui mera vosa ena Vukuna."⁸

Eso na ivakatakila era sa bibi vaka ivakananumi, ka so tale era vakalevutaka noda kila na dina vakalou bibi eso ka vakarautaka na veidusimaki me baleta na noda siga oqo.⁹

Eda sa vakavinavinaka ena kurbui ena vuku ni ivakatakila kivei Peresitedi Spencer W. Kimball ka soli yani kina na matabete kei na veivakalougaatataki ni valetabu vei ira kece na lewenilotu tagane bula kilikili enai ka 8 ni June, 1978.¹⁰

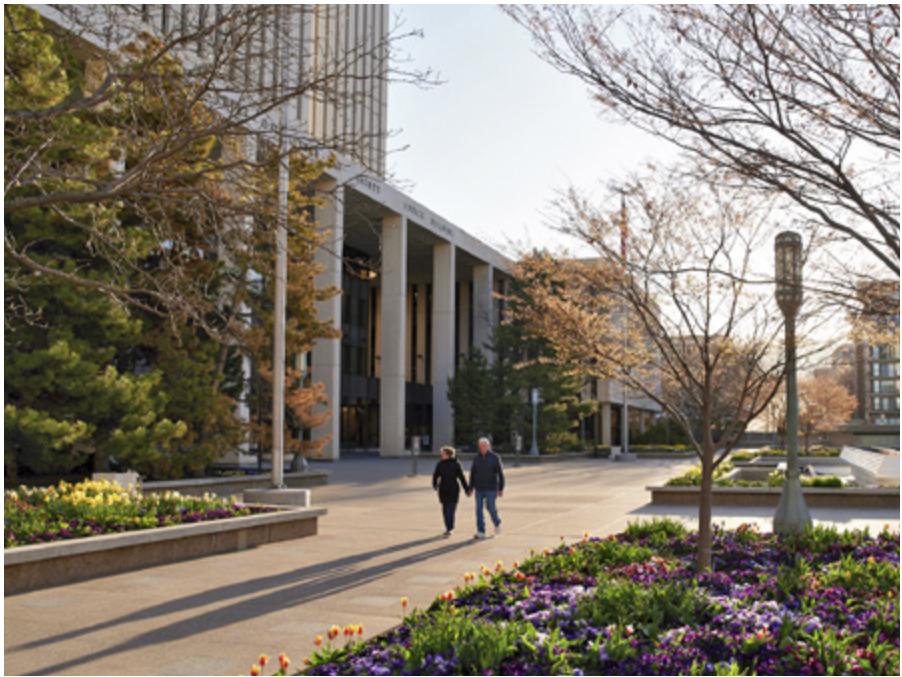
Au sa veiqravvi kei vuqa vei ira na Le Tinikarua era a tiko ka vakaitavi

ena gauna a ciqomi kina na ivakatakila talei oya. O ira yadua, ena veitalanoa vakai ira, a vakadinata na veidusimaki kaukauwa ka veivakaduavataki vakyalo a sotava o Peresitedi Kimball ka vakakina o ira. E levu era kaya ni a dua na ivakatakila kaukauwa duadua era sa bau ciqoma eliu se oti na gauna oya.¹¹

O keimami na veiqravvi tiko ena gauna oqo ena Kuoramni iApositolo Le Tinikarua sa vakalougaatataki ena noda siga nikua ni sa lako mai na ivakatakila vakaibalebale eso mai vei ira na parofita ni veigauna oqo.¹² O Peresitedi Russell M. Nelson a sa dua na itini lesi ni Turaga *vakabibi* ena vuku ni ivakatakila eso me vukea na veimatavuvale mera taracake na nodra itikotiko me veivanua tabu ni vakabuta, vakasoqoni Isireli sa veiseyaki ena yasa ruarua ni ilati, ka vakalougaatataki ira na lewenilotu vakaedaumeni ena cakacaka vakalotu ni valetabu eso.

Ni a kacivaki na veiveisau bibi me vakalougaatataka na noda veivuvale ena koniferedi raraba ni Okotova 2018, au a vakadinadinataki ni "ena nodra veisoli vakasama na Matabose ni Mataveiliutaki Taumada kei na Kuoramni iApositolo Le Tinikarua ena valetabu, . . . ni oti nona vakatake-kere vua na Turaga na noda parofita lomani me baleta na ivakatakila . . . , a ciqomi e dua na veivakadeitaki kaukauwa vei keimami kece."¹³

Ena gauna oya, a sa ciqomi eso tale na ivakatakila ka semati tiko ki na cakacaka vakalotu ni valetabu ia era a sega ni kacivaki se vakayacori.¹⁴ Na veidusimaki oqo a vakatekivutaki ena ivakatakila vakaparofita vakatabakidua kivei Peresitedi Russell M. Nelson kei na veivakadeitaki taumalua ka kaukauwa kivei ira era vakaitavi kina. O Peresitedi Nelson a vakaogai ira vakabibi na marama vakanulewa ena iSoqosoqo ni Veivukei, na Gone Yalewa, kei na Lalai. Na iotioti ni veidusimaki, ena valetabu, kivei iratou na Mataveiliutaki Taumada kei na Kuoramni ni iApositolo Le Tinikarua e a vakayalo ka kaukauwa sara. Keimami a kila yadua ni keimami sa ciqoma na nanuma, na loma, kei na domo ni Turaga.¹⁵

Au vakaraitaka ena yalo dokai sara ni sa ciqomi rawa ka sa ciqomi tiko na ivakatakila tomanu ena sala eso sa tauyavutaka na Turaga. Au vakadinadnataka ni ivakaro vou sa solia o Peresitedi Nelson ena mataka nikua e sa dua na ivakatakila me vakalougata-taka na tamata kecega.

Keimami Dulaka Yani na Veisureti vei Keda Kece meda Kanamagiti ena Tepeli ni Turaga

Keimami vakaraitaka talega na neimami gagadre titobu me

vakaduuvatataki tale kei ira era sasaga dredre tiko kei na nodra ivakadina-dina, sega ni daulotu wasoma, se sa bokoci na yacadra mai na volaitukutuku ni Lotu. Keimami gadrevi me kanamagiti kei iko, “ena vosa i Karisito,” ena tepeli ni Turaga, me vulica kina na veika e dodonu meda cakava kece.¹⁶ Keimami gadrevi iko! Na Lotu e gadrevi iko! Na Turaga e gadrevi iko! Sa neimami masu mai lomai keimami ni o na mai duavata kei keimami ena sokalou vua na iVakabula kei vuravura. Keimami kila ni so vei kemuni e rairai sotava beka na veivakacudrui, tawa veilomani, se na ivalavala tale eso ka sega ni Vakarisito. Keimami kila talega ni so era sotava na bolebole eso ki na nodra vakabau-ta ka sega beka ni ciqomi vakatauoko, kilai vinaka, se wali rawa.

Eso vei ira na noda leweniloto qqa ka yalodina sara era a sotava na bolebole ki na nodra vakabauta ena dua na gauna. Au taleitaka na itukutu-ku dina kei W. W. Phelps, o koya ka a biuta na Lotu ka beitaki Josefa Simici ena dua na valeniveilewai e Misuri. Ni veiyutuni otu, a vola o koya vei Josefa, “Au sa kila na noqu ituvaki, ko sa kila, ka sa kila na Kalou, ka’u vinakata meu vakabulai kevaka era na vuksi au na noqu itokani.”¹⁷ A vosoti koya o

Josefa, a biuti koya tale ki na cakaca-ka, ka vola ena loloma, “Na veitokani e liu sa veitokani tale e muri.”¹⁸

Kemuni na taciqu kei na ganequ, veitalia ga na nomu ituvaki, yalovina-ka ka kila ni Lotu kei ira na lewena ena ciqomi iko tale!

Na iVakatakila Yadua me Dusimaka Noda Bula

E sa tu rawa na ivakatakila yadua vei ira kece era vakasaqara ena yalomalumalumu na veidusimaki mai vua na Turaga. E sa bibi sara me vaka ga na ivakatakila vakaparofita. Na ivakatakila yadua, vakayalo mai vua na Yalo Tabu sa rawa kina vei ira na milioni mera rawata na ivakadinadina e bibi mera papitaiso ka vakadeitaki kina mera lewe ni Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai.

Na ivakatakila yadua e sa veivaka-lougatataki uasivi sara ka ciqomi ni oti na papitaiso ni da sa “vakabuui kina ena veiciqomi ni Yalo Tabu.”¹⁹ Au rawa ni nanuma e dua na ivakatakila vakayalo uasivi ni’u a sa yabaki 15 kina. Na tuakaqu taleitaki a vakasa-qara voli na veidusimaki mai vua na Turaga ena sala me raici tamai keirau lomani kina, o koya a sega ni vinakata me veiqravi ena kaulotu na tuakaqu. Au a masu talega ena yalodina ka ciqoma na ivakatakila kivei au baleta na dina ni kosipeli.

Na iTavi ni Yalo Tabu

Na ivakatakila yadua e yavutaki ena vei dina vakayalo e ciqomi mai vua na Yalo Tabu.²⁰ Na Yalo Tabu e sa dauvakatakila ka dauvakadinadina ni ka dina kecega, vakabibi me baleta na iVakabula. Kevaka e sega na Yalo Tabu, ena sega dina ni rawa ni da kila ni ko Jisu na Karisito. Sa nona itavi bibi me wasea na ivakadinadina me baleta na Tamada kei na Luvena kei na Nodrau itutu kei na Nodrau lagilagi.

Na Yalo Tabu e rawa ni vakayara-yarataka na tamata kecega ena dua na sala kaukauwa.²¹ Ia na veivaka-yarayaratka oqo ena sega ni tudei vakavo ke dua sa papitaiso ka ciqoma na isolisolni Yalo Tabu. Na Yalo Tabu e veiqravi talega vaka itini ni

veivakasavasavataki ena ivakarau ni veivutuni kei na veivosoti.

Na Yalotabu e dau veitaratara ena veisala veivakurabuitaki. E vakayagataka na ivakamacala totoka oqo na Turaga:

"Raica ena vakatakila vei iko na Yalo Tabu, io ena lako yani vei iko ko koya ka tukutuku sara ki lomamu.

Ia oqo, raica, sai koya oqo na yalo ni ivakatakila."²²

Dina ga ni rawa ni kaukauwa sara na kena vakilai, e vakavuqa e dau taumalua mai me vaka e dua na domo lailai, malumu.²³ E robota na ivolani-kalou e vuqa na ivakaraitaki ni sala e vakayarayaratata kina na Yalotabu na noda vakasama, oka kina na vakacegui ni noda vakasama,²⁴ vakaosoosotaki ni noda vakasama,²⁵ vakararamataki ni noda vakasama,²⁶ kei na dua sara mada ga na domo ki na noda vakasama.²⁷

Eso na ivakavuvuli ena vakarautaki keda me ciqoma na ivakatakila e oka kina na:

- Masuta tiko na veidusimaki vakayalo. Ena vakarokoroko kei na yalomalua e gadrevi meda vakasaqara ka kerea²⁸ ka dauvosota ka talairawarawa.²⁹
- Vakavakarau tiko baleta na veivakauqeti. Oqo e gadrevi kina meda duavata kei na ivakavuvuli ni Turaga ka vakamuria Nona ivakaro.
- Vakayagataka tiko ena bula kili-kili na sakaramede. Ni da cakava oqo, eda vakadinatinataka ka

veiyalayalati vata kei na Kalou ni da sa taura kivei keda na yaca ni Luvena Tabu ka daunanumi Koya ka muria Nona ivakaro.

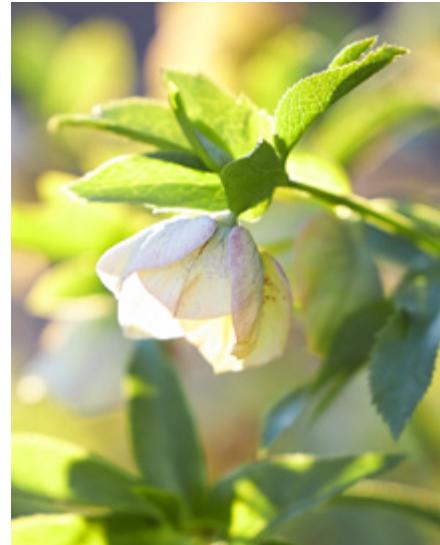
Na ivakavuvuli eso oqo e vakarautaki keda me ciqoma, vakila, ka muria na veivakauqeti kei na veidusimaki ni Yalo Tabu. Oqo e oka kina na "veika . . . veivakacegui . . . ena kauta mai na reki [kei na] . . . bula tawamudu."³⁰

Na noda vakavakarau vakayalo e vakatorocaketaki vakalevu sara ni da vulica wasoma na ivolanikalou kei na dina eso ni kospeli ka tugana ena noda vakasama na veidusimaki eda vakasaqara. Ia nanuma mo dauvosota ka vakararavi ena gauna ni Turaga. Na veidusimaki e soli mai vua na Turaga ena gauna e "digitaka vakatabakidua kina me vakavulici keda."o Koya.³¹

Na iVakatakila ena Noda Veikacivi kei na iLesilesi

Na Yalo Tabu ena vakarautaka talega na ivakatakila ena noda veikacivi kei na ilesilesi. Ena noqu bula, na veidusimaki bibi vakayalo e vakavuqa dau yaco mai ni da tovolea tiko me vakalougatataki ira na tani ni da qarava tiko na noda itavi.

Au nanuma rawa ni'u a se dua na bisopi gone ni'u a ciqoma e dua na kaci ni leqa mai na dua na veiwatini ena dua na gauna lekaleka ni bera ni'u toboka na waqavuka ena dua na ogaoga vakabisinisi. Au a vakamasuta na Turaga ni bera nodrau yaco mai

meu kila na sala meu rawa ni vakalougatataki rau kina. A vakatakilaitaki vei au na ituvaki ni leqa kei na kena iwali e dodonu meu solia. Na veidusimaki vakaivakatakila oya a vakatara meu vakayacora na itavi tabu ni noqu veikacivi vaka bisopi dina ga ni sa lailai sara na gauna. Na vei bisopi e vuravura taucoko era wasea vata kei au na mataqali veika sotavi vaka oqo. Vaka dua na peresitedi ni iteki, au sega walega ni ciqoma na ivakatakila bibi ia vaka talega kina na *veivakadodonutaki* yadua ka a yaga me vakayacori kina na inaki ni Turaga.

Au vakadeitaka vei iko ni veidusimaki vakaivakatakila e rawa ni da ciqoma yadua ni da cakacaka ena yalomalua ena were ni vaini ni Turaga. E vuqa na noda veidusimaki e lako mai vua na Yalo Tabu. Ena so na gauna ka ena so na inaki, e dau lako vakadodonu mai vua na Turaga. Au vakadinatinataka vakai au ni dina na ka oqo. Na veidusimaki baleta na Lotu, vaka raraba, e dau lako ga mai vua na Peresitedi ka parofita ni Lotu.

O keimami, vaka iApositolo ni gauna oqo, sa kalougata ni keimami cakacaka ka veilakoyaki vata kei na noda parofita edaidai, o Peresitedi Nelson. Au cavuta na ka a kaya o Wilford Woodruff me baleta na Parofita o Josefa Simici; ni sa dina vakakina vei Peresitedi Nelson. Au sa raica "na cakacaka ni Yalo ni Kalou vata kei koya, kei na ivakatakila i Jisu Karisito

Rexburg, Idaho, Amerika

ki vua kei na kena vakayacori na ivakatakilaoqori.”³²

Sa noqu vakamamasu malumalumu edaidai ni o keda yadua eda na vakasaqara na ivakatakilaoqori tiko me dusimaka noda bula ka muria na Yalotabu ni da qarava na Kalou na Tamada ena yaca ni noda iVakabula, o Jisu Karisito, oKoya au sa vakadindinataka ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Ena 1960 na gauna a tosoi sobu kina na yabaki ni veiqravari vaka daukaulotu me baleti ira na cauravou mai na 20 ki na 19 na yabaki ni bula, au a dua vei ira na iotioti ni yabaki 20; o Elder Jeffrey R. Holland a dua vei ira na imatai ni yabaki 19.
2. “Na Veivakesui mai ni Taucoko ni Kospipeli i Jisu Karisito: E Dua na iVakaro ni Rua na Drau na Yabaki e Vuravura,” 5 ni Epe., o Russell M. Nelson, “Rogoci Koya,” *Liaona*, Me 2020, 91. Na ivakaro oqo e semati ki na lima tale ka sa soli taumada ena itabagaunu oqo mai vei iratou na Mataveiliutaki Taumada kei na Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua.
3. *Nodra iVakavuvuli na Peresitedi ni Lotu: Spencer W. Kimball* (2006), 243; raica talega na Maciu 16:13–19.
4. Mosese 7:61.
5. Mosese 7:62. A tomana na Turaga, “Io au na cakava me lako siviti vuravura na cakacaka dodonu kei na dina me vaka

sa lako siviti vuravura na waluvu, me ra vakasqoni mai kina na noqu digitaki mai na yasai vuravura e va” (Mosese 7:62; raica talega na Same 85:11).

6. Ezra Taft Benson, “The Gift of Modern Revelation,” *Ensign*, Nove. 1986, 80.
  7. Raica na Ezra Taft Benson, “The Gift of Modern Revelation,” 80.
  8. Hugh B. Brown, “Joseph Smith among the Prophets” (Sixteenth Annual Joseph Smith Memorial Sermon, Logan Institute of Religion, Tise. 7, 1958), 7.
  9. Raica na Hugh B. Brown, “Joseph Smith among the Prophets,” 7. Ena veigauna kece, na ivakatakilaoqori era sa sala vata kei na vosa ni Kalou a soli vei ira na parofita e liu.
  10. Raica na Ai Vakaro Raraba 2; raica talega na 2 Nifai 26:33. Na ivakatakilaoqori e vakayacora na ivakavuvuli a soli yani ena iVolu i Momani ni “ra sa taautauvata na tamata kecega vua na Kalou” oka kina “na tamata loaloa kei na tamata vulavula, na bobula kei na galala, na tagane kei na yalewa” (2 Nephi 26:33). Na ivakatakilaoqori e uasivi oqo a ciqomi ka vakadeitaki ena rumu tabu e cake ni Valetabu e Salt Lake mai na Matabose ni Mataveiliutaki Taumada kei na Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua.
  11. E levu vei ira na iApositolo a vakaraitaka ni a kaukauwa sara ka bibi sara na ivakatakilaoqori e uasivi cava ga e vakayagataki me vakamacalataka ena sega ni veirauti ka, ena so na sala, ena vakalailaitaka na titobu kei na kaukauwa ni ituvaki ni ivakatakilaoqori.
  12. Raica “Na Matavuvalo: Ai Vakaro ki Vuravura Raraba,” *Liaona*, Me 2017, 145.
- Na ivakaro oqo a kacivaka o Peresitedi Gordon B. Hinckley ena soqoni raraba ni iSoqosqo ni Veivukei ka vakayacori e nai ka 23 ni Sepiteba 1995, e Salt Lake City, Utah. Raica talega na Thomas S. Monson, “Ni sa Kidavaki ki na Koniferedi,” *Liaona*, Nove. 2012, 4–5. A kacivaka o Peresitedi Monson na tosoi sobu ni yabaki ni bula e gadrevi me baleta na veiqravari vaka kaulotu.
13. Quentin L. Cook, “Saumaki e Titobu ka Tudei vei Tamada Vakalomalagi kei na Turaga o Jisu Karisto,” *Liaona*, Nove. 2018, 11.
  14. Na ivakatakilaoqori e baleta na cakacaka vakalotu ni valetabu a vakayacori ena valetabu kece sara ena itekivu ni January 1, 2019. E sa bibi meda kila ni itukutuku matailalai ni cakacaka vakalotu bibi ni valetabu e dau veitalanootaki ga e loma ni valetabu. Ia, na ivakavuvuli e dau vakatakulici. E totoka ni vakavuvuli o Elder David A. Bednar na bibi ni veiyalayalati kei na cakacaka vakalotu ni valetabu kei na sala e “rawa ni drodro mai kina na kaukauwa ni bula vakalou ki na noda bula.” (“Me Tara Na Vale Oqo Ki Na Yacaqu,” *Liaona*, Me 2020, 86).
  15. Na cakacaka oqo kei na soqoni eso a vakayacori ena Valetabu e Salt Lake ena Janueri, Feperueri, Maji, kei na Epereli ni 2018. Na iotioti ni veidusimaki ki na Mataveiliutaki Taumada kei na Kuoramu ni Le Tinikarua a yaco ena Epereli 26, 2018.
  16. Raica na 2 Nifai 32:3.
  17. *Yalododonu: Na iTalanoa ni Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai*, vol. 1, *Na iVakatagedegede ni Dina, 1815–1846* (2018), 418.
  18. *Saints*, 1:418.
  19. 3 Nifai 27:20.
  20. Na Yalo Tabu e dua vei iratou na Le Tolu Vakalou (raica na 1 Joni 5:7; Vunau kei na Veiyalayalati 20:28). E tiko na yagona vakayalo e veiucui kaya na tamata (raica na Vunau kei na Veiyalayalati 130:22). E rawa me tu e veivanua kecega nona veiyakayarayaratiki. E sa duavata o koya ena inaki kei Tamada Vakalomalagi kei Jisu Karisito.
  21. Me kilai vakamatata na veika me baleta na Rarama i Karisito kei na duidui mai na Yalo Tabu, raica na 2 Nifai 32; Vunau kei na Veiyalayalati 88:7, 11–13; “Light of Christ,” Bible Dictionary. Raica talega na, Boyd K. Packer, “The Light of Christ,” *Liaona*, Epe 2005, 8–14.
  22. Vunau kei na Veiyalayalati 8:2–3.
  23. Raica na Ilamani 5:30; Vunau kei na Veiyalayalati 85:6.
  24. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 6:23.
  25. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 128:1.
  26. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 11:13.
  27. Raica na Inosi 1:10.
  28. Raica na Maciu 7:7–8.
  29. Raica na Mosaia 3:19.
  30. Vunau kei na Veiyalayalati 42:61.
  31. Neal A. Maxwell, *All Things Shall Give Thee Experience* (2007), 31.
  32. Wilford Woodruff, ena *Nodra iVakavuvuli na Peresitedi ni Lotu: Josefa Simici* (2007), 283.

Mai vei Elder Ricardo P. Giménez
Mai na Vitusagavulu

Kune iDrodro Mai na Cagilaba ni Bula.

Jisu Karisito kei na Nona Veisorovaki me idrodro duadua eda gadreva, se na cagilaba cava ga e tukilaka tiko na noda bula.

Eliu ena loma ni 90 vakacaca, ena noqu veiyabaki ni vuli ena koliji, au a tiki tiko ni iKava ni Kabani ni Tabana ni Bokobuka e Santiago e Chile. Niu veiqraravi tiko e kea, au a vakaitikotiko ena siteseni ni bokobuka me tiki ni yadra ena bogi. Ena mua ni yabaki, ea tukuni vei au meu na tiko ena siteseni ni bokobuka ena yakavi ni Vakatawase baleta ni siga koya e dau vakawasoma sara ni dau yaco na leqa tubukoso. Ena kurabui, au a sauma, “E dina?”

Io, au nanuma noqu a wawa tiko kei ira na noqu itokani ea yaco, ena bogilevu tutu sa tekiyu kacakabote na rokete mai na ra ni koro ko Santiago. Keimami tekiyu veimokomoko ka vakanuinui vinaka ni yabaki vou. Vakasauri ga ni sa tekiyu tataqiriqiri na lali ni siteseni ni bokobuka me vakatakila ni sa dua na leqa tubukoso. Keimami vakasosolo ka lade yani ki na lori ni boko buka. Ena neimami sala ki na leqa tubukoso, ni keimami siviti ira tiko na tamata era marautaka tiko na yabaki vou, au raica ni ra sega soti sara ni kauwai ka wele ga. Era cegu voli ka marautaka na yakavi cagidonu ni vula ikatakata. Ia ena dua na vanua voleka, ko ira na tamata

keimami kusa me laki vuake era leqa bibi tiko.

Na ka sotavi oqo e vuake meu kila ni dina ga ni so na gauna e dau cici malumu tu na noda bula, ena dau yaco mai na gauna vei keda yadua eda dau sotava kina na bolebole tawanamaki kei na cagilaba ka na biliga na iyayala ni noda rawata me vosota. Na bolebole ni yago, vaka-sama, matavuvale, kei na cakacaka; leqa mai na ka bula; kei na veika tale eso ni bula kei na mate era so ga na ivakaraitaki ni cagilaba ka da na sotava ena bula oqo.

Ni da sotavi ira na cagilaba vaka oqo, e vakawasoma ni da dau vakila na taqaya se rere. E kaya o Peresitedi Russell M. Nelson ni, “Na iwali ni rere na vakabauta”—*vakabauta na noda Turaga ko Jisu Karisito* (“Let Your Faith Show,” *Liaona*, Me 2014, 29). Niu sa raica oti na cava

ka vakayacoka ki na nodra bula na tamata, au sa mai kunea ni veitalia na mataqali cava vakacava e tukilaki keda tiko—veitalia mada ke dua na kena iwali se sa laurai na kena itinitini—e sa dua ga na kena idrodro, ka sa tautauvata ena mataqali cava kecega. Na idrodro duadua ka vakarautaki mai vua na Tamada Vakalomalagi oya na noda Turaga ko Jisu Karisito kei na Nona Veisorovaki.

E sega ni dua vei keda e vakuwai mai na sotavi ni cagilaba vaka oqo-ri. O Ilamani, e dua na parofita ni iVola i Momani, e vakatavulici keda vakaoqo: “Moni nanuma moni tara na nomuni yavu ena uluvatu ni noda iVakabula, sa i koya na Karisito, na Luve ni Kalou, ia ni sa vakaliwava mai na tevoro na nona cagi kaukauwa kei na nona moto ena covulaca, ka sa yaviti kemuni ena nona uca cevata kei na nona cagilaba, ena sega ni rawai kemuni se dreti kemuni sobu ki na ikeli ni rarawa kei na yaluma tawamu-du, ni sa dei sara na uluvatu ni sa tara kina, ia kevaka sa taracake na tamata ena yavu oqo, ena sega ni bale rawa” (Ilamani 5:12).

O Elder Robert D. Hales, ka a sotava vakavuqa na vosoti ni cagilaba, ea tukuna, “Eda sotava kece na rarawa; ia na noda ivukivuki ki na rarawa e ka ni tamatayadua. Na rarawa e yaco vei keda ena dua vei rau na rua na sala. Na ka sotavi e rawa ni veivaqa-qacotaki ka veisavai ni semati kei na vakabauta, se e rawa ni kaukauwa veivakarusai ena noda bula ke sega ni tiko na noda vakabauta ena veisorovaki solibula ni Turaga” (“Ena Vuki na

Oslo, Norway

Nomudou Rarawa Me Marau," *Ensign*, Nov. 1983, 66).

Me rawa ni da marautaka na idrodro ka solia ko Jisu Karisito kei na Nona Veisorovaki, e dodonu me tiko na noda vakabauti Koya—e dua na vakabauta ka na vakatara meda talave sivita na mosi kecega ni rai yalani, vakavuravura. E sa yalataka oti tu oKoya ni na vakamamadatata na noda icolacola ke da lako mai Vua ena ka kece eda cakava.

"Dou lako mai vei au," kaya oKoya, "oi kemudou vakaaduaga sa oca ka colata na icolacola bibi, ia kau na vakacegui kemudou.

"Vakataqara vei kemudou na noqu ivua, ka vuli vei au; niu sa yalomalu ka yalomalumalumu: dou na kunea kina na vakacegu ni yalomudou.

"Ni sa rawarawa na noqu ivua ka sa mamada na noqu icolacola" (Maciu 11:28–30; raica talega na Mosaia 24:14–15).

E sa tukuni "vei koya sa vakabauta e sa sega tale ni yaga me dua na ivakamacala. Vei koya sa sega ni vakabauta, sa sega ni dua rawa vua na ivakamacala." (Na tamonivosa oqo e wili me nei Thomas Aquinas ia e rairai beka ni dua na vosamoici malumu ni veika e vakavulica) Ia, e yalani na

noda kilamatata ni veika e yaco eke ena vuravura, ka vakavuqa ni dau sega ni tu na isau ni taro na *vuna*. Cava na vuna e yaco tiko kina oqo? Na cava na vuna e yaco tiko kina oqo vei *au?* Na cava beka au rawa ni vulica? Ni dau levei keda na isaunitaro, oya na gauna e yaga taucoko kina na vosa ka a vakatakila na noda iVakabula vua na Parofita o Josefa Simici ena Valeniveivesu mai Li-pati:

"Ia, na luvequ me vakacegu na yalomu, raica sa lekaleka walega na gauna ni nomu rarawa kei na vutugu;

"Ia kevaka ko sa vosota rawa, ena laveti iko cake na Kalou" (Vunau kei na Veiyalayalat 121:7–8).

E dina ni levu na tamata e vakabauti Jisu Karisito sara ga, na taro levu oya eda *vakabauti* Koya se eda *vakabauta* na veika e vakatavulici keda kina oKoya ka kerea meda cakava. E rawa beka ni dua ena nanuma, "Na cava e kila o Jisu Karisito me baleta na ka e yaco tiko vei au? E kila vakacava oKoya na ka au gadreva meu marau kina?". E dina, ni na noda Dauniveise-reki kei na Dautataro ka a tukuna tiko na parofita o Aisea ni a kaya:

"Sa beci Koya ka biuta ko ira na tamata, sa tamata e dau rarawa na lomana, sa dau kila ka rarawa. . . .

"E dina sa colata ko koya na noda rarawa, ka sa colata na rarawa ni lomada:

Ia sa vakamavoataki ko Koya ena vuku ni noda talaidredre, ka sa qaqi ena vuku ni noda caka cala; sa tau vua na cudruvi sa vuni noda veivinakati tale; ia ena we ni kena kuita eda sa vakabulai kina" (Isaiah 53:3–5).

Ko Pita na iApositolo ea vakatavulici keda me baleta na iVakabula, ni a kaya, "Okoya ga vakai Koya ga ka colata na noda ivalavalala ca ena yagona ena kauveilatai, meda mate tu ki na ivalavalala ca, ka ia na ivalavalala dodonu; ia sa we ni kena kuita dou sa vakabulai kina" (1 Pita 2:24).

E dina ga ni sa voleka tiko na bale ena lotu nei Pita, na nona vosa e sega ni tawana na rere se nuinuica; ia e vakatavulici ira na Yalododonu mera "marau," e dina mada ni "dou sa vakararawataki ena dauvere e vuqa." Ea vakasalataki keda o Pita ni "sa vakatovolei na [noda] vakabauta, . . . ni sa vakatovolei ena bukawaqa," ena veimuataki ki na "vakavinavinaka, ka me dokai ka me vakacaucautaki, ni na rairai mai ko Jisu Karisito" kei na "bula ni yalo[da]" (1 Pita 1:6–7, 9).

Ea kuria ko Pita:

KARISTIO E KECEMANI, MAI VEI MICHAEL T. MALM

A kaya na iApositolo o Pita: "Oi kemudou sa lomani, kakua ni kidacala ena vuku ni rarawa katakata sa yaco me vakatovolei kemudou, me vaka sa yacovi kemudou na ka tani."

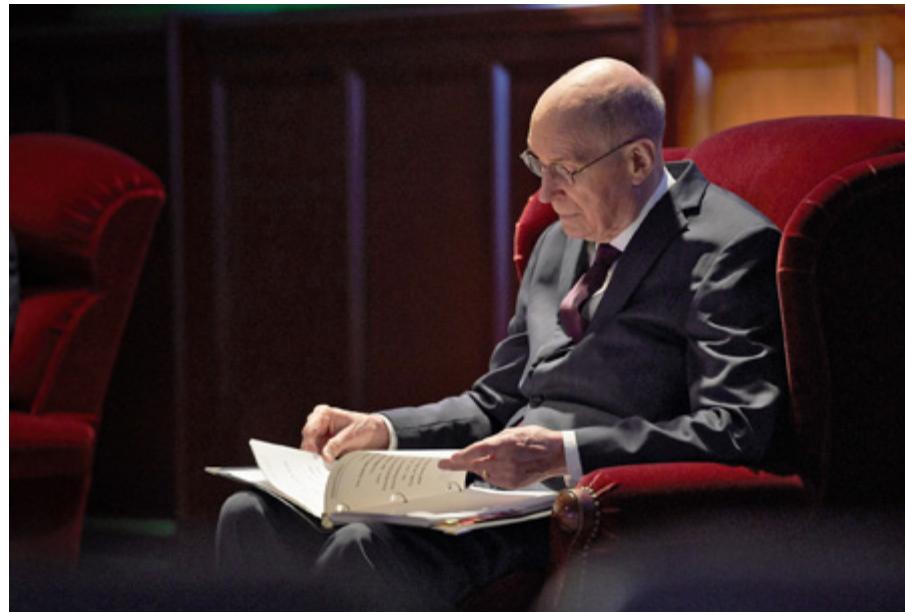
"Ia dou reki ga, ni dou sa vakavotavota talega ena vakararawataki i Karisito; mo dou reki talega kina, ena reki vakaidina, ni na vakaraitaki ko koya ena iukuuku" (1 Peter 4:12-13).

Ea vakatavulica o Peresitedi Russell M. Nelson ni "Na yalododonu e rawa ni da marau tiko ena ituvaki ni bula kecega. . . . Ni vakananata na noda bula ki na ituvatuva ni veivakabulai ni Kalou . . . . vei Jisu Karisito kei na Nona kospipeli, eda na rawa ni vakila na reki veitalia na cava e yaco tiko—se sega ni yaco tiko—ena noda bula. Na reki e lako mai Vua vakakina ena Vukuna. Sai Koya na ivurevure ni reki kecega" ("Reki kei na Bulabula Vakayalo," *Liaona*, Nove. 2016, 82).

E dina sara, ni rawarawa meda tukuna na ka oqo ni sega ni da tu ena lomadonu ni dua na cagilaba mai na noda rawa ni taurivaka e loma ni cagilaba. Ia me vaka niu tacimuni, au nuitaka ni o ni rawa ni vakila niu vinakata dina meu wasea kei kemuni na yaga nei Jisu Karisito kei na Nona Veisorovaki me idrodro duadua eda gadreva, se na cagilaba cava ga e tukilaka tiko na noda bula.

Au kila ni da sa luvena taucoko na Kalou, ka sa lomani keda oKoya, ka da sega ni tu taudua. Au sureti kemuni mo ni lako mai ka raica ni rawa ni vakamamadataka na nomuni icolacula oKoya ka me idrodro ko vakasaqara. Lako mai ka vuakei ira na tani mera kunea na idrodro ka ra tagica dina voli. Lako mai ka mai tiko kei keimami ena idrodro oqo, ka na vuakei mo vorata na cagilaba ni bula. E sega na vakatitiqa e lomaqu ni kevaka ko lako mai, ko na raica, ko na veivuke, ka ko na mai tiko.

Na parofita ko Alama e vakadinatata oqo vua na luvena ko Ilamani: "Ni'u sa kila ko ira kecega sa vakadinata na Kalou sa dau vuakei ira ko koya ena nodra vakatovolei, kei na nodra leqa, kei na nodra vakararawataki, ia era na laveti cake ena siga mai muri" (Alama 36:3).

Na iVakabula vakataki Koya a kaya:

"O koya, me vakacegu kina na lomamudou . . . ; ena vukui Saioni; raica sa tu ena qeteqete ni ligaqu na nodra bula na tamata kecega; dou tiko lo, mo dou kila Ni'u sa Kalou. . . .

"O koya mo dou kakua kina ni rere, ni dou mate sara mada ga; ni sa sega ni tauccoko na nomudou reki ena vuravura oqo, ia vei au sa tauccoko sara na nomudou reki" (Vunau kei na Veiyalayalati 101:16, 36).

Na serenilotu "Na Yaloqu Mo Vakanomodi," ka dau tara na lomaqu ena vuqa na gauna, e tu kina e dua na itukutuku ni vakacegu ki yaloda. Na qaqlana e vaqo:

*Yaloqu tikolo: Na gauna sa toso
Me da tu kina kei na Turaga,
Yali kina na guce, tagi, na rere*

Rarawa sa leca, lesu mai na reki dina.

*Yaloqu tikolo: Veisau na tagi sa sivi,
Taqomaki, marau, da sota mai kea.
(Sere ni Lotu, no. 68)*

Ni da sota kei na cagilaba ni bula, au kila ni kevaka eda solia kece na noda igu ka vakararavi vei Jisu Karisito kei na Nona Veisorovaki me noda idrodro, eda na vakalougatataki ena sereki, vakacegu, kaukauwa, na ivalavalala malua, kei na vakacegu ka da qara, ena veivakadeitaki ki yaloda ni sa oti na noda gauna ena vuravura oqo, eda na rogoca na vosa ni iVakavuvuli: "E vinaka, a tamata vinaka ka dina, ko sa dina ena ka e vica ga: curu ki na marau ni nomu turaga" (Maciu 25:21 Ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

Olmue, Marga Marga, Chile

Mai vei Elder Dieter F. Uchtdorf
Mai na Kuoramu ni Apositolo Le Tinikarua

Lako Mai mo Okati

*Keimami sa sureti ira kece na luve ni Kalou e
vuravura tauoko mera mai tomani keda ena sasaga
cecere oqo.*

Kemuni na taciqu kei na ganequ, kei na itokani lomani, ena veimacawa, o ira na lewe ni Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai e vuravura raraba era qarava na Tamada Vakalomalagi lomani, na Kalou ka Tui ni vuravura, kei na Luvena Daulomani, o Jisu Karisito. Eda tugana na bula kei na ivakavuvuli i Jisu Karisito—na tamata duadua ga e bula voli sa sega ni cala, na Lami ni Kalou sa savasava sara. Ena veigauna e rawa kina, eda sa taura na sakaramede meda vakananuma kina na Nona solibula ka kila ni o Koya sa usutu ni noda bula.

Eda sa lomani Koya ka dokai Koya. Ena vuku ni Nona loloma levu ka tawamudu, a vakararawataki ka mate me baleti iko kei au. A dolava laivi na matamata ni mate, vorolaka na bai a tawasei ira tu na itokani kei ira na daulomani,¹ ka kauta mai na inuinui vei ira sa sega nodra inuinui, vabalai ira na tauvimate, ka vueti ira na vesuki tu.²

Ki Vua eda sa solia na yaloda, noda bula, kei na noda sokalou e veisiga. Ena vuku ni ka oqo, “eda sa veivosakitaki Karisito, eda reki ena vukui Karisito, eda vunautaki Karisito . . . me rawa ni ra kila kina na noda kawa na ivurevure me ra rai kina me bokoci kina na nodra ivalavalala ca.”³

Oqo e dua na sasaga ni gauna tauoko ni bula, ka gadrevi me caka tikoga.

O ira na dauqito qaqa era vakayagataka e vuqa na auwa mera cakava tikoga na gacagaca bibi ni nodra qito. O ira na nasi, daunineti, idinia ni nukilia, vakakina o au na daunivakasaqa qaqa ena valenikana nei Harriet sa mai gugumatua ka kila-ka walega ni keimami cakacakataka tikoga na neimami taledi.

Niu pailate ni waqavuka, au dau vakavulici ira na pailate ena noqu vaka-yagataka na simuleita—e dua na misini verevere e vakatotomuria na vuka. Na simuleita e sega walega ni vupei ira na pailate mera vulica na veika bibi ni vuka; sa vakataralega mera sotava ka cakacakataka na leqa tubukoso era rawa ni sotava ena gauna era na vaka-taka dina tiko e dua na waqavuka dina.

Sa tautauvata vakakina na ivaka-vuvuli oqo vei ira na tisaipeli i Jisu Karisito.

Ni da vakaitavi vagumatua ena Lotu i Jisu Karisito kei na kena veimadigi duidui cecere ena vupei keda meda vakavakarau vinaka cake baleta na veisau ni bula, se cava ga e yaco mai. Oi keda na lewe ni Lotu, eda sa vaka-yaloqaqataki meda tabadromuci keda ena vosa ni Kalou maivei ira na Nona parofita, ni gauna makawa kei na siga nikua. Ena masu ena yalodina kei na yalomalumalumu vua na Tamada Vakalomalagi, eda sa vulica meda kila rawa na domo ni Yalo Tabu. Eda sa ciqoma na veikacivi meda cakacaka

Cakacakataka na Bula Vakatisaipeli

Ia, ni da sa tisaipeli i Jisu Karisito sa oka kina vakalevu cake mai na noda tukuna ka vunautaki Karisito wale tiko ga. Na iVakabula Vakai Koya a vakalesua mai na Nona Lotu me vupei keda ena salatu meda rawa ni vakataki Koya. Na Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai sa tuvanaki me vakarautaka na veimadigi me vakayacori kina na veika bibi ni bula vakatisaipeli. Mai na noda vakaitavi ena Lotu, eda vulica meda kila ka cakacaka ena veivakauqeti ni Yalo Tabu. Eda vakatorocaketaka na ivakarau meda lako yani ena yalololoma kei na lomavinaka kivei ira na tamata.

Millcreek, Utah, Amerika

yani, veivakavulici, tuvatuva, veiqa-ravi, ka veiliutaki. Na veimadigi oqo sa rawa kina meda tubu cake ena yaloda, vakasama, kei na itovo.

Era na vupei keda meda vakava-karau meda cakava ka maroroya na veiyalayalati tabu ena vakalouga-tataki keda ena bula oqo kei na bula sa tarava mai.

Mai, Tomani Keimami!

Keimami sa sureti ira kece na luve ni Kalou e vuravura taucoko mera mai tomani keda ena sasaga cecere oqo. Lako mai ka raica! Ena gauna veibolei mada ga oqo ni coronavirus, meda sota ga ena onolaini. Sotavi ira na neimami daukaulotu ena onolaini. Mai raica sara ga vakai iko na cava e cakava tiko na Lotu oqo! Ena gauna sa sivi kina na veigauna dredre oqo, ni gole mai neimami itikotiko kei na neimami vanua ni sokalou!

Keimami sa sureti kemuni mo ni gole mai ka mai veivuke. Lako mai ka veiqraravi vata kei keimami, na veiqraravi vei ira na luve ni Kalou, ka muria na we ni yava ni iVakabula, ka cakava na vuravura oqo me vanua vinaka cake.

Lako mai mo okati! O na vakaukau-wataki keimami cake. Ena qai yaco mo vinaka cake, yalovinaka cake, ka marau vakalevu cake talega. Ena titobu sara na nomu vakabauta ka gugumatua cake—ka rawata mo vorata na veitubuyaki kei na veivakatovolei tawakilai ni bula oqo.

Mo na qai tekivu vakacava? E levu tu na kena sala dodonu.

Keimami sa sureti kemuni mo ni wilika na iVola i Momani. Ke sega vei iko e dua na kena ilavelave, sa rawa mo wilika ena ChurchofJesusChrist.org⁴ se katona ena app ni iVola i Momani. Na iVola i Momani sa dua tale na ivakadinadina i Jisu Karisito ka sa itokani ni Veiyalayalati Makawa kei na ka Vou. Eda sa taleitaki ira na ivo-lanikalou tabu oqo ka vuli mai kina.

Keimami sa veisureti mo ni taura e so na gauna ena ComeuntoChrist.org mo ni kunea kina na veika era sa vakavulica ka vakabauta tiko na lewe ni Lotu.

Sureti ira na daukaulotu mera siko-vi kemuni ena onolaini se vakatikitiki

ena nomuni itikotiko ke rawa—sa tu vei ira na itukutuku ni inuinui kei na veivakabulai. O ira na daukaulotu oqo era sa luvei keimami tagane kei na yalewa vakasakiti era sa veiqraravi tiko ena vuqa na vanua e vuravura raraba ena nodra dui gauna kei na ilavo.

Ena Lotu i Jisu Karisito, o na kunea kina e dua na vuvale tamata era sa sega soti ni duidui maivei kemuni. O na kunei ira na tamata era gadreva tu na nomu veivuke ka ra gadreva mera vupei iko ni ko sasaga tiko mo yacova nomu vinaka taucoko—na tamata a bulia na Kalou mo mai vakataka.

Na Veikaroni ni iVakabula sa Nodra na Tamata Kecega.

O na rairai vakasamataka tiko, “Au sa caka cala ena noqu bula. Au sega mada ni vakadeitaka niu na rawa ni vakila niu sa okati tu ena Lotu i Jisu Karisito. E sega ni rawa vua na Kalou me via taleitaka e dua e vakataki au.”

E dina ni o Jisu Karisito, sa “Tui ni tui,”⁵ na Mesaia, na Luve ni Kalou bula,⁶ sa karona vakabibi sara na luvena yadua kece na Kalou. E kauwai mai se cava ga na ituvaki ni dua na tamata—dravudravua se vutuniyu, valavala ca se kilikili kaya. Ena Nona bula e vuravura, a veiqraravi na iVakabula ki na tamata kecega: vei ira na bula marau ka rawa-ka, vei ira na rara-wa kei na yali, kei ira sa sega na nodra inuinui. Sa vakavuqa, o ira na tamata a veiqraravi kina ka liutaka o Koya era

sega tu ni kilai, totoka, se vutuniyu. Vakavuqa, o ira sa laveta cake o Koya e sega na ka mera dolea mai ia ena vakavinavinaka ga, ena yalomalua, kei na gagadre mera bula vakabauta.

Kevaka a vakayagataka o Jisu na Nona bula eke ena veiqraravi vei ira “sa lailai oqo,”⁷ ena sega beka ni lomani ira nikua? E sega beka e dua na vanua ena Nona Lotu me baleti ira kece na luve ni Kalou? O ira mada ga era vaki-la ni ra tawayaga, guilecavi, se galili?

E sega na iyayalala ni vinaka sara mo na rawata mo rawata kina na loloma soliwale ni Kalou. Na nomu masu e sega ni gadrevi me rogo levu se matata se tuvanaki matau me rawa ni yaco ki lomalagi.

Na ka dina, na Kalou e sega ni vakamareqeta ga e dua⁸—na veika sa vakasakita o vuravura sa sega ni vakaibalebale Vua. E kila o Koya na yalomu, ka sa lomani iko se cava ga na nomu itutu, ilavo o taukena tu, se iwiliwili era muria mai na Instagram.

Ni da sa vagolea yani na yaloda vua na Tamada Vakalomalagi ka toro voleka Vua, eda na vakila ni sa toro voleka mai vei keda.⁹

Eda sa Luvena lomani kece sara. Sa vakakina o ira sa cati Koya

O ira mada ga, sa vaka na gone walitolito, ka cidroi, era sa cudruva na Kalou kei na Nona Lotu, era sa tawana nodra beqi, ka curu i tuba vakasauri ka kaya ni ra sa dro yani ka sega tale ni lesu mai.

Ni dua na gone sa dro mai vale, ena sega ni raica o koya na nodra kauwai na itubutubu era rai tiko yani e katubaleka. Ena yalo malumalumu, era raici ira na luedra tagane se yalewa ni ra sa lako—ka ra nuitaka tiko ni luedra vakamareqeti ena vulica e dua na ka mai na ka vakamosi yalo oqo ka rairai raica na bula ena dua na mata vou—ka yaco mera lesu rawa tale i vale.

Sa vakakina oqo vua na Tamada Vakalomalagi. Sa wawa tiko o Koya meda lesu mai.

Na nomu iVakabula, ena wai ni matana dauloloma kei na yalololoma, sa waraka nomu lesu mai. Ena gauna mada ga o vakila kina ni ko sa yawa mai vua na Kalou, ena raici iko o Koya; ena yalololoma vei iko o Koya ka na cici yani me mokoti iko.¹⁰

Lako mai mo okati.

Sa Vakatara na Kalou Meda Vuli mai na Noda Caka Cala

Eda sa dauveilakoyaki ena salatu ni bula oqo ena vaqasaqara na ibalebale ni bula kei na dina cecere. Vakavuqa, eda sa dau raica tu ga na sala sa tu e matada e liu—eda sega ni raica rawa na igole e na sala ena mua kivei. Na Tamada Vakalomalagi e sega ni solia vei keda na isaunitaro kece. Sa namaki keda meda sasagataka ga e vuqa na ka baleti keda. Sa namaki keda meda vakabauta—ena gauna mada ga ni dredre me caka.

Sa namaki keda meda vakatudonutaka na tabada ka tauyavutaka e dua na iwali—e dua na suitu lailai—ka kalawa tale yani ki liu.

Oqori na sala eda sa vuli kina ka tubu.

O na vinakata dina beka me voci vakavudi vei iko na veika kece? O na gadreva dina beka me saumi na taro kecega? Sa mapetaki oti na icavacava yadua?

Au vakabauta ni vuqa vei keda ena wawale koso vakatotolo me baleta na veiliutaki matailalai vakalomalagi vakaoqo. Eda sa vulica na lesoni bibi ni bula oqo mai na veika eda sotava. Mai na noda vuli mai na noda caka cala. Mai na veivutuni kei na kila

vakai keda ni “ivalavala ca sa sega ni bula marau.”¹¹

O Jisu Karisito, na Luve ni Kalou, a mate me kakua ni rawai keda na noda caka cala ka tarova vakadua na noda tubu cake. Ena vukuna, sa rawa meda veivutuni, ka yaco na noda caka cala me ikakalawa ki na reki e cecere sara.

E sega ni gadrevi mo lako duadua ena sala oqo. Sa sega ni laivi keda na Tamada Vakalomalagi meda cumuwagara ena butobuto.

Oqo na vuna, ena vula itubutubu ni 1820, a rairai mai o Koya kei na Luvena, o Jisu Karisito, ki vua e dua na cauravou, o Josefa Simici.

Vakasamatata mada vakalailai oya! Na Kalou ni vuravura taucoko sa rairai vua na tamata!

Oqo e a isevu ni vuqa na ka a sotava o Josefa vata kei na Kalou kei ira eso tale na kai lomalagi. E vuqa na vosa era cavuta o ira na tamata vakalou oqo ki vua era sa volai tu ena ivolanikalou ni Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai. E rawarawa ni ratauri. Sa rawa vua e dua me wilika ka vuli mai kina na itukutuku ni Kalou sa solia mai vei keda nikua.

Keimami sa sureti kemuni mo ni vulica vakai kemuni.

A se cauravou sara o Josefa Simici ena gauna a ciqoma kina na ivakatikila oqo. E vuqa vei ira a yaco mai ni se bera mada ga ni yabaki 30.¹² A sega vua na kila, ka vei so na tamata, era rairai kaya ni sega soti ni vuli vinaka me parofita ni Turaga.

Ia e kacivi koya ga kina na Turaga—ni vakamuri tiko e dua na iwalewale eda kunea ena ivolanikalou.

Na Kalou a sega ni waraka e dua na tamata uasivi sara me vakalesua mai na kospipeli.

Ke a cakava, se wawa tiko beka ga oqo.

O Josefa a vakataki iko ga kei au. E dina ni a caka cala, a vakayagataki koya na Kalou me vakayacora rawa na Nona inaki cecere.

Sa dau tukuna wasoma o Peresitedi

Thomas S. Monson na vosa ni ivakasala oqo: “O koya sa kaciva na Tura-ga, sa lesi koya na Turaga.”¹³

Na iApositolo o Paula a vakasalataki ira na Yalododonu e Korinica: “Ni dou sa raica, na veiwekani, na kena ivalavala ni nomudou kacivi; ni sa sega ni lewevuqa era sa vuku vakayago; sa sega ni lewe vuqa era sa kaukauwa; sa sega ni lewevuqa era sa turaga me sa kacivi.”¹⁴

Na Kalou sa vakayagataki ira sa malumalumu kei ira na tamata wale me ra cakava na Nona inaki. Na dina oqo sa tu me ivakadinadina ni oqo sa kaukauwa ni Kalou, sega ni mai vua na tamata, sa caka rawa kina na Nona cakacaka e vuravura.¹⁵

Rogoci Koya, Muri Koya

Ena gauna a rairai kina na Kalou kivei Josefa Simici, a vakatakilai Luvena, o Jisu Karisito, ka kaya, “Mo rogoci Koya.”¹⁶

A vakayagataka o Josefa na vo ni nona gauna ni bula ena rogoci Koya ka muri Koya.

Me vakataki Josefa, na noda bula vakatisaipeli sa tekivu ena lewa meda rogoca ka muria na iVakabula o Jisu Karisito.

Kevaka o sa gadreva mo muri Koya, vakacokotaka nomu vakabauta ka taura vei iko na Nona kauveilatai.

O na raica ni ko sa oka tu ena Nona Lotu—e dua na vanua vinaka ka veikaroni e rawa mo lewena ena sasaga cecere ni bula vakatisaipeli kei na marau.

Sa noqu inuinui ena gauna ni yabaki rua na drau oqo ni iMatai ni

Oslo, Norway

Raivotu, eda na vakasamataka ka vulica kina na Vakalesui Mai ni Lotu i Jisu Karisito, eda na kila kina ni sa sega walega ni dua na itukutuku ni veigauna. O iko kei au daru sa tiki bibi ni italicanoa cecere oqo, sa toman ni tiko ga.

Sa qai cava beka, na nodaru itavi?

Sai koya meda vuli vei Jisu Karisito. Meda sa vulica na Nona vosa. Meda sa rogoa ka muri Koya ena noda vakaitavi vagumatua ena caka-caka cecere oqo. Au sa veisureti mo ni gole mai ka mai oka kina!

E sega ni tukuni mo vinaka sara. Ena gadrevi ga me tiko na nomu gagadre mo vakatorocaketaka na nomu vakabauta ka toro voleka Vua ena veisiga.

Sa noda itavi meda lomana ka qarava na Turaga ka lomana ka qarava ira na luve ni Kalou.

Ni ko cakava oqo, ena ovici iko na Kalou ena Nona loloma, reki, kei na veidusimaki eso ena bula oqo, ena gauna mada ga ni veika dredre sara, kei na kena e tarava.

Au sa vakadinadintaka oqo kau sa solia vei kemuni na noqu veivakalougatataki ena vakavinavinaka titobu kei na loloma vei kemuni yadua, ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Raica na Efeso 2:13–14.
2. Raica na Luke 4:18.
3. 2 Nifai 25:26.
4. Raica na iVola i Momani ena ChurchofJesusChrist.org/study/scriptures/bofm.
5. 1 Timoci 6:15.
6. Raica na Maciu 16:15–17.
7. Maciu 25:40.
8. Raica na Cakacaka 10:34.
9. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 88:63.
10. Raica na ka a cakava o tamana ni sa raica ni sa lesu mai o luvena cidroi ena Luke 15:20.
11. Alama 41:10.
12. Me vakataka, na wase 138 ni Vunau kei na Veiyalayalati, e sivia e 100 na ivakatakila a ciquoma o Josefa Simici ni bera nai ka 30 ni nona siganisucu, ena 23 ni Tiseba, 1835.
13. Thomas S. Monson, “Duty Calls,” *Ensign*, May 1996, 44.
14. 1 Korinica 1:26, New Revised Standard Version.
15. Raica na 1 Korinica 1:28–29, 2 Korinica 4:7.
16. Josefa Simici—Ai Tukutuku 1:17.

Mai vei Elder L. Whitney Clayton
Ena Mataveiliutaki ni Vitusagavulu

Na Veitikotiko Totoka Vakaoti

Na iVakabula sa idinia uasivi, dautara vale, ka dauukutaki vale e loma. Sa Nona cakacaka na vakamarautaki vinaka sara ka tawamudu ni yaloda.

Au a raica wale toka ga oqo e dua na yaloyalokabi e Salt Lake City. E vakamacalataka e dua na kabani ni ta iyaya kei na ukutaki vale e loma. E tukuna tiko, “Qarava Tu na Veitikotiko Totoka Vakaoti e Salt Lake City.”

A veirawai na itukutuku—na cava na “itikotiko totoka vakaoti”? A vakavure vakasama sara vei au na taro oya, vakabibi ena vukudra na gone au a susuga kei Kathy na watiqu, kei na gone era sa susuga tiko nikua. Vaka-taki ira na itubutubu ena veivanua, keirau a lomaleqataka ka masulaka na neirau matavuvale. Keirau se

vakayacora tikoga. Keirau vinakata saraga na ka vinaka tauoko me baleti ira. E rawa vakacava ni ra tiko ena veitikotiko totoka vakaoti kei na luvedra? Au sa vakananuma na itikotiko ni lewe ni Lotu eso au a sikova rawa vata kei Kathy. Keirau a sureti ki na itikotiko eso e Korea kei Kenya, ena Yatu Filipaini kei Peru, e Laos kei Latvia. Meu wasea mada e va na vakadidike me baleta na veitikotiko vinaka.

Matai, mai na rai ni Turaga, na tauyavutaki ni veitikotiko totoka vakaoti sa dodonu me ukucavutaki tu ena nodra ituvaki ni bula na tamata

ka tiko kina. Na veitikotiko oqo era sega ni vakavinakataki ena sala bibi se kena dede mai na kedra iyaya ni vale se mai na isau se nodra kilai tani na tamata ka taukena. Na ivakarau ni bula totoka vakaoti ena dua na itikotiko oya na ivakaraitaki ni vakatakila-kila i Karisito ena nodra itikotiko na lewena. Na ka e vakabetena vakalevu oya na ukutaki e loma ni yalodra na lewena, sega ni yaya vakataki koya.

Na ivalalava va-Karisito eso oqo sa rawati ni “sa toso na gauna”¹ mai na rawaka nakiti ena salatu ni veiyalyalati. Na ivalalava va-Karisito eso sa curuma tu na nodra bula ka sasagatka voli na tiko vinaka. Era vakatawana na itikotiko ena rarama ni kospel, se qele tu na fuloa se mapolo. Ke o iko duadua mada ga ena nomu vuvalle e muria na ivakaro mo “vaqara tu na veika oqo,”² sa rawa ni o cau ki na veiyaya vakayalo ni nomu itikotiko vakamatavuvalle.

Eda muria na ivakasala ni Turaga meda “cokonaki [keda]; vakarautaka na veika sa yaga; ka tauyavutaka e dua na vale” ena cokonaki, vakarautaki, kei na tauyavutaki ni noda bula vakayalo, sega ni noda vanua tudei. Ni da muria malua tu na salatu ni veiyalyalati ni iVakabula, sa yaco na noda itikotiko me “vale ni lagilagi, vale vakaivakarau, [ka] vale ni Kalou.”³

Karua, o ira na lewe ni tikotiko totoka vakaoti sa solia na nodra gauna ni vulica ena veisiga na ivolanikalou kei na nodra vosa na parofita bula. Sa sureti keda tu o Peresitedi Russell M. Nelson meda “veisautaka” ka “moica” na noda itikotiko ena vulici ni kospeli.⁴ Sa vakila tu na Nona veisureti ni vakavaletaka na veitikotiko totoka vakaoti na cakacaka malumu ka bibi ni tubu vakayago kei na moici ni noda malumalumu eso. Na veivutuni e veisiga sa dua nai yaragi ni veisau e vakavuna meda yalovinaka cake vakalailai, dau loloma, ka kilaka vakalevu cake. Na vulici ni ivolanikalou sa kauti keda vakavoleka kivua na iVakabula, ka sa yaco me vuksi keda na nona loloma kei na loloma soliwale ena noda tubu.

Sa tukuna na italanoa ni matavuvalle na iVola Tabu kei na iVola i

Momani, ka sega ni veivakurabuitaki ni ra sa ivoladusidusi tawavakatauvatani na ivola vakalou oqo ena tarai ni veitikotiko totoka vakaoti. Era volaitukutukutaka na lomaleqa ni itubutubu, na rerevaki ni veitemaki, na qaqa ni bula dodonu, na bolebole ni lauqa kei na vuabale, na sotavi ni mate kei na rarawa, kei na domobula ni valu kei nai cocovi ni sautu. Sa dau vakaraitaka tu vei keda na ivolanikalou na sala era rawaka kina na matavuvalle ena bula dodonu kei na sala era lutu kina ena muri ni salatu eso.

Katolu, na veitikotiko totoka e salamuria na ituvaltuva e cakava na Turaga me baleta na Nona itikotiko totoka vakaoti, na valetabu. Na tara ni valetabu e tekivu ena veikalawa matau—vagalalataki ni veikau kei na vakatauvaltatiki ni vanua. Na veisasaga taumada oya me vakarautaki na buturara sa rawa ni vakatauvaltaniki na muri ni vunau matau eso. Nai vunau eso sa yavu era taracake kina na bula vakatisaipeli. Na bula vakatisaipeli doudou sa vakavuna meda dei, tudei sara, ka tawayavalati rawa,⁵ vaka na ibulibuli sitila ni dua na valetabu. Na ibulibuli doudou oqo sa vakataro na Turaga me tala mai na Yalona me veisautaka na yaloda.⁶ Na sotavi ni dua na veisau levu ni yalo esa vaka na vakuri ni veika totoka ki na loma ni valetabu.

Ni da tomana tiko ena vakabau-ta, sa veisautaki keda vakamalua na Turaga. Eda ucui Koya ena keda irai-rai ka tekivu vakatakila na loloma kei na totoka ni Nona ituvaki ni bula.⁷ Ni da sa yaco ni vakataki Koya, eda na vakataukeitaki keda ena Nona vale, ka na vakataukeitaki Koya ena noda vale.

Sa rawa ni da tomana na semati voleka ni noda itikotiko ki na Nona itikotiko ena rawati kei na vakayagataki wasoma ni volatara ni valetabu ena gauna e rawa kina. Ni da cakava vakakina, na rokovi ni vale ni Turaga ena tiko talega ena noda vale.

Na Valetabu totoka e Salt Lake e toka voleka ga. Ni ra tara tu na ivuvu ena yaya ni cakacaka rawarawa eso, veiyaya vakaitaukei, kei na cakacaka kaukauwa tawayalani, a tara na valetabu ena 1853 ki na 1893. Na nodra

vinaka ni dodoliga na isevu ni lewe ni Lotu ena cakacaka vakaidinia, droini ni vale, kei na ukutaki vale e loma esa vakavurea e dua na isausau era sa vakila tu e milioni vakacaca na tamata.

Voleka ni 130 na yabaki sa sivi mai na gauna a vakatabui kina na vale-tabu. Me vaka a raica o Elder Gary E. Stevenson ena noa na ivakavuvuli vakaidinia a vakayagataki me yavutaki kina na valetabu esa sosomitaki ena veituvatuva vou ka taqomaki. Na tawavakatorocaketaki ni malumalumu eso ni veigacagaca vakaidinia kei na vakavinakataki ni valetabu ena cakataka na nodra yalodei na ivuvu, ka sa cakava na ka kece era rawata ka qai vakatautaka na maroroi ni valetabu ki na kawatamata muri mai.

E sa tekivuna na Lotu e dua na qaravi tavi ni veivakavoutaki me va na yabaki me vakavinakataka na kaukuwa ni gacagaca eso ni valetabu.⁸ Ena vaqaqacotaki na yavu, fuloa, kei na lalaga eso. Na kilaka vakaidinia vinaka duadua sa tiko nikua ena vakavoutaka saraga na ituvaki ni valetabu. Eda na sega ni raica rawa na veisau eso ni kena ituvaki, ia ena ka vakaidina ka bibi sara na kena revurevu. Ena cakacaka kece oqo, na veika ni kena ukutaki totoka na valetabu e loma ena tiko ga.

Sa dodonu meda muria na ivakaraitaki e dusimaka na Valetabu e Salt Lake oya me da taura eso na gauna me da dikeva na noda bula vakayalo ka vakaidniataki yadua ka kilai deivaki ni sotava nai itagede ni tuvaki e gadrevi na siga nikua. Na vagauna ni noda vakadidike, ka mua vata ni tarogi vua na Turaga, “Na cava sa vo vei au?”⁹ e rawa ni vuksi keda yadua ena kena vuksi ka tarai cake e dua na itikotiko vinaka.

Ka va, era sa ivakaruru ni veitikotiko totoka mai na cava eso ni bula. Sa yalataka tu na Turaga ni ko ira e muria na ivunau ena “tiko sautu ena vanua.”¹⁰ Na qaqa ni Kalou sai koya na kaukauwa ni toso ki liu veitalia na leqa eso ni bula.

Au a vulica ena 2002 e dua na lesoni bibi me baleta na leqa eso. Niu tiko e Asunción, Paraguay, au a sotavi ira na peresitedi ni iteki ena vanua oya. Ena gauna oya, a sotavi Paraguay tu na leqa bibi vakailavo, ka sotavi dredre

voli e vuqa na lewe ni Lotu ka sega ni vakacegu rawa. Au a sega ni se taleva na Ceva kei America mai na noqu gauna ni kaulotu ka sega ni talevi Paraguay. Au a veiqaravi walega ena Mataveiliutaki ni Wasewase oya me vica na macawa. Ena nuiqawaqawa baleta na noqu yalolailai ni veituberi vei ira na peresitedi ni iteki oya, au a tarogi ira mera tukuna vei au na ka sa lako vinaka tiko ena nodra iteki. A tukuna vei au na matai ni peresitedi ni iteki na veika sa lako vinaka tiko. Koya e tarava a tukuna na veika sa lako vinaka tiko kei na so na leqa. Ni gauna keitou sa yaco kina vua na iotioti ni peresitedi ni iteki, a vakaraitaka ga o koya e vica na bolebole drakidrakita. Ni ra vakamaca-lataka na peresitedi ni iteki na bibi ni veituvaki, au a kauwai sara vakalevu, viavia doudou, ena ka meu kaya.

Elder Clayton, taroga vei ira na taro oqo: ‘Kemuni na vei peresitedi, ena lewe ni nomuni iteki ka sauma vakataucoko na ikatini, sauma vakadodonu na isolisolni lolo, vakale-vutaka na nodra veikacivi ena Lotu, sikova tu na nodra matavuvale vaka dauveisiko se siko vuvale¹¹ ena veivula, vakayaco lotu vakamatavuvale, vulica na ivolanikalou, ka masu vakamatavuvale ena veisiga, e vica vei ira e leqa tu ka sega ni walia rawa vakai ira me sega ni vakaitavi kina na Lotu me walia vei ira na nodra lecq?’¹²

Niu lomadei tu ki na vakasama au a ciqoma, au tarogi ira sara na peresitedi ni iteki ena taro oya.

Era vakaraici au ena vagagalukurbui ka qai kaya, “Pues, ninguno,” a kena ibalebale, “Ia, e sega ni dua.” Era qai tukuna vei au ni sega ni dua vei ira na lewenilotu ka kitaka na ka taucoko oya e sotava na leqa eso era a sega ni rawa ni walia vakai ira. Cava na vuna? Baleta ni ra tiko ena veitikotiko totoka vakaoti. Na nodra bula vakabauta sa vakarautaka vei ira na kaukauwa, raivotu, kei na veivuke vakalomalagi era gadreva tu mera vosota ka bula curuma kina na dredre vakailavo ena nodra vanua vakaitaukei.

E sega ni kena ibalebale oqo ni ra na sega ni baca na yalododonu, sotava na vakacalaka, na leqa vakabisinisi,

Olmué, Marga Marga, Chile

se donuya e vuqa tale na ka dredre ni bula. Na bula oqo sa dau vakavu bolebole, ia au sa raica ena veigauna ni o ira ka saga me muria na ivunau sa vakalouga-tataki mera raica na nodra sala ki liu ena vakacegu kei na nuinui. Sa tiko na veivakalouga-tataki oya ki vei ira na tamata kece ena veivanua.¹²

A cauraka o Tevita, “Kevaka sa sega ni tara na vale ko Jiova, era sa oca wale ko ira era sa tara.”¹³ Ena vanua cava ga o tiko kina, se vakacava tu na irairai ni nomu vale, ka vakacava tu na iwiliwili ni nomu matavuvale, sa rawa ni o tara na itikotiko totoka vakaoti me baleta na nomu matavuvale. Sa vakarautaka na kospeli vakalesui mai i Karisito na ituvatuva ni itikotiko oqori. Na iVakabula sa idinia uasivi, dautara vale, ka dauukutaki vale e loma. Sa Nona cakacaka na vakamarautaki vinaka sara ka tawamudu ni yaloda. Ena Nona veivuke lomani, na yalomu sa rawa ni ka tauuko e vinakata o Koya me vakakina ka sa rawa ni o ivakaraitaki vinaka sara vakai iko—e dua na itikotiko totoka vakaoti.

Au vakadinadinataka ena vakavina-vinaka ni sa bula na Kalou na Tamada taucoko. Na Luvena, ko Jisu Karisito, sa iVakabula ka Dauveivueti ki na kawa tamata kecega. Rau sa lomani keda vakavinaka sara. Na Lotu i Jisu Karisito

ni Yalododonu Edaidai sa matanitu ni Turaga e vuravura. Sa liutaka tu nikua o ira na parofita kei na iapostolo bula. Sa dina na iVola i Momani. Na kospeli vakalesuimai i Jisu Karisito sai koya na ituvatuva uasivi duadua ni kena tauyavutaki na veivale uasivi. Ena yacai Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Mosese 7:21.
2. Yavu ni Vakabauta 1:13.
3. Vunau kei na Veiyalayalati 88:119.
4. Raica na Russell M. Nelson, “Becoming Exemplary Latter-day Saints,” *Liaona*, Nove. 2018, 113.
5. Raica na 1 Nifai 2:10; Mosaia 5:15; 3 Nifai 6:14.
6. Raica na Mosaia 5:2; Alama 5:7.
7. Raica na Alama 5:14, 19.
8. A dua na uneune ena 18 ni Maji 2020, a vakaraitaki ni gadrevi me vakayacori na itavi oqo.
9. Maciu 19:20.
10. Mosaia 2:22.
11. Dauniveisiko kei na siko vuvale sa mai vakacavari ka sa mai tauyavutaki na veiqaravi ena 2018 (raica na Russell M. Nelson, “Veiqaravi,” *Liaona*, Me 2018, 100).
12. Ni da digitaka meda kakua ni bula muria na ivunau, sa na kau tanu tu ki na so na itagede na veivakalouga-tataki ni Turaga. Na ituvatuva dau yaco oqo e kune ena iVola i Momani esa vakatokai ena so na gauna me wirini ni yalododonu kei na dukadukali (raica na *Book of Mormon Student Manual* [Church Educational System manual, 2009], 414, ChurchofJesusChrist.org).
13. Same 127:1.

Mai vei Elder D.Todd Christofferson
Mai na Kuoramu ni Apositolo Le Tinikarua

Wasei ni iTukutuku ni Veivakalesui Mai kei na Tucake Tale

Na Veivakalesui mai e nona o vuravura, ka sa bibi sara na kena itukutuku ena gauna nikua.

Ena koniferedi raraba oqo eda sa veivunauci ka lagata ena yaloreki na vakataucokotaki ni parofisai makawa “ena caka tale me vinaka kina na ka kecega,”¹ me baleta na “soqon[i] vata n[i] ka kecega vei Karisito,”² baleta na vakalesui mai ni tauoko ni kospipeli, na matabete, kei na Lotu i Jisu Karisito ki vuravura, na veika kece oqo e kovuti ena ulutaga “na Veivakalesui mai.”

Ia na Veivakalesui mai e sega ni baleti keda ga eda rekitaka tiko nikua. Na ivakatakila ni iMatai ni Raivotu e sega ni baleti Josefa Simiici duadua ga ia me veivakaramataki ka vunidina vei ira kecega era “gadreva na yalomata.”³ Na iVola i Momani e iyauqaqa ni kawatamata. Na cakacaka vakalotu ni matabete ni veivakabulai kei na bula vakacerecerei a vakarautaki me baleta na tamata kecega, oka kina o ira era sa sega ni bula tiko oqo. Na Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai kei na kena veivakalougatataki e baleti ira kece era vinakata. Na iSolisoli ni Yalo Tabu e baleta na tamata kecega. Na Veivakalesui mai e nona o vuravura, ka sa bibi sara na kena itukutuku ena gauna nikua.

O koya, sa ka bibi sara kina me tukuni yani na veika oqo vei ira na lewei vuravura, me ra kila kina ni sa sega ni rawa ni dua na ka bula me tiko ena serau ni Kalou, ka vakavo ga ena nona cakacaka dodonu, kei na loloma cecere, kei na nona loloma soli wale na Mesaia Tabu, o koya sa solia na nona bula me vaka na veika vakayago, ka sa taura lesu tale ena kaukauwa ni Yalotabu, me vakayacora kina na

tucake tale mai na mate, ni sa imatai me tucake tale.”⁴

Mai na siga a vakasinaita kina o Samuela Simici na tacina na parofita na nona kato dreketi ena iVola i Momani se qai taba vou ka taubale yani me wasea na ivolanikalou vou, era se sega ni cegu na Yalododonu “ena nodra cakacaka me ra kila na lewei vuravura na veika oqo.”

Ena 1920, a tekivuna o Elder David O. McKay ena Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua ena gauna oya me veisiko wavoki me yabaki dua ki na veitabana ni kaulotu ena Lotu. Ena Me 1921, a tucake tu ena dua na ibulubulu lailai e Fagali'i, Samoa, ena yasa ni kedratou ibulubulu savasava vinaka e tolu na gone lalai, na luedrau yalewa kei na rua na gonetagane o Thomas kei Sarah Hilton. O iratou na lalai oqo—qase duadua e yabaki rua—eratou a mate ena nodrau veiqaravi voli vaka-daukaulotu na veiwatini gone o Thomas kei Sarah ena yabaki 1800 vakacaca.

Ni se bera ni biuti Utah, e yalataka o Elder McKay vei Sarah, ni na siko-va na kedratou ibulubulu na luvena mai Samoa me vaka ni se sega tale ni rawa ni lesu ki kea. A vola lesu mai vua o Elder McKay, “I Sister Hillton, o iratou na nomu lalai e tolu, ena madila vakanomodi . . . eratou sa tomana tiko na kaulotu vakaturaga a tekivutaki ena voleka na tolusagavulu na yabaki sa oti.” A qai tomana ena dua na qaqa ni serekali a bulia ga:

Bluffdale, Utah, Amerika

*Ena liga dauloloma a sogoti kina na matadratou
 Ena liga dauloloma a buli kina na ligadratou,
 Ena liga ni vulagi a ukutaki kina na nodratou ibulubulu,
 Eratou rokovi mai vei ira na tani, ka lolositaki mai vei ira na tani.⁵*

Na italanoa oqo e dua ga vei ira na udolu vakaudolu, ka tukuni kina na gauna, na iyau kei na bula a soli ena 200 na yabaki sa sivi me wasei kina na itukutuku ni Veivakalesui mai. Na noda sasaga me da yacova yani na veimatanitu, veimataqali, duivosavosa kei ira na tamata e sega ni sa malumu sobu nikua, me vaka e vakadinadinaataki ena nodra veiqraravi voli ena veikacivi vakadaukaulotu tudei e sivia ni tini sagavulu na udulu na caurvou kei na goneyalewa, kei ira na veiwatini, o ira na lewenilotu raraba era vakavoqataka voli na veisureti nei Filipe me ra lako mai ka raica;⁶ kei na milioni vakamilioni na dola e dau vakayagataki e veiyabaki me tokona na sasaga oqori, e vuravura raraba.

Me vaka ni sega na veivakasaurataki ena noda veisureti, ia eda nuitaka ni na veirawai vei ira na tamata. Me yaco vakakina, au vakabauta ni gadrevi e tolu na ka: imatai, nomu loloma; ika-rua, nomu ivakaraitaki; kei na ikatolu, nomu vakayagataka na iVola i Momani.

Na noda veisureti e sega ni ka ga meda dau taleitaka, ia e sa dodonu me ivakaraitaki ni loloma sega ni nanumi koya ga vakataki koya.⁷ Na loloma oqo, ka kilai me loloma cece-re, na loloma savasava i Karisito, e noda me da kerea. E vakamasuti keda o Momani me da “masuta na Tamada ena yalomudou taucoko me vakasin-iti kemudou ena loloma oqo.”⁸

Me ivakaraitaki, au na wasea e dua na ka a wasea o Sister Lanett Ho Ching, ka rau veiqraravi tiko kei na watina, o Peresitedi Francis Ho Ching, ka vakatulewa tiko ena Samoa Apia Mission. E vakaoqo na ka a talanoata-ka o Sister Ho Ching:

“Ena vica na yabaki sa otí, a toki na neitou matavuvale ki na dua na vale lailai sara mai Laie, Hawaii. A

NA DOMOI PITA, JEMESA, KEI JONI, MAI VE LINDA CURLEY CHRISTENSEN KEI MICHAEL MALM NI

veisautaki na ikelekele ni motoka ni neitou vale me itikotiko rumu dua ka a vakaitikotiko voli kina e dua na turaga na yacana ko Jonacani. A tiko tikivi keitou voli mai na dua tale na vanua o Jonacani. Keitou nanuma ni sega ni vakacalaka na nona biuti keitou vata na Turaga, keitou sa nanuma me keitou dolava na neitou dau vakaitavi kei na neitou lewena na Lotu. A marautaka o Jonacani na neitou veitokani ka dau taleitaka me dau tiko vata kei keitou. E dau taleitaka me vulica na kospeli, ia e sega ni via soli koya ki na Lotu.

“Ni toso na gauna, sa vakatokai o Jonathan me ‘Momo Jonacani’ mai vei iratou na luvei keirau. Ni tubu tiko na neitou matavuvale, sa vakakina na nona kauwaitaka o Jonacani na veika keitou dau vakayacora. Na neitou veisureti ki na soqo ni sereki, siganisucu, soqo ni koronivuli, kei na itaviqraravi vakalotu sa dewa yani ki na lotu vakamatavuvale kei na nodra papitaiso na gone.

“Ena dua na siga a qiri au mai o Jonacani. A gadreva o koya na veivuke. E tauvi koya tiko na matenisuka sa draka vakaca sara tu na yavana ka gadrevi me sa musu me rawa ni bula. Era a tuberi koya voli na neitou mata-vuvale kei ira na lewe ni tabanalevu ena gauna ni vakatovolei oya. Keimami veivukevuke e valenibula ka soli na veivakalougatataki ni matabete. Ena nona qaravi voli o Jonacani ena vanua ni vakabulabula, keimami a samaka na nona itikotiko ena nodra veivuke na marama ena iSoqosoqo ni Veivukei. Era a tara na matabete e dua na sala ni dabedabe qiqivaki me yaco ki na nona katuba kei na itautauri ena loma ni valenisili. Ni lesu mai vale o Jonacani, a luvuci vakalevu na yalona.

“Sa tekivu soli tale vei Jonacani na lesoni ni kaulotu. Ena macawa ni bera na Vakatawase, a qiri mai ka taroga, ‘Na cava o na cakava ena Bogi ni Vakatawase?’ Au vakananuma vua na neitou soqo ni marau vakayabaki. Ia

a qai sauma mai ka kaya, 'Au vinakata mo lako mai ki na noqu papitaiso! Au vinakata meu tekivu donu ena yabaki vou oqo.' Ni ot i 20 na yabaki ni 'lako mai ka raica,' 'lako mai ka veivuke,' kei na 'lako mai ka mai tiko,' sa vakarau me papitaiso na yalo talei oqo.

Ena 2018, ni keirau a kacivi me pere-sitedi ka itokani ni kaulotu ki Samoa, sa mai lutu sobu na bula nei Jonacani. Keirau vakamasuti koya me kaukauwa tikoga me yacova na neirau lesu mai. A bula voli me dua tale na yabaki, ia sa vakarautaki koya na Turaga me lesu ki vale. Qai mai takali yani ena vakacegu ena Epereli 2019. E rau tiko na luvequ yalewa ena veibulu nei nodrau 'Momo Jonacani ka lagata na sere vata ga keitou a lagata ena nona papitaiso.'

Au na vakamacalataka na ikarua ni gagadre ena kena wasei na itukutuku ni Veivakalesui mai ena taro oqo: na cava beka ena rawa ni taleitaki cake kina na nomu veisureti vua e dua? E sega beka ni o iko, na ivakaraitaki ni nomu bula? E lewe levu era sa rogoa ka ciqoma na itukutuku ni Veivakalesui mai a vesuki ira taumada na veika era a raica mai vua e dua se vei ira e vuqa na lewe ni Lotu i Jisu Karisito. Na ivakarau beka ni nodra sotavi ira na tani, na veika beka era a tukuna se sega ni tukuna, na dei ni yalodra ena veigauna dredre, se na kedra irairai walega.⁹

Se cava ga, eda na sega ni drotaka rawa na dina ni da gadreva me da kila vakavinaka ka bulataka na ivakavuvuli ni kospeli vakalesui mai ena kena vinaka duadua me veirawai kina na

noda veisureti. Oya e dua na ka ka vakatokai tu nikua me tикинibula tudei. Kevaka e tiko vata kei keda na loloma i Karisito, ena kila na tamata kecega ni noda loloma vei ira esa ka vakaidina sara. Kevaka e waqa ka rarama tiko e lomada na Yalo Tabu, ena vakacaudreva na rarama i Karisito ka tiko e lomadra.¹⁰ Na nomu bula ena solia na mana ki na nomu veisureti me ra lako mai ka vakila na reki ena taucoko ni kospeli i Jisu Karisito.

Na ikatolu ni ivakaraitaki au gadreva meu cavuta sa ikoya na kena vakayagataki ena yalo galala na iyaya ni saumaki mai ka caka me baleta na iotioti ni itabagauna vakakosipeli oqo, na iVola i Momani. Oqo sa ikoya na ivakadinadina kaukauwa ni nona veikacivi vakaparofita o Josefa Simici kei na ivakadinadina veivakadeitaki vakyalo kei na Tucake Tale nei Jisu Karisito. Na kena ivakamacala rabailevu ni nona ituватуna ni veivueti na Tamada Vakalomalagi e sega ni vakatautauvata-ni rawa. Ni o wasea na iVola i Momani, o sa wasea tiko na Veivakalesui mai.

Ni yabaki tinivakacaca voli o Jason Olsen, a vakasalataki vakavica mai vei ira na lewe ni matavuvale kei na so tale me saqata na vakabauta Vakarisito. E rua na nona itokani vinaka, ka rau lewe ni Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai, eratou a dau veitalanoataka vakalevu na lotu. Erau dau sauma ena vakarokoroko na nona itokani o Shea kei Dave, na nodra ile eso vei Jason me saqata na vakabauti ni vakavuvuli me baleti Jisu Karisito.

Oti, erau a qai solia vua e dua na iVola i Momani, ka kaya, "Na ivola oqo ena sauma na nomu taro. Yalovinaka mo wilika." A ciqoma ena lomalomaru ka biuta ena nona kato dreketi, ka mai tu yani kina me vica vata na vula. A sega ni vinakata me biuta tu mai vale de ratou na raica na lewe ni nona mata-vuvale, ka sega ni vinakata me vakarawataka na yalodrau o Shea kei Dave ena nona vakasuka. Oti, a mani qai vakadeitaka me sa na vakama na ivola.

Ena dua na bogi, ni taura tu e dua na masese ena dua na ligana kei na iVola i Momani ena ligana kadua, a sa vakarau sara ga me vakama na ivola qai rogoa e dua na domo ena nona vakasama ka a kaya mai, "Kakua ni vakama na noqu ivola." Ena kidacula, a tu vakadua. Oti, ni nanuma ni nona vakanananu ga, a tovolea tale me waqaca na masese. A baci rogo tale ena nona vakasama na domo: "Lako ki na nomu rumu ka wilika na noqu ivola." A biuta tani o Jason na masese, taubale lesu ki na nona rumu ni moce, dolava na iVola i Momani, ka tekivu wiliwili. A kitaka tiko ena veisiga, ena vuqa na gauna e dau yacova yani na mataka caca. Ni yacova na kena itinitini ka masu, a qai vola o koya, "Au a vakasinaiti mai na dela ni uluqu ki na boto ni yavaqu ena Yalobu. . . . Au a vakasinaiti ena rarama. . . . Oqo na gauna rekitaki duadua au se qai sotava ena noqu bula." A segata me papitaiso ka yaco me daukaulotu.

E dau tukuni ni dina ga ni tu na loloma kei na yalodina, e vakavuqa, na noda veisureti me wasei na itukutuku ni Veivakalesui mai ena sega ni ciqomi. Ia ni nanuma vinaka: na tamata tauoko e ganiti ira na veisureti vaqo—"eda tautauvata kece ena mata ni Kalou";¹¹ sa marautaka tiko na Turaga na sasaga kece sara eda vakayacora, se cava ga na kena itinitini; ke sega ni ciqomi na veisureti e sega ni dodonu me tinia na noda veitokani; kei na nodra sega ni kauwai nikua ena rawa ni veisau me yaco me kauwai ena dua na siga mai muri. Se cava ga, ena dei tikoga na noda loloma.

Meda kakua ni guilecava ni Veivakalesui mai e sa lako sivita mai na veika dredre kei na solibula. Oqori

e iulutaga ni veitalanoa ena dua tale na siga. Eda rekitaka nikua na vua ni Veivakalesui mai, e dua vei ira na kaukauwa uasivi ka tu tale me vauca na veika e vuravura kei lomalagi.¹² Me vaka sa vakaraitaki ena vica vata na yabaki sa oti mai vei Peresitedi Gordon B. Hinckley, "Kevaka me dua tale na ka e ivatuka ni rarawa kei na dredre na mosi ni veivakalesui mai ia sai koya na kaukauwa ni veivauci ni matabete me vauca vata na matavu-vale me tawamudu, ena levu cake na veika oqori mai na isau cava ga."¹³

Na yalayala ni Veivakalesui mai sai koya na vuetai ena vukui Jisu Karisito. Na Tucake tale nei Jisu Karisito sa ivakadinadina ni tu dina Vua na kaukauwa me vuetai ira kecega era na lako mai Vua—vuetai ira mai na yaluma, veika tawadodonu, veivutuni, ivalavalala ca, kei na mate sara mada ga. Nikua na Sigatabu ni Curu Vakatui; ena macawa mai qo sa Siganimate. Eda dau nanuma, eda na dau nanuma tikoga, na vakararawataki kei na mate nei Karisito me sorovaka na noda ivalavalala ca, ka da marautaka na Sigatabu vakasakiti

duadua oqo vei ira na vei Sigatabu kecega, na siga ni Turaga, ka a tucake kina mai na mate ko Koya. Ena Tucake tale nei Jisu Karisito, sa vakaibalebale kina na Veivakalesui mai, sa vakaibalebale kina na noda bula oqo, kena ilutua sa vakaibalebale kina na noda tiko eke.

Ko Josefa Simici, na parofita cedere ni Veivakalesui mai sa cabora na ivakadinadina cecere ni noda gauna me baleta na tucake tale mai ni, Karisito bula: "E bula tiko! Ni keirau a raici koya, ni sa tiko ena ligi imatau ni Kalou."¹⁴ Au vakuria ena yalomalumalumu na noqu ivakadinadina ki na nei Josefa kei na nodra na iapostolo kei na parofita era a liu vua kei ira kece na iapostolo kei na parofita era a taravi koya, ni o Jisu mai Nasareci na Mesaia sa parofisaitaki tu, na Luvena e Duabau Ga na Kalou, ka Dauvei-vuetai vakaturi cake tale ni kawatamata.

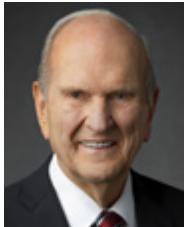
"Keitou vakadinadina taka ni o ira sa vulica ena masumasu na itukutuku ni Vakalesui mai ka cakacaka ena vakabauta ena vakalouugatataki me ra rawata nodra dui ivakadinadina ni sa vakalou kei na kena inaki me vakarautaki o vuravura ki na yalataki tiko ni iKarua ni Lako Mai ni noda Turaga ka iVakabula, o Jisu Karisito."¹⁵ Na Tucake Tale nei Karisito sa vakadeitaka na Nona yalaya-la. Ena yacai Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Cakacaka 3:21.
2. Efeso 1:10.
3. Jemesa 1:5.
4. 2 Nifai 2:8.
5. Na ivola nei David O. McKay vei Sarah M. Hilton, 3 ni June, 1921, Church History Library.
6. Joni 1:46
7. Raica na 1 Joni 4:18.
8. Moronai 7:48
9. E kaya o Peresitedi David o McKay: "Na tamata kece e bula ena vuravura oqo e rawa ni veivakayararatataki, ki na vinaka se na ca. E sega walega ni veika e kaya, e sega talega ni veika walega e cakava duadua. E veika kece e baleti koya. Na tamata kece, na tamata kece e talaucaka mai na veika e baleti koya" (*Na iVakavuvuli ni Peresitedi ni Lotu: David O. McKay* [2003], 227).
10. Raica na Joni 1:19; Vunau kei na Veiyalayalati 88:6-13; 93:2.
11. 2 Nifai 26:33.
12. Raica na Maciu 16:19; 18:18; Vunau kei na Veiyalayalati 110:14-16; 132:19, 46.
13. Gordon B. Hinckley, "As One Who Loves the Prophet," in Susan Easton Black and Charles D. Tate, Jr., eds., *Joseph Smith: The Prophet, the Man* (1993), 6.
14. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 76:22-24.
15. "Na Veivakalesui mai ni Tauoko ni Kosipeli i Jisu Karisito: E Dua na iVakaro ni Rua na Drau na Yabaki e Vuravura," 5 ni Epe, o Russell M. Nelson, "Rogoci Koya," *Liaona*, Me 2020, 91.

Sandy, Utah, Amerika

Mai vei Peresitedi Russell M. Nelson
Peresitedi ni Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai

Cavuikalawa Ki Liu ena Vakabauta

*Au sa vakalouugatataki kemuni ena vakacegu ka
vakalevutaki nomuni vakabauta na Turaga.*

Kemuni na taciqu kei na ganequ lomani, ni da sa yacova oqo na icavacava ni koniferedi vakairogorogo oqo, eda sa vakavinavinaka kina vua na Turaga. A totoka sara na sereivakatagi, kei na itukutuku e veivakauqeti.

Ena koniferedi oqo, eda sa vakila kina e vuqa na veivakararamataki. Ni vakananumi e rua na drau na yabaki, keitou sa vakaraitaka yani e dua na ivakaro ki vuravura ka cauraka na dina ni Vakalesui mai na taucoko ni kospipeli i Jisu Karisito.

Eda sa vakananuma kina na Vakalesui Mai vata kei na Kaila ni Osana.

Eda sa cereka kina e dua na ivakatakilakila vou ni noda vakabauta na Turaga o Jisu Karisito kei na raica ena doka na itukutuku kei na veivola ni Lotu.

Eda sa kaciva oqo e dua na siga ni lolo kei na masumasu e vuravura mena tarovi na mate veitaivi raraba oqo, taqomaki na dauveiqaravi, qaqaco na bula vakailavo, ka vakalesui na bula. Na lolo oqo ena vakayacori ena Vakaraubuka Siga ni Mate, 10 ni Epereli. Sa na dua dina na Vakaraubuka cecere!

Na Siga Tabu mai oqo e Siga ni Mate, eda na vakananuma tale kina na Veisorovaki kei na Tucake tale

ni noda Turaga o Jisu Karisito. Ena vuku ni Nona Veisorovaki, na Nona isolisolni tucake tale ena yaco vei ira kece a bula voli. Kei na Nona isolisolni bula tawamudu ena yaco vei ira kece sa dinata na cakacaka vakalotu kei na veiyalayalati a caka ena Nona valetabu.

Na vuqa na gacagaca veiuqeti ni koniferedi raraba ni Epereli 2020 oqo—kei na macawa tabu eda sa tekivuna oqo—e rawa ni kena usutu e rua na vosa ivakaro vakalou: “Mo Rogoci Koya.”¹ Sa neitou masu ni raimatua na Tamada Vakalomalagi, a kaya na vosa oqori, baleta na Luvena

Lomani, o Jisu Karisito, ena cokonaki vakalevu ena nomuni vakanananu ni ka kece sa yaco. Sa neitou masu mo ni tekivuna vou *vakaidina* mo rogo-ca, vakatudaliga, ka muria na vosa ni iVakabula.² Au sa yalataka ni na vakalailaitaki na rere ka na vakalevu-taki na vakabauta.

Vinaka vakalevu na gadreva me yaco na nomuni itikotiko me vanua tabu ni vakabauta, mena tiko kina na Yalo ni Turaga. Na noda lewenivuli ni vuli kospipeli, *Lako Mai, Mo Muri Au*, ena vakalouugatataki tiko ga na nomuni bula. Na nomuni sasaga tiko ena cakacaka oqo—ena gauna mada ga vakaqori o a vakila beka o sega ni rawata sara e dua na ka—ena veisau-taka nomu bula, nomu vuvale, kei na vuravura. Eda na vaqaqacotaki ni da yaco meda tisaipeli qaqa cake ni Turaga, ena noda tutaka ka tukuni Koya tiko, ena vanua ga eda tu kina.

Ia, meda sa veivosakitaka mada na valetabu. Sa tu vei keda e 168 na valetabu vakatabui oti e vuravura rara-ba. Eso tale era se qai tuvanaki tiko ka tara tiko eso. Ni kacivaki yani na ituватуа me tara e dua na valetabu vou, sa tiki ni noda itukutuku tabu.

E rairai ka vou me kacivaki e dua na valetabu vou ni ra se sogo kece tu vakawawa na noda valetabu.

Ena senitiuri vakacaca sa oti, a raica oti tu mai o Peresitedi Wilford Woodruff na noda bula oqo, a tukuni tiko ena nona masu ni veivakatabui ni Valetabu e Salt Lake, ena 1893.

Eso vei kemuni o ni sa raica beka na

qaqani nona masu totoka oqo ena itukutuku raraba.

"Ni yaco o ira na Nomuni tamata mera *sega* ni curuma rawa na nomuni vale tabu oqo . . . ka ra sa tabakisobu ka tiko leqa, voliti ena veika dredre . . . ka yaco me rai yani na mata-dra ki na Nomuni vale tabu oqo ka kerei Kemuni mera vuetti, vuksi, ena Nomuni kaukauwa sa soli ena vukudra, keimami kerei Kemuni, mo ni rai mai ena Nomuni itikotiko tabu ena loloma veivueti . . . ka rogoca nodra tagi. Se ira na luedra na Nomuni tamata, ni veiyabaki mai oqo, era na tawasei, ena vuna cava ga, mai na vanua oqo, . . . ka ra na tagi yani vei Kemuni mai na uto ni nodra rarawa kei na vutugu mo ni vakacegui ka sereki ira, keimami sa masuti Kemuni mo ni . . . vakatudaliga ki na nodra tagi, ka solia vei ira na veivakalouga-tataki era sa kerea."³

Taciu kei na ganequ, ena *noda* dau tiko lomaleqa ka ra *sa* sogo tiko na valetabu, se rawa tikoga mo ni taura na kaukauwa ni nomu veiyalayalati ni valetabu kei na edaumeni ni ko rokova tiko na nomu veiyalayalati. Yalovinaka vakayagataka na gauna oqo ni sogo tiko na valetabu mo bula kilikili tikoga vaka-valetabu, se mo na kilikili kaya vaka-valetabu.

Veivosakitaka na valetabu kei na nomu vuvale kei na itokani. Baleta ga ni o Jisu Karisito sa usutu ni ka kece eda cakava e valetabu, ni ko vaka-samataka vakalevu na valetabu o na vakasamataki Koya vakalevu cake. Vuli ka masu mo vulica vakalevu na kaukauwa kei na kila-ka o sa vakaedaumenitaki oti kina—se na veika mo qai vakaedaumenitaki kina.

Nikua sa kani marau vei keitou me kacivaka yani na ituvaltuva me tara e walu na valetabu vovou ena veivanua oqo: Bahía Blanca, Argentina; Tallahassee, Florida; Lubumbashi, Democratic Republic of the Congo; Pittsburgh, Pennsylvania; Benin City, Nigeria; Syracuse, Utah; Dubai, United Arab Emirates; kei Shanghai, China.

Era na cakacaka vata kei ira na vakailesilesi ni walu na vanua oqori, na kena dau ena Lotu me rawa ni

NA KAUKAUWA NI RAPAMA KEI NA BUTOBUTO, MAI VEI WARREN LUCH, LOLOMATAKA NA CHURCH HISTORY MUSEUM

duavata ka ikuri totoka ni veivanua yadua oqori.

Na ituvaltuva me dua na valetabu e Dubai isau ni dua na veisureti talei, ka keitou sa vakavinavinaka kina vakalevu.

Na ituvaltuva e Shanghai e bibi sara. Sa sivia e rua sagavulu vakacaca na yabaki, era sa gole tiko na lewenilotu kilikili vakavaletabu ki Jaina me ra tiko ena Valetabu e Hong Kong China. Ia ena Julai ni 2019, e mai sogo na valetabu oya ena vuku ni gagadre e tiko me vakavinakataki.

E Shanghai, e dua na valenisoqoni levu na kena inaki ena vakarautaka na sala mera rawa ni vakaitavi na lewenilotu e Jaina ena cakacaka vakalotu ni valetabu—ena matanitu o Jaina—me baleti ira kei na nodra qase eliu.⁴

Ena veimatanitu, e vakavuvulitaka na Lotu vei ira na lewena mera rokova, vakamuria, ka tokona na lawa.⁵ Keimami vakavuvulitaka na bibi ni matavuvale, na itubutubu vinaka ka lewenivanua vinaka

sara. Baleta ni da rokova na lawa kei na ivakaro ni Matanitu ko Jaina, e *sega* ni lesia na Lotu na daukaulotu ki kea; ka na sega tale gani yaco ena gauna oqo.

Na vakailesilesi ni veimatanitu eso kei ira na ivavakoso e Jaina era na *sega* ni soqoni vata. Na ituvaltuva e kea ni Lotu e *sega ni veisau*. Ena vakavakayagataka taumada ni curu me vakayagataki ena rawa ga ena kerekere taumada. Na vale ni Turaga e Shanghai ena *sega* ni dua na vanua era rawa ni lako kina na saravanua mai na veimatanitu tale eso.

Na walu na valetabu vou oqo ena vakalougatataka e vuqa na tamata ena yasa ruarua ni ilati ni mate. Na valetabu era sa tiki cecere ni Vakalesui

Taipei City, Taiwan

Mai ni taucoko ni kospeli i Jisu Karisito. Ena vinaka kei na yaloloma ni Kalou, sa kauta mai o Koya vakavoleka na veivakalougatataki ni valetabu vei ira na Luvena ena *veivanua kecega*.

Ni toso tiko na Vakalesui Mai, au kila ni na vakatakila tikoga mai na Kalou e vuqa na veika cecere ka bibi baleta na Nona matanitu eke e vuravura.⁶ Na matanitu o ya *sa* Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai.

Taciqu kei na ganequ lomani, au sa lomani kemuni. Ena gauna veisaqasaqa kei na veilecayaki oqo, niu mai taura na lewa sa tu vei au, au sa vakinikora vei kemuni e dua na veivakalougatataki vaka-iapostolo.

Au sa vakalougatataki kemuni ena vakacegu ka vakalevutaki nomuni vakabauta na Turaga.⁷

Au sa vakalougatataki kemuni mo gadreva na veivutuni ka mo ni vaka-taki Koya cake ena veisiga yadua.⁸

Au sa vakalougatataki kemuni mo ni kila na Parofita o Josefa Simici sa parofita ni Vakalesui Mai ni kospeli i Jisu Karisito ena kena taucoko.

Ke o ni tauvimate tiko beka se so nomuni lomani, au sa laiva na veivakalougatataki ni veivakabulai, sa salavata kei na lewa ni Turaga.

Au sa vakalougatataki kemuni, meu tomana tale kina vakadua niu sa lomani kemuni yadua, ena yaca tabu i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Josefa Simici—Ai Tukutuku 1:17; raica talega na Luke 9:35.
2. Raica na Joni 10:27; iVakatakila 3:20; Mosaia 26:21, 28; Vunau kei na Veiyalayalati 29:7.
3. Wilford Woodruff, masu ni vakatabui ni Valetabu e Salt Lake, e ni Epe., 1893, ChurchofJesusChrist.org; vakamatatataki.
4. Sa udolu vakaudolu na yabaki, era sa maroroya tu mai na kedra itukutuku makawa vakamataqali kei na ituvatava ni kawa o ira mai a Jaina. Na sokalou vakavanua e Jaina e vakaraitaka na nodra rokovi ira na nodra qase eliu, me vaka na Soqo ni marau na Qingming (清明节). Na soqo marautaki ni Qingming (清明节) e tiko ena ivola ni vula me vakayacori ena 4–5 ni Epereli.
5. Raica na Yavu ni Vakabauta 1:12.
6. Raica na Yavu ni Vakabauta 1:9.
7. Raica na Joni 14:27.
8. Raica na 3 Nifai 27:27.

Ripote Vakaiwiliwili, 2019

Me ra kila na lewe ni Lotu, ni ratou sa vakaraitaka na Mataveiliutaki Taumada na ripote vakaiwiliwili oqo me baleta na tubu kei na ituvaki ni Lotu me yacova mai nai ka 31 ni Tiseba, 2019.

VEITABANA NI LOTU

iTeki	3,437
Tabana ni Kaulotu	399
Tikina	542
Tabanalevu kei na Tabana	30,940

IWILIWILI NI LEWENILOTU

iWiliwili taucoko ni lewenilotu	16,565,036
Gone vakaleweni vou	94,266
Saumaki Mai era papaitaisotaki	248,835

DAUKAULOTU

Daukaulotu Tudei	67,021
Daukaulotu Veiqaravi ena Lotu	31,333

VALETABU

Valetabu e vakatabui ena 2019 (Roma e Itali, Kinshasa Democratic Republic ni Congo, Fortaleza Brazil, Port-au-Prince Haiti, Lisbon Portugal, kei Arequipa Peru)	6
Valetabu a Vakatabui tale ena 2019 (Memphis Tennessee, Oklahoma City Oklahoma, Oakland California, Raleigh North Carolina, Frankfurt Jamani, Asunción Paraguay kei Baton Rouge Louisiana)	7
Valetabu era Veiqaravi Tiko ni Cava na Yabaki	167

Elder Jorge T. Becerra

Vakaitutu Raraba ni Vitusagavulu

O Elder Jorge T. Becerra a dau mamadua ka galugalu ni a se tubu cake tiko, ia a solia vua na nona peresitedi ni kaulotu na madigi eso me veiliutaki. A lesu o Jorge ki vale mai na Tabana ni Kaulotu e California Arcadia kei na gagadre me vakaitavi ena cakacaka ni Turaga ena vo kece ni nona bula.

E vuqa tale na veimadigi eso ni veiliutaki a yaco totolo vua mai na ka a namaka o koya. Ni yabaki 27, a kacivi o koya ki na matabisopi. Ni yabaki 32, a kacivi me bisopi. E liu a vakila o koya ni na sega ni rawata ni ra gole yani vua na tamata kei na nodra bolebole eso.

“Au sa sega ni kila na ka au cakava tiko,” a tukuna vei tamana.

Nona sauma mai o tamana a vakavulica vei koya e dua na lesoni mana, ka vakananuma vei koya na veivakabauti nei nona peresitedi ni kaulotu vei koya, ka vupei koya me vakavakarau ki na veikacivi ni veiliutaki ena veisiga ni mataka, oka kina na nona veikacivi vakaperesitedi ni iteki ni yabaki 37.

“Na tamaqu a kaya, ‘Luvequ, sa yabaki vica na Yalo Tabu?’” A nanuma lesu o Elder Becerra. “Oya a dua na gau-na cecere ni veivakavulici vei au baleta ni‘u kila ni‘u rawa ni cakava e dua ga na ka e kerea vei au na Turaga.”

Na lesoni oya e sa tu ga vata kei Elder Becerra ena vuqa na yabaki ni veiqraravi yalodina e Na Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai.

A sucu o Jorge Eduardo Torres Becerra e nai ka 18 ni Tiseba, 1962, vei Juan C. Becerra kei Celia T. Becerra e Salt Lake City, Utah, Amerika, na vanua a susugi cake kina o koya.

Ni oti na veiqraravi ni kaulotu tudei, a vakamautaki Debbie Ilene Schneberger o Elder Becerra ena Valetabu e Salt Lake e nai ka 10 ni Okosita, 1984. Erau nodra itubutubu e lewe lima na gone.

A ciqoma o Elder Becerra e dua na koroi ni vuli raraba mai na Univesiti ni Utah kei na dua na koroi itokani ni arts ena veika vakafika mai na Salt Lake Community College. A vulica talega o koya na bisinisi ena Univesiti e Phoenix. Ena 1998 a yaco me dua na itokani ni Allegis Advisor Group, e dua na kabani ni veivakasalataki vakailavo. Ena gauna a kacivi kina me Vakaitutu Raraba ni Vitusagavulu, a cakacaka tiko vaka-daunivakasala ni vakatubuilavi ena Intermountain Financial Partners.

Sa veiqraravi oti o Elder Becerra vaka dua na peresitedi ni Cauravou ena tabanalevu, daunivakasala ena dua na matavei- liutaki ni tabana ni kaulotu, daunivakasala ena dua na mata- veiliutaki ni tabana, qasenivuli ni semineri, daunivakasala ena matabisopi, bisopi, peresitedi ni iteki, ka peresitedi ni Tabana ni Kaulotu e California Arcadia. Ena gauna ni nona veikacivi, a veiqraravi voli o koya vaka-Vitusagavulu ni iWasewase. ■

Elder Matthew S. Holland

Vakaitutu Raraba ni Vitusagavulu

O Elder Matthew S. Holland e sega ni vulagi vei ira na Vakaitutu Raraba se na koniferedi raraba.

Era kilai koya e vuqa na Yalododonu Edaidai ni luve i Elder Jeffrey R. Holland ena Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua. Eso tale beka era na nanumi koya vaka dua na yabaki 17 ka a vosa ena soqoni ni matabete ni koniferedi raraba ni Epereli 1983.

“Sa dua na veivakalougatataki totoka, e gauna kece ni noqu bula, me'u sarava na ivakarau erau a bula kina o na kei ta, na veika erau a soli rau kina kei na veika erau a kerei me vakayacora,” e kaya o Elder Holland, ka vakatulewa tiko ena gauna oqo ena Tabana ni Kaulotu e North Carolina Raleigh.

“Ia, ena vuku ni veika au raica vaka-i-au oqo, eda sa kila vakasivia tale me baleta na veikacivi oqo meda nanuma kina ni da sa vakaiyaragitaki vakavinaka sara,” a tomana o koya. “E mai vinaka, ni da sa vulica talega ni Turaga e vakaiyaragitaki ira e sa kacivi ira o Koya, ka ena vuku ni ka oqo sa kuri kina na noda vakabauta kei na noda vakacegu.”

E nanuma lesu o Elder Holland ni vosa ena koniferedi raraba e veivakayalolailaitaki. Na vakarautaki ni dua na itukutuku ka qai yaco mai ena “vosa ena vosa, na vunau ena vunau” (2 Nifai 28:30) a yaco me “dua na veivakalougatataki taumada, ka veivakadeitaki mo kila kina ni o ciqoma na ilesilesi mai vua na Turaga, ena vupei iko ka solia vei iko na vakasama kei na veivakauqetni veika e gadrevi me wasei.”

A sucu o Matthew Scott Holland e nai ka 7 ni Jiune, 1966, e Provo, Utah, Amerika, na luvei Jeffrey R. kei Patricia Holland. A vakamautaki Paige Bateman o koya e nai ka 20 ni Me, 1996, ena Valetabu e St. George Utah. Erau nodra itubutubu e lewe va na gone.

Na sasaga vakavuli nei Elder Holland e oka kina e tolu na koroi ni vulici ni veika vaka politiki—e dua na bejila ni arts mai Brigham Young Univesiti ena 1991 kei na masita ni arts ena 1997 kei na doketa ni vuku ena 2001, ka rawati veitaravi mai na Duke Univesiti.

Ni a cakacaka tiko vaka dua na parofesa ni political science e BYU (2001–2009), a kacivi me Peresitedi ni Univesiti ni Utah Valley ena 2009, ka veiqraravi voli me yacova na nona kacivi ena 2018 vaka dua na peresitedi ni tabana ni kaulotu.

Sa veiqraravi oti o koya vaka dua na bisopi, leweni matabose e cake, daunivakasala ena dua matabisopi, daunivakasala ni Cauravou ni tabanalevu, iliu ni kaulotu ena tabanalevu, qasenivuli ni Matawilivola ni Sigatabu, ka daukaulotu tudei ena Tabana ni Kaulotu e Scotland Edinburgh. ■

Elder William K. Jackson

Vakaitutu Raraba ni Vitusagavulu

Elder Jeremy R. Jaggi

Vakaitutu Raraba ni Vitusagavulu

Ni oti e 23 na yabaki vaka vuniwai ni iwasewase ena tabana ni Veigaravi ki Vanuatani e Amerika, a kerei o William K. Jackson me wasea e 20 na veika sotavi bibi duadua ni a bula ka cakacaka voli ena veiyasai vuravura ka lailai kina na veivakatorocaketaki.

Ni vakasamataka na kerekere oya ni bera na nona soqo ni vakacegu ena cakacaka, a qai kila o koya ni “20 vei ira kece na 20 na ka bibi duadua a sema ki na Lotu se ki na matavuvuale,” a kaya o koya.

A sucu o William King Jackson e nai ka 29 ni Maji, 1956, e Washington, D.C., e Amerika, vei E. William kei Lois Andrey Jackson. A tubu cake o koya e Ojai, California, Amerika, ia ena vuku ni nodrau cakacaka vakavolodia na nona itubutubu, a mani vuli talega o koya e Honduras, Algeria, kei Afghanistan.

Ni oti na nona kaulotu ena Tabana ni Kaulotu e Bolivia La Paz, a sotavi Ann Kesler o Elder Jackson ena vulaikata-taka ni 1977.

“Vei au e a dodomo saraga ena imatai ni veirai,” a kaya o koya. “Au a tovolea tikoga ena vo kece ni vula ikatakata oya me’u vakadeitaka vua ni sai au dina ga au nona.”

Erau a vakamau e nai ka 29 ni Tiseba, 1977, ena Valetabu e Los Angeles California. Erau nodratou itubutubu e walu na gone, ka tolu vei ira era a vakubeci—mai Idia, Nepali, kei Cambodia.

A vuli o Elder Jackson ena Brigham Young Univesiti, ka rawata e dua na koroi ni bejila ni sainisi mai na Univesiti ni California, e Berkeley, ka ciqoma e dua na koroi ni veigaravi vakavuniwai mai na Univesiti ni California, e San Francisco, ena 1983.

Ni oti na nona vuniwai vakaitaukei, a qai lai cakacaka i valagi me 26 na yabaki. Wale tikoga oqo a cakacaka voli vaka dairekita ni veigaravi vakavuniwai ena Valley Family Health Care, e Idaho kei Oregon, e Amerika.

Ni rau a tiko ena taudaku kei Amerika, o koya kei Sisita Jackson dau vakayagataka e levu na nodrau gauna me mal-wai ira na imatai-ni-itaba lewe ni Lotu.

“E dua na tiki levu duadua ni noqu ivakadinadina ni kospeli sa ikoya na noqu dau sarava na veika sa cakava na kospeli vei ira na tamata oqo keirau lomana,” a kaya o koya. “E veisautaki ira.”

Sa veigaravi oti o Elder Jackson vaka dua na Vitusagavulu ni iwasewase, peresitedi ni Tabana ni Kaulotu e Idia New Delhi, peresitedi ni Cauravou ena tabana, qasenivuli ni inisitute, ka qasenivuli ni iVakavuvuli ni Kospeli. Ena gauna e kacivi kina me Vakaitutu Raraba ena Vitusagavulu, a veigaravi voli o koya vaka-bisopi. ■

Ni a yabaki tinivakacaca voli o Elder Jeremy R. Jaggi, na ganena yabaki vitu, o Kristen, a tauva e dua na manumanu ni mate ka tara sara na nona mona. A kaya na vuniwai ni na sega ni bula rawa o koya.

A tekiduru o Jeremy gone ena yasa ni nona imocemoce ena nodratou itikotiko vakamatavuvale e Salt Lake City, Utah, Amerika, ka kerea vua na Turaga me kila na cava na vuna me mate kina o koya ni se gone sara. Ia, a ciqoma e dua na veivakalougatataki ni matabete o ganena, ka qai bula.

Oqori a veimuataki vei Jeremy yabaki 17 me “tu vakadodonu kei na Kalou,” ka liutaki koya me wilika vagumatua na iVolā i Momani ena imatai ni gauna. E muri a veigaravi o koya vakadaukaulotu tudei ena Tabana ni Kaulotu e Ohio Cleveland.

A lesu kina tekiduru ena masu o Jeremy mai vu ni yalona ena vica na yabaki e muri me vaka ni a tiko bibi sara na watina o Amy, ena ikatolu ni luedrau. “Ena gauna o ya, au a vakila e dua na vakacegu levu—e dua na vakacegu ka rawa ni vakamacalataki ga me liga loloma ni Tamada Vakalomalagi e ovici au vata kei na katakata ni Yalo Tabu,” a kaya o koya.

Na vakacegu oya a tauri koya ena gauna lailai ga a bula tiko kina na gonelailai kei na vula vica ni lolosi ni oti e dua tale na vakasucu dole nei watina. “Eda sa vakatovolei kece ena noda sala,” a kaya o koya, “ia eda nanuma tikoga ‘me ka ni reki sara’ [Jemesa 1:2] ni sa vakarautaka na iVakabula e dua na sala meda rawata kina na vakacegu kei na marau.”

A sucu o Jeremy Robert Jaggi e Salt Lake City, Utah, Amerika, e nai ka 23 ni Maji, 1973, vei Robert Stanley Jaggi kei Judy Anne Roos. A vakamautaki Amy Anne Stewart o koya ena Valetabu e Salt Lake e nai ka 12 ni Jiune, 1995. Erau nodratou itubutubu e lima na gone.

E a ciqoma o Elder Jaggi e dua na koroi ni bejila ni vulici ni ivakarau kei na tiko bulabula mai na Univesiti ni Utah kei na dua na koroi cecere ni veiliutaki vakabisinisi mai na Pepperdine Univesiti. E a liutaka tiko o koya na tabana ni veivoli ni iwasewase ni Alkermes ka manidia vakabisinisi ni iyauqaqa ena kabani ni HCA ena gauna a kacivi kina.

Sa veigaravi oti o Elder Jaggi vaka-Vitusagavulu ni iwasewase, peresitedi ni Tabana ni Kaulotu e Ogden Utah, ivuke-vuke ni sekeriteri liu ni iteki, bisopi, peresitedi ni kuoramu ni italatala qase, qasenivuli ni seminar, daunivakasala ena dua na mataveiliutaki ni cauravou ena tabanalevu, qasenivuli ni vakavakarau ki na kaulotu ena iteki, ka iliuli ni kaulotu ni tabanalevu. ■

Elder Kelly R. Johnson

Vakaitutu Raraba ni Vitusagavulu

O Elder Kelly R. Johnson e nanuma vinaka toka na siga a kacivi kina me bisopi ni yabaki 31. Ena siga vata oya a laurai kina vei koya na Bell's palsy—e dua na ituvaki ka vakavuna me paralase ka malumalumu na viciko ena dua na yasa ni matana.

Sa dua na gauna dredre, sega walega ena vuku ni lomaleqa kei na madua e vu mai na ituvaki, ia ena vuku talega ni vuqa ni nona itavi vou. Ia a yaco na gauna dredre o ya me dua na veivakalougatataki.

“Ni sega ni kilai se na vakacava na balavu ni ituvaki, au a taracake kina e dua na yalololoma me baleti ira na tamata yadua ka sa tu ga vata kei au ena vo ni noqu bula,” a kaya o koya. “Au a vulica dina ni tamata era lako curuma na veika rarawa ka dredre era sega ni lewa rawa ka dau lai vakilai ena nodra rawa ka, nanuma, kei na nuidaei.”

Ena so na gauna, e sega ni rawarawa na veiqraravi ena Lotu ni Turaga. Ia me vaka ga na tisaipeli ni iVakabula “sa biuta sara tu na nodrau lawa” (Maciu 4:20) ka muri Koya, “se cava ga eda sa kerei meda cakava, eda sa tu vakarau me da cakava,” kaya o Elder Johnson.

Se evei ga na vanua sa kacivi koya kina se na nona matavuvale na Turaga, eratou na lako ena yalo kei na loma rawarawa, ka vakasaqara tiko me kunea na ka vinaka se cava ga na nodratou ituvaki.

A sucu o Kelly Ray Johnson e Pleasant View, Utah, e nai ka 16 ni Janueri, 1963, vei Harold Raymond Johnson Jr. kei Helen Cragaun Johnson. A tubu cake o koya e Ogden, Utah, ka vakamautaki Teressa Lynn Bartrum ena Valetabu e Salt Lake e nai ka 27 ni Maji, 1986. E lima na luedrau.

O Elder Johnson a taurivola mai na Weber State Univesiti ena 1987 ena dua na koroi ni bejila ni ni daunivika ka ciqoma na nona koroi ni masita ni veiliutaki vakabisinisi mai na Brigham Young Univesiti ena 1989. A sa cakacaka o koya vaka dua na daunilavo veivaqaqai ena KPMG International Cooperative ka wale tikoga oqo a cakacaka vaka-daunilavo veivaqaqai ka itokani vei Norman, Townsend, kei Johnson.

O Elder Johnson, ka a veiqraravi voli vaka-Vitusagavulu ni iWasewase ena gauna a kacivi kina, sa veiqraravi oti vaka peresitedi ni Tabana ni Kaulotu e Bangkok Thailand, na vanua ka a veiqraravi vaka daukaulotu tudei kina, ka vaka dua na peresitedi ni iteki, daunivakasala ena dua na mataveiliutaki ni iteki, lewe ni matabose e cake, bisopi, peresitedi ni kuoramni italatala qase, iliuliu ni kaulotu ni tabanalevu, ka qasenivilu ni vakavakarau ki na kaulotu ena iteki. ■

Elder Thierry K. Mutombo

Vakaitutu Raraba ni Vitusagavulu

O Elder Thierry K. Mutombo a tu vua e dua na ivakadinadina kaukauwa ni kospeli ena gauna a ciqoma kina na nona veikacivi ni kaulotu ni sa cauravou tiko. A papitaiso o koya kei na nona matavuvale ni sa yabaki 10, ka a vakadinadina-taka na sala kaukauwa a veisautaka kina na nona matavuvale na kospipeli.

Ia ni vakavakarau o koya me laki kaulotu ena Tabana ni Kaulotu e Côte d'Ivoire Abidjan, a se sega ni tiko vua e dua na ivakadinadina kaukauwa sara ni iVola i Momani. A se bera vakadua ni wilika o koya.

A qai bolei koya na nona Bisopi dauveivakauqeti me wilika na iVola i Momani ena veisiga ni bera ni lako ena nona kaulotu. A solia sara mada ga o koya vei Thierry e dua na idola ni valenilotu me rawa ni vuli o koya ena vakacegu.

A wiliwili o Thierry e veisiga me tolu na vula. Ena gauna a laki kaulotu kina, sega walega ni sa rawata o koya e dua na ivakadinadina kaukauwa sara ni iVola i Momani, ia a taracake talega na ivakarau ni vuli ka a vupei koya sara vaka dua na daukaulotu.

“Na iyaya ni cakacaka cecere duadua e tu vei keda me kauti ira mai na tamata ki na rarama ni kospeli ka vakasoqoni Isireli sa veiseyaki sa ikoya na iVola i Momani,” a kaya koya.

A sucu o Thierry Kasuangi Mutombo e Kinshasa, Democratic Republic mai na Congo, e nai ka 31 ni Janueri, 1976, vei Antoine Kasuangi Mutombo kei Marie Therese Matsanga Mutombo. A vakamautaki Tshayi Nathalie Sinda o koya ena dua na soqoni vakamatantu e nai ka 29 ni Noveba, 2002. Erau a qai vauci emuri ena Valetabu e Johannesburg Ceva kei Aferika e nai ka 19 ni Noveba, 2004. E ono na luedrau.

O Elder Mutombo a taurivola ena 2010 mai na Univesiti ni Cepromad ena dua na koroi ni cicivaki bisinisi kei na dua na koroi ni bejila ni veiliutaki ni ivurevure vakatamata ena 2012. A cakacaka o koya me baleta na Lotu ena Democratic Republic mai na Congo vaka manidia ni Tabacakacaka ni Tuva Kawa kei na iVurevure Vakatamata ka vaka supavaisa ena Tabacakacaka ni Lewai ni iYaya.

Ena gauna a kacivi kina me Vakaitutu Raraba ena Vitusagavulu, a veiqraravi tiko o Elder Mutombo vaka-peresitedi ni Tabana ni Kaulotu e Maryland Baltimore. Taumada a veiqraravi o koya vaka dua na peresitedi ni iteki, daunivakasala ena dua na mataveiliutaki ni iteki, iliuliu ni kaulotu ena tabanalevu, qasenivilu ni Matawilivola ni Sigatabu, ka sekeriteri liu ni iteki. ■

Elder Adeyinka A. Ojediran

Vakaitutu Raraba ni Vitusagavulu

Na koniferedi raraba ni Epereli 2020 a “dua na mua ni macawa guiguilecavi dredre” vei Elder Adeyinka A. Ojediran.

A tokoni kina na lewenilotu curuvou oqo me Vakaitutu Raraba ena Vitusagavulu—a imatai ni kai Nigeria kei na Yalododonu Edaidai mai na Ra kei Aferika. Na nona vakinavinaka kei na reki cecekia a qai tubu cake sara ni kacivaka o Peresitedi Russell M. Nelson na ikatolu ni valetabu e Nigeria me na tara ena Siti o Benin.

“Au a sega ni namaka oya,” a kaya o Elder Ojediran, ena matadredredre. “Meda rogoce ni kaya na noda parofita ni na tara e dua tale na valetabu e Nigeria, sa bau totoka dina sara. Vei au, e sa dua na veivakadeitaki ni sa toso totolo sara tiko na cakacaka ni Turaga. Sa tu taucoko na noda itavi e vuqa mera vakarautaki na luve ni Kalou me baleta na iKarua ni Lesu Mai ni Luvena.”

A sucu o Adeyinka Ayodeji Ojediran e Ibadan, Nigeria, enai ka 5 ni Epereli, 1967, vei Amos Adeniyi kei Caroline Anike Ojediran, ka ciqoma e dua na koroi ni bejila ni veikau ena Univesiti ni Ilorin ena 1991 ni bera ni qai rawata na koroi ni masita ni veiliutaki vakabisinisi mai na Univesiti ni Tekinoloji e Ladoke Akintola. A cicivaka o koya e dua na cakacaka ena veika vakailavo kei na veiliutaki vakabisinisi vaka dua na daunilavo ka kenadau sara. A cakacaka voli vaka dua na manidia ni veika vakailavo ni bisinisi ni Shell Nigeria ni bera nona kacivi me dua na Vakaitutu Raraba.

Ni oti e tolu na yabaki ena nona papitaiso, a sotavi Olufunmilayo Omolola Akinbebjie o koya ena dua na soqo ni bula veimaliwai. Erau a mani tekivu veitau sara, ia na cakacaka ena siti e duidui a vakavuna me “keirau veitaratara ga ena talevoni.”

Erau a qai mani vakamau e Nigeria ena 1998 ka a vauci vata ena Valetabu e Johannesburg Ceva kei Aferika e nai ka 14 ni Noveba, 2002. E dua na luedrau yalewa o rau na Ojediran.

E vakavinavinakataka o Elder Ojediran na veikacivi kece ena Lotu a ciqoma o koya mai na gauna a lewena kina na Lotu ena 1990 ni sa yabaki 23 o koya. Na veilesilesi vakalatu yadua e sa vupei koya me tubu cake ka sa solia vua na madigi vakalou me vupei ira tale eso mera toro cake ena nodra dui veikacivi kei na itavi.

O Elder Ojediran, ka a veiqravu voli vaka-Vitusagavulu ni iWasewase ena gauna a kacivi kina, a veiqravu talega vaka dua na daunivakasala ena dua na mataveiliutaki ni tabana ni kaulotu, peresitedi ni iteki, daunivakasala ena dua na mataveiliutaki ni iteki, bisopi, daunivakasala ena matabisopi, ka peresitedi ni tabana. ■

Elder Ciro Schmeil

Vakaitutu Raraba ni Vitusagavulu

O Elder Ciro Schmeil sa dau tovolea tu ga me talairawarawa kivua na Turaga, ena gauna mada ga a sega ni kila kina o koya na vu ni dua na ivakaro. “Ni da sa talairawarawa, ni da sa maroroya na ivakaro,” e sa vulica o koya, “na Turaga ena dau vakalougtatataki keda.”

Ena nona vakayacora na nona ilesilesi, e sa raica o koya na veivakalougtatataki e lako mai ena talairawarawa. Ni a veiqravu voli vaka dua na bisopi kei na peresitedi ni iteki, e a vuqa sara na nona madigi talei me “raici ira na tamata me veisautaka na nodra bula ena vuku ni nodra ivakadinadina ni iVakabula, kei na iVola i Momani.”

O Elder Schmeil a sucu e nai ka 16 ni Epereli, 1971, e Ponta Grossa, Paraná, Brazil, vei Bruno kei Erica Schmeil, erau a saumaki ruarua mai ki na Lotu. A tubu cake o koya e Curitiba, Brazil, ka ena gauna erau a kacivi kina me rau vakatulewa ena Tabana ni Kaulotu na Brazil Campinas na nona itubutubu, e a biubiu o koya me laki veiqravu ena Tabana ni Kaulotu mai Ogden Utah.

Ni a vuli tiko ena Univesiti ni Utah o Elder Schmeil, a sotavi Alessandra Machado Louza sara, e dua na gonevuli mai na Brigham Young Univesiti, ena dua na nodra Lotu. “Ni keirau a sota ena imatai ni gauna ena gauna ni Lotu, a vakalecalecavi au saraga o koya,” e kaya o koya. Ia vei koya, e a dodomo dina ena imatai ni veirai.

Erau a vakamau ena Valetabu e São Paulo Brazil ena Julai 1994 ka vakacavara na nodrau vuli e Amerika. Rau a lesu tale ki Brazil me 20 na yabaki ni bera ni rau toki ki Colorado, e Amerika, ka qai toso sara ki Florida, Amerika. O Elder kei Sisita Schmeil erau itubutubu ni rua na gone.

O Elder Schmeil a rawata e dua na koroi ni vuli vakadadroini mai na Univesiti ni Utah ena 1995 kei na dua na koroi vaka masita ni veiliutaki vakabisinisi mai na Ohio Univesiti ena 2010. E a sa cakacaka o koya ena Walmart Brasil vaka ivukevuke ni peresitedi ka vaka dairekita ni vakatorocaketa-ki ni iyauqaqa, vaka vakailesilesi liu ni Scopel, vaka manidia levu ni Cia City, ka wale tikoga oqo vaka iliuli ni iyauqaqa me baleta na JBS S.A.

Sa veiqravu oti o Elder Schmeil vaka-Vitusagavulu ni iWasewase, peresitedi ni iteki, daunivakasala ena mataveiliutaki ni iteki, bisopi, peresitedi ni kuoramni ni italatala qase, ka vaka peresitedi ena tabana. ■

Elder Moisés Villanueva

Vakaitutu Raraba ni Vitusagavulu

A se qai yabaki 10 ga o koya ena gauna o ya, ia o Elder Moisés Villanueva e sega vakadua ni guilecava na veika a vakila ni rau a vakatavulici koya kei na nona matavuvale na daukaulotu me baleta na kospeli e Oaxaca, Mexico.

“Au nanuma na Yalotabu erau a biuta tu mai, na vakacegu ka’u a vakila e yaloqu,” a kaya o koya.

Na gauna a papitaiso kina o Moisés kei na va vei ira na tacina, o tinana—e dua na itubutubu sega ni vakamau ka susugi Moisés cake kei ira na tacina e vitu ena veigauna dredre—a qai lesu tale mai ki na Lotu.

E muri, ni vakavakarau tiko o Moisés yabaki 18 ki na nona kaulotu, a sotava tikoga na nona matavuvale na bolebole eso ni bula vakayago. A lomalomaruataka o koya na nona lewa me lako ka kaya vei tinana ni vinakata me tikoga i vale me vuksi koya.

“Kevaka o vinakata dina mo vuksi au,” a kaya o tinana, “lako ka qarava na Turaga.”

Ni tekiduru toka e yasa ni nona loga ni cava na imatai ni nona siga ena Tabana ni Kaulotu na Mexico Hermosillo, a vakila o Moisés ni marautaka na nona lewa na Turaga. E vakacaucautaka o koya na nona ilesilesi me baleta na tubu ni nona ivakadinadina ni kospeli vakalesui mai.

“Na Lotu oqo e liutaki mai vua na noda iVakabula o Jisu Karisito,” a kaya o Elder Villanueva. “E kilai keda vakayada o Koya ena yacada. E kila o Koya na noda vei gagadre, noda bolebole kei na noda kauwai eso. E kila tale tu ga na noda kaukauwa kei na gagadre ni yaloda.”

A sucu o Moisés Villanueva López e nai ka 13 ni Tiseba, 1966, e Oaxaca, Oaxaca, Mexico, vei Rubén Villanueva Platas kei Delfina López Domínguez. A vakamautaki Leticia Ávalos Lozano o koya ena Valetabu e Mexico City Mexico e nai ka 30 ni Jiune, 1995. E tolu na luedrau.

A rawata o Elder Villanueva e dua na koroi ni bejila ni veiliutaki vakabisinisi mai na Southeast Regional Universiti ena 1997 kei dua na koroi ni masita me baleta na vakatrocaketaki ni bisinisi mai na Tecnológico de Monterrey ena 2011. A cakacaka wale tikoga oqo o koya vaka vunilewa ni Sertexa, e dua na kabani ni sala ni veilakoyaki.

Ena gauna ni nona veikacivi, a veiqraravi voli o Elder Villanueva vaka-Vitusagavulu ni iWasewase e Mexico. A sa veiqraravi talega o koya vaka peresitedi ni Tabana ni Kaulotu mai California Arcadia ka vaka dua na lewe ni matabose e cake, daunivakasala ena dua na mataveiliutaki ni iteki, bisopi, ka dairekita ni veika raraba. ■

Steven J. Lund

Peresitedi Raraba ni Cauravou

Na Peresitedi Raraba vou ni Cauravou, e sa ciqoma o Steven J. Lund e dua na itavi vakalou me vuksa na nodra dusimaki na drau na udolu na cauravou yabaki vaka-Matabete i Eroni ena dua na Lotu ni vuravura raraba.

Kevaka e rawa me sota vata kei ira vakayadua sara, e kila vinaka sara tu ga o koya na ka ena kaya: “Na nona yaco e dua me lewe ni matanitu ni Kalou qaqa e sega ni verevereya. E lomani iko na Tamada Vakalomalagi. E gadrevi ga mo lomani Koya lesu. Ia kevaka eda na vakayacora oqori, eda sa na qai maroroi ka bula marau. . . . Na noda bula e sa na vakaibalebale.”

Na tauri vakabibi ni Lotu e sega ni yaco duadua ga ena Sigatabu. E sa madigi ni veisiga, me vaka e vakaraitaka na loya eliu qai vuki me vakailesilesi liu vakabisinisi.

“Wilika na ivolanikalou, dau lako ki lotu, veivutuni totolo ni da lakosese, dolava na gusuda, ka ivakaraitaki vinaka ni kospeli—oqori na ituvatuva nei Tamada Vakalomalagi,” a kaya o koya.

A sucu o Brother Lund e nai ka 30 ni Okotova, 1953, vei Jay kei Toy Ellen Lund ka tubu cake ena Vualiku kei Kalifonia (Santa Rosa) kei na Ceva kei Kalifonia (Long Beach), e Amerika. Na nona veiqraravi ena Mataivalu ni Amerika a kauti koya lesu ki Europe, e dua na vanua a yaco me taleitaka o koya ena gauna ni nona veiqraravi ena Tabana ni Kaulotu e Netherlands Amsterdam.

Ni otu na nona curu ena mataivalu, e a laki vuli sara ena Brigham Young Universiti, ka a sotavi Kalleen Kirk tale kina, e dua na goneyalewa erau a veikilai kaya ni a se tiko mai Jamani. Erau a qai mani vakamau o Steven kei Kalleen ena Valetabu e Salt Lake City e nai ka 8 ni Okosita, 1980. Erau sa nodra itubutubu e lewe va na gone.

Ni otu na nona rawata e dua na koroi ni lawa mai BYU, a cakacaka o Baraca Lund vaka dua na loya ni bera ni qai yaco me peresitedi ka CEO ni Nu Skin Enterprises. Ena gauna oqo o koya e jeameni vakatulewa tiko ni matabose ni dairekita ni kabani. O koya e dua talega na vakailesilesi liu ni Utah System of Higher Education.

Sa veiqraravi otu o Brother Lund vaka peresitedi ni Tabana ni Kaulotu e Georgia Atlanta ka vaka kodineita ni Komiti ni Vakatabui ni Valetabu na Provo City Center. A sa veiqraravi talega vakalewe ni matabose raraba ni Cauravou ka vaka dua na Vitusagavulu ni iWasewase. ■

Ahmad S. Corbitt

*iMatai ni Daunivakasala ena
Mataveiliutaki Raraba ni Cauravou*

O Ahmad S. Corbitt, 57, a sucu ena Okosita ni 1962 vei James Earl Corbitt kei Amelia Corbitt. Na matavuvale e a dravudravua ka a bula tu ena vanua ni veivakavaletaki e Philadelphia, Pennsylvania, e Amerika, ka vakavolivoli-ti mai vei ira na daubasulawa kei na dauvakayaco itovo kaukauwa. A rerevaki sara na veitosoyaki mai na dua nai tikotiko ki na vei itikotiko voleka.

Ia na veivakauqeti vakayalo nei tinana a dau veidusimaki vei iratou na luvena lewe 10 ka dau maroroi ratou. A dau kila vinaka o koya na gauna me ratou qito kina e tautuba na luvene kei na gauna e dodonu me ratou tiko ga kina e lomanivale.

Sa ikoya na yalololoma vakayalo oya a qai muataki koya me sureti ira na daukaulotu mai Na Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai ki na nona vale. Ena gauna balavu ni nona bula vaka gottenagane ka vaka itabagone, o Ahmad kei na nona matavuvale a dau lewena na Lotu ni Matanitu Vakamusuolmani, ka a qai papitaiso emuri o koya vaka-Protestant. Ia ena gauna oqo e sa vakila o koya ni sa lomani mai vei ira na ivavakoso ni Yalododonu Edaidai e kea.

Na tinana kei so na tacina eratou a papitaiso ena vula ka tarava. E nai ka 16 ni Okosita, 1980, ena nona i ka 18 ni siganisucu, a papitaiso talega kina o Ahmad. Na tamana vakacabecabe, o Henry Brandford Campbell, a curu ki na Lotu ena yabaki ka tarava.

“E a sega dina ni baleti keitou,” a kaya o koya. “E a baleta na Kalou kei na ka a vinakata o Koya me keitou cakava. Keitou a lomasoli me keitou yalomalumalumu ka yolorawarawa. E a liutaki keitou voli oKoya.”

Ni oti na vuli ena Ricks College kei na veiqraravi ena Tabana ni Kaulotu ena Puerto Rico San Juan mai na 1982 ki na 1984, a sotavi Jayne Joslin o koya ena dua na ilakolako ni valetabu ni itabagone qase cake. Erau a vakamau e nai ka 24 ni Okosita, 1985, ena Valetabu e Washington D.C. ka rau sa mai nodratou itubutubu e ono na gone.

Ena ciwa na yabaki ka tarava, a dau cakacaka voli ena siga ka vuli ena bogi, a qai rawata na koroi eso mai na Richard Stockton College e New Jersey kei na Koronivuli ni Lawa ena Rutgers Univesiti.

E sa veiqraravi otu vaka-daunivakasala ena mataveiliutaki ni iteki, peresitedi ni iteki, matabose e cake, ka peresitedi ni Tabana ni Kaulotu na Dominican Republic Santo Domingo East.

E cakacaka vaka loya o Brother Corbitt ni mataveilewai, ena veimaliwai raraba ka dairekita ni Valenivolavola ni Lotu e Niu Ioka ni Veika Raraba kei na Veika ni Veimatanitu. O koya e cakacaka tiko ena gauna oqo ena Tabana ni Kaulotu ni Lotu. ■

Bradley R. Wilcox

*iKarua ni Daunivakasala ena
Mataveiliutaki Raraba ni Cauravou*

Ni a vakaitavi tiko ena dua na konifredi ni itabagone e California, o Bradley (Brad) R. Wilcox a sotava e dua na cauravou ka a sega ni vinakata me tiko ena konifredi oya. A mani tomani koya sara na cauravou oya ena ruku ni dua na vuniku ruguruguwa, ka sega ni dede erau sa veivosakitaka tiko na ulutaga taleitaki ni itabagone oya—na vaqiqi ena siketi.

A kerei koya sara o Baraca Wilcox me vakaraitaka vua eso na ivukivuki ni vaqiqi ena siketi. Ni vakauqeti kina, a sureti koya na itabagone oya me cakava e dua na ivakaraitaki vaqiqi ena siketi ena Especially for Youth (Vakatabakidua vei ira nai Tabagone) ena vula ikatakata o ya. A vorata mada na cauravou ia a mani qai vakadonuya. Ena EFY (VVT), a sotava o koya e dua na gauna ni veisautaki-bula ka kunea kina na nona ivakadinadina ni kosipeli.

“A yaco mai o koya ki na EFY ena dua na siketi vaqiqi, ia a qai biubiu vaka dua na daukaulotu,” e kaya o Baraca Wilcox.

“Au sa vakayagataka na noqu bula vata kei ira na gone kei na yabaki tinivakacaca,” a kaya o Baraca Wilcox, “ka’u lomani ira na itabagone.”

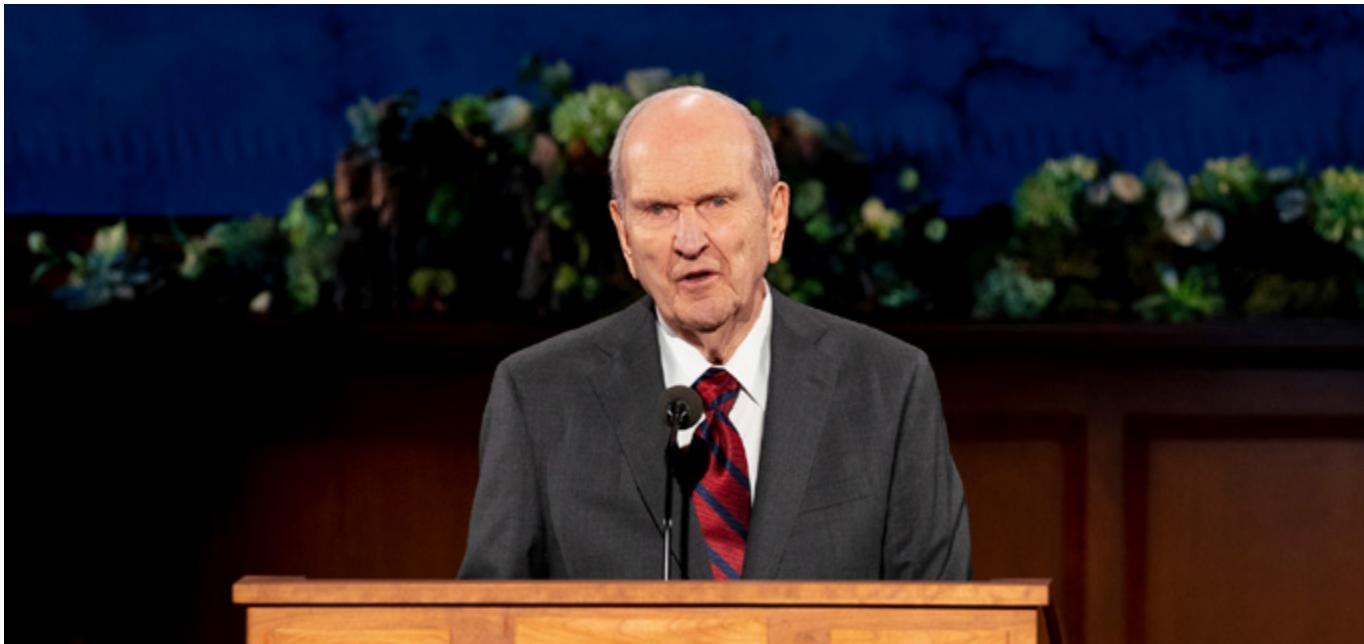
A sucu o Bradley Ray Wilcox e Provo, Utah, Amerika, e nai ka 25 ni Tiseba, 1959, vei Ray T. Wilcox kei Val C. Wilcox. A susu cake o koya e Provo vakavo ga na vica na yabaki ni nona gauna ni gone e Iciopea.

Ni oti nona veiqraravi vakadaulotu tudei ena Tabana ni Kaulotu e Chile Viña del Mar, a vakamautaki Deborah Gunnell o Baraca Wilcox ena valetabu e Provo Utah e nai ka 7 ni Okotova, 1982. Erau sa nodratou itubutubu e lewe va na gone.

O Baraca Wilcox a ciqoma na nona koroi ni bachelor kei na koroi ni master mai na Brigham Young University kei na nona doketa ni vuli mai na Univesiti ni Wyoming. A sa vakacercerei o Baraca Wilcox ena vica na icocovi me baleta na nona cakacaka ena vuli, ka sa vagoleya e sivia e 30 na yabaki ki na parokaramu ni Especially for Youth ni BYU, ka marautaka vakalevu na nona dauveivakavulici ena Campus Education Week.

O Baraca Wilcox kei na nona matavuvale eratou a sa vakaitikotiko oti mai Niu Siladi kei Sipeni ni a vakasalataku voli na parokaramu ni vuli tu tani ni BYU. E sa vola o koya e vica na ivola ka ena gauna oqo e dua tiko o koya na parofesa ena Tabacakacaka ni iVolanikalou Makawa e BYU.

A sa veiqraravi oti o Baraca Wilcox vaka peresitedi ni Tabana ni Kaulotu na Chile Santiago East ka vaka lewe ni matabose raraba ni Matawilivola ni Sigatabu, daunivakasala ena dua na mataveiliutaki ni iteki, ka bisopi ni dua na tabanalevu ni itabagone qase cake. Ena gauna a kacivi kina, e a veiqraravi voli vaka dua na lewe ni matabose e cake, ka vaka peresitedi ni iteki ni Cauravou. ■

Gauna Guilecavi Dredre ena Koniferedi

Me vaka a yalataka o Peresitedi Russell M. Nelson, e a guiguilecavi dredre na koniferedi raraba oqo ena vuqa na sala.¹ Sai koya oqo e vica na gauna guiguilecavi dredre ni koniferedi.

iVakatakilakila Vou

A kacivaka o Peresitedi Nelson e dua na ivakatakilakila vou ni Lotu (raica na tabana e 73). Na ivakatakilakila e oka kina na yaca ni Lotu muloni koto ena dua na sikoya, matataka e dua na vatu ni tutu. E cake e duri tu kina e dua na ivakatakarakara kei Karisito ena ruku ni dua na icurucuru, ka vakavotuya tiko vei keda na iVakabula kei na ibulubulu lala.

Na iVakaro ni Yabaki Ruanadrau

O Peresitedi Nelson a wilika “Na Veivakalesui mai ni Taucoko ni Kospeli i Jisu Karisito: A iVakaro ni Yabaki Ruanadrau ki Vuravura Raraba,” ka sureti ira na tamata ena veivanua kecega me ra kila ni sai koya na kospeli i Jisu Karisito ka tukuni ena Veiyalyalati Vou e sa tu tale oqo e vuravura nikua. Na ivakadewa vakadonui e rawa ni kune ena loma ni waqana e liu ni ivola oqo ena 12 na vosa eso. O ira na

lewenilotu era se waraka tiko e dua na kena ivakadewa vakadonui ena rawa ni kunea na ivakadewa taumada eso ni ivakaro ena vosa nei Peresitedi Nelson (raica na tabana e 91).

Soqoni Vakalou Tabu

E dua na “soqoni vakalou tabu” a vakayacori ena soqoni ena mataka ni Siga Tabu ka tiki ni marautaki ni yabaki ruanadrau ni iMatai ni Raivotu ni Lotu. Ena gauna ni soqoni tabu oqo, o Peresitedi Nelson a liutaki ira na Yalododonu ena Kailavaki ni Osana, e dua na ivakaraitaki ni veivakacauautaki ena duavata ka dau vakayagataki ena veisoqoni bibi me vaka na vakatabui ni valetabu (raica na tabana e 92).

iKarua ni Lolo e Vuravura Raraba

Ena ikarua ni gauna ena loma ni ciwa na siga, a sureti vuravura o Peresitedi Nelson me da lolo ka masumasu “me rawa ni tarovi na matedewa totolo ka yaco tiko oqo, taqomaki o ira na dauveiqaravi, vaqaqacotaki na bula vakailavo, ka taumalua tale na bula” (tabana e 74). Na ikarua ni lolo oqo ni vuravura raraba e a vakayacori ena Siganimate, 10 ni Epereli, 2020.

Na Valetabu Vou

A kacivaka o Peresitedi Nelson na ituvatuvu mera tara e walu na valetabu vovou ena veiyasai vuravura (raica na tabana e 115). Ena gauna oqo e 168 na valetabu vakatabui e vuravura raraba kei na 7 e vakavoutaki tiko.

iTabagone Vakaitavivosa

Na soqoni ena yakavi ni Vakarauwai a rogoci kina na itavivosa mai vei rau e rua na itabagone, o Laudy Ruth Kaouk kei Enzo Joseph Serge Petelo, ka rau a vosa me baleta na sala e vakalougatataki ira kina na itabagone na matabete (raica na tabana e 56 kei na 58). Sa sivia qo e 20 na yabaki mai na gauna era a vosa kina na itabagone ena koniferedi raraba.

Sere iVakatagi Kaukauwa

Era a katoni taumada na sere ivakatagi me baleta na koniferedi. Era a tinia na koniferedi o ira na Yalododonu e vuravura taucoko ena kena lagati na “Turaga Keitou Vuabale” kei ira na veimatasere eso mai Ghana, Niu Siladi, Mexico, Ceva kei Korea, Jamani, kei Brazil (raica na tabana e 2). ■

IDUSIDUSI

1. Raica na Russell M. Nelson, “iTinitini ni Vosa,” *Liaona*, Nove. 2019, 122.

COVID-19: iTukutuku ni Veidusimaki, Veivakabulai, kei na Vakanuinui

Era vakadinadinataka na lewenilotu ni ra sa raica na liga ni Turaga ena gauna sara mada ga oqo ni veiveisau, nuiqawaqawa, kei na rarawa.

iVakamacala ni Edita: Ni tekivu na koniferedi raraba ena ika 4 ni Epereli, na iyaloloyo ni Vale ni Koniferedi vakanomodi sa ivakananumi ni matedewa totolo e sa wavoliti keda tu, ia na itukutuku mai vei ira na noda iliuliu a vakanamata ena nanamaki ki na vinaka kei na inuinui. Ena macawa vica sa qai oti ga, eda ciqoma na italanoa tautauvata eso ni vakabau-ta mai vei ira na lewe ni Lotu e vuravura raraba. Na veitabana oqo e tiko kina na itukutuku tomiki eso mai na nomuni italanoa, ka vakakina na itukutuku me baleta na ikuri ni veika volai eso ena onolaini. Ena yalololoma va-Karisito, eda rawa ni tomana tikoga noda veivukei ena veivakabulai mai na revurevu ni matedewa totolo oqo.

A sa Dau Tiko vata kei Au oKoya; ka sa Tiko vata kei Au Oqo

Ni'u a dabe toka e vale ka tovolea tiko me vakaseavutaka na noqu lomaleqa ena veika e yaco tiko e vuravura, au a dolava noqu ivolaniveisiga ka mani raica sara oqo: "E vuqa na rere e sala vata mai na noda lamata cake ena veisiga yadua ena vuravura oqo, ia ena vakabauti ni ivakavuvuli ni kospipeli, eda na rawa ni cavu ikalawa kina vakamalua. . . Na vakabauta ena dau vakadruka tu ga na rere e veigauna."

Au kila niu se qai ciqoma ga vaka i au na ivakatakila kaukauwa ka solia vei au na Tamada Vakalomalagi mai na noqu ivolaniveisiga ni vica na yabaki sa oti. Au a vakalougatataki ena dua na gauna ni vakacegu kei na kila-ka ni Tamada Vakalomalagi a tiko vata kei au ena gauna o ya, ka sa tiko eke oKoya vata kei au oqo.

Danette Gray, Utah, Amerika

Na Yalo Tabu e Rawa ni Cakacaka Onolaini.

Au a vakauqeti meu tekivutaka na kalasi ni semineri ena vidio ni veitalanoa vakinlawalawa. Ni vo e rua na siga me sogo vaka-kuaranitini na neimami siti, sa tekivu na imatai ni lesoni ni neitou kalasi ena initaneti.

Eso na itubutubu era a tomana talega na neitou kalasi, oka kina o ira era sega ni lewenilotu. Au a tarova dredre na wai ni mataqu ena neimami vulica vata tiko na Mosaia wase 2. Keimami a vakila taucoko na Yalotabu ni keimami vulica ni noda qaravi ira tiko na tani eda sa qarava tale tikoga na Kalou. Au a vulica vakalevu me baleta na kena ciqomi kei na kilai ni ivakatakila yadua. Ena vakatakila na Yalo Tabu na dina ni kospipeli ena vuqa na ivakarau ni kena soli. Se cava ga na veika e yaco tiko e vuravura, e sega ni dua na ka ena rawa ni tarova na kena toso tikoga na cakacaka ni

Tamada Vakalomalagi me baleta na nodra vakabulai na Luvena.

Marites Pineda, Mindanao, Yatu Filipaini

Keimami se Seg a Calata e Dua na Siga ni Semineri

Ena veika kece sa mai yaco me baleta na coronavirus, au marau meu kaya ni keimami se sega ni calata e dua na siga ni semineri! Na vakavulici ni noqu kalasi ena vidio e so na kena bolebole, ia au dau taleitaka meu raici ira na itubutubu kei ira na tacidra gone ni ra vakarorogo mai ena neimami veivosaki. Au taleitaka ni oqo e vakarautaka e dua na yalo ni toso tikoga kei na ivakarau me baleta na neimami matavuvale, ka vakabibi ni rawa ni keimami tomana tikoga me vakadinadinataki Jisu Karisito kei na Nona loloma vei keda.

Mandi Crandell, Yigo, Guam

Veiqaravi Vei Ira ena Yasa ni iLati Ruarua

Au a veiqaravi voli vaka dua na marama qase daukaulotu ena Tabana ni Kaulotu e Missouri Independence ni vakadaroi mai na veisoqonni vaka-Lotu ka keimami tekivu me sogobantu ena neimami dui icili. Keimami vakayagataka na neimami talevoni kei na kompiuta me veitaratara tiko kei ira na lewenilotu ka dodoliga yani vei ira keimami a cakacaka vata tiko, ka ra sega ni dau mai lotu wasoma.

Me rawa niu vakaogai au tiko, au a mani cakava eso na tuva kawa, e dina ga ni a sa dredre ena dua na gauna meu kunea e dua na yaca vou. Ena gauna au curu kina ki na FamilySearch, au a raica sara e dua na notisi ni dua na ivolatukutuku e waraka tiko me vakabiri. Na itukutuku e dua oya a muataki au meu kunea rawa e rauta ni 70 na tamata ena noqu iyatu. Ni oti e lima na siga, a mai tu vakadua na taladrodro ni yaca. Ena siga tikoga oya, keimami qai kila ni keimami sa vagalalataki kece me keimami sa lako ki vale. Au luluvu meu biubiu,

ia au vakila talega niu kalougata ni rawa niu qarava na matavuvale ena yasa kadua ni ilati ena loma ni gauna dredre oqo.

Kim Nielson, Oregon, Amerika

Vakayacora Tiko na Noda iTavi me Tosoya Tikoga na Cakacaka ni Turaga

Ni ra sa vakasalataki mai na daukaulotu ena neirau yasana mera dui tiko ga ena nodra icili, keirau a tovolea me cakava na neirau itavi, ka sureta e dua na itokani me vulica me baleta na Lotu. Na daukaulotu era sa wasea tiko nodra lesioni ena talevoni vata kei koya na neirau itokani. E vakilai na kaukauwa ni Yalo Tabu ena neimami vale ka da na vakavinavinaka ki na tekinolaji sa tu vei keda nikua. Sa veivakurabuitaki ni da sarava ni se toso tikoga na cakacaka ni Turaga ena loma sara mada ga ni vei bolebole kece e vuravura.

Elaina Reich, Washington, Amerika

Na iVakabula e Dau Rogoca Noda Lagasere

Au vakaitavi vaka-daukaulotu veiqraravi ni Lotu ena parokaramu ni PathwayConnect (Ginisala iSema ki na vulitorocake e BYU Idaho) ena iteki e Kyiv Ukraine. O ira na iliu liu ni parokaramu era a lewa me keimami tuberi kece sara na dau liutaka na vakasoqoni e matanavotu me rawa ni keimami veiliutaki ni vakakayagataki na initaneti. Na siga sara ga ka tarava, a kacivaka na matanitu na ivakarau vaka-kuaranitini e Kyiv.

Au taleitaka na madigi me soqoni vata me baleta na PathwayConnect. Kau taleitaka na madigi me soqoni vata me sokalou ka lagasere vata e vale ena vei Sigatabu. Au vakavinavikataka na veivakadeitaki ni vanua e vakasoqoni kina e lewe rua se lewe tolu ena vuku ni Yacana, sa tiko kina o Koya. E sega ni dua e kila na balavu ni neimami na tiko vaka-kuaranitini e Kyiv, ia keimami kila ni na rogoca na iVakabula na neimami lagasere.

Kateryna Serdyuk, Kyiv, Ukraine

rui vakalevutaki sara. Ia ni toso tiko na veisiga, au sa tekivu vakila na nuiqa-waqawa kei na domobula sara mada ga me baleta na veisiga ni mataka ni noda vuravura.

Ena dua na mataka au sega ni qai moce rawa tale ka vakananuma vakatitobu na ka kece oqo. A qai yaco mai na veivakacegui. A vakavulica vei au na Yalotabu ni sa solia vei au na Turaga e dua na isolisol. “E sa gauna mo taura lesu kina nomu matavuvale,” a kaya oKoya.

Sa dau osooso sara na bula. Sa solia kina na matedewa totolo oqo ki

na noda matavuvale na madigi meda vakanamata ki na ka e bibi sara: na kospipeli i Jisu Karisito. Au rawa ni tababokoca eso na veivakayaraya-rataki veivakagagai ni vuravura ka vakanamata ena vakavulici iratou na luvequ me ratou rai vei Karisito. Sa dau kauwaitaki keda tu ga na Tamada mai Lomalagi. Au sa qai vakila vakalevu cake sara oqo.

Mary Ostler, Nebraska, Amerika

Sa Vakarautaki Keda oti na Turaga me Baleta na ka Oqo

Ni a tukuni taumada vei au ni sa rube vakawawa na veisoqoni ni Lotu, au a rarawataka vakalailai. Ia oqo au sa rawa ni raica na sala sa vakarautaka vei keda na Turaga mai vei ira na Nona parofita me baleta na ka oqo. Na vulici-e-vale ni kospipeli ena rawa ni vuksi keda ena gauna ni veivakatoolei. Au vakavinavinaka ni se rawa meu vakaivotavota ena sakaramede ena vei-Sigatabu ka vulica na nodra vosa na parofita. E veivakacegui ni da kila, me yacova na gauna eda na qai soqoni vata tale kina, eda na rawa ni vakila na Yalotabu vata ga.

Emma van As, Gauteng, Ceva kei Aferika

Eda sa Vakavulici Ena iVakarau ni Sokalou

Ni keirau vakaitavi kei na watiqu ena cakacaka vakalotu ni sakaramede ena neirau itikotiko ena imatai ni gauna, au a vakila vakuauwa sara na Yalotabu kau lagata dredre kina na sere keirau a digitaka. Ena noqu yabaki 70-vakacaca ni dau tiko ena lotu me sokalou, au sega ni nanuma rawa na kena taleitaki sara vakabibi na veivakalougatataki keirau sa ciqoma vaka lewenilotu kei na neirau vakaitavi e Na Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai.

Eda sa vakavulici ena ivakarau ni sokalou kei o cei eda sokalou vua. Io, eda na calata na veimaliwai vata kei ira na noda itokani Yalododonu ka da na marautaka me lesu tale ki na “ivakarau dei” ena kena gauna totolo e rawa, ia au sa vakavinavinaka me baleta na lesioni eda vulica tiko ena gauna oqo ni da muria na ivakasala ni

“Sa Gauna mo Kauta Lesu Kina Nomu Matavuvale”

Ni toro cake na itukutuku me baleta na COVID-19, au vakila ni vaka me sa

parofita ena noda sokalou “usututaki e-vale, tokoni mai na Lotu”.

Susan Preator, Montana, Amerika

Kune Vakacegu kei na Duavata

Na lotu vakavuvale sa ikoya e dua na ka keirau dau namaka kei na luvequ tagane ena veimacawa. Keirau a dau sureti ira wasoma na lewenilotu, itokani, kei ira na daukaulotu ki na neirau vale. Ia a qai veisau vakasauri na veika oqori ena vuku ni matedewa totolo oqo. Oqo keirau sa lotu vakavuvale vata kei ira na neirau itokani ena talevoni. Ena neirau gauna vata oqo keirau sa rawa ni cakava e vuqa na ka e sa vakavolekatitaki keirau sara.

Au sa vakavinavinkataka vakalevu na noda parofita lomani, ka a sureti keda kece meda lolo. E vuqa vei keda a rawa ni vakila na kaukauwa ni duavata kei na vakacegu ena ka sotavi oya. Ena veigauna vakaoqo, na vakacegu eda gadreva e dau yaco mai vua na iVakabula o Jisu Karisito.

Roshene McKenzie, Kingston, Jamaica

Sa Vakataulewa na Kalou

Au se qai tekivu kaulotu ga ena rua veimama na vula sa oti. Au a lesi meu veiqraravi e Hermosillo, Mexico. Ena veisiga a noqu na madigi me sotavi ira na tamata totoka ka ra sa vakarau tu mera ciqoma na kospeli vakalesui mai. Au vakila niu a se qai tekivu vakayacora sara tikoga na inaki ni noqu bula ni qai takosova na noqu kaulotu na COVID-19.

E sa mosi meu buiti ira na tamata oqori kau lomana vakalevu, ia au a vakila talega na vakacegu levu kei na veitaqomaki baleta niu kila ni sa vakataulewa tiko na Kalou. Au vakavina-vinaka ni tiko e dua na noda parofita kei ira na iApositolo me tuberi keda ena gauna oqo. Me vakataki ira e vuqa na daukaulotu e vuravura, au sa nuidei ni oqo ena sega ni itinitini ni noqu kaulotu. Segu ni dede au sa na rawa tale ni veivuke me tosoya ki liu na cakacaka ni Turaga ka tomana tiko meu iyaya ni cakacaka e ligana me kauti ira mai e levu cake na yalo ki na veivutuni. ■

Carolina Roman, Puerto Rico

Tomana ka Vakadikeva Tiko ena Initani

Wilika eso tale na italanoa me baleta na sala era sotava kina na lewenilotu na revurevu ni matedewa totolo oqo ki na nodra bula ena vakabauta kei na inuinui.

Gadreva na inuinui?

- Vulica na sala era sa kunea kina na lewenilotu na inuinui ni sa wanono ni keda tiko na Kalou.
- Wilika me baleta na sala era a toso kina ki liu na lewenilotu ena gauna tale eso ena itukutuku makawa ni Lotu ni a vakadaroi kina na soqoni ni sakaramede.

Gadreva na veivuke?

- Vulica na sala mo kila kina na yalobibi vakai iko kei na sala mo dau tagi vata kei ira sa tagi.
- Vakaraica na sala era sa vakamatautaka kina eso tale na sokalou e vale.

Gadreva na vakasama eso?

- Tauri vakasama ena sala o na rawa kina ni tomana mo veiqraravi tiko ena ituvaki duatani oqo.
- Vulica na sala era sa vakamatautaki ira kina na daukaulotu tudei tale eso ki na veiveisau ni nodra ilesilesi.

Mo rawa ni wilika na italanoa eso oqo kei na so tale, sikova na iwase digitaki ni *Liaona*, “COVID 19: iTukutuku ni Vakabauta.” Raica na iwase ena nomu sikova na mekasini ena Gospel Library app se ena initaneti ena ChurchofJesusChrist.org.

iKuri ni iVurevure Veivuke vei ira na iTubutubu

- Na ilavelave ni Me ni *Friend* e oka kina na italanoa eso ni gone era vuli ka veiqraravi tiko.
- Dolava na Gospel Living app ni ilavelave buta katakata oqo ni *New Era* mo raica na italanoa eso baleti ira na itabagone era toso tiko ki liu ena vakabauta ka kune sala talei tiko ni veiqraravi.
- Na noda sogolati vata vakaveivolekati ena rawa ni veibolei toka. Me baleta na vakasama eso ni kena tarai cake e dua na isema kaukauwa vata kei na watimu kei na matavuale, raica na itukutuku eso oqo:
  - “Falling Out of Love . . . And Climbing Back In,” *Liahona*, Jan. 2005.
  - “Nurturing a Love That Lasts,” *Liahona*, May 2000.
  - “Me Rawa na Vakacegu mai Vale,” *Liaona*, Me 2013.
  - “Vakavulici Ira Vakavinaka na Nomu Vuvalo Me Ra Gugumatua,” *Liaona*, Nove. 2009.
  - E ka ni rarawa, ni so beka era na vuki mai ena gauna ni veilecayaki oqo ka vakacacani ira na tani. Kevaka o sa vakarawataki, yalovinaka ka vakaraica na ivurevure eso ena abuse. ChurchofJesusChrist.org ka dodoliga yani mo vukei. E dodonu mo taqomaki ka rokovi.

Kunea e Levu cake

- Me baleta na itukutuku butakatakata eso mai na Lotu me baleta na revurevu ni COVID-19, gole ki na ChurchofJesusChrist.org.

Lako Mai, Mo Muri Au

Vuli mai na iTukutuku ni Koniferedi Raraba

Na nodra ivakavuvuli na parofita bula kei na so tale na iliuliu ni Lotu raraba era sa vakarautaka na veidusimaki veivakauqeti ni da sa vakasaqara meda vakaitavi ena cakacaka ni Turaga. Ena ikarua kei na ikava ni Sigatabu ni veivula, era na digitaka na mataveiliutaki ni iSoqosoqo ni Veivukei kei na kuoram e dua na itukutuku ni koniferedi me veivosakitaki, yavutaki ena nodra gagadre na lewenilotu kei na veidusimaki ni Yalo. Ena so na gauna, ena dau rawa ni vakatura talega o bisopi se peresitedi ni iteki e dua na itukutuku. Vakararaba, era na dau vakamatatataka na iliuliu na itukutuku maivei iratou na lewe ni Mataveiliutaki Taumada kei na Kuoram ni iApositollo Le Tinikarua. Ia, sa rawa me veivosakitaki e dua na itukutuku mai na koniferedi se qai ot tok ga.

E dodonu mera vakasaqara na iliuliu na sala mera vakayaloqaqataki na lewenilotu mera wilika na itukutuku digitaki eso ni bera na soqoni.

Me baleta na ikuri ni ivakamacala me baleta na soqoni ni kuoram ni italatala qase kei na iSoqosoqo ni Veivukei, raica *iVoladusidusi 2: Veiliutaki ena Lotu*, (2019).

Vakavakarau mo Veivakavulici

Na taro eso oqo e rawa ni vupei ira na qasenivuli ni ra tuvanaka mera vakayagataka e dua na itukutuku ni koniferedi raraba mera vakavulica.

1. Na cava e vinakata vei keda o koya e vosa meda kila vinaka? Na ivakavuvuli cava ni kospeli e vakavulica tiko? E yaga vakacava na ivakavuvuli oqo ena noda kuoram se iSoqosoqo ni Veivukei?
_____
_____
_____
2. Na ivolanikalou cava a vakayagataka o koya a vosa me tokona na nona itukutuku? E tiko beka eso tale na ivolanikalou eda rawa ni wilika ena vakatitobutaka na noda kila? (O na rawa ni kunea eso na idusidusi e ra ni itukutuku se ena Topical Guide.)
_____
_____
_____
3. Na cava au rawa ni taroga ena rawa ni vupei ira na lewenilotu mera vakasamatataka vakatitobu na itukutuku? Na taro cava ena vupei ira mera raica na yaga ni itukutuku ena nodra bula, ena nodra matavuvale, kei na cakacaka ni Turaga?
_____
_____
_____
4. Na cava tale au rawa ni cakava me sureti na Yalo ki na noda soqoni? Na cava au rawa ni vakayagataka me vakavinakataka cake na veivosaki, oka kina na italanoa, vosa vakatautauvata, sere kei na ivakatagi, kei na cakacaka ni liga? Na cava a vakayagataka o koya e vosa?
_____
_____
_____
5. A veisureti beka o koya e vosa? Au na vupei ira vakacava na lewenilotu mera gadreva mera cakacakataka na veisureti o ya?
_____
_____
_____

Vakasama ni iTaviqaravi

E vuqa tu na sala mera vuksi na lewenilotu mera vuli mai na itukutuku ni koniferedi raraba. Oqo e vica na kena ivakaraitaki; ena tiko beka eso tale na nomu vakasama ena cakacaka vakavinaka cake ena nomu kuoramu se iSoqosogo ni Veivukei.

- ***Veivosaki vakailawalawa.***

Wasea vakailawalawa lalai na lewenilotu, ka lesia na ilawalawa yadua e dua na iwaseswase na itukutuku ni koniferedi mera wilika ka veivosakitaka. Mera qai kerei na ilawalawa yadua me wasea e dua na dina era sa vulica. Se mo tuva na ilawalawa ena tamata e duidui na wasea era vulica ka mera qai wasea vakai ira na veika era sa vulica.

- ***Sauma na taro.***

Sureti na lewe ni kalasi mera sauma na taro me vaka na kena oqo me baleta na itukutuku ni koniferedi: Na dina cava ni kospeli eda kunea ena itukutuku oqo? Eda na bulataka vakacava na dina oqo? Na veisureti kei na veivakalouqatataki yalataki cava a soli mai? Na cava e vakavulica vei keda na itukutuku oqo me baleta na cakacaka e gadreva na Kalou meda cakava?

- ***Wasea na qaqqanivosa eso.***

Sureti ira lewenilotu mera wasea eso na qaqqanivosa mai na itukutuku ni koniferedi e vakauqeti ira me ra vakayacora na nodra itavi ena cakacaka ni veivakabulai. Vakayaloqatataki ira mera raica na sala e rawa ni ra wasea kina na qaqqanivosa oqo mera vakalouqatataki kina e dua, oka kina o ira na daulomani kei ira na tamata era veiqravi vei ira.

- ***Wasea e dua na lesoni ivakaraitaki.***

Tataunaka ki na vica na lewenilotu mera na kauta tiko mai eso na iyaya mai vale mera na mai vakayagataka mera vakavulica kina na itukutuku ni koniferedi. Ena gauna ni soqoni, kerei ira me ra vakamacalataka na kena semati na veiyaya o ya ki na itukutuku.

- ***Vakarautaka e dua na lesoni me vakavulici e vale.*** Kerei ira na itabagone mera cakacaka yarurua mera tuva e dua na lesoni ni lotu ni matavuvale e yavutaki ena itukutuku ni koniferedi. Eda na cakava vakacava me yaga na itukutuku ki na noda matavuvale? Eda na wasea vakacava na itukutuku oqo vei ira na tamata eda qarava?

- ***Wasea na veika sotavi.***

Wilika vata e vica na qaqqanivosa mai na itukutuku ni koniferedi. Kerei ira na lewenilotu mera wasea na ivakaraitaki mai na ivolanikalou kei na nodra bula e vakaraitaka se vaqaqacotaka na ivunau e vakavulici tiko ena veiqaqqanivosa oqo.

- ***Vulica e dua na tiki ni ivolanikalou.***

Sureti ira na lewenilotu mera wilika a dua na ivolanikalou e tukuni tiko ena itukutuku ni koniferedi. Kerei ira mera veivosakitaka na sala ena vuksi ira na ivakavuvuli mera kila vinaka cake na ivolanikalou.

- ***Kunea e dua na isaunitaro.***

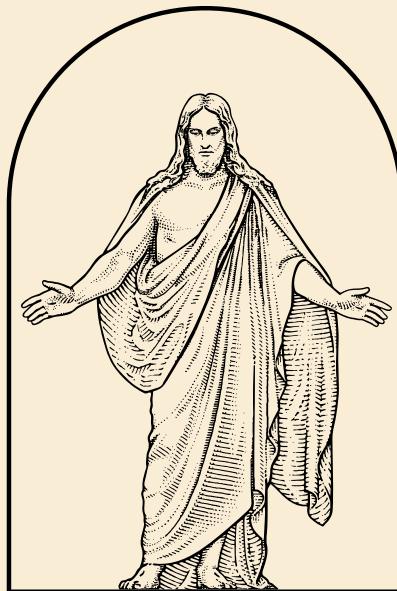
Cakava rawa mada e vica na taro ena rawa ni saumi ena kena vakayagataka na itukutuku ni koniferedi. Vakanamata ki na taro ena vakavurea na vakasama vakatitobu se na kena vakayagataka na ivakavuvuli ni kospeli (raica na *Veivakavulici ena iVakarau ni iVakabula*, 31 – 32). Mera qai digitaka na lewenilotu e dua na taro ka vakasaqarai na kena isau ena itukutuku. Sureti ira mera veivosakitaka vakailawalawa lalai na nodra isaunitaro.

- ***Vakaraica e dua na malanivosa.***

Sureti ira mera vakasaqara na itukutuku ni koniferedi, ka vakasaqara na malanivosa e vakaibalebale vei ira. Kerei ira me ra veiwaseitaka na veimalanivosa kei na cava era sa vulica mai kina. E vuksi keda vakacava na ivakavuvuli oqo meda rawata kina na cakacaka ni Turaga?

- ***Bulia e dua na ka.***

Sureti ira na lewenilotu mera cakava e dua na posita se maka ni wilivila e okati kina e dua na itukutuku lekaleka ni veivakauqeti mai na itukutuku ni koniferedi. Solia vei ira na madigi me ra wasea na veika era sa cakava. ■

NA LOTU I
JISU KARISITO
NI YALODODONU EDAIDAI

Tiko e Utuna na iVakabula

E kacivaka o Peresitedi Russell M. Nelson e dua na ivakatakilakila vou me kilai kina Na Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai (raica na tabana e 73). Na ivakatakilakila e vakamatatataka na Yaca i Jisu Karisito ka Nona na uto ni itavi ni ka kece e cakava na Lotu. Na yaca ni Lotu sa umanaki tu ena loma ni dua na ibulibuli vakarivirivi e matataka e dua na vatunitutu—o Jisu Karisito sa vatuivakadei ena tutu ka taracake kina na Lotu (raica na Efeso 2:19–21). Ena lomadunu ni ivakatakilakila sa toka kina na ivakaraitaki ni ivakatakarakara mapolo maivei Thorvaldsen, na Christus. Na iyaloalo e vakatakarakarataka na Turaga sa tucaketale ka bula tiko ni tucake tu ena ruku ni dua na icurucuru me veivakananumi ni Nona cabe mai na ibulubulu ni oti e tolu na siga mai na Nona mate.

Me na dau rokovi tiko na bibi ni ivakatakilakila ni Lotu ka maroroi na veitaqomaki vakalawa, me dau qai vakayagataki ga na ivakatakilakila vakanonui ni Lotu ena nodratou veivakadonui na Mataveiliutaki Taumada kei na Kuoramni ni iApositolo Le Tinikarua.

"Na cava na kena ibalebale vei iko ni sa vakalesui mai na kospeli i Jisu Karisito ki vuravura?" A taroga o Peresitedi Russell M. Nelson ena 190 ni Koniferedi Raraba Vakayabaki ni Lotu.

"Sa kena ibalebale ni sa rawa vei iko kei nomu vuvale mo dou vauci vata me tawamudu! Sa kena ibalebale, baleta ni ko sa papi-taiso mai vua e dua sa tu vua na lewa mai vei Jisu Karisito ka sa vakadeitaki mo lewe ni Nona Lotu, sa rawa mo rekitaka na itokani wasoma ni Yalo Tabu. Sa kena ibalebale ni ko sa sega tale ni ko biu mo lomaocaoca tu se sega tale ni yali mai vei iko na kaukauwa ni Kalou me vukei iko. Sa kena ibalebale ni kaukauwa ni matabete ena vakalougatataki iko ni ko sa ciqoma na cakacaka vakalotu bibi ka cakava nomu veiyalayalati vua na Kalou ka maroroya tiko. Sa dua na iyaqa cecere sara ki yaloda na dina oqo, vakabibi ena gauna vakaoqo ni dau ravu mai na cava."

